

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม
ที่มีประสิทธิภาพ

โดย ศ.พล.ต.ต.สัญญา บัวเจริญ และคณะ
มิถุนายน 2552

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ

คณะผู้วิจัย

สังกัด

1. ศ.พล.ต.ต.สัญญา	บัวเจริญ	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
2. ศ.พ.ต.อ.จักรพงษ์	วิวัฒน์วานิช	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
3. พ.ต.ท.จรัส	ธรรมธนารักษ์	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
4. พ.ต.ท.สุรัตน์	สาเรือง	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
5. อ.เปมิกา	สนิทพจน์	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ ได้รับความเห็นชอบจากบุคคลสำคัญหลายท่านที่ทำให้เกิดเป็นโครงการวิจัย และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องได้ ซึ่งประกอบด้วย พล.ต.ท.อมรินทร์ อัครวงษ์ ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และพล.ต.ท.โกสินทร์ หินเขาว์ รองจเรตำรวจ (สบ 7) ที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิจัยและอนุญาตให้คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยจนเสร็จสิ้นโครงการ สำหรับผู้ที่สนับสนุนให้มีการวิจัยชิ้นนี้ขึ้นมา คือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่กรุณาสับสนุนงบประมาณในการทำวิจัย และขอขอบคุณ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยที่ได้ให้คำแนะนำทางวิชาการอันเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนกระทั่งงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

กระบวนการวิจัยมีอาจสำเร็จได้โดยหากขาดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่ให้ข้อมูลสนับสนุนทางวิชาการ ประกอบด้วย ในส่วนภาครัฐ ได้แก่ กองบังคับการตำรวจจราจร กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 สถานีตำรวจนครบาลพญาไท กองบังคับการตำรวจนครบาล 4 สถานีตำรวจนครบาลโชคชัย กองบังคับการตำรวจนครบาล 7 สถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน กองบังคับการตำรวจทางหลวง กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว กองบังคับการตำรวจน้ำ กองบังคับการตำรวจรถไฟ กองบังคับการปราบปราม กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดต่อเด็ก เยาวชนและสตรี กองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี กองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ศูนย์การข่าวกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด กองบังคับการตำรวจสันติบาล กองบังคับการตำรวจสื่อสาร กองบังคับการกองตรวจคนเข้าเมืองกรุงเทพมหานคร ศูนย์สืบสวนสอบสวนสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองบังคับการตรวจคนเข้าเมืองท่าอากาศยานแห่งชาติ ส่วนภาคเอกชน ได้แก่ สถานีวิทยุ จส. 100 สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน สถานีวิทยุสวพ.91 เขียวเวหา กลุ่มวิทยุแท็กซี่ 1681 (จีพีเอส) กลุ่มอาสาสมัครกวดำรวจบ้าน กลุ่มสมาชิกอาสาจราจร มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งและมูลนิธิร่วมกตัญญู

ขอขอบคุณ รศ.พ.ต.อ.หญิง ดร. พัชรา สีนลอยมา ที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินการวิจัย ขอขอบคุณคุณเบญญาภา มารินทร์ และเจ้าหน้าที่ของ สกว. ทุกท่านที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานอย่างดี รวมทั้งผู้ที่ให้ความร่วมมืออีกหลายท่านที่ไม่อาจกล่าวนามได้ครบ

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยจะเกิดคุณค่าแก่การนำไปใช้ในการพัฒนาเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ศ.พล.ต.ต.สัญญา บัวเจริญ และคณะ

มิถุนายน 2552

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

(Executive Summary)

โครงการ การสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ

.....๒๐๑๖.....

1. หลักการและเหตุผล

การพัฒนาประเทศไทยได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 จนกระทั่งถึง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ทำให้สังคมไทยจากเดิมซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม มีความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอันถือได้ว่าเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมแบบผสมผสานระหว่างสังคมเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม มีการติดต่อค้าขายกันทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีการนำเครื่องจักร รวมทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในกิจการต่างๆ มากขึ้น มีการแข่งขันทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด มีการแข่งขันกันมากขึ้น สังคมเริ่มมีความขัดแย้ง มีความเห็นแก่ตัว เห็นแก่กลุ่มหรือพรรคพวกของตนเองมากยิ่งขึ้น แต่สิ่งที่เกิดควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงนี้ก็คือการเกิดขึ้นของอาชญากรรมจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมพื้นฐาน อาชญากรรมความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย และทรัพย์สิน อาชญากรรมองค์กร อาชญากรรมคอปกขาว อาชญากรรมข้ามชาติ และอาชญากรรมพิเศษต่างๆ นอกจากนี้ยังมีรูปแบบ วิธีการก่ออาชญากรรมมีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการประกอบอาชญากรรมที่สลับซับซ้อนมากขึ้นอีกด้วย

ปัญหาอาชญากรรมเป็นภัยที่ใกล้ตัวและนับได้ว่าเป็นปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบ ต่อชีวิตร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินของประชาชนในประเทศเป็นอย่างมาก หลายปีที่ผ่านมาสถิติการเกิดอาชญากรรมในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่ามีการเกิดอาชญากรรมไม่เว้นแต่ละวัน สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้แบ่งประเภทอาชญากรรมออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ กลุ่มคดีชีวิต ร่างกายและเพศ กลุ่มคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน กลุ่มคดีที่น่าสนใจ และกลุ่มคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย เมื่อศึกษาสถิติการเกิดอาชญากรรม 5 กลุ่มของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547- 2550 พบว่า อัตราการเกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีคดีอาชญากรรมเกิดขึ้นรวมทุกกลุ่มใน พ.ศ. 2547 จำนวน 358,942 คดี ใน พ.ศ. 2548 จำนวน 401,984 คดี ใน พ.ศ. 2549 จำนวน 429,640 คดี และใน พ.ศ. 2550 จำนวน 450,128 คดี (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2547 - 2550) คิดเป็นการเพิ่มขึ้นของจำนวนอาชญากรรมในแต่ละปี ดังนี้ พ.ศ. 2548 คดีที่เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2547 จำนวน 43,242 คดี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.99 พ.ศ. 2549 คดีที่เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2548 จำนวน 27,659 คดี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.88 ใน พ.ศ. 2550 คดีที่เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2549 จำนวน 20,488 คดี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.77

จากสถิติการเกิดอาชญากรรมดังกล่าวข้างต้น ถึงแม้ว่าเจ้าพนักงานตำรวจผู้มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจะปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง แต่คดีที่เกิดขึ้นกลับมีปริมาณสูงขึ้นทุกปี แสดงว่ามาตรการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวทางหนึ่งที่สามารถป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมให้ลดน้อยลงได้นั้น คือการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม เพื่อสร้างแนวร่วมภาครัฐและภาคเอกชน โดยจะเห็นได้จากงานวิจัยของรัชชัย ดวงแก้ว (2549) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรม : กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานีเก็บข้อมูลจากสมาชิกผู้แจ้งข่าวอาชญากรรมจำนวน 200 คน ซึ่งสมาชิก เห็นว่าการแจ้งโดยโทรศัพท์ เป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุดและวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมคือการจัดตำรวจออกตรวจดูแลรักษาความสงบสุขทุกหมู่บ้าน และการศึกษาของนิรันดร์ สมุทรสาคร (2548 หน้า 89-90) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณี กองทัพภาคที่ 1 จากการศึกษา พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะปัญหาการตอบสนองต่อข่าวสารที่ประชาชนรายงาน และปัญหาการรักษาความปลอดภัยของประชาชนที่เป็นแหล่งข่าวหรือผู้ให้ข่าวสาร

นอกจากนี้ เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลดีทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอีกด้วย กล่าวคือในด้านเศรษฐกิจหากเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมเป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจะทำให้ผู้ลงทุนมีความมั่นใจในการดำเนินธุรกิจไม่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรต่างๆ และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งจะมีปริมาณความเสียหายมาก เช่น การฉ้อโกงประชาชน การหลบเลี่ยงภาษี ความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร เป็นต้น ในด้านสังคม เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมทำให้สังคมมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจไมตรีให้กันและกันและมีจิตสำนึกของความเป็นคนในสังคมร่วมกัน อันจะส่งผลให้สังคมมีคุณภาพชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเป็นโครงสร้างของสังคมที่เข้มแข็งเช่นในอดีตต่อไปอีกด้วย และในด้านการเมือง เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมจะช่วยกันตรวจสอบการทำงานของบุคคลในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่ไม่ให้บริการ เอารัดเอาเปรียบไม่ให้ความเป็นธรรม และเลือกปฏิบัติกับประชาชน เป็นต้น

จากความสำคัญของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาถึงรูปแบบ วิธีการทำงาน การมีส่วนร่วม ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน และการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาสร้างรูปแบบและพัฒนาเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเพื่อให้สังคมและประเทศชาติเกิดความสันติสุขอย่างยั่งยืนตลอดไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อค้นหารูปแบบและวิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมของแกนนำ สมาชิกเครือข่าย และประชาชนในกรุงเทพมหานคร
- 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร
- 4) เพื่อสร้างรูปแบบเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร

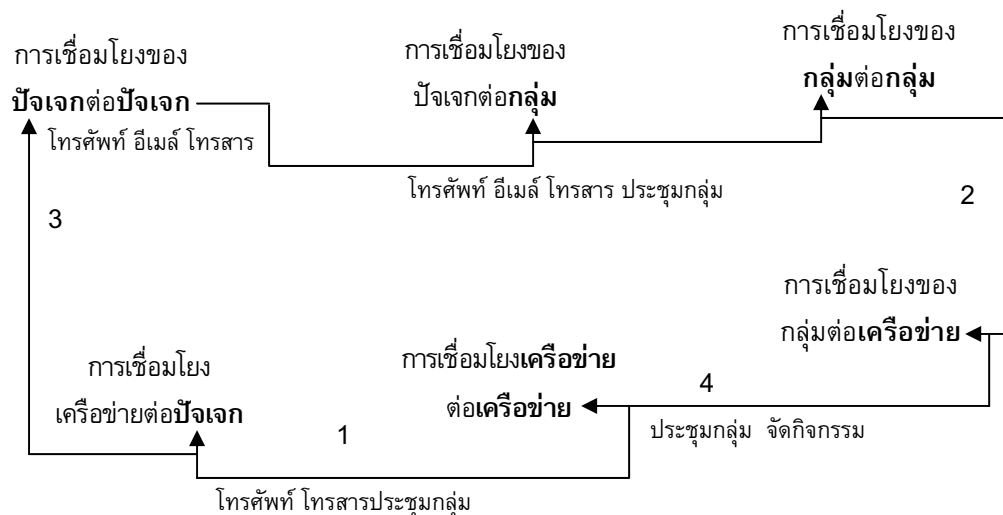
3. ขอบเขตการดำเนินโครงการ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยจากเอกสาร (Document Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำงานด้านการรับและแจ้งข่าวอาชญากรรมจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวมีสมาชิกเครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรมจากประชาชน และยังมีการดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน โดยศึกษาในประเด็น ดังนี้ 1) วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม 2) รูปแบบของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม 3) การมีส่วนร่วมของประชาชน แกนนำ และสมาชิกในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม 4) ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม และ 5) ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

4. ผลที่ได้จากการดำเนินงานโครงการ

4.1 วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม พบว่า วิธีการทำงานของเครือข่ายเป็นวิธีการทำงานโดยการเชื่อมโยงกัน มี 6 วิธีการ คือ 1) บังเจกต่อบังเจก 2) บังเจกต่อกลุ่ม 3) กลุ่มต่อกลุ่ม 4) กลุ่มต่อเครือข่าย 5) เครือข่ายต่อเครือข่าย 6) เครือข่ายต่อบังเจก จากการสัมภาษณ์และการวิเคราะห์กรณีศึกษา พบว่า วิธีการทำงานของเครือข่ายที่พบมากที่สุด มีอยู่ 4 วิธีการ วิธีการแรกเป็นการเชื่อมโยงของบังเจกต่อเครือข่าย วิธีการที่สองเป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มต่อเครือข่าย โดยส่วนใหญ่เป็นการแจ้งข่าวอาชญากรรมของภาคประชาชน โดยผู้แจ้งข่าวส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกของเครือข่ายและใช้วิธีการโทรศัพท์ และวิทยุสื่อสารประจำของหน่วยงาน วิธีการที่สามบังเจกต่อบังเจกเป็นวิธีการแจ้งข่าวอาชญากรรม

ภาครัฐ โดยผู้แจ้งข่าวส่วนใหญ่จะเป็นสายลับของหน่วยงานและฝังตัวเพื่อติดตามพฤติกรรมของ ผู้กระทำผิดซึ่งจะเป็นลักษณะการสืบสวนติดตามข่าว วิธีการที่สี่ คือ เครือข่ายต่อเครือข่ายเป็น การประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ดังแสดงตามภาพดังต่อไปนี้

4.2 รูปแบบการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม มี 4 รูปแบบ คือ

1) เครือข่ายแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใช้จะใช้รูปแบบการทำงานแบบไม่มีข้อจำกัด และมีทั้งที่ทำงานแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ขึ้นอยู่กับนโยบายและการบริหารของหน่วยงาน ภาครัฐจะมีรูปแบบการทำงานแบบมีข้อจำกัด และเป็นทางการ ส่วนภาคเอกชนจะไม่เป็นทางการและส่วนใหญ่ไม่มีข้อจำกัด 2) เครือข่ายแบ่งตามประเภทสมาชิก ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า หน่วยงานภาครัฐจะมีรูปแบบการทำงานแนวดิ่ง คือมีสายการบังคับบัญชา ส่วนหน่วยงานภาคเอกชนจะเป็นมีรูปแบบการทำงานในแนวราบ คือสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในกลุ่มเดียวกัน เช่น กลุ่มวิทยุแท็กซี่ กลุ่มสมาชิก เป็นต้น 3) เครือข่ายแบ่งตามระดับชั้นการปกครอง ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ภาครัฐจะมีรูปแบบการทำงานแบบแบ่งชั้นการปกครอง เป็นรูปแบบการทำงานเครือข่ายระดับภาค และระดับประเทศ ส่วนภาคเอกชนส่วนใหญ่จะมีรูปแบบการทำงานตั้งแต่ระดับภาคลงมาถึงระดับชุมชน 4) เครือข่ายแบ่งตามเนื้อหาหรือเป้าหมาย เป็นเครือข่ายที่มีกลุ่มแกนนำสมาชิกเป็นกลุ่มเฉพาะ ให้บริการแก่ประชาชนเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง สถานีวิทยุ จส.100 ศูนย์วิทยุแท็กซี่ กองบังคับการปราบปราม เป็นต้น

4.3 การมีส่วนร่วมของประชาชน แกนนำ และสมาชิกในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประชาชน แกนนำ และสมาชิกในเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมมีอยู่ 4 ประเภท ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรม สามารถจำแนกเป็น 2 ระดับใหญ่ ๆ คือ ระดับแรกเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการสร้างเกราะป้องกันอาชญากรรมและสร้างแนวร่วมเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ระดับที่ 2 เป็นการสร้างโอกาส สร้างศักยภาพของเครือข่ายและขยายกลุ่มองค์การชุมชน ไปยังเครือข่ายอื่นๆ จนถึงระดับจังหวัดและระดับประเทศหรือข้ามพรมแดนนอกเขตการปกครองที่โยงใยกันอย่างทั่วถึง หน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนให้ความร่วมมือในการแจ้งอาชญากรรมเป็นอย่างมาก ได้แก่ กองบังคับการตรวจปฏิบัติการพิเศษ (ศูนย์วิทยุ 191) กองบังคับการตำรวจทางหลวง (1193) กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว (1155) ส่วนหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลภาคเอกชนประชาชนให้ความร่วมมือในการแจ้งข่าวอาชญากรรมเป็นอย่างมาก ได้แก่ สถานีวิทยุ สวพ.91 สถานีวิทยุ จส.100 สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน และเหยี่ยวเวหา

2) การมีส่วนร่วมในการลงทุน พบว่า หน่วยงานภาครัฐจำนวน 22 แห่ง รัฐเป็นผู้ลงทุนทั้งหมด ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการลงทุนแต่อย่างใด ส่วนภาคเอกชนจำนวน 9 แห่ง นั้น หน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลผู้เป็นแกนนำนั้นเป็นผู้ลงทุน ส่วนสมาชิกอาสาสมัครจะร่วมลงทุนอยู่บ้างในเรื่องเครื่องมือ วิทยุสื่อสาร ได้แก่ หน่วยงานร่วมด้วยช่วยกัน และอาสาสมัครเหยี่ยวเวหา ส่วนสมาชิกอาสาสมัครร่วมลงทุนทั้ง เครื่องสื่อสาร และรถด้วยได้แก่ อาสาสมัครตำรวจบ้าน อาสาสมัครจราจร อาสาสมัครมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และอาสาสมัครมูลนิธิร่วมกตัญญู

3) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เนื่องจาก การวางแผนดำเนินกิจกรรมเป็นภาระงานภายในองค์กร และเครือข่ายอาชญากรรมจะมีผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ในการวางแผน วิเคราะห์ ประเมินผล และติดตามงานในรูปแบบของฐานข้อมูล (Data Base) และรายงานประจำปี และก็จะนำแผนงานนั้นมาปฏิบัติงาน โดยมอบหมายให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล สมาชิกอาสาสมัครและประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล คงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารและแกนนำของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน แต่ส่วนใหญ่แล้วหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนไม่ได้ทำสถิติการรับ-ส่ง ข่าวอาชญากรรมในเครือข่ายไว้ แต่พออนุมานว่าความสำเร็จจากการจับกุมคนร้ายหรือติดตามทรัพย์สินมาได้นั้นมาจากการใช้เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมเกือบทั้งสิ้น ดังแสดงในตารางที่ 4.3

4.4 ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่าย ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จหรือการทำงานของเครือข่ายการข่าวที่มีประสิทธิภาพ เกิดขึ้นได้จากการมีส่วนร่วมที่ดีของเครือข่ายต่างๆ ทั้งเครือข่ายที่เป็นทางการและเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ นอกจากนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในเครือข่ายจะมีต้องจิตอาสาและมีจิตใจที่เสียสละ มองประชาชนเป็นศูนย์กลางและยึดถือผลประโยชน์ของสังคมมากกว่าตน นอกจากนั้นทั้งในตัวข่าวสารเองที่มาตั้งแต่แรก ในเชิงเนื้อหาข่าว

จะต้องมีรายละเอียดที่มีความชัดเจน แม่นยำและมีข้อมูลที่มาจากแหล่งที่ให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ หรือเป็นข้อมูลที่แท้จริง การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีองค์ประกอบดังนี้

1) ด้านกระบวนการทำงาน คือ องค์การหรือหน่วยงานผู้รับข่าวสาร ได้แก่ ศูนย์วิทยุ 191 สถานีวิทยุ จส.100 สถานีวิทยุ สวพ.91 ฯลฯ มีการตอบสนองต่อการแจ้งข่าวอาชญากรรมด้วยความรวดเร็ว โดยจะเห็นได้จากสถิติการแจ้งข่าวอาชญากรรมในปี พ.ศ. 2551 ที่มีการแจ้งเข้ามาเป็นจำนวนมาก และเจ้าหน้าที่ตำรวจก็สามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้จำนวนค่อนข้างมาก ดังแสดงในตารางที่ 6.1

2) ด้านการจัดการกลุ่ม คือ องค์การหรือหน่วยงานผู้รับข่าวสารมีจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม และองค์การยังมีการจัดกิจกรรมให้ประชาชนและสมาชิกเครือข่ายได้เข้าร่วมงานด้วย ซึ่งหน่วยงานแต่ละแห่งจะมีกฎระเบียบและกติการ่วมกัน และมีความพร้อมเพรียงในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมคนดีศรี สวพ.91 กิจกรรม จส.100 แจ้งข่าว กิจกรรมคนดีแท็กซี่ เป็นต้น

3) ด้านผลประโยชน์ในทุกๆ ด้าน คือ สมาชิกได้รับผลประโยชน์ เท่าเทียมกันหรือยุติธรรม คือ มีโอกาสที่จะเข้าร่วมกิจกรรม และได้รับข้อมูลข่าวสารเท่าๆ กัน

4) ด้านการยอมรับนับถือจากภายนอก หมายถึง การที่สมาชิกเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่ทำความดีจะได้รับการยกย่อง และได้รับรางวัลจากการทำความดี เช่น ในกรณีที่สมาชิกแท็กซี่ของ สถานีวิทยุ สวพ.91 เก็บกระเป๋าสตางค์ของคนอื่นได้ และนำมาคืนให้กับ สถานีวิทยุ สวพ. 91 ออกอากาศตามหาเจ้าของจนกระเป๋าสตางค์คืนได้ ทำให้ประสบความสำเร็จในการแจ้งข่าว และได้รับรางวัลในการทำความดี

5) ด้านการขยายผล คือ เมื่อการทำงานของเครือข่ายประสบความสำเร็จ และมีเครือข่ายสมาชิกมากขึ้น จะทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาเชื่อมั่น และมีความประสงค์ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย

4.5 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าว

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม พบได้หลายสาเหตุ ดังนี้

1) การทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในบางครั้งต่างฝ่ายต่างชิงบทรการเป็นผู้นำในการเป็นสื่อสารมวลชน เนื่องจากสื่อมวลชนแต่ละแห่งก็ต้องการเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยต้องการมุมมองว่าตนเองเป็นสื่อมวลชนที่ได้รับการยอมรับของประชาชน ทำให้ในบางครั้งขาดการประสานงานกัน

2) การเชิดชู ยกย่อง ตลอดจนให้ความช่วยเหลือบุคคลที่เข้ามาทำหน้าที่ตรงนี้ สังคมยังไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร หลายครั้งที่ผู้เสียสละเข้ามาทำงานให้กับสังคมผลที่ได้รับนอกจากนั้นผู้ที่เข้ามาทำงานตรงนี้ไม่ได้รับประโยชน์แล้ว บุคคลเหล่านั้นอาจพบประสบเคราะห์กรรม เช่น ได้รับความเจ็บหรือเสียชีวิต

3) การขาดจิตสำนึกต่อสังคมโดยมองประโยชน์ต่อส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำให้เครือข่ายที่สามารถเข้ามาทำงานได้แต่ไม่อยากเข้ามาเสี่ยงเนื่องจากอาจได้รับความเดือดร้อนทั้งส่วนตนและครอบครัว

4) การขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีอยู่ซึ่งเป็นการทำงานแบบไม่มีรูปแบบและกระบวนการในการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยการทำงานของเครือข่ายการข่าวซึ่งไม่มีการประสานกันในการทำงานของเครือข่ายเป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจนของเครือข่ายแต่ละเครือข่าย โดยเฉพาะภาครัฐขาดจิตสำนึกในภาระหน้าที่ในการประสานงานเครือข่ายการข่าว หรือขาดความต่อเนื่องในการประสานเครือข่ายการข่าวกับภาคเอกชนอย่างชัดเจน และจริงจัง เนื่องเพราะขาดการตรวจสอบในการข่าวอาชญากรรมที่ได้รับมานั้นดำเนินไปอย่างไร เพราะขาดการตรวจสอบการข่าวอาชญากรรมที่รับมานั้นดำเนินไปอย่างไร การดำเนินการรับข่าวภาครัฐบางที่รับการข่าวมาจากเครือข่ายภาคเอกชนแล้วภาครัฐเองไม่ได้ดำเนินการต่อไป ทำให้ภาคเอกชนขาดแรงจูงใจในการส่งข่าว เพราะส่งข่าวมาแล้ว ไม่มีการดำเนินการต่อไป ขาดประสิทธิภาพ โดยไม่มีการประเมินผล เพราะฉะนั้นสมควรที่ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐเองก็ตาม หรือภาคเอกชนก็ตาม จะทำสถิติประเภทของข่าวของคดีด้วยว่า กรณีอาจจะเป็นที่เกิดเหตุ หรือเวลาเกิดเหตุที่ใด ติดตามผลว่าเมื่อส่งข่าวมาแล้ว ผลมันเป็นประการใด จับคนร้ายได้หรือไม่ ตรงนี้ก็จะเป็นการที่สื่อถึงเรื่องประสิทธิภาพในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมให้ได้ว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใด เพราะฉะนั้นในเรื่องของการประเมินผลจึงมีความสำคัญมาก ซึ่งสามารถจะชี้ชัดได้ว่าเครือข่ายการข่าวนั้นมีประสิทธิภาพเพียงใด

5) การได้รับข้อมูลจากเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมเป็นไปด้วยความล่าช้าไม่ทันต่อเหตุการณ์ เช่น ต้องการทราบข้อมูลของผู้ใช้โทรศัพท์หรือต้องการตรวจสอบว่าผู้ใช้โทรศัพท์อยู่ที่ใด ซึ่งจะต้องใช้ความสัมพันธ์เป็นส่วนตัวกับเจ้าของเครือข่ายโทรศัพท์มือถือไม่ว่าจะเป็น AIS TRUE DTAC จึงจะได้รับข้อมูลเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมเป็นไปอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ ในการทำงานสืบสวน ถ้าเกิดว่าไม่รู้จักในเรื่องของระบบโทรศัพท์มือถือโดยเฉพาะปัจจุบันสามารถตรวจสอบข้อมูลของอาชญากรรม ในเรื่องของข้อมูลของคนร้ายในการใช้โทรศัพท์หรือคนร้ายอยู่ที่ใดก็ตาม ซึ่งถ้าเจ้าหน้าที่ไม่มีความสัมพันธ์ในส่วนตัว ก็ไม่มีทางที่เจ้าหน้าที่จะประสานเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมและได้ข้อมูลมาด้วยความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ในการที่จะดำเนินการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) ขาดการพัฒนาขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมทั่วประเทศหรือขาดการพัฒนาเพิ่มจำนวนสมาชิกเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือในกรณีที่ขาดการพัฒนาขยายเครือข่าย หรือขาดการพัฒนาเพิ่มจำนวนสมาชิกเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง เช่น กรณีเราอาจมีการจัดประชุม จัดกิจกรรมน้อยไปซึ่งควรจัดประชุมหรือจัดกิจกรรมบ่อย ๆ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งก็จะเป็นการให้ความรู้ ให้ข้อมูล ให้ความสำคัญต่อสมาชิกเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม ในกรณีการแจ้งข่าวอาชญากรรม ซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพและในการมีส่วนร่วม ใน

กรณีการปฏิบัติของ เครือข่ายการข่าวอาชญากรรม ซึ่งเครือข่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคเอกชนก็จะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับตามความต้องการของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมของภาครัฐที่ได้เป็นการเชื่อมโยงของเครือข่ายต่าง ๆ ในข้อมูล ก็จะได้มีความถูกต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพต่อมาด้วย

7) ความล่าช้าในการเชื่อมโยงเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมของภาครัฐในระบบราชการ คือความล่าช้าในการเชื่อมโยงเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในระบบภาครัฐ ซึ่งความล่าช้าก็เป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญมาก ต่อผลของประสิทธิภาพของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม เช่น อาจจะต้องมีการปรับรูปแบบในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

8) ขาดการประสานงานที่ดีในการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมของภาครัฐ ซึ่งมีลักษณะเป็นต่างคนต่างทำไม่มีการประสานข้อมูลในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมแบบมีศูนย์กลาง (One Stop Service) ปัญหาที่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมก็คือแต่ละคนต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับหน่วยต่าง ๆ ทั้งหมด ซึ่งเป็นการต่างคนต่างทำไม่มีศูนย์กลางของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

4.6 เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ ที่มีความเหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จะต้องประกอบด้วย

- (1) แหล่งข่าวที่มีความน่าเชื่อถือได้
- (2) วิธีการดำเนินการเป็นเครื่องมือตัวหนึ่งในการทำงาน ควรมีแบบแผนการทำงานอย่างชัดเจน
- (3) รัฐบาลกำหนดนโยบายชัดเจน ต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม
- (4) ในตัวข้อมูลข่าวสารของข่าวนั้นจะต้องมีรายละเอียดของข่าวอย่างมีความสมบูรณ์และมีรายละเอียดของข่าวที่ชัดเจน แม่นยำ ว่าใคร อะไร ที่ไหน อย่างไร ทำไมเมื่อไหร่ และอย่างไร
- (5) สังคมเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมมีความเข้มแข็ง
- (6) กรรณวิธีการข่าว หมายถึงกระบวนการขั้นตอนเกี่ยวกับการข่าวตั้งแต่เริ่มต้นจากการได้ข้อมูลข่าวที่ยังไม่มีการวิเคราะห์ และแปรผลข้อมูลข่าวแต่อย่างใด หลังจากนั้นเข้าสู่กระบวนการทางข่าวอย่างเป็นระบบ จนกระทั่งได้ข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือและส่งต่อไปยังผู้รับสาร โดยสามารถแบ่งขั้นตอนได้ ดังนี้ การจัดเก็บข้อมูล การประเมินข้อมูล การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล
- (7) ประสิทธิภาพในเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร และผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไรคุ้มค่าหรือไม่
- (8) การรับส่ง-ข้อมูลข่าวสาร หรือข่าวที่ได้มาที่มีความน่าเชื่อถือ แต่หากในขั้นตอนการรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารมีความผิดพลาดหรือไม่สามารถทำงานได้อย่างบรรลุผล หรือไม่

สามารถตอบสนองต่อการทำงานได้อย่างรวดเร็ว เทียบตรง แม่นยำแล้ว ย่อมทำให้ประสิทธิภาพของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมลดลงไปได้

4.7 เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร จะต้องประกอบด้วย (ดังแสดงตามแผนภาพที่ปรากฏ)

1) แหล่งข่าว คือ แหล่งข้อมูลข่าวสารของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมนั้นต้องมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งหากข้อมูลข่าวสาร มาจากแหล่งข่าวเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีความน่าเชื่อถือก็สามารถส่งไปยังผู้รับข้อมูลข่าวสารได้ทันทีอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารนั้น แหล่งข่าวสำคัญ ได้แก่ ภาครัฐราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน แหล่งข่าวด้านเทคนิค สื่อสารมวลชน และองค์กรระหว่างประเทศ

2) วิธีดำเนินการ เป็นเครื่องมือตัวหนึ่งในการทำงาน ควรมีแบบแผนการทำงานอย่างชัดเจน คือ ควรมีเจ้าภาพเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมอย่างชัดเจนเป็นเครือข่ายแห่งชาติ กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบในแต่ละเครือข่ายเช่น มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง และกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและให้คำเนิ่งถึงความสำคัญต่อเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมให้มากขึ้น

3) รัฐบาล ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่โดยตรงในการดูแลประชาชน จะต้องให้ความสำคัญและให้ความจริงจังกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น โดยให้การสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการ

4) ข่าว ในตัวข้อมูลข่าวสารของข่าวนั้นจะต้องมีรายละเอียดของข่าวอย่างมีความสมบูรณ์และมีรายละเอียดของข่าวที่ชัดเจน แม่นยำ ซึ่งรายละเอียดของข่าวนั้นจะต้องรู้ว่าเป็นใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How) อย่างไร หมายถึง เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร ข่าวที่มีนั้นควรมีรายละเอียดในเรื่องว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร โดยเนื้อหาของข่าวต้องสั้นกะทัดรัดและได้ใจความสามารถส่งต่อไปโดยผู้รับสารต้องสามารถเข้าใจในเนื้อหาข่าวได้โดยง่าย

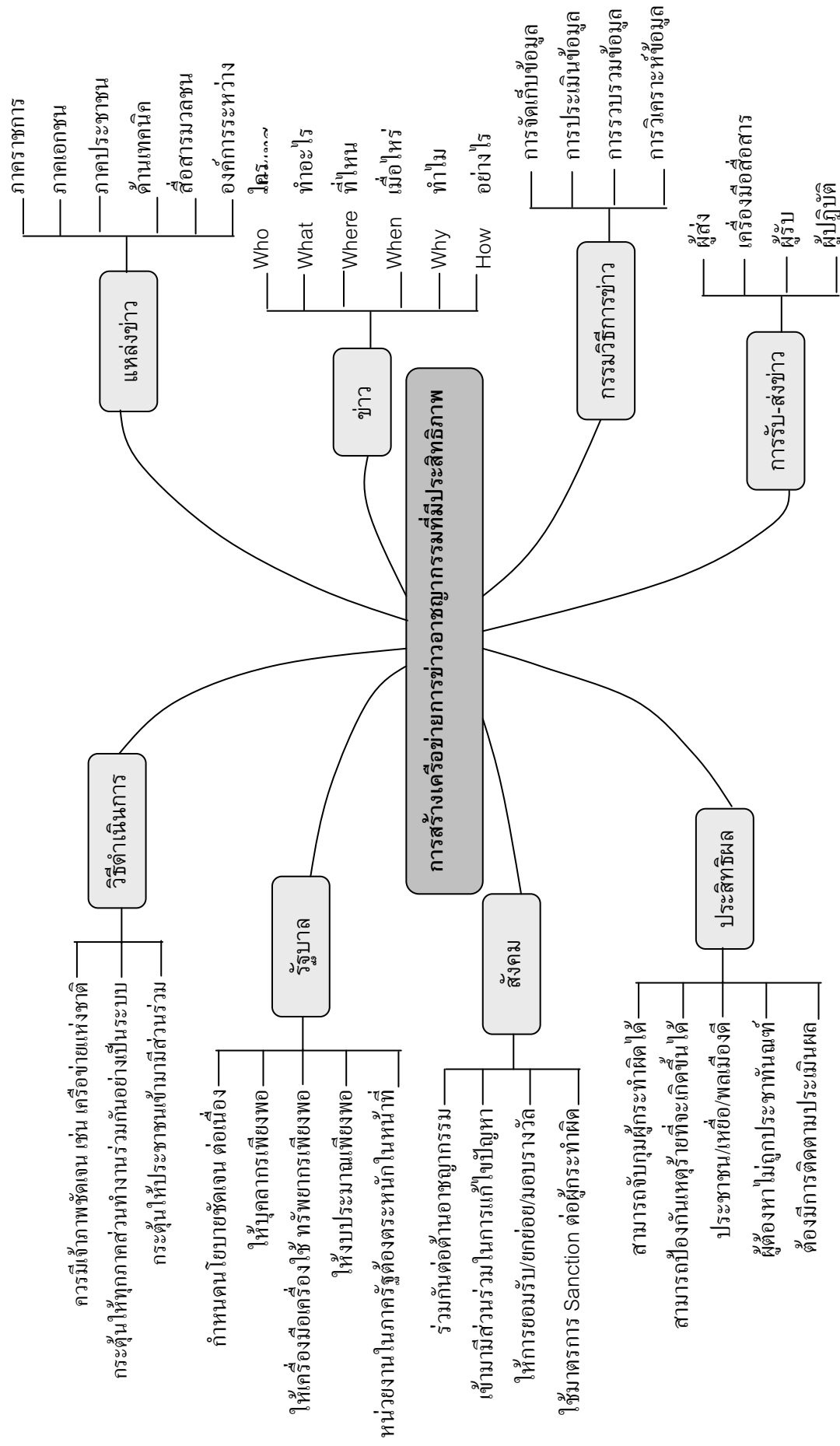
5) สังคม เป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมมีความเข้มแข็ง ซึ่งสังคมจะต้องไม่นิ่งเฉย และเข้ามามีบทบาทในเรื่องดังกล่าว โดยดำเนินการและมีมาตรการต่างๆ เช่น ร่วมกันต่อต้านอาชญากรรม เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และส่งเสริมให้คนในสังคมมีความตระหนัก รับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าส่วนตัว เป็นต้น

6) กรรณวิธีการข่าว เป็นกระบวนการขั้นตอนเกี่ยวกับการข่าวตั้งแต่เริ่มต้นจากการได้ข้อมูลข่าวที่ยังไม่มีการวิเคราะห์ แปลผลข้อมูลข่าวแต่อย่างใด หลังจากนั้นเข้าสู่กระบวนการทางข่าวอย่างเป็นระบบ จนกระทั่งได้ข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือและส่งต่อไปยังผู้รับสาร

โดยสามารถแบ่งขั้นตอนได้ คือ การจัดเก็บข้อมูล การประเมินข้อมูล การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

7) ประสิทธิภาพ ในการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ สิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ ประสิทธิภาพในเรื่องนั้นๆ ว่าเป็นอย่างไร ผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร คุ่มค่าหรือไม่

8) การติดต่อสื่อสาร เป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญในเรื่องเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ แม้จะมีเครือข่ายการข่าวที่เข้มแข็งหรือข่าวที่ได้มา มีความน่าเชื่อถือ แต่หากในขั้นตอนการรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารมีความผิดพลาด หรือไม่สามารถทำงานได้อย่างบรรลุผล หรือไม่สามารถตอบสนองต่อการทำงานได้อย่างรวดเร็ว เทียบตรง แม่นยำแล้ว ย่อมทำให้ประสิทธิภาพของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมลดลงไป ในส่วนการติดต่อสื่อสารสามารถแบ่งส่วนที่เกี่ยวข้องได้ 4 ส่วนคือ 1) ผู้ส่ง 2) เครื่องมือสื่อสาร 3) ผู้รับสาร และ 4) ผู้ปฏิบัติ

4.7 เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่ดีจะต้องประกอบด้วย

1) ผู้แจ้งข่าวหรือผู้ส่งสาร (Sender) อาจเป็นได้ทั้งสมาชิกเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่เป็นทางการที่มีหมายเลขสมาชิกเพื่อเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน และเป็นได้ทั้งประชาชนทั่วไปที่พบเห็นเหตุการณ์การเกิดอาชญากรรมหรือได้ทราบข่าวสารการเกิดอาชญากรรมมา

2) ช่องทางการสื่อสาร (Channel) ในปัจจุบันช่องทางการสื่อสารมีหลายช่องทางด้วยกัน ได้แก่ โทรศัพท์สายตรง วิทยุสื่อสาร อินเทอร์เน็ต การส่งข้อความทางโทรศัพท์ (SMS) หรือในบางครั้งช่องทางการสื่อสารนั้นอาจเป็นจดหมายหรือบัตรสนเท่ห์ ตลอดจนผู้ส่งสารอาจใช้วิธีเข้าไปพบกับผู้รับสารโดยตรง

3) สาร (Message) สารที่ดีจะต้องทำให้ผู้รับสารเข้าใจถึงเหตุการณ์ที่เกิดเหตุอาชญากรรมได้อย่างชัดเจน คือ จะต้องทราบลักษณะและพฤติกรรมการเกิดเหตุ สถานที่ที่เกิดเหตุ วันเวลาที่เกิดเหตุ จำนวนผู้กระทำผิด รูปพรรณผู้กระทำผิด และเส้นทางที่ผู้กระทำผิดเคลื่อนไหว พร้อมทั้งลักษณะของเหยื่อหรือผู้เสียหาย ตลอดจนทรัพย์สินหรือความเสียหายของผู้เสียหายที่เกิดขึ้น

4) ผู้รับสาร (Receiver) ในการแจ้งข่าวอาชญากรรมนี้ ผู้รับสารส่วนใหญ่จะเป็นผู้รับสารระดับกลุ่มและระดับเครือข่าย ผู้รับสารแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ ผู้รับสารที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการแจ้งข่าวอาชญากรรมไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ สถานีวิทยุ จส.100 สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน สถานีวิทยุ สวพ.91 มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ผู้รับสารประเภทที่สองคือ หน่วยงานที่ทำหน้าที่โดยตรงในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ กองบังคับการปราบปราม กองบังคับการตำรวจจราจร กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษ สถานีตำรวจนครบาล เป็นต้น

5. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

ในการศึกษากระบวนการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม และเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมทั้งนี้ ทำให้คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญในการที่จะพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยได้เสนอแนะดังนี้

5.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) รัฐบาลควรสนับสนุนและกำหนดให้มีนโยบายเกี่ยวกับการอบรมประชาชนให้มีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันอาชญากรรมด้วยตนเอง และให้ความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานที่ประชาชนสามารถติดต่อเพื่อแจ้งข่าวอาชญากรรมได้

2) ควรจัดให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่มีหน้าที่ในการรับแจ้งข่าวอาชญากรรมลงพื้นที่ในชุมชนเพื่อให้ความรู้ และสร้างพันธกิจร่วมกับประชาชนในชุมชน

3) ควรจัดให้มีการศึกษาดูงานระหว่างประเทศและในประเทศ โดยส่งตัวแทนจากภาครัฐและภาคเอกชนเป็นตัวแทนของหน่วยงานเข้าไปดูกระบวนการ วิธีการ และการบริหารจัดการการแจ้งข่าวอาชญากรรม และการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่ดี

4) ควรจัดทำข้อตกลงระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน (Memorandum of Understanding : MOU) เพื่อจัดทำร่างข้อตกลงที่เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ทั้งสองฝ่าย โดยภาครัฐควรมีการประสานการตกลงกับเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมกับภาคเอกชน เพื่อมารองรับการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมของภาครัฐด้วยความถูกต้องและรวดเร็ว อาจจะมีการตกลงกันว่า เมื่อเครือข่ายการข่าวภาคเอกชนส่งข่าวสารมาแล้วเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมของภาครัฐจะรีบดำเนินการอย่างไรต่อไป ตรงนี้ให้ภาคเอกชนมีความเชื่อมั่นว่าภาครัฐให้ความสนใจและสนใจต่อการมีจิตอาสาที่ดีของภาคเอกชน ซึ่งเป็นการสนับสนุนและการสร้างแรงจูงใจให้กับภาคเอกชนในการมีส่วนร่วมในการที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ในการดูแลสังคม เป็นการสร้างให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการและตรวจสอบร่วมกับภาครัฐ เป็นไปตามแนวทาง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ต้องการให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและจัดการการทำงานร่วมกับภาครัฐด้วย หรืออาจเป็นการทำความตกลงกับผู้บริหารระดับสูงของภาคเอกชน เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรขึ้นไปในสถานี่ตำรวจ ในการขอข้อมูลอาจจะจดบันทึก (Record) ว่าขอข้อมูลไปประกอบคดีเรื่องอะไร ๆ และสามารถที่จะให้เจ้าหน้าที่ของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมให้ข่าวได้ทันทีทางโทรศัพท์หรืออาจจะอีเมลล์หรืออื่นๆใดก็ตามเพื่อให้มีความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการข่าวอาชญากรรม

5) ภาครัฐควรมีการให้งบประมาณสนับสนุนต่อภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจจากภาครัฐให้ภาคเอกชนในการพัฒนาและขยายเครือข่ายอย่างต่อเนื่องหรือแม้แต่ในกรณีเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมของภาครัฐเองก็ตาม โดยจะต้องมีทุนสนับสนุนให้กับหน่วยงานของรัฐในเครือข่ายต่าง ๆ ของภาครัฐที่มีอยู่ให้เหมาะสม และที่จะขยายเครือข่ายต่อไปในอนาคตด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ควรจัดทำโปรแกรมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานที่รับแจ้งข่าวอาชญากรรม CMIS (Case Management Intelligence System) หรือจัดทำโปรแกรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพื่อจัดทำเป็นระบบฐานข้อมูลบนคอมพิวเตอร์และเชื่อมโยงทางอินเทอร์เน็ตให้เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมเชื่อมโยงสื่อสาร สืบค้นข้อมูลถึงกันได้ ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนการทำความผิดและระบบวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร

2) ควรจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรหลักที่ทำหน้าที่ในการประสานงาน และเป็นเจ้าภาพในการสร้างกิจกรรมภายในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม ซึ่งอาจเป็นเครือข่ายภาคเอกชน หรือภาครัฐก็ได้ที่มีความพร้อมทั้งทางด้านงบประมาณ บุคลากร และการบริหารจัดการ

3) ควรขยายเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมไปยังสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ให้มากขึ้น โดยเน้นการจัดทำรายการเพื่อแจ้งข่าวอาชญากรรมในลักษณะออกอากาศเพื่อเผยแพร่และสร้างเครือข่ายไปยังกลุ่มผู้ชมที่เป็นปัจเจกบุคคลให้มากขึ้น

4) ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในเขตชุมชน ในลักษณะการสร้างเครือข่ายการข่าวชุมชนแจ้งข่าวอาชญากรรม เพื่อสร้างชุมชนให้เป็นเครือข่ายอย่างเข้มแข็ง

5) ภาครัฐควรมีสวนศูนย์เครือข่ายการข่าวอาชญากรรม (Crime Network Center) อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน ซึ่งการที่ประเทศไทยไม่มีศูนย์ของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม แบบรวมศูนย์แล้ว ทำให้การประสานเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมเป็นไปด้วยความยากลำบากซึ่งจะต้องไปสอบถามจากหน่วยต่าง ๆ หลายหน่วยมาก โดยเป็นการต่างคนต่างทำ แต่ถ้าหากเรามีศูนย์กลางในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม ก็จะทำให้การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างเช่น กรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องการตรวจสอบข้อมูล ว่าเป็นใครอยู่ที่ไหน หรือข้อมูลทะเบียนเกี่ยวกับรถ รถหาย ทะเบียนรถยนต์ ขนส่ง ข้อมูลคนหาย ข้อมูลประกันสังคม หรือข้อมูลไฟฟ้าประปา โทรศัพท์หรืออื่นๆ เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ที่ศูนย์นี้ได้โดยตรงและข้อมูลบางอย่าง เป็นข้อมูลชั้นความลับ เพราะฉะนั้นถ้าเรามีศูนย์โดยเฉพาะในการจัดการในเรื่องของเครือข่ายการข่าวแล้ว เจ้าหน้าที่ของศูนย์ ก็จะต้องมีการพัฒนา มีการอบรม และมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในการให้ข่าว ในการรักษาข่าว รักษาชั้นความลับ ซึ่งก็จะเกิดประโยชน์เป็นอย่างมาก ต่อการจัดตั้งเป็นศูนย์กลางแห่งการให้ข่าวสารในเรื่องของกระบวนการเครือข่ายการข่าว เกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งจะมีความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมให้เกิดประสิทธิภาพได้

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.4.1 ควรทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานของเครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรม เพื่อสร้างระบบฐานข้อมูล (Data Base) การแจ้งข่าวอาชญากรรมของหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

5.4.2 ควรจัดทำโปรแกรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับโปรแกรม CMIS (Case Management Intelligence System) เพื่อสร้างฐานข้อมูลการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ต

5.4.3 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG5140040

ชื่อโครงการ : โครงการ การสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ

ชื่อนักวิจัย : ศ.พล.ต.ต.สัญญา บัวเจริญ, ศ.พ.ต.อ.จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, พ.ต.ท.จรัส ธรรมธนารักษ์
พ.ต.ท.สุรัตน์ สาเรือง, อ.เปมิกา สนิทพจน์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

email address : sunyabuacha@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ : กันยายน 2551 ถึง มิถุนายน 2552

การวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหารูปแบบและวิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร ศึกษาการมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมของแกนนำ สมาชิกเครือข่าย และประชาชนในกรุงเทพมหานคร ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร และเพื่อสร้างรูปแบบเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร การศึกษานี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายภาครัฐและเอกชนที่ทำงานด้านการป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรม และรับแจ้งข่าวอาชญากรรม ภาครัฐจำนวน 13 หน่วยงาน และภาคเอกชน จำนวน 22 หน่วยงาน และการศึกษากรณีศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการแจ้งข่าวอาชญากรรม และการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า

1. วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่าวิธีการทำงานของเครือข่ายที่พบมากที่สุด มีอยู่ 4 วิธีการ วิธีการแรกเป็นการเชื่อมโยงของปัจเจกต่อเครือข่าย วิธีการที่สองการเชื่อมโยงของกลุ่มต่อเครือข่าย โดยส่วนใหญ่เป็นการแจ้งข่าวอาชญากรรมของภาคประชาชน โดยผู้แจ้งข่าวส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกของเครือข่ายและใช้วิธีการโทรศัพท์ และวิทยุสื่อสารประจำของหน่วยงาน วิธีการที่สามปัจเจกต่อปัจเจกเป็นวิธีการแจ้งข่าวอาชญากรรมภาครัฐ โดยผู้แจ้งข่าวส่วนใหญ่จะเป็นสายลับของหน่วยงานและฝังตัวเพื่อติดตามพฤติกรรมของผู้กระทำผิดซึ่งจะเป็นลักษณะการสืบสวนติดตามข่าว วิธีการที่สี่ คือเครือข่ายต่อเครือข่ายเป็นการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

2. รูปแบบการทำงานเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม มี 4 รูปแบบ คือ 1) เครือข่ายแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบการทำงานแบบไม่มีข้อจำกัด และมีทั้งที่ทำงานแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ขึ้นอยู่กับนโยบายและการบริหารของหน่วยงาน ภาครัฐจะมีรูปแบบการทำงานแบบมีข้อจำกัด และเป็นทางการ ส่วนภาคเอกชนจะไม่เป็นทางการและส่วนใหญ่ไม่มีข้อจำกัด 2) เครือข่ายแบ่ง

ตามประเภทสมาชิก ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า หน่วยงานภาครัฐจะมีรูปแบบการทำงานแนวตั้ง คือมีสายการบังคับบัญชา ส่วนหน่วยงานภาคเอกชนจะมีรูปแบบการทำงานในแนวราบ คือสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลในกลุ่มเดียวกัน เช่น กลุ่มวิทย์แท็กซี่ กลุ่มสมาชิก เป็นต้น 3) เครือข่ายแบ่งตามระดับชั้นการปกครอง ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ภาครัฐจะมีรูปแบบการทำงานแบบแบ่งชั้นการปกครอง เป็นรูปแบบการทำงานเครือข่ายระดับภาค และระดับประเทศ ส่วนภาคเอกชนส่วนใหญ่จะมีรูปแบบการทำงานตั้งแต่ระดับภาคลงมาถึงระดับชุมชน 4) เครือข่ายแบ่งตามเนื้อหาหรือเป้าหมาย เป็นเครือข่ายที่มีกลุ่มแกนนำสมาชิกเป็นกลุ่มเฉพาะ ให้บริการแก่ประชาชนเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง สถานีวิทยุ จส.100 ศูนย์วิทยุแท็กซี่ กองบังคับการปราบปราม เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน แกนนำ และสมาชิกในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม มีอยู่ 4 ประเภท ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรม สามารถจำแนกเป็น 2 ระดับใหญ่ ๆ คือ ระดับแรกเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการสร้างเกราะป้องกันอาชญากรรมและสร้างแนวร่วมเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ระดับที่ 2 เป็นการสร้างโอกาส สร้างศักยภาพของเครือข่ายและขยายกลุ่มองค์กรชุมชนไปยังเครือข่ายอื่นๆ จนถึงระดับจังหวัดและระดับประเทศหรือข้ามพรมแดนนอกเขตการปกครองที่โยงใยกันอย่างทั่วถึง 2) การมีส่วนร่วมในการลงทุน พบว่า หน่วยงานภาครัฐจำนวน 22 แห่ง รัฐเป็นผู้ลงทุนทั้งหมด ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการลงทุนแต่อย่างใด ส่วนภาคเอกชนจำนวน 9 แห่ง ได้แก่ หน่วยงานร่วมด้วยช่วยกัน และอาสาสมัครเหยี่ยวเวหา ส่วนสมาชิกอาสาสมัครร่วมลงทุนทั้ง เครื่องสื่อสาร และรถด้วย ได้แก่ อาสาสมัครตำรวจบ้าน อาสาสมัครจราจร อาสาสมัครมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง และอาสาสมัครมูลนิธิร่วมกตัญญู 3) การวางแผนดำเนินกิจกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม 4) การติดตามและประเมินผล พบว่า สมาชิกอาสาสมัครและประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

4. ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่าย พบว่า มีอยู่ 5 ด้าน คือ 1) ด้านกระบวนการทำงาน คือ องค์กรหรือหน่วยงานผู้รับข่าวสาร ได้แก่ ศูนย์วิทยุ 191 สถานีวิทยุ จส.100 สถานีวิทยุ สวพ.91 ฯลฯ มีการตอบสนองต่อการแจ้งข่าวอาชญากรรมด้วยความรวดเร็ว โดยจะเห็นได้จากสถิติการแจ้งข่าวอาชญากรรมในปี พ.ศ. 2551 ที่มีการแจ้งเข้ามาเป็นจำนวนมาก และเจ้าหน้าที่ตำรวจก็สามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้จำนวนค่อนข้างมาก 2) ด้านการจัดการกลุ่ม คือ องค์กรหรือหน่วยงานผู้รับข่าวสารมีจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม และองค์กรยังมีการจัดกิจกรรมให้ประชาชนและสมาชิกเครือข่ายได้เข้าร่วมงานด้วย ซึ่งหน่วยงานแต่ละแห่งจะมีกฎระเบียบและกติการ่วมกัน และมีความพร้อมเพรียงในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมคนดีศรี สวพ.91 กิจกรรม จส.100 แจ้งข่าว กิจกรรมคนดีแท็กซี่ กิจกรรมของ 191 เป็นต้น 3) ด้านผลประโยชน์ในทุกๆ ด้าน คือ สมาชิกได้รับผลประโยชน์ เท่าเทียมกันหรือยุติธรรม คือ มีโอกาสที่จะเข้าร่วมกิจกรรม และได้รับข้อมูลข่าวสารเท่าๆ กัน 4) ด้านการยอมรับนับถือจากภายนอก หมายถึง การที่สมาชิกเครือข่ายการ

ชาวอาชญากรรมที่ทำความดีจะได้รับการยกย่อง และได้รับรางวัลจากการทำความดี เช่น ในกรณีที่สมาชิกแท็กซี่ของ สวพ.91 เก็บกระเป๋าสเงินของคนอื่นได้ และนำมาคืนให้กับ สถานีวิทยุ สวพ. 91 ออกอากาศตามหาเจ้าของจนกระเป๋าสเงินมารับคืนได้ ทำให้ประสบความสำเร็จในการแจ้งข่าวและได้รับรางวัลในการทำความดี 5) ด้านการขยายผล คือ เมื่อการทำงานของเครือข่ายประสบความสำเร็จและมีเครือข่ายสมาชิกมากขึ้น จะทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาเชื่อมั่น และมีความประสงค์ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย

5. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

1) การขาดจิตสำนึกต่อสังคมโดยมองประโยชน์ต่อส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำให้เครือข่ายที่สามารถเข้ามาทำงานได้แต่ไม่ยากเข้ามาเสี่ยงเนื่องจากอาจได้รับความเดือดร้อนทั้งส่วนตนและครอบครัว

4) การขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีอยู่ซึ่งเป็นการทำงานแบบไม่มีรูปแบบและกระบวนการในการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยการทำงานของเครือข่ายการข่าวซึ่งไม่มีการประสานกันในการทำงานของเครือข่ายเป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจนของเครือข่ายแต่ละเครือข่าย โดยเฉพาะภาครัฐขาดจิตสำนึกในภาระหน้าที่ในการประสานงานเครือข่ายการข่าว หรือขาดความต่อเนื่องในการประสานเครือข่ายการข่าวกับภาคเอกชนอย่างชัดเจน และจริงจัง

5) การได้รับข้อมูลจากเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมเป็นไปด้วยความล่าช้า ไม่ทันต่อเหตุการณ์ เช่น ต้องการทราบข้อมูลของผู้ใช้โทรศัพท์หรือต้องการตรวจสอบว่าผู้ใช้โทรศัพท์อยู่ที่ใด ซึ่งจะต้องใช้ความสัมพันธ์เป็นส่วนตัวกับเจ้าของเครือข่ายโทรศัพท์มือถือไม่ว่าจะเป็น AIS TRUE DTAC จึงจะได้รับข้อมูลเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมเป็นไปอย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ในการทำงานสืบสวน

6) ขาดการพัฒนาขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมทั่วประเทศหรือขาดการพัฒนาเพิ่มจำนวนสมาชิกเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือในกรณีที่ขาดการพัฒนาขยายเครือข่าย หรือขาดการพัฒนาเพิ่มจำนวนสมาชิกเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง เช่น กรณีเราอาจมีการจัดประชุม จัดกิจกรรมน้อยไปซึ่งควรจัดประชุมหรือจัดกิจกรรมบ่อย ๆ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม

7) ความล่าช้าในการเชื่อมโยงเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมของภาครัฐในระบบราชการ คือความล่าช้าในการเชื่อมโยงเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในระบบภาครัฐ ซึ่งความล่าช้าก็เป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญมาก ต่อผลของประสิทธิภาพของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม เช่น อาจจะต้องมีการปรับรูปแบบในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

8) ขาดการประสานงานที่ดีในการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมของภาครัฐ ซึ่งมีลักษณะเป็นต่างคนต่างทำไม่มีการประสานข้อมูลในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมแบบมีศูนย์กลาง (One Stop Service) ปัญหาที่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการสร้างเครือข่ายการ

ข่าวอาชญากรรมก็คือแต่ละคนต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับหน่วยต่าง ๆ ทั้งหมด ซึ่งเป็นการต่างคนต่างทำไม่มีศูนย์กลางของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

7. ข้อเสนอแนะ

- (1) รัฐบาลควรสนับสนุนและกำหนดให้มีนโยบายเกี่ยวกับการอบรมประชาชนให้มีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม เพื่อให้ความรู้ และสร้างพันธกิจร่วมกับประชาชนในชุมชน
- (2) ควรจัดให้มีการศึกษาดูงานระหว่างประเทศและในประเทศ โดยส่งตัวแทนจากภาครัฐและภาคเอกชนเป็นตัวแทนของหน่วยงานเข้าไปดูกระบวนการ วิธีการ และการบริหารจัดการการแจ้งข่าวอาชญากรรม และการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่ดี
- (3) ควรจัดทำ MOU (Memorandum of Understanding) เพื่อจัดทำร่างข้อตกลงที่เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสามารถมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ทั้งสองฝ่าย โดยภาครัฐควรมีการประสานการตกลงกับเครือข่ายการข่าว
- (4) ควรจัดทำโปรแกรม CMIS (Case Management Intelligence System) หรือจัดทำโปรแกรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพื่อจัดทำเป็นระบบฐานข้อมูลบนคอมพิวเตอร์และเชื่อมโยงทางอินเทอร์เน็ตให้เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมเชื่อมโยงสื่อสาร สืบค้นข้อมูลถึงกันได้ ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนการทำความผิดและระบบวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร
- (5) ควรจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรหลักที่ทำหน้าที่ในการประสานงาน และเป็นเจ้าภาพในการสร้างกิจกรรมภายในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม อาจเป็นเครือข่ายภาพเอกชน หรือภาครัฐก็ได้ที่มีความพร้อมทั้งทางด้านงบประมาณ บุคลากร และการบริหารจัดการ

Abstract

Project Code: RDG5140040.

Project Name: Project of the effective crime news network creation.

Researcher name: Professor Police Major General Sunya Buacharoen, Professor Police Colonel Jakapong wiwatwanich, Police Lieutenant Colonel Jaras Thamthanarak, Police Lieutenant Colonel Surat Saruang, Ajarn Pemica Sanitphot, Royal Thai Police Cadet Academy.

email address: sunyabuacha@hotmail.com

Project Period: September 2008 to June 2009.

The research on the topic of effective crime news network creation has the purpose to find patterns and procedure of the network crime news in Bangkok. To study the participation to inform the crime news of members leader network and people in Bangkok. To study the problem and obstacle in the work of crime news network in Bangkok and to create a model of the appropriate crime news network prevention and suppression in Bangkok. This study is divided into two types of the targeted public sector interview and the private who works for crime prevention and apprise of the crime news, public sectors total 13 units and private sectors total 22 units and academic case studies on the practice of crime news apprising. As well as the study of the crime news network operation, this research found.

1. The procedure of news crime network will separate the network procedure into two types. The first type is the crime news herald of public sector. Most of the crime news herald will be the network member who uses telephone communication and regular radio communication agency. The second type is the crime herald of public sector. The crime herald will have both the personnel and the undercover in the sector who embedded to track the offender's behavior, which is the characteristic of news investigation.

2. The procedure of crime news network model has both models of a vertical and horizontal. A vertical model is working with the involved order control, such as the responsible police agencies may serve as a command control via the network, as well as public radio, including 191 centers, radio center of the various police stations in the area or may order the people who are ready to support work of the police work

such as the home police volunteers, the relation community volunteers which those people agreed to work by listening to instructions from the police. In working in parallel will work in the manner requested assistance or support for such a police liaison for collaboration with public agencies such as Sor Wor Por (Police Radio Station) 91, JS.100, and Hand in Hand radio station in order to inform the data to the network members of each station as well as people who listen to the information. This working both vertical and horizontal will be linked data together all the time to make more efficiency of crime news network. To enable lead to the success in crime events prevention, to help victims, and to arrest the lawbreakers, and so on.

3. The participation of citizen, leader and member of the crime news network will be strong or not depend on the received objective. The majority of participants in the crime appraising will have the objective by people-centric view which the ones who benefit most are the people. The result is returned to society, sure enough. By participation of that each party will have mental volunteers and a good attitude and a personal sacrifice for others. The participants who see the common interest more than themselves will cause the strength in participation of citizens. In addition, the communication channel output to different people will be able to cause a network of the people's participation more and more.

4. The efficiency performance of the network, the factors which lead to success or process of the news network effectively happens from a good part of the various network, both formal network and informal network. Moreover, the people are involved in the network will have the mental volunteer and sacrificial mind, people-centric views and take the interests of society more than themselves. As well as in the news itself since the first, in the substance news will need to have the details which are clear, accurate, and there is information from the sources that provide reliable information or the actual data. In the part of that message sending must have a broadcasting network cover out. Agencies themselves are not limited to receive the information will need only the official network, perhaps is also the informal network which enable to easily receive the information, fast, accurate and precise. In addition, when the message receivers who obtain the information enable to process the practical results quickly with the agreed objective in the case of the society benefit more than personal benefit. These things lead to the efficiency of crime news network.

5. The problem and obstacle in working of the crime news network.

1) In sometime the work of crime news network is different parties which compete to be the leadership in the mass communication due to each of the agency wants to be acceptable to the people. With need the view that they are the mass communication which has been accepted by the citizen, sometimes cause a lack of coordination.

2) Praise and honor to assist people to serve here, the society has not focused as they should. Several times there are the sacrificial people come to work for society, also the results for them who come to work here do not receive benefit. Those may face the fate such as has been injured or died by the government does not help or assist in any way.

3) The lack of conscious to the social by looking to the benefit of themselves more than public enable network members and the people come to work, but they do not want to work because of potential risks and may have suffered both personal and family.

4) The lack of co-integration between the exist crime news network are the non-working patterns and processes in concrete work. With the performance of news network, there is no co-ordination of the network working to have the clear objective of each network.

5) Information obtaining from the crime news network miss the event with a delay such as wanting to know the information of the telephone user or to check where the user is. This will require a personal relationship with the owner of mobile phone networks such as AIS, TRUE, DTAC, so will obtain crime news network rapidly and update the events for the investigative work.

6) Lack of development, expand network to coverage around the country or lack of development to increase the number of network continued members such as in case of we may have not enough meeting, activities arrangement, In often meeting arrangement provides the people's participation, which is the knowledge providing, emphasize in case of herald crime news network which cause the efficiency and in the participation. In case of the processes of crime news network which various networks especially the private sector will have to follow the right line with the needs of crime news network of the public sector that has linked the various networks for the data, will have the accuracy, fast, and also there is the effectiveness later.

7) The delay in connecting network link of crime news in the public sector of government system, which is delay to be the very important obstacle, affect to the efficiency of crime news network. Must have the pattern improvement of crime news network could link the work rapidly.

8) Lack of coordination in creation of a good public crime news network. There are different characteristics of people who doing without coordination to the crime news network center (One Stop Service) which is required each personal relationships with all various units, which are all different people who do not have the center of the clearly concrete crime news network.

6. Suggestions.

1) Government should support and define the policy relate to the people training to participate in the crime herald in order to provide the knowledge and create a mission with people in the community.

2) Ought to provide more international and domestic education by sending the representatives from public and private sectors to be agencies representing to visit the crime herald processes and management methods and creation of good crime news network.

3) Ought to make MOU (Memorandum of Understanding) in order to prepare a draft agreement that crime news networks both public and private sectors to participate and obtain the benefit both parties. The private sector should have the agreed coordination with the news network.

4) Ought to make the program CMIS (Criminal Management Information System) or create a program that has similar characteristics to be made on a computer database and internet links to the crime news network communications for data searching together, which is the database concerning the investigative practice and information analysis systems.

5) Ought to establish the agencies or main organization which act the duty in the coordination and be a host of activity creation within the crime news network, perhaps is the private sector network or also public sector which has the readiness both in budget part, personnel and management.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่อง	1
1.2 คำถามของการวิจัย	6
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย	7
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
1.7 ข้อจำกัดในการวิจัย	11
1.8 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	12
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	12
2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	13
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย	13
2.1.2 แนวคิดในการจัดการเครือข่าย	30
2.1.3 แนวคิดประสิทธิภาพ	32
2.1.4 ทฤษฎีเครือข่ายกับชุมชน	36
2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	49
2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร	59
2.1.7 แนวคิดการจัดการด้านการข่าว	67
2.1.8 ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ประชาชน	69
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	76

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	89
3.1 รูปแบบการวิจัย	89
3.2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	90
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	93
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	94
บทที่ 4 ผลการวิจัย	96
4.1 บริบทหน่วยงาน ข้อมูลพื้นฐานต่างๆ	96
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	110
4.2.1 การวิเคราะห์การแจ้งข่าวอาชญากรรมจากการสัมภาษณ์	110
4.2.2 การวิเคราะห์เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมจากกรณีศึกษา	187
4.3 โครงสร้างการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม	229
4.4 การสัมมนากลุ่มย่อย	234
บทที่ 5 การสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ	241
5.1 เหตุผลสำคัญในการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมและ วิธีการทำงานของเครือข่ายและการพัฒนาเครือข่าย	241
5.2 เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ	246
5.3 การเชื่อมโยงการแจ้งข่าวอาชญากรรมของเครือข่ายการ ข่าวอาชญากรรม	255
5.4 องค์ประกอบของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ	264
5.5 ผลลัพธ์ที่ได้จากการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ	267
5.6 ปัจจัยความสำเร็จของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ	268
5.7 ปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมหนึ่ง มากกว่าเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมอื่น	280
5.8 การเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่างของเครือข่าย การข่าวอาชญากรรม	281

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 สรุป และข้อเสนอแนะ	285
6.1 สรุป	285
6.2 ข้อเสนอแนะ	298
บรรณานุกรม	301
ภาคผนวก	302
ภาคผนวก ก บทความ	308
ภาคผนวก ข ประเด็นการสัมภาษณ์	321
ภาคผนวก ค ความหมายของตัวย่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	324
ภาคผนวก ง โทรศัพท์สายด่วนเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม	327
ภาคผนวก จ สรุปผลการดำเนินกิจกรรมตลอดโครงการ	335

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	อัตราการเกิดอาชญากรรม	2
1.2	อัตราการเกิดคดีอาชญากรรมต่อประชากรแสนคนต่อปี ระหว่าง พ.ศ. 2547-2550	3
3.1	กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเชิงคุณภาพ	90
3.2	กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเชิงคุณภาพภาคเอกชน	91
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
4.1	วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม	114
4.2	รูปแบบการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม	123
4.3	สถิติการรับแจ้งเหตุของศูนย์วิทยุ 191 ตั้งแต่ 1 มกราคม 2552 ถึง 10 มิถุนายน 2552	132
4.4	สถิติการรับแจ้งข่าวของสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกันทั่วประเทศ ตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2551	140
4.5	สถิติที่ประชาชนผู้พึงรายการโทรศัพท์แจ้งเหตุการณ์ และเรื่องราว	141
4.6	สถิติผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้เสียชีวิต ประจำปี 2551	143
4.7	สรุปผลการดำเนินการ ศูนย์ข่าวกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ตั้งแต่ 1 กุมภาพันธ์ 2551 – 30 พฤศจิกายน 2551	145
4.8	การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม	246
4.9	ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม	165
4.10	ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม	182
6.1	ตัวชี้วัดความสำเร็จในการมีส่วนร่วมของประชาชน	291

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1.1	อัตราการเกิดอาชญากรรม	4
1.2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	11

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2.1	การเชื่อมโยงของปัจเจกต่อปัจเจก	16
2.2	การเชื่อมโยงของปัจเจกต่อกลุ่ม	17
2.3	การเชื่อมโยงของกลุ่มต่อกลุ่ม	17
2.4	การเชื่อมโยงเครือข่ายต่อเครือข่าย	18
2.5	แนวคิดเครือข่ายตรงแบบง่าย	24
2.6	แนวความคิดเรื่องเครือข่ายตรงที่ซับซ้อนขึ้น	25
2.7	กรอบแนวคิดของโบซววงซึ่งอาศัยระยะห่างทางสังคมเป็นเกณฑ์ในการแบ่งปริมาณของเครือข่ายบุคคล	26
2.8	แสดงการเชื่อมโยงของเครือข่าย “พันธมิตรแห่งดวงดาว”	31
2.9	เครือข่ายจุดเชื่อม (Nodes)	40
4.1	รูปแบบการทำงานในลักษณะแนวราบ	120
4.2	รูปแบบการทำงานในลักษณะแนวตั้ง	121
4.3	รูปแบบการทำงานแบ่งเขตตามระดับชั้นการปกครอง	122
4.4	รูปแบบการทำงานเครือข่ายแบ่งตามเนื้อหากลุ่มเป้าหมาย	122
4.5	การเชื่อมโยงเครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรม เรื่องที่ 1 การลักทรัพย์ พรากผู้เยาว์และห่วงเหี่ยวกักขัง	191
4.6	การเชื่อมโยงเครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรม เรื่องที่ 2 ลืมกระเป๋าไว้ในรถยนต์รับจ้างสาธารณะ	195
4.7	การเชื่อมโยงเครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรม เรื่องที่ 3 ฆ่านักศึกษาสาวตายในคอนโดมิเนียม	199
4.8	แสดงการเชื่อมโยงเครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรม เรื่องที่ 4 ฆ่าโหดคนขับรถแท็กซี่	203
4.9	แสดงการเชื่อมโยงเครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรม เรื่องที่ 5 ฆ่ายกครัว 5 ศพ	208
4.10	การเชื่อมโยงเครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรม เรื่องที่ 6 คดีฆ่าหม่อมสาวชาวอังกฤษที่เกาะสมุย	214
4.11	การเชื่อมโยงเครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรม เรื่องที่ 7 จับกลุ่มเสพติดกัญชาอัดแห้ง 106 กิโลกรัม	218

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่		หน้า
4.12	การเชื่อมโยงเครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรมเรื่องที่ 8 จั๋วโกง จับลูกสาวอดีต สส.ฆ่าตัดหน้า หนีหนีหมิ่นลั่น	222
4.13	การเชื่อมโยงเครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรม เรื่องที่ 9 จับกุม ความผิดเกี่ยวกับเพศ สวิงกิ้ง	225
4.14	การเชื่อมโยงเครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรมเรื่องที่ 10 ปลอม หนังสือเดินทาง	228
4.15	เครือข่ายหน่วยงานภาครัฐของ บก.น.1,4,7	230
4.16	โครงสร้างความเชื่อมโยงของ ศปก.ก.	231
4.17	โครงสร้างความเชื่อมโยงของ ศูนย์วิทยุ 1155	231
4.18	แนวทางการปฏิบัติงานของ ศูนย์วิทยุ 1155	232
4.19	เครือข่ายหน่วยงานภาคเอกชน ดำรวจทางหลวง	233
5.1	การติดต่อกับองค์กรที่เป็นเครือข่ายเป้าหมาย	243
5.2	เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ	254
5.3	การเชื่อมโยงเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมโดยภาพรวม	259
5.4	เครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรมโดยภาคเอกชนเป็นศูนย์กลาง	260
5.5	เครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพของภาคเอกชน	261
5.6	เครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพโดยภาครัฐเป็น ศูนย์กลาง	262
5.7	เครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพของภาครัฐ	263
5.8	หมายเลขของสื่อเพื่อติดต่อสื่อสารการส่งข่าวอาชญากรรม	265
6.1	วิธีการเชื่อมโยงการทำงานเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม	286
6.2	วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม	287
6.3	การมีส่วนร่วมของประชาชน แกนนำ และสมาชิกในเครือข่ายการ ข่าวอาชญากรรม	289

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่อง

การพัฒนาประเทศไทยได้ขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 จนกระทั่งถึง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ทำให้สังคมไทยจากเดิมซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรม มีความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอันถือได้ว่าเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมแบบผสมผสานระหว่างสังคมเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม มีการติดต่อค้าขายกันทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีการนำเครื่องจักร รวมทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในกิจการต่างๆ มากขึ้น มีการแข่งขันทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด มีการแข่งขันกันมากขึ้น สังคมเริ่มมีความขัดแย้ง มีความเห็นแก่ตัว เห็นแก่กลุ่มหรือพรรคพวกของตนเองมากยิ่งขึ้น แต่สิ่งที่เกิดควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงนี้ก็คือการเกิดขึ้นของอาชญากรรมจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมพื้นฐานอาชญากรรมความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน อาชญากรรมองค์การ อาชญากรรมคอปขาว อาชญากรรมข้ามชาติ และอาชญากรรมพิเศษต่างๆ นอกจากนี้ยังมีรูปแบบ วิธีการก่ออาชญากรรมเป็นองค์การอาชญากรรมและการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการประกอบอาชญากรรมที่สลับซับซ้อนมากขึ้นอีกด้วย

ปัญหาอาชญากรรมเป็นภัยที่ใกล้ตัวและนับได้ว่าเป็นปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบ ต่อชีวิตร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินของประชาชนในประเทศเป็นอย่างมาก หลายปีที่ผ่านมาสถิติการเกิดอาชญากรรมในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่ามีการเกิดอาชญากรรมไม่เว้นแต่ละวัน สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดทำสถิติแบ่งประเภทอาชญากรรมออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ กลุ่มคดีชีวิต ร่างกายและเพศ กลุ่มคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน กลุ่มคดีที่น่าสนใจ และกลุ่มคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย เมื่อศึกษาสถิติการเกิดอาชญากรรม 5 กลุ่ม ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระหว่าง พ.ศ. 2547 - 2550 พบว่า อัตราการเกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้นทุกปี ดังแสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 อัตราการเกิดอาชญากรรม

พ.ศ.	คดีเกิด	คดีเกิดเพิ่มขึ้น	% เพิ่มขึ้น
2547	358,942	-	-
2548	401,984	43,042	11.99
2549	429,640	27,656	6.88
2550	450,128	20,488	4.77

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2547-2550

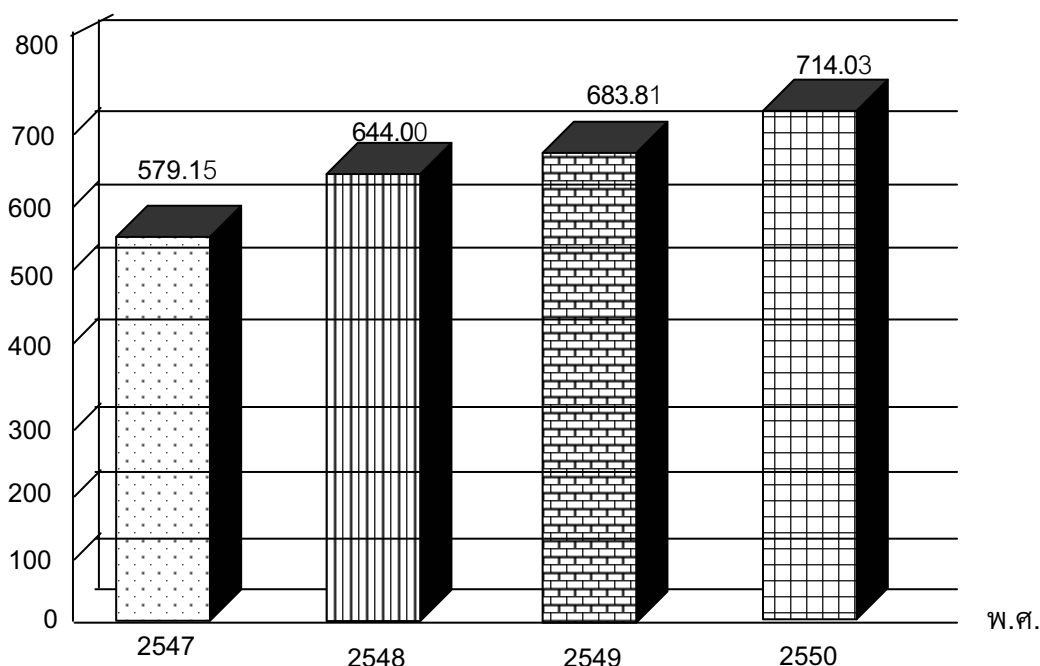
จากตารางที่ 1.1 พบว่า อัตราการเกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้นทุกปี โดยใน พ.ศ. 2547 มีคดีอาชญากรรมเกิดขึ้นในทุกกลุ่ม จำนวน 358,942 คดี ใน พ.ศ. 2548 จำนวน 401,984 คดี ใน พ.ศ. 2549 จำนวน 429,640 คดี และใน พ.ศ. 2550 จำนวน 450,128 คดี (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2547 - 2550) คิดเป็นการเพิ่มขึ้นของจำนวนอาชญากรรมในแต่ละปี ดังนี้ พ.ศ. 2548 ที่เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2547 จำนวน 43,042 คดี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.99 พ.ศ. 2549 ที่เพิ่มขึ้นจากปี 2548 จำนวน 27,656 คดี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.88 ใน พ.ศ. 2550 ที่เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2549 จำนวน 20,488 คดี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.77

ตารางที่ 1.2 อัตราการเกิดคดีอาชญากรรมต่อประชากรแสนคนต่อปี ระหว่าง พ.ศ. 2547-2550

ประเภทความผิด	2547		2548		2549		2550	
	รับแจ้ง	คดี/ประชากร แสนคนปี	รับแจ้ง	คดี/ประชากร แสนคนปี	รับแจ้ง	คดี/ประชากร แสนคนปี	รับแจ้ง	คดี/ประชากร แสนคนปี
คดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญ	9,010	14.53	9,586	15.35	8,711	13.86	7,997	12.68
คดีชีวิตร่างกายและเพศ	45,494	73.4	45,840	73.44	43,531	69.28	39,462	62.6
คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	68,665	110.79	76,718	122.9	76,766	122.18	74,378	117.98
คดีที่นำสนใจ	37,613	60.69	41,240	66.07	44,037	70.09	44,158	70.04
คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	198,160	319.74	228,600	366.24	256,595	408.4	284,133	450.73
รวม	358,942	579.15	401,984	644.00	429,640	683.81	450,128	714.03

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2547-2550

อัตราการเกิดอาชญากรรม

แผนภูมิที่ 1.1 อัตราการเกิดอาชญากรรม

จากตารางที่ 1.2 และแผนภูมิที่ 1.1 พบว่า อัตราอาชญากรรมต่อประชากรแสนคน ต่อปี นับจาก พ.ศ. 2547 - 2550 ตามลำดับ คือ 579.15, 644.00, 683.81 และ 714.03 เมื่อพิจารณา รายกลุ่มคดีจะพบว่าคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหายมีอัตราการเกิดอาชญากรรมต่อประชากรแสนคนต่อปีสูงที่สุดและอัตราเพิ่มขึ้น จะเห็นได้ว่าใน พ.ศ. 2547-2550 มีอัตราอาชญากรรมเพิ่มขึ้นตามลำดับ คือ 319.74, 366.24, 408.4 และ 450.73

จากการศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมอาจเกิดขึ้นได้หลาย ๆ ปัจจัย เช่น เกิดจากเจตจำนงอิสระ (Free Will) ในการเลือกกระทำของผู้กระทำผิดเนื่องจากไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายและบทลงโทษหรืออาจเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการประกอบอาชญากรรม หรืออาจเกิดจากสภาพแวดล้อมบีบบังคับให้คนต้องกระทำผิดอันเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง เป็นต้น (ประธาน วัฒนวานิชย์, 2546) ซึ่งจะเห็นได้ว่าสาเหตุปัจจัยหลักมาจากคนและสภาพสังคมนั่นเอง ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการแจ้งข่าวอาชญากรรมโดยมีการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นขั้นตอน มีความเป็นมาตรฐาน มีประสิทธิภาพ และมีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน จะทำให้เกิดการยอมรับจากประชาชน และส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เกิดเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง เชื่อว่าน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 78 บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหาร

ราชการแผ่นดินดังต่อไปนี้ (5) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นเพื่อให้การจัดทำ และการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ” และมาตรา 87 บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้ (2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ (3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยทุกระดับ ในรูปแบบองค์การทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น (4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ฯ” และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) กำหนดไว้ให้เน้นการสร้างเครือข่ายชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อช่วยลดความขัดแย้งในสังคมและพัฒนาคนให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้คนไทยอยู่ดีมีสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีหลักประกันมั่นคงทางสังคมในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขต่อไป

นอกจากนี้ เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลดีทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอีกด้วย กล่าวคือในด้านเศรษฐกิจหากเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมเป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจะทำให้ผู้ลงทุนมีความมั่นใจในการดำเนินธุรกิจไม่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมต่างๆ และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งจะมีปริมาณความเสียหายมาก เช่น การฉ้อโกงประชาชน การหลอกลวงภาษี ความผิดเกี่ยวกับการเงินการธนาคาร เป็นต้น ในด้านสังคม เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมทำให้สังคมมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีน้ำใจไมตรีให้กันและกันและมีจิตสำนึกของความเป็นคนในสังคมร่วมกัน อันจะส่งผลให้สังคมมีคุณภาพชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเป็นโครงสร้างของสังคมที่เข้มแข็งเช่นในอดีตต่อไปอีกด้วย และในด้านการเมือง เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมจะช่วยให้ตรวจสอบการทำงานของบุคคลในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่ไม่ให้บริการเอารัดเอาเปรียบไม่ให้ความเป็นธรรม และเลือกปฏิบัติกับประชาชนเป็นต้น สอดคล้องกับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 40 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมีสิทธิได้รับการสอบสวนและการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม” อันจะส่งผลอันยิ่งใหญ่กับการปกครองประเทศในระบบประชาธิปไตย นั่นคือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารประเทศของรัฐบาล ซึ่งการป้องกันย่อมดีกว่าการแก้ไขและเป็นการประหยัดงบประมาณของรัฐที่จะมาแก้ไขหรือปราบปรามในภายหลัง บางครั้งเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นแล้วไม่อาจจะประเมินค่าความเสียหายได้ เช่น มีการเสียชีวิตเกิดขึ้น นอกจากนี้เครือข่ายทำให้เกิด

การเรียนรู้ซึ่งกันและกันของประชาชนอย่างรวดเร็ว ทำให้รัฐไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการอบรมให้ความรู้กับองค์การภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนอีกด้วย

จากความสำคัญของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ทำการศึกษาถึงรูปแบบ วิธีการทำงาน การมีส่วนร่วม ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาสร้างรูปแบบและพัฒนาเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเพื่อให้สังคมและประเทศชาติเกิดความสันติสุขอย่างยั่งยืนตลอดไป

1.2 คำถามของการวิจัย

1.2.1 เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร มีรูปแบบและวิธีทำงานอย่างไร

1.2.2 การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมของแกนนำ สมาชิกเครือข่ายและประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นอย่างไร

1.2.3 เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในกรุงเทพมหานครมีประสิทธิภาพในการทำงานมากน้อยแค่ไหน อย่างไร โดยใช้ตัวชี้วัดอะไรบ้าง

1.2.4 เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมมีปัญหาและอุปสรรคในการทำงานในกรุงเทพมหานครอะไรบ้าง

1.2.5 การสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร ควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อค้นหารูปแบบและวิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร

1.3.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมของแกนนำ สมาชิกเครือข่าย และประชาชนในกรุงเทพมหานคร

1.3.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร

1.3.4 เพื่อสร้างรูปแบบเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และจากการศึกษากรณีศึกษาการแจ้งข่าวอาชญากรรม เพื่อสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ โดยการค้นหารูปแบบและวิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร การศึกษาการมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมของแกนนำ สมาชิกเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม และประชาชนในกรุงเทพมหานคร การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในกรุงเทพมหานครที่จะนำไปสู่การสร้างรูปแบบเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร

1.4.2 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาตามกลุ่มเป้าหมาย โดยจำแนกกลุ่มเป้าหมายตามขอบเขตการวิจัยดังนี้

- 1) ภาครัฐ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมโดยมีระดับชั้นยศสัญญาบัตร จำนวน 22 คน
- 2) ภาคเอกชน คือ ประชาชนที่เป็นแกนนำเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม และเป็นสมาชิกเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม จำนวน 13 คน

1.4.3 พื้นที่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

พื้นที่เป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ กรุงเทพมหานคร

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินการ 9 เดือน เริ่มดำเนินการวิจัย ตั้งแต่วันที่ 29 กันยายน 2551 ถึงวันที่ 28 มิถุนายน 2552

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 ข่าวอาชญากรรม หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำและผลที่เกิดจากการกระทำ ที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดซึ่งอาจเกิดขึ้นก่อน ขณะหรือหลังการกระทำ ความผิดก็ได้

1.5.2 เครือข่ายการข่าวอาชญากรรม หมายถึง การเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร และประชาชนที่ดำเนินการรับและส่งข่าวอาชญากรรมในเครือข่ายนั้นๆ ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

1) หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย กองบังคับการตำรวจจราจร กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษ กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 สถานีตำรวจนครบาลพญาไท กองบังคับการตำรวจนครบาล 4 สถานีตำรวจนครบาลโชคชัย กองบังคับการตำรวจนครบาล 7 สถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน กองบังคับการตำรวจทางหลวง กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว กองบังคับการตำรวจน้ำ กองบังคับการตำรวจรถไฟ กองบังคับการปราบปราม กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดต่อเด็กเยาวชนและสตรี กองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี กองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ศูนย์การข่าวกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด กองบังคับการตำรวจสันติบาล กองบังคับการตำรวจสื่อสาร กองบังคับการกองตรวจคนเข้าเมืองกรุงเทพมหานคร ศูนย์สืบสวนสอบสวนสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองบังคับการตรวจคนเข้าเมืองท่าอากาศยานแห่งชาติ

2) หน่วยงานภาคเอกชน ประกอบด้วย สถานีวิทยุ จส. 100 สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน สถานีวิทยุสวพ.91 เขียวเวหา กลุ่มวิทยุแท็กซี่ 1681 (จีพีเอส) กลุ่มอาสาสมัครตำรวจบ้าน กลุ่มสมาชิกอาสาจราจร มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และมูลนิธิร่วมกตัญญู

1.5.3 รูปแบบการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม หมายถึง ลักษณะการทำงานของเครือข่ายการแจ้งข่าวอาชญากรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1) เครือข่ายแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ คือ เครือข่ายที่ไม่มีข้อจำกัด เครือข่ายมีข้อจำกัด เครือข่ายใกล้ชิด เครือข่ายรอง เครือข่ายขยาย เครือข่ายทางการ เครือข่ายไม่เป็นทางการ เครือข่ายตรง เครือข่ายอ้อม ซึ่งเครือข่ายเหล่านี้เป็นรูปแบบของเครือข่ายการอาชญากรรม

2) เครือข่ายแบ่งตามประเภทสมาชิก คือ เครือข่ายแนวราบ หมายถึง เครือข่ายที่มีคนทำงานระดับเดียวกันหรืออาจแตกต่างกัน แต่การทำงานนั้นไม่มีการบังคับบัญชาเข้ามาใช้ แต่ใช้การขอความร่วมมือหรือขอสนับสนุนในการทำงาน เครือข่ายแนวตั้ง หมายถึง เครือข่ายที่มีคนทำงานต่างระดับกันเน้นการทำงานโดยใช้การบังคับบัญชาสั่งการ

3) เครือข่ายแบ่งตามระดับชั้นการปกครอง คือ เครือข่ายครอบครัว เครือข่ายชุมชน เครือข่ายท้องถิ่น เครือข่ายภาค และเครือข่ายประเทศ

4) เครือข่ายแบ่งตามเนื้อหาหรือเป้าหมาย คือ เครือข่ายสิทธิมนุษยชน เครือข่ายเด็กและเยาวชน เครือข่ายสตรี เครือข่ายตำรวจ เครือข่ายชาวบ้าน เครือข่ายภาคเอกชน เครือข่ายภาครัฐ

1.5.4 วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม หมายถึง วิธีการที่เครือข่ายนำมาใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1) การเชื่อมโยงของปัจเจกต่อปัจเจก คือ การติดต่อสื่อสารหรือการแจ้งข่าวอาชญากรรมระหว่างสมาชิกกับสมาชิก ในสมาชิกเครือข่ายเดียวกันหรือคนละเครือข่าย โดยเป็นลักษณะบุคคลสื่อสารกับบุคคล

2) การเชื่อมโยงของปัจเจกต่อกลุ่ม คือ การติดต่อสื่อสารการข่าวอาชญากรรมระหว่างบุคคลต่อกลุ่ม โดยสมาชิกในเครือข่ายหรือสมาชิกคนละเครือข่ายมีการติดต่อกัน หลังจากนั้นให้แต่ละคนในเครือข่ายอาจติดต่อไปยังกลุ่มอื่นๆ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อเชื่อมโยงการแจ้งข่าวอาชญากรรมให้กว้างออกไป

3) การเชื่อมโยงของกลุ่มต่อกลุ่ม คือ การติดต่อสื่อสารการข่าวอาชญากรรมระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม หรือเชื่อมโยงกันตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป

4) การเชื่อมโยงของกลุ่มต่อเครือข่าย คือ การติดต่อสื่อสารการข่าวอาชญากรรมระหว่างกลุ่มกับองค์กรหรือหน่วยงานขนาดใหญ่

5) การเชื่อมโยงเครือข่ายต่อเครือข่าย คือ การติดต่อสื่อสารการข่าวอาชญากรรมระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย อาจเป็นเครือข่ายใหญ่ติดต่อกับเครือข่ายเล็ก และเครือข่ายเล็กติดต่อกับเครือข่ายเล็กอีกครั้ง และมีหลายเครือข่ายเชื่อมโยงกัน

6) การเชื่อมโยงเครือข่ายต่อปัจเจก หรือปัจเจกต่อเครือข่าย คือ การติดต่อสื่อสารการข่าวอาชญากรรมระหว่างเครือข่ายกับปัจเจกซึ่งกันและกัน อาจเป็นเครือข่ายใหญ่ติดต่อกับเครือข่ายเล็ก และเครือข่ายเล็กติดต่อกับเครือข่ายเล็กอีกครั้ง และมีหลายเครือข่ายเชื่อมโยงกัน

1.5.5 การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมของแกนนำ สมาชิกในเครือข่าย และประชาชน หมายถึง การที่แกนนำ สมาชิกในเครือข่าย และประชาชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนในการร่วมแจ้งข่าวอาชญากรรม ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม คือ ความร่วมมือของแกนนำ สมาชิกในเครือข่าย และประชาชนที่ในการรับและแจ้งข่าวอาชญากรรม

2) การมีส่วนร่วมในการลงทุน คือ การสนับสนุนทุนในการดำเนินงานภายในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม โดยแกนนำ สมาชิกในเครือข่าย และประชาชนเป็นผู้สนับสนุน

3) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม คือ การยอมรับฟังความคิดเห็นของแกนนำ สมาชิกในเครือข่าย และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในเครือข่าย

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล คือ การให้แกนนำ สมาชิกในเครือข่าย และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม และการแจ้งข่าวอาชญากรรมภายในเครือข่าย

1.5.6 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม หมายถึง สิ่งที่เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรสนับสนุน และด้านการบริหารจัดการ

1.5.7 ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่าย หมายถึง การทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่ได้ผลตามที่ได้ตั้งกำหนดและตั้งเป้าหมายไว้ ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1) ด้านกระบวนการทำงาน คือ การตอบสนองต่อการแจ้งข่าวอาชญากรรมในด้านความรวดเร็วมากน้อยเพียงใด จำนวนหรือสถิติการแจ้งข่าวอาชญากรรมที่สามารถแก้ไขปัญหาได้ แต่ต้องคำนึงถึงความยากง่ายของปัญหา และปัญหานั้นเป็นปัญหาขององค์กรหรือภายนอกองค์กร รวมทั้งภาวะผู้นำนั้นๆ และความสามารถของแกนนำด้วย

2) ด้านการจัดการกลุ่ม คือ จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ สมาชิกทำหน้าที่และทำงานด้วยความรับผิดชอบ มีการสร้างและพัฒนากระบวนการกลุ่มอย่างต่อเนื่อง มีกฎระเบียบและกติการ่วมกัน มีความพร้อมเพรียงในการทำกิจกรรมร่วมกัน

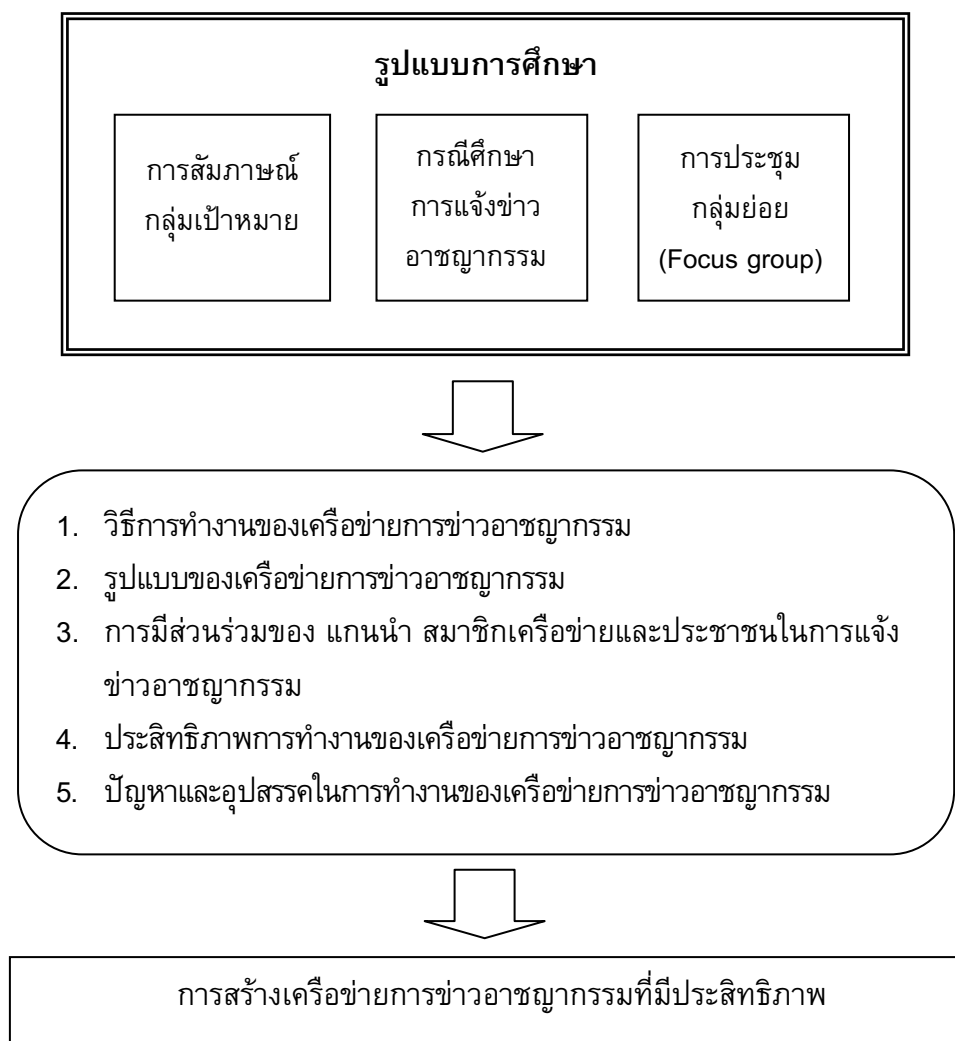
3) ด้านผลประโยชน์ในทุกๆ ด้าน คือ สมาชิกได้รับผลประโยชน์ เท่าเทียมกันหรือยุติธรรม

4) ด้านการยอมรับนับถือจากภายนอก คือ การที่ได้รับสนับสนุนจากบุคคลภายนอก เช่น เงินทุน ทรัพยากร มีคนมาร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายข่าวอาชญากรรมมากขึ้น และศึกษาเยี่ยมชมเครือข่าย มีความสามารถในการต่อรองในด้านเงินทุน ประเด็นปัญหา ความขัดแย้ง และการขอรับการสนับสนุน

5) ด้านการขยายผล คือ จำนวนสมาชิกที่เพิ่มมากขึ้น ประเภทงานและกิจกรรมมีหลากหลายมากขึ้น องค์กรที่ติดต่อเกี่ยวข้องมีมากขึ้น

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีด้านประสิทธิภาพ แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร เพื่อมาประยุกต์และกำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการวิเคราะห์กรณีศึกษาเกี่ยวกับวิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม รูปแบบของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม การมีส่วนร่วมของ แกนนำ สมาชิก เครือข่ายและประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรม ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม เพื่อนำไปสู่การสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ ดังแสดงตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

แผนภูมิที่ 1.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.7 ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบ วิธีการ การมีส่วนร่วมของแกนนำ สมาชิกเครือข่ายและประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรม และการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะการศึกษากรณีศึกษาที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า กรณีศึกษาคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นบางกรณีเกิดขึ้นในต่างจังหวัดและปริมณฑล หรือบางกรณีเกิดเหตุที่กรุงเทพมหานครแต่มีการหลบหนีหรือมีการเชื่อมโยงเครือข่ายของอาชญากรไปต่างจังหวัด ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินคดี คือ กองบังคับการปราบปราม มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทั่วราชอาณาจักร และเป็นหน่วยงานกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ทำให้คณะผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาคดี

อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในต่างจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยตามไปด้วย เพื่อให้ข้อมูลดังกล่าวเกิดความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.8 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1.8.1 ได้วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ

1.8.2 ได้รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ

1.8.3 ได้เรียนรู้การมีส่วนร่วมของแกนนำ สมาชิกในเครือข่าย และประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรม

1.8.4 ได้ปัจจัยที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ

1.8.5 ได้วิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

1.8.6 ได้เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร

1.8.7 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปกำหนดเป็นแนวทางในกำหนดนโยบายในการพัฒนาเครือข่าย การข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศต่อไป

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การประมวลเอกสารเพื่อทำการศึกษาก่อสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต ดังจะนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย
- 2.1.2 แนวคิดในการจัดการเครือข่าย
- 2.1.3 แนวคิดประสิทธิภาพ
- 2.1.4 ทฤษฎีเครือข่ายกับชุมชน
- 2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร
- 2.1.7 แนวคิดการจัดการด้านการข่าว
- 2.1.8 ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ประชาชน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

2.1.1.1 ประวัติความเป็นมาของเครือข่าย

แนวคิดที่ว่าด้วย “เครือข่าย” สัมพันธ์กับแนวคิดที่ว่าด้วยประชาสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจรัฐมานานแล้ว อาจจะย้อนกลับไปถึงแนวคิดที่ว่าด้วยรัฐของเพลโตเมื่อสองพันห้าร้อยปีก่อนก็ได้เมื่อเพลโตพูดถึงเรื่อง “อุดมรัฐ” อันเป็นรัฐในอุดมคติ รัฐที่ไม่มีรัฐ รัฐที่มีอำนาจมากที่สุดหรือรัฐที่ใช้อำนาจน้อยที่สุดและดีที่สุด คือไม่ใช้อำนาจรัฐเลยนี่คือรัฐในอุดมคติ (สุภาวิณี ทรงพรพาณิชย์ และคณะ, 2549 หน้า 7)

ความเชื่อในศาสนาคริสต์ตั้งอยู่บนฐานคติที่ผสมผสานระหว่างยิวกรีกและโรมัน หรือเรียกสั้นๆ ว่า “ประเพณียูเดอคริสเตียน” โดยระหว่าง 350 ปีแรก ศาสนาคริสต์ค่อยๆ ขยายออกจากถิ่นกำเนิดไปสู่ภูมิภาคใต้ อารยธรรมกรีกและโรมันถูกเบียดเบียนโดยอำนาจรัฐในทุกพื้นที่ พวกเขาเริ่มตัวกันเป็น “ชุมชนชาวคริสต์” (Christian Community) และมี “เครือข่าย” ของตนเองทั้งในพื้นที่เดียวกันและในภูมิภาคต่างๆ เชื่อมประสานงานกันทั้งโดย “สถาบัน” (ศาสนจักร) และทั้งโดยขบวนการทำให้ศาสนาคริสต์สะสมพลังงานทางสังคม

อย่างเข้มแข็งสร้างฐานรากทางสังคมวัฒนธรรม สู้ทนการเบียดเบียนทุกรูปแบบจนกระทั่งได้รับการยอมรับจากอาณาจักรโรมันในยุคจักรพรรดิคอนสแตนตินเมื่อประมาณปี ค.ศ. 350 (สุภาวิณี ทรงพรวาณิชย์ และคณะ, 2549 หน้า 7 - 8)

ชุมชนชาวคริสต์ไม่ได้ปฏิเสธอำนาจรัฐ แต่พวกเขาก็ไม่ต้องการพึ่งพิงรัฐจนขาดต้อง “ขึ้นต่อ” รัฐในทุกเรื่องพวกเขาต้องการพึ่งตนเองและพึ่งพาอาศัยกันเอง และเชื่อว่าอำนาจสูงสุดนั้นเป็นอำนาจของพระเจ้าและลงมาจากพระเจ้า ธรรมจึงเป็นอำนาจ ไม่ใช่อำนาจธรรม และด้วยเหตุนี้เมื่อเริ่มเข้าสู่ยุคกลาง พัฒนาการของยุโรปเริ่มผสมผสานระหว่างอำนาจศาสนจักรกับอาณาจักรพระสันตะปาปา จึงอ้างว่าตนเองเป็นผู้แทนของพระเจ้า ผู้แทนอำนาจสูงสุด และต้องเป็นผู้มอบอำนาจการปกครองบ้านเมืองให้แก่ผู้นำทางโลกที่เรียกว่ากษัตริย์หรือจักรพรรดิโดยเป็นผู้สวมมงกุฎให้อันเป็นสัญลักษณ์ของการมอบอำนาจพระเจ้า (สุภาวิณี ทรงพรวาณิชย์ และคณะ, 2549 หน้า 8)

แนวคิดเรื่องเครือข่ายชุมชน อำนาจของพระเจ้าและอำนาจของชุมชนมีรากฐานที่มาจากศาสนาคริสต์อย่างสำคัญ ดังปรากฏแพร่หลายในแนวคิดและกระบวนการพัฒนาในประเทศละตินอเมริกาและในฟิลิปปินส์ การสร้างขบวนการประชาชนเพื่อเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่บนฐานการคิดดังกล่าว และเป็นฐานคิดที่มีพลัง ดังจะเห็นจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมในประเทศฟิลิปปินส์ในระยะ 20 ปีที่ผ่านมา

แนวคิดที่ว่าด้วยเครือข่ายเป็นหัวใจสำคัญของอนาธิปไตย เพราะกลุ่มองค์กร สมาคมที่รวมตัวกันจะต้องประสานร่วมมือกันในลักษณะเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือกัน โดยให้ปัจเจกและองค์กรแต่ละแห่งที่เป็นสมาชิกเครือข่ายยังคงรักษาความเป็นอิสระและเอกลักษณ์ของตน แนวคิดดังกล่าวนี้มีพื้นฐานแนวคิดของสังคมนิยมแตกต่างกันที่ว่าการจัดการในลักษณะของสังคมนิยมรูปแบบต่าง ๆ ล้วนขัดแย้งกับแนวคิดขั้นพื้นฐานของอนาธิปไตย อนาธิปไตยจึงพยายามเรียกตัวเองว่า “สังคมนิยมเสรี” (Free Socialism) บ้าง “สังคมนิยมอิสระ” (Libertarian Socialism) American Heritage Dictionary ให้คำจำกัดความสำคัญของแนวคิดนี้ไว้ว่า

อนาธิปไตยเป็นแนวคิดสังคมนิยมอิสระ สังคมนิยมแบบสมัครใจ (Voluntary) ไม่ใช่สังคมนิยมโดยรัฐใช้อำนาจบีบบังคับและกลายเป็นฝ่ายปกครองใหม่ (Archaistic) ดังกรณีสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ซึ่งวิ่งไปสู่อีกขั้วหนึ่งของอำนาจรัฐ เมื่อใดที่รัฐลดอำนาจลงจนไม่มีอำนาจก็กลายเป็นอนาธิปไตย (Anarchistic) เมื่อนั้นแนวคิดนี้บรรลุเป้าหมาย กระบวนการไปสู่เป้าหมายต้องเป็นกระบวนการของประชาชนที่ร่วมกันดำเนินตั้งแต่ต้นและสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายซึ่งจะเรียกอะไรก็ได้เป็นสมาคม ประชาคม สหพันธ์ ขอให้มียากฐานความคิดและเป้าหมายร่วมกัน

สรุป ความเป็นมาของเครือข่ายนั้นเกิดขึ้นมาพร้อมกับมนุษย์แต่เด่นชัดขึ้นในศาสนาคริสต์เพราะต้องการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายเพื่อต่อสู้กับการเบียดเบียนโดยอำนาจรัฐ ดังเช่นการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมจำเป็นต้องก่อตั้งขึ้นเพื่อต่อสู้กับ

อาชญากรรมทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อให้ประชาชนเข้ามาสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งร่วมกับเจ้าหน้าที่ของภาครัฐและเอกชน อันจะนำไปสู่ความสงบสุขของชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน สังคมและประเทศชาติ

2.1.1.2 ความหมายของเครือข่าย

เครือข่ายเป็นแนวคิดและกระบวนการในการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มชุมชน ตลอดจนองค์กรให้ความเกื้อกูลและเชื่อมโยงการดำรงชีวิต การทำงาน การจัดระบบความสัมพันธ์ที่ทุกฝ่ายต่างเป็น “ผู้ให้” และเป็น “ผู้รับ” ตามความพร้อม ความชำนาญ ไม่ใช่เรื่องใหม่ในสังคม การลงแขกเพื่อระดมแรงในฤดูกาลทำนา การหิ้ว “หม้อข้าวหม้อแกง” ไปช่วยงานเลี้ยง การแลกเปลี่ยนผลผลิตจากไร่นาและครัวเรือน ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตที่เกี่ยวกันเป็นเครือข่ายที่องค์ประกอบทุกส่วนมีอิสระ มีเอกลักษณ์ และความสามารถที่จะยืนหยัดพึ่งพาตนเอง แต่ในขณะเดียวกันจะเชื่อมโยงและเกื้อกูลกัน เพื่อให้เกิดพลังที่จะนำพาให้ชุมชนทั้งชุมชนไปสู่ความอยู่รอดและความเจริญก้าวหน้า (สถาพร ฉายแสง, 2548)

เครือข่ายหรือ Network มีความหมายได้หลายลักษณะหากมองในเชิงโครงสร้าง เครือข่าย หมายถึงกลุ่มของจุดต่างๆ ซึ่งเชื่อมต่อกันด้วยเส้น จุดต่างๆ ที่ว่านี้คือบุคคลหรือกลุ่มส่วนเส้นที่เชื่อมต่อนี้ หมายถึงความสัมพันธ์ที่บุคคลหรือกลุ่มต่างๆ มีต่อกัน เครือข่ายจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของกลุ่ม (แต่กลุ่มไม่ใช่เครือข่ายเสมอไป) มีผู้ให้ความหมายของเครือข่ายไว้หลายท่าน ดังนี้

ไพลิน ผลงาม (2541) ให้ความหมายของเครือข่าย (Network) หมายถึง การทำงานที่เป็นตาข่ายหรือการทำงานที่เชื่อมโยงกันเป็นตาข่าย หรือรูปแบบหนึ่งของการประสานงานบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์การซึ่งสมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกันอย่างมีระยะเวลายาวนานพอสมควร โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้าง

Paul Starkey (1997) ให้ความหมายของเครือข่าย หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในเครือข่ายอาจต้องตั้งอยู่บนฐานของการมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้น และมีการติดต่อสัมพันธ์กันของสมาชิกเป็นไปอย่างมีอิสระของตน แต่มิใช่เป็นการเผยแพร่ข่าวสารเพียงฝ่ายเดียว โดยไม่มีการติดต่อแลกเปลี่ยนกับสมาชิกอื่นๆ เลยเช่นนี้ไม่เรียกว่าเครือข่าย

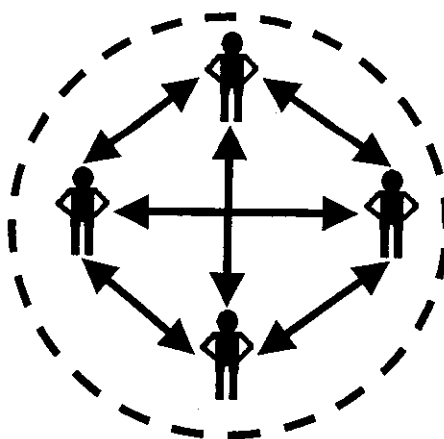
แอลเตอร์ และเฮค (Alters and Hages, 1998) กล่าวว่าเครือข่าย หมายถึง รูปแบบทางสังคมที่เปิดโอกาสให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์การ เพื่อการแลกเปลี่ยนเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เครือข่ายประกอบด้วยองค์การจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีอาณาเขตแน่นอนหรือไม่ก็ได้ องค์การเหล่านี้มีฐานะเท่าเทียมกัน

มิลล์ และสโนว์ (Miles and Snows, 1996) กล่าวว่าเครือข่ายหมายถึง องค์การเครือข่าย (Network Organization) เป็นกลุ่มองค์กรธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคล ซึ่งประสานกันด้วยกลไกทางการตลาดมากกว่า สายการบังคับบัญชาแบบดั้งเดิม

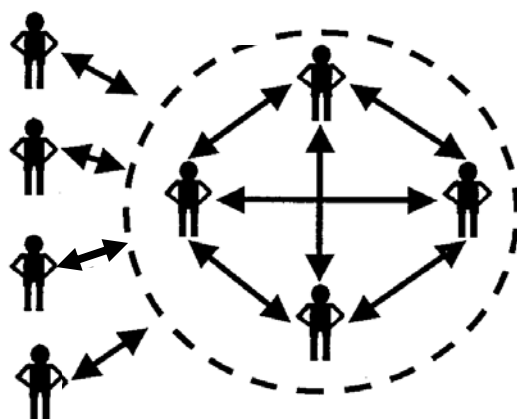
กาญจนา แก้วเทพ (อ้างถึงใน นฤมล นิราทร, 2543 หน้า 7) กล่าวว่า เครือข่าย หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล หรือองค์กรหลายๆ องค์กรที่ต่างก็มีทรัพยากรเป็นของตนเอง มีเป้าหมาย วิธีการทำงาน และมีกลุ่มเป้าหมายของตนเอง บุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้ได้เข้ามาประสานงานกันอย่างเป็นนัยอย่างมีระยะเวลาอันยาวนานกันพอสมควร แม้อาจจะไม่มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอก็ตาม แต่ก็จะมีการวางรากฐานเอาไว้ (เปรียบเสมือนการมีสายโทรศัพท์ต่อกันเอาไว้) เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความต้องการที่จะขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหา ก็สามารถติดต่อไปได้ในการเข้าร่วมองค์กรเครือข่าย แม้ว่าองค์กรเหล่านี้จะมีบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน เช่น มีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน องค์กรเหล่านี้ก็ยังคงความเป็นเอกเทศอยู่ เพราะการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายเป็นการเข้าร่วมเพียงบางส่วนขององค์กรเท่านั้น

โรบิน ชาร์ป (Robin Sharp, 1998) ให้ความหมายของเครือข่าย หมายถึง ระบบที่สมาชิกทั้งหลายเท่าเทียมกันเป็นอิสระต่อกันและสามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง

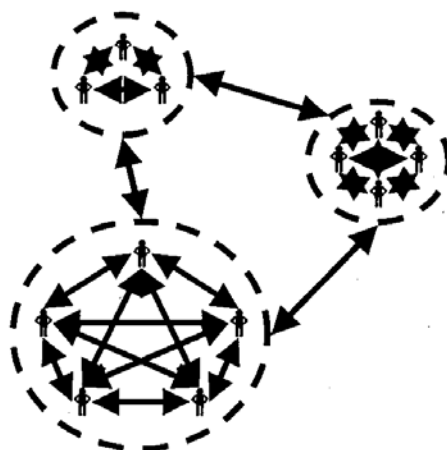
เครือข่ายเป็นการร่วมมือกันระหว่างปัจเจก/กลุ่ม/องค์กรประเภทเดียวกัน เช่น ข้าราชการกับข้าราชการด้วยกัน สถานศึกษากับสถานศึกษาด้วยกัน หรืออาจเป็นเครือข่ายระหว่างกลุ่ม/องค์กรต่างประเภท เช่น หน่วยงานราชการกับหน่วยงานเอกชน สถานศึกษากับหน่วยธุรกิจหรือสถานศึกษากับผู้ประกอบการ เป็นต้น ในความหมายเช่นนี้ เครือข่ายจึงมีได้หลายระดับ ตั้งแต่การเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกต่อปัจเจก การเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกกับกลุ่ม การเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม หรือแม้แต่ว่าการเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายกับเครือข่าย กลายเป็นเครือข่ายย่อยภายใต้เครือข่ายใหญ่ ดังแสดงตามแผนภาพที่ 2.1 – 2.4 ต่อไปนี้

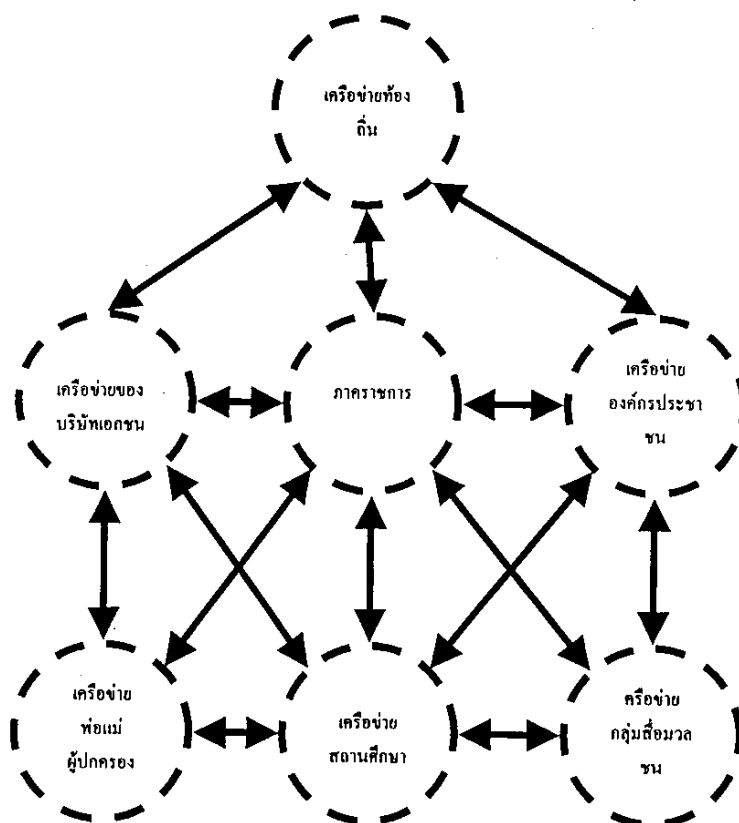
แผนภาพที่ 2.1 การเชื่อมโยงของปัจเจกต่อปัจเจก
ที่มา : เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 หน้า 29)

แผนภาพที่ 2.2 การเชื่อมโยงของปัจเจกต่อกลุ่ม
ที่มา : เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 หน้า 30)

แผนภาพที่ 2.3 การเชื่อมโยงของกลุ่มต่อกลุ่ม
ที่มา : เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 หน้า 31)

แผนภาพที่ 2.4 การเชื่อมโยงเครือข่ายต่อเครือข่าย
ที่มา : เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 หน้า 32)

เครือข่าย คือ การเชื่อมโยงร้อยรัดเอาความพยายามและการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบและอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อปฏิบัติการกิจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันโดยที่แต่ละฝ่ายยังคงปฏิบัติการกิจหลักของตนต่อไปอย่างไม่สูญเสียเอกลักษณ์ และปรัชญาของตนเอง การเชื่อมโยงนี้อาจเป็นรูปของการรวมตัวกันแบบหลวมๆ เฉพาะกิจตามความจำเป็นหรืออาจอยู่ในรูปของการจัดองค์กรที่เป็นโครงสร้างของความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน (เสถียร จิรรังสิมันต์, 2549)

จากการประชุมสัมมนาเรื่อง การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาได้สรุปความหมายของเครือข่ายว่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

(1) เป็นการรวมตัวของบุคคล องค์กร หน่วยงาน เพื่อร่วมคิดร่วมกระทำกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน เพื่อให้บังเกิดผลในทางที่ดี

- (2) การเป็นแนวร่วม เพื่อดำเนินการไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน
 - (3) การที่ปัจเจกบุคคล องค์กรหน่วยงานหรือสถาบันตกลงที่จะร่วมมือประสาน และเชื่อมโยงกันโดยมีข้อตกลงและมีวัตถุประสงค์เดียวกัน
 - (4) การทำงานเป็นระบบของหน่วยงานหรือบุคคลต่าง ๆ และมีความสัมพันธ์แบบสองทาง (Two-way Relationship) โดยมีเป้าหมายเดียวกัน และมีการประสานงาน
- เครือข่าย เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่แตกต่างไปจากกลุ่ม โดยที่กลุ่มจะมีขอบเขตที่ชัดเจน รู้ว่าใครเป็นสมาชิก ใครไม่ใช่สมาชิก มีความเป็นรูปธรรมมองเห็นได้ มีโครงสร้างทางสังคมในระดับหนึ่ง แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายอาจจะมองเห็นและมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมก็ได้ สารของการเชื่อมโยงระหว่างกันที่จะช่วยให้มองเห็นรูปธรรมของเครือข่ายมี 3 ลักษณะ คือ เครือข่ายการแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสารและเครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน เครือข่ายไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนตายตัวอาจมีการออกแบบโครงสร้างขึ้นมาทำหน้าที่สานความสัมพันธ์ระหว่างคน/กลุ่มองค์กรให้ต่อเนื่อง แต่ในเครือข่ายไม่มีใครบังคับให้ใครให้ทำอะไรได้ แต่ละคน/กลุ่มองค์กรต่างก็เป็นศูนย์กลางของเครือข่ายได้พอๆ กัน ดังนั้นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของเครือข่ายจึงมีความซับซ้อนกว่ากลุ่ม/องค์กรมากนัก (Boissevain and Mitchell, 1973)

จากความหมายของเครือข่าย สรุปได้ว่า เครือข่าย หมายถึง รูปแบบหนึ่งการติดต่อประสานงาน หรือแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลเชื่อมโยงซึ่งกันและกันระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์การด้วยความสัมพันธ์ที่เป็นอิสระและสมัครใจของตนเองอย่างมีระเบียบ เพื่อปฏิบัติการใดการหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จ

2.1.1.3 การเกิดขึ้นของเครือข่าย

เครือข่ายจะเกิดขึ้นได้นั้นมีจุดเริ่มต้นจากการติดต่อและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หรือมีการเผยแพร่ข่าวสารซึ่งกันและกันเป็นประจำหรือเสมอๆ และพัฒนาเป็นเครือข่ายขึ้น มีการติดต่อผ่านศูนย์หรือแกนนำซึ่งอาจจะมีศูนย์กลางการติดต่อศูนย์เดียวหรือหลายศูนย์ก็ได้ และอาจจะติดต่อระหว่างสมาชิก ด้วยกันเองในศูนย์หรือระหว่างศูนย์ก็ได้ ซึ่งโบชวแวง (2517) ได้อธิบายว่าความสัมพันธ์สามารถเกิดขึ้นได้ 4 ลักษณะคือ

- 1) บทบาททางสังคม ทำให้ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กัน
- 2) พื้นฐานความต้องการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน
- 3) ลักษณะความเท่าเทียมและไม่เท่าเทียมกันซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
- 4) ความถี่ และระยะเวลาของความสัมพันธ์ อันจะนำไปสู่คุณภาพของความสัมพันธ์

ความสัมพันธ์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจึงเกี่ยวข้องกับลักษณะโครงสร้างเครือข่ายที่จะต้องนำมาพิจารณากับเรื่องดังนี้ คือ

1) ขนาดเครือข่าย หมายถึง จำนวนบุคคลที่รวมกันเป็นกลุ่มหรือสมาชิกในเครือข่ายนั้นมีจำนวนมากน้อยเท่าไรและความหลากหลายอาชีพ เพศ อายุ หรือคุณวุฒิ เป็นต้น

2) ความหนาแน่นของเครือข่าย หมายถึง ปริมาณความถี่ของการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในเครือข่ายนั้นๆ

3) ความเกี่ยวพันระหว่างบุคคลในเครือข่าย หมายถึง ปริมาณความถี่ของบุคคลแต่ละบุคคลที่ติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันในเครือข่าย

4) กลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันภายในเครือข่าย หมายถึง การติดต่อในเครือข่ายอาจจะมีลักษณะเป็นบุคคลต่อบุคคล แต่ในเครือข่ายอาจจะมีการติดต่อกันเป็นกลุ่ม ๆ บุคคลก็ได้ภายในเครือข่าย

5) ตำแหน่งของบุคคลในเครือข่าย หมายถึง เป็นการแสดงให้เห็นถึงระดับและโอกาสในการติดต่อกับบุคคลที่เป็นศูนย์กลางของเครือข่ายและบุคคลในเครือข่ายนั้นด้วย

จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์เครือข่ายข้อมูลที่สำคัญคือ ข้อมูลความสัมพันธ์ของบุคคลกลุ่มองค์กรนั้น ๆ การติดต่อกัน การผูกพันเกี่ยวโยงกัน และการพบปะกันระหว่างกลุ่มจึงเป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งในการวิจัย จึงสรุปในเบื้องต้นได้ว่าจุดเริ่มต้นของการเกิดเครือข่ายคือ

1) มีความสัมพันธ์กัน เช่นเป็นญาติ เพื่อน การศึกษา ประกอบอาชีพเดียวกัน เป็นต้น

2) ความถี่หรือจำนวนครั้งของการติดต่อพบกัน

3) ระยะเวลาความสัมพันธ์

4) ความเท่าเทียมกันในความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นซึ่งกันและกัน เช่นทำงานในระดับเดียวกัน

5) ความเกี่ยวพันกันในความสัมพันธ์นั้น

6) ความใกล้ชิด ความหลากหลายในกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

2.1.1.4 ประเภทหรือรูปแบบของเครือข่าย

เครือข่ายมีหลายประเภทการแบ่งประเภทหรือรูปแบบของเครือข่ายจะแบ่งตามจำนวนสมาชิก พื้นที่ กิจกรรมหลัก วัตถุประสงค์และโครงสร้างการดำเนินงานในลักษณะองค์กรของเครือข่ายเอง เช่น เครือข่ายแนวราบมีรูปแบบการทำงานในลักษณะที่สมาชิกทำงานกับบุคคลที่อยู่ในระดับเดียวกัน อาชีพเดียวกัน เช่น เครือข่ายเกษตรกร เครือข่ายนักพัฒนา เครือข่ายนักวิจัย เป็นต้น อาจเป็นปัจเจกบุคคลหรืออาจเป็น

สถาบันก็ได้ เช่น เครือข่ายสถาบันวิจัย เครือข่ายศูนย์ข้อมูล เป็นต้น บางเครือข่ายอาจเปิดสำหรับบุคคลทั่วไป สถาบันทั่วไป จะเป็นบุคคลหรือสถาบันก็ได้ที่สนใจในเรื่องเดียวกัน เครือข่ายแบบแนวตั้ง เช่น การนำผู้คนจากหลากหลายอาชีพที่แตกต่างกันมาเป็นเครือข่าย เช่น เกษตรกร นักพัฒนา นักวิชาการ นักธุรกิจ นักการเมือง องค์กรทุน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือกันโดยเน้นที่การให้ข้อมูลข่าวสารมากกว่าการดำเนินกิจกรรม

เครือข่ายส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพื่อทำให้เกิดการสื่อสาร การแลกเปลี่ยน ข้อมูลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดียิ่งขึ้น และมีการร่วมมือในเรื่องต่างๆ ได้สะดวกและดียิ่งขึ้น และอีกบางส่วนทำให้เป็นพลังต่อรองกับอำนาจต่างๆ ได้ดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐ หรือเอกชน องค์กรทุนหรือองค์กรวิชาการทำให้ได้รับความสนใจและความช่วยเหลือง่ายขึ้น

เครือข่ายจำนวนหนึ่งเกิดขึ้นเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในด้านการ วิจัยการศึกษา การฝึกอบรม การจัดทรัพยากร การจัดการตลาด บางเครือข่ายแลกเปลี่ยนทรัพยากรกัน เช่น พันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ ผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่น บางเครือข่ายเน้นการ รวมกันเพื่อกระตุ้นทางการเมือง วรรณคดีเพื่อให้สังคมเกิดสำนึกในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเช่น ป่าชุมชน การสร้างเขื่อน เป็นต้น

บางเครือข่ายมีวัตถุประสงค์หลากหลาย เช่น นอกจากแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารแล้วยังมีความร่วมมือในทางปฏิบัติอีกหลายเรื่อง เช่น การวิจัยร่วมกัน ฝึกอบรมร่วมกัน ดำเนินกิจกรรมบางอย่างเพื่อส่วนรวมร่วมกัน ปัจจุบันนี้มีเครือข่ายที่พัฒนารูปแบบมากมายที่มาพร้อมกับการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือ เครือข่าย อิเล็กทรอนิกส์ คือการกระจายข้อมูลข่าวสารผ่านอีเมล เพื่อให้สมาชิกได้ถกเถียงอภิปราย แสดงความคิดเห็น และเป็นการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Workshop) อีกแบบหนึ่ง ระบบกลไก อิเล็กทรอนิกส์ทำให้อีเมลจากสมาชิกรายหนึ่งถูกส่งไปยังสมาชิกทุกคนได้ ซึ่งสมาชิกอาจจะตอบให้ทุกคนได้รับรู้ หรือตอบให้คนที่ส่งโดยตรงคนเดียวเพื่อการเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประเภทของเครือข่ายแบ่งตามลักษณะต่างๆ ดังนี้

1) แบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ เช่น

- (1) เครือข่ายที่ไม่มีข้อจำกัด
- (2) เครือข่ายมีข้อจำกัด
- (3) เครือข่ายใกล้ชิด
- (4) เครือข่ายรอง
- (5) เครือข่ายขยาย
- (6) เครือข่ายทางการ
- (7) เครือข่ายไม่เป็นทางการ
- (8) เครือข่ายตรง
- (9) เครือข่ายอ้อม

2) เครือข่ายแบ่งตามประเภทสมาชิก เช่น

(1) เครือข่ายแนวราบ หมายถึง เครือข่ายที่มีคนทำงานระดับเดียวกันหรืออาจแตกต่างกัน แต่การทำงานนั้นไม่มีการบังคับบัญชาเข้ามาใช้ แต่ใช้การขอความร่วมมือหรือขอสนับสนุนในการทำงาน

(2) เครือข่ายแนวดิ่งหรือแนวตั้ง หมายถึง คนทำงานต่างระดับกัน หมายถึง เครือข่ายที่มีคนทำงานต่างระดับกันเน้นการทำงานโดยใช้การบังคับบัญชาสั่งการ

3) เครือข่ายแบ่งพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

(1) เครือข่ายการเกษตร

(2) เครือข่ายประมง

4) เครือข่ายแบ่งตามระดับชั้นการปกครอง เช่น

(1) เครือข่ายครอบครัว

(2) เครือข่ายชุมชน

(3) เครือข่ายท้องถิ่น

(4) เครือข่ายจังหวัด

(5) เครือข่ายภาค

5) เครือข่ายแบ่งตามเนื้อหาหรือเป้าหมาย เช่น

(1) เครือข่ายการเรียนรู้

(2) เครือข่ายผู้หญิงอีสาน

(3) เครือข่ายสิทธิมนุษยชน

(4) เครือข่ายเด็กและเยาวชน

2.1.1.5 การสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายต้องมีปัจจัยหลายอย่างที่มาประกอบกันไม่ว่าจะเป็นแนวความคิด จุดมุ่งหมาย หรือผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการนั้นคืออะไรซึ่ง นฤมล นิราทร (2542) ได้จำแนกลำดับขั้นตอนของการสร้างเครือข่ายไว้ดังนี้

1) ขั้นตอนแรก คือขั้นตอนที่จะต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายว่าจะสร้างเพื่อประโยชน์อะไร หรือบรรลุวัตถุประสงค์ใด จะสร้างเป็นระยะเวลานานเท่าไร และจะเข้าร่วมกับองค์กรไหน หรือจะสร้างเครือข่ายขึ้นมาใหม่

2) ขั้นตอนที่สอง คือ ขั้นตอนติดต่อกับองค์กรที่เป็นเครือข่าย เป้าหมายที่เราต้องการจะร่วมเครือข่ายด้วย ซึ่งจะต้องมีอุดมการณ์ แนวคิด ความต้องการใกล้เคียงกัน แล้วสร้างความคุ้นเคยเพื่อให้เกิดการยอมรับและเตรียมการเข้าร่วมเครือข่ายกันต่อไป

3) ขั้นตอนที่สาม คือขั้นตอนต้องสร้างพันธมิตรร่วมกันเพื่อตกลงที่จะทำงานร่วมกันเสริมความรู้จักกันภายในกลุ่ม หรือแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์กรนอกกลุ่ม

หรือการไปศึกษาดูงาน หรือเชิญวิทยากรมาถ่ายทอดเพิ่มพูนความรู้ หรือจัดเป็นกลุ่มศึกษาเรียนรู้ (Learning Group)

4) ขั้นตอนที่สี่ คือขั้นตอนพัฒนาความสัมพันธ์ โดยเริ่มทำกิจกรรมร่วมกัน มีการบริหารจัดการกลุ่ม มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม มีการจัดกิจกรรมกลุ่ม กำหนดบทบาท สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย

5) ขั้นตอนที่ห้า คือขั้นตอนการขยายตัวหรือการพัฒนาเครือข่าย เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์แน่นแฟ้นขึ้น อันนำไปสู่การขยายตัวของเครือข่าย ขยายกิจกรรมและพัฒนาเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากผลงานวิจัยการพัฒนาเครือข่ายของสถาบันวิจัยและการพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น (2540) ได้พบว่าการพัฒนาเครือข่ายเกิดจากการขยายแนวคิด ขยายกิจกรรม จะเกิดการสร้างเครือข่าย อยู่ตลอดเวลาทั้งในแง่เชิงคุณภาพ เช่น มีการจัดกิจกรรมรูปแบบหลากหลายดีขึ้น มีสมาชิกที่มีความรู้ มากขึ้น มีความสัมพันธ์ต่อกันมากยิ่งขึ้น เป็นต้น และในแง่เชิงปริมาณ เช่น มีการจัดกิจกรรมมากมาย มีสมาชิกเพิ่มขึ้น มีพื้นที่ขยายมากขึ้น เป็นต้น

2.1.1.6 ความเข้มแข็งของเครือข่าย

การจะวัดความเข้มแข็งของเครือข่ายว่ามีศักยภาพมากน้อยเพียงใดนั้น ก็คือสิ่งที่ต้องพิจารณาตัวชี้วัดว่าอะไรควรจะใช้เป็นดัชนีตัวชี้วัด จากคำภาษาอังกฤษที่ว่า “NET” คือ ตาข่ายหรือเครือข่าย “Work” คือการทำงาน การวัดในที่นี้คือดูว่า มีเครือข่ายแล้วมีการทำงานหรือไม่ ทำงานแล้วงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่และจะเพิ่มประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นอีกได้หรือไม่

ดร.สีลาภรณ์ นาคทรพร และคณะ ได้ประชุมทางวิชาการและได้สรุปผลการประชุมถึงเรื่องดัชนีตัวชี้วัดสำหรับความเข้มแข็งการพัฒนาชนบทมีดังนี้คือ

1) ในด้านประสิทธิภาพดัชนีตัวชี้วัดได้แก่ การตอบสนองต่อปัญหาในด้านความรวดเร็วมากน้อยเพียงใด จำนวนปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ทันได้ แต่ต้องคำนึงถึงความยากง่ายของปัญหา และปัญหานั้นเป็นปัญหาขององค์กรหรือภายนอกองค์กร รวมทั้งภาวะผู้นำนั้นๆและความสามารถของแกนนำด้วย

2) ในด้านการจัดการกลุ่มดัชนีตัวชี้วัดได้แก่ จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม การแสดงออกในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ สมาชิกรู้หน้าที่และทำงานด้วยความรับผิดชอบ มีการสร้างและพัฒนาระบบการกลุ่มอย่างต่อเนื่อง มีกฎระเบียบและกติกา ร่วมกัน มีความพร้อมเพรียง และมีความสามัคคีในการทำกิจกรรมร่วมกัน

3) ในด้านผลประโยชน์ในทุก ๆ ด้านดัชนีตัวชี้วัด ได้แก่ สมาชิกได้รับผลประโยชน์ เท่าเทียมกันหรือยุติธรรม

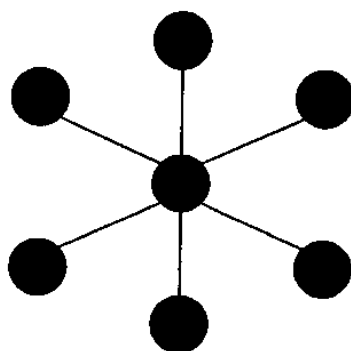
4) ในด้านการยอมรับนับถือจากภายนอก ดัชนีตัวชี้วัด ได้แก่ การที่ได้รับสนับสนุนจากบุคคลภายนอก เช่น เงินทุน ทรัพยากร มีคนมาเยี่ยมชมโครงการ เป็นแหล่งเรียนรู้ มีความสามารถในการต่อรองในด้านเงินทุน ประเด็นปัญหา ความขัดแย้ง และการขอรับการสนับสนุน

5) ในด้านการขยายผล ดัชนีตัวชี้วัด ได้แก่ จำนวนสมาชิกที่เพิ่มมากขึ้น ประเภทงานและกิจกรรมมีหลากหลายมากขึ้น องค์กรที่ติดต่อเกี่ยวข้องมีมากขึ้น

2.1.1.7 วิธีการกำหนดขอบเขตของเครือข่าย

การกำหนดขอบเขตของเครือข่ายทำได้หลายลักษณะด้วยกัน โดยอาศัยแนวความคิดของนักวิชาการที่สำคัญ ซึ่งจะได้เสนอตามลำดับดังนี้ (เอื้อมเตือน ไชยหาญ, 2542 หน้า 14-17)

1) แนวความคิดของแอลวิน เอ วูลฟ์ (Alvin A. Wolfe อ้างถึงใน เอื้อมเตือน ไชยหาญ, 2542 หน้า 14) ได้แบ่งเครือข่ายสังคมออกเป็นสองประเภทใหญ่ๆ ตามฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประกอบด้วย (1) เครือข่ายที่ไม่มีข้อจำกัด (Unlimited Network) ซึ่งได้แก่เครือข่ายที่เกิดจากบุคคลหนึ่งเป็นจุดศูนย์กลาง แล้วนับรวมตั้งแต่บุคคลแรก ซึ่งบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์อันสามารถเพิ่มจำนวนขึ้นได้ โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระดับไหน (2) เครือข่ายที่มีข้อจำกัด (Limited Network) ซึ่งเป็นการระบุเครือข่ายโดยการตั้งกฎเกณฑ์บางอย่างขึ้นมา วิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ เครือข่ายส่วนบุคคลประเภทบุคคล (เช่น ญาติ เพื่อนบ้าน หรือเพื่อนร่วมงาน) กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ บทบาทและหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเนื้อหาของ การแลกเปลี่ยนนั้น เป็นไปในทางเศรษฐกิจหรือทางการเมือง เป็นต้น แสดงดังภาพที่ 2.5 ดังต่อไปนี้

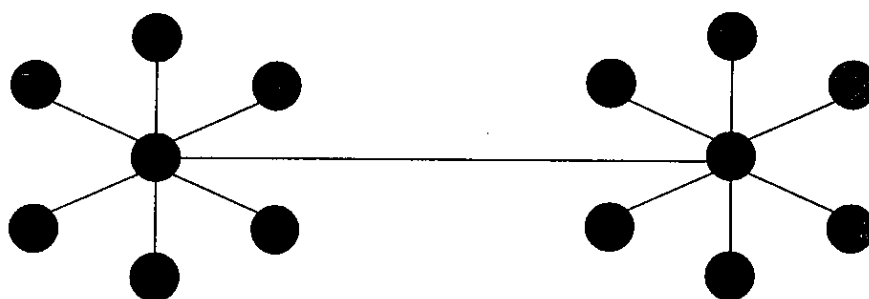

แผนภาพที่ 2.5 แนวคิดเครือข่ายตรงแบบง่าย

2) จอห์น เอ บาร์นส์ (John A. Baners, 2003) นักมานุษยวิทยา ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับเครือข่ายว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมก่อให้เกิดเครือข่ายรวม (Total Network) ซึ่งเครือข่ายก็คือ ความสัมพันธ์ส่วนหนึ่งในหลาย ๆ ส่วนของเครือข่ายรวม โดยที่เครือข่ายนั้นต้องตั้งอยู่บนฐานหลักเกณฑ์เดียวกันกับเครือข่ายรวม หลักเกณฑ์นี้อาจตั้งอยู่บนฐานความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ เครือญาติ การเมือง หรือระบบย่อยอื่นๆ ของสังคม และยังมองว่าเครือข่ายรวมเปรียบเสมือนกับระบบสังคมใหญ่ และเครือข่ายย่อยเปรียบเสมือนกับระบบย่อย

เครือข่ายตรง (The First Order Network or Direct Network) หมายถึง การติดต่อโดยตรงของปัจเจกบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่นอัน ได้แก่ ครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และผู้ร่วมงาน ซึ่งบุคคลเหล่านี้มักจะมีการติดต่อซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ

เครือข่ายอ้อม (The Second Order Network or Indirect Network) หมายถึง การเกี่ยวข้องติดต่อกันของปัจเจกบุคคลอื่นโดยทางอ้อม กล่าวคือ คนที่เป็นจุดศูนย์กลางอาจไม่รู้จักระบุบุคคลอื่นๆ โดยตรง หากแต่สามารถติดต่อผ่านสมาชิกที่อยู่ในเครือข่ายตรงของตนเองได้ อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วภายในเครือข่ายตรงนั้นก็จะมีความเชื่อมของเครือข่ายหลาย ๆ เครือข่ายเข้าด้วยกัน ดังแสดงตามแผนภาพที่ 2.6 ดังต่อไปนี้

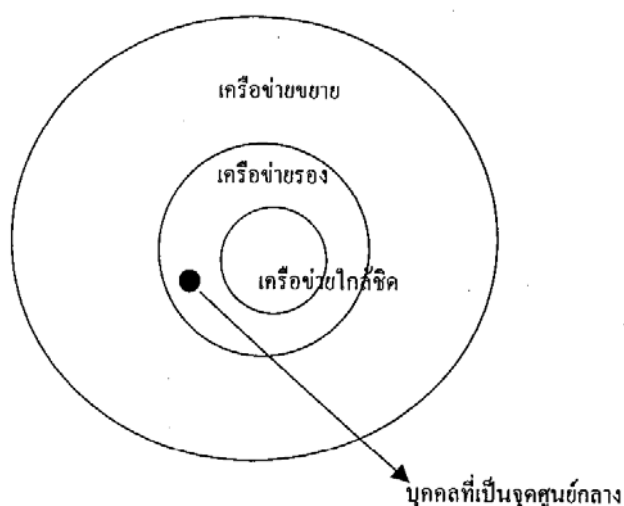
แผนภาพที่ 2.6 แนวความคิดเรื่องเครือข่ายตรงที่ซับซ้อนขึ้น

3) แนวความคิดของเอเดรียน ซี เมเยอร์ ได้นำแนวความคิดของแรดคลิฟฟ์- บราวน์ มาผสมผสานกับแนวความคิดของบาร์นส์ โดยได้ตั้งเกณฑ์ไว้ว่าในการศึกษาเครือข่ายสังคมนั้นจะต้องกำหนดตัวบุคคลที่เป็นจุดศูนย์กลางก่อน ซึ่งเครือข่ายที่เกิดขึ้นตามลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลนั้นกับบุคคลอื่นๆ 2 ประเภท คือ (เอ็ดมอนด์ ไชยหาญ, 2542 หน้า 15)

(1) เครือข่ายตามการแยกประเภทของบุคคลหรือกลุ่มคนที่บุคคลซึ่งเป็นศูนย์กลางซึ่งมีความสัมพันธ์ด้วย เป็นการระบุขอบเขตของเครือข่าย สังคมที่ศึกษาตามลักษณะการแยกประเภทคนหรือกลุ่ม (Classificatory Set)

(2) เครือข่ายที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการติดต่อสื่อสารการให้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนสิ่งของเครื่องใช้ไม้สอย หรืออาหาร ฯลฯ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ข้างตัวบุคคลที่ได้รับการกำหนดให้เป็นจุดศูนย์กลางมีความสัมพันธ์ด้วย

4) แนวความคิดของเจอร์ไม โบชวแวง ได้เสนอแนวความคิดไว้ว่าเครือข่ายบุคคลนั้นควรประกอบไปด้วย ปริณพทลที่สำคัญ ๆ อย่างน้อย 3 ปริณพทล คือ ปริณพทลแรก คือเครือข่ายใกล้ชิด (Intimate Network) ประกอบไปด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่ใกล้ชิดกับบุคคลที่เป็นจุดศูนย์กลางมากที่สุด อันได้แก่ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง ปริณพทลที่สอง คือเครือข่ายรอง (Effective Network) ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่บุคคลซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางรู้จักคุ้นเคยน้อยกว่ากลุ่มแรก กลุ่มนี้มักได้แก่ ญาติพี่น้องห่าง ๆ ออกไป เพื่อนฝูงและคนที่รู้จักคุ้นเคยอื่นๆ ปริณพทลที่สาม คือเครือข่ายขยาย (Extended Network) เป็นกลุ่มบุคคลซึ่งบุคคลที่เป็นจุดศูนย์กลางไม่รู้จักโดยตรง แต่สามารถติดต่อสัมพันธ์ด้วยได้ถ้าต้องการ โดยผ่านเครือข่ายใกล้ชิดอีกทีหนึ่ง ดังแสดงตามแผนภาพที่ 2.7 ดังนี้ (เอ็ดมอนด์ ไชยหาญ, 2542 หน้า 17)

แผนภาพที่ 2.7 กรอบแนวคิดของโบชวแวงซึ่งอาศัยระยะห่างทางสังคมเป็นเกณฑ์ในการแบ่งปริณพทลของเครือข่ายบุคคล

จากแนวคิดเครือข่าย สรุปได้ว่า การทำงานแบบเครือข่ายมีความสำคัญกับการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน องค์กร หรือแผนกที่ต้องการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน การเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาใช้อธิบายการแจ้งข่าวอาชญากรรมระหว่างหน่วยงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับองค์กรเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจที่มีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยผ่านกลุ่มคนจาก 1 คน สู่อีก 1 คน และจากคนไปสู่กลุ่มคน และ

กลุ่มคนไปสู่อีกกลุ่มคนหนึ่งในลักษณะของลูกโซ่เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับ แพร่หลายและกระจายออกไปสู่วงกว้างขึ้น

2.2.1.8 ประโยชน์ของเครือข่ายความร่วมมือ

ตัดสินใจได้เร็ว แก้ปัญหาได้เร็วท่ามกลางความไม่แน่นอนและความสลับซับซ้อนของปัญหา ลดค่าใช้จ่ายการบริหารราชการและผู้ใช้บริการให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายได้ตรงความต้องการ เป็นการสร้างทุนทางสังคมให้แก่หน่วยงานและประเทศ (ชาติชาย ณ เชียงใหม่, 2551)

2.2.1.9 คุณสมบัติของบุคคล/องค์กรเครือข่าย

- (1) เป็นผู้ที่มีความสนใจ มุ่งมั่นตั้งใจ ไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน เห็นประโยชน์ของการศึกษา ร่วมกัน เต็มใจและเสียสละ
- (2) เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น มีอุดมการณ์ มีเป้าหมายชัดเจน
- (3) มีความเป็นประชาธิปไตย มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- (4) มีวิธีการให้เครือข่ายร่วมกันดำเนินงาน
- (5) มีการบริหารงานที่เป็นระบบ
- (6) มีปัจจัยเกื้อหนุนในการดำเนินงาน

2.2.1.10 ปัจจัยที่ทำให้การสร้างเครือข่ายประสบความสำเร็จ

- (1) สมาชิกต้องมีใจเป็นหนึ่งเดียว มีความสามัคคีในกลุ่ม
- (2) สมาชิกมีขวัญ กำลังใจ และเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผล
- (3) มีความเสียสละทั้งกาย สติปัญญา และทรัพยากร
- (4) มีระบบการจัดการและการวางแผนที่ดี
- (5) มีการติดตาม และประเมินผลเป็นระยะ ๆ สม่ำเสมอ
- (6) ใช้กระบวนการ PDCA (Planning, Development, Control and Assessment)
- (7) ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการตัดสินใจ และประสานงาน
- (8) มีสมาชิกเครือข่ายที่มีคุณภาพ ทุกคนเห็นประโยชน์ร่วมกัน
- (9) มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

(10) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในเครือข่าย

(11) สามารถในการรักษาเครือข่ายเดิมและขยายเครือข่ายใหม่
เพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

การจัดการเครือข่ายการบริหารงาน(Network Management) เกิดขึ้นเนื่องจากการบริหารจัดการภาครัฐที่มุ่งให้มีความยืดหยุ่นในการบริหารงาน การบริหารจัดการเป็นลักษณะการบริหารแนวราบ (Horizontal Organizing) เน้นความร่วมมือ (Cooperation) และการประสานงาน (Coordination) ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นการรวมกลุ่มเพื่อปฏิบัติการกิจอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์และข้อตกลงร่วมกันความสัมพันธ์ของสมาชิกเครือข่ายเป็นแบบหลวมไม่มีขอบเขตหรือโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว สมาชิกของเครือข่ายมีลักษณะเป็นศูนย์กลางของเครือข่ายพอกัน มีการติดต่อสื่อสารกันได้ในทุกระดับ บางเครือข่ายอาจมีการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกที่ชัดเจนขึ้นมีศูนย์กลางเครือข่ายชัดเจน การจัดการเครือข่ายสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และองค์กรได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย การระดมความคิดเห็น การสร้างนวัตกรรมใหม่ การตัดสินใจที่รวดเร็ว การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานของเครือข่าย เพื่อการบริการกลุ่มเป้าหมายได้ตรงตามความต้องการ เป็นการสร้างทุนทางสังคมให้เกิดขึ้นภายในหน่วยงานองค์กรและประเทศ

การพัฒนาองค์กรเพื่อก้าวสู่มาตรฐานสากลประเทศไทย P.S.O. ต้องใช้รูปแบบการทำงาน เครือข่าย (Network Approach) จะใช้รูปแบบเดิมๆ ไม่ได้ ถึงได้ก็ขาดประสิทธิภาพ เพราะมาตรฐานสากลประเทศไทย ไม่เหมือน การ พัฒนา อื่นๆ ที่ผ่านมานในอดีต เป้าหมายของการพัฒนา คือ การสนองตอบความต้องการของประชาชน ดังนั้น ต้องใช้วิธีคิดแบบใหม่วิธีคิดและวิธีจัดการใหม่นี้เรียกว่า การบริหารจัดการเครือข่าย (Network Management) เครือข่ายในความหมายนี้หมายถึงเครือข่าย ระหว่างบุคคล ในสำนักงาน เครือข่ายระหว่างบุคคล กับฝ่ายต่างๆ เครือข่ายระหว่างฝ่ายต่างๆ กับฝ่ายต่างๆ เครือข่ายระหว่าง ฝ่ายต่างๆ กับหน่วยงานอื่นๆ ที่ทำมาตรฐานและพัฒนาระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการจัดการ และสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (Thailand International Public Sector Standard Management System and Outcomes : P.S.O.) เครือข่ายของหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชนที่พัฒนามาตรฐาน อื่นๆ หรือมีการพัฒนาองค์กร (Organization Development) ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของ เครือข่ายประกอบด้วย

1) การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common Perception) สมาชิก ของเครือข่าย การพัฒนามาตรฐานสากล ประเทศไทยการจัดทำ P.S.O. ต้องมีความรู้สึกนึกคิด และการรับรู้ร่วมกันถึง การเข้าร่วมโครงการ P.S.O. อาทิ มีความเข้าใจปัญหาของชาติที่จะต้องหันมาพัฒนา เทคโนโลยีความคิดของตนเอง ฟังตนเอง ผู้บริหารองค์กรหรือโครงการ P.S.O. ต้องให้ทุกคนมี

ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ เรื่อง P.S.O. ให้เท่าเทียมกันไม่ใช่รับรู้กันไม่กี่คน การรับรู้ร่วมกันเป็นหัวใจของความต่อเนื่อง ดังนั้น ความก้าวหน้าของ P.S.O. ไปถึงไหนแล้วต้องให้สมาชิกตามทัน

2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Share Vision) วิสัยทัศน์ ร่วมคือการมองและมีเป้าหมายในอนาคตของการพัฒนาร่วมกันรู้ว่าเมื่อพัฒนามาตรฐานสากลประเทศไทย แล้วจะก้าวไปสู่จุดหมายใด อาจจะต้องมีการระดมสมองหรือทำกระบวนการกลุ่ม เพื่อค้นหาเป้าหมาย (Goals) ขององค์กรที่สำคัญเป้าหมายส่วนตัวของแต่ละคนต้องสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรจึงจะเกิดการร่วมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3) มีผลประโยชน์ร่วมและความสนใจร่วม (Mutual Interest/Benefits) ต้องจัดเวทีให้ทุกคนในองค์กรได้ เสนอความคิดเห็นว่าจะต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านใดพัฒนาแล้วแต่ละคนจะได้ประโยชน์ อะไร บ้าง ทำแล้ว เขาจะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ในชีวิตอะไรบ้าง ผู้บริหารโครงการต้องให้ข้อมูลกับสมาชิกองค์กรในเรื่องนี้ให้มากที่สุด

4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All Stakeholders Participation) ทุกคนจะทำงานในรูปแบบของหุ้นส่วน มีความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็นไม่ใช่อำนาจหรือการสั่งการ ต้องสร้างความสัมพันธ์ในแนวราบในการพัฒนามาตรฐานสากลประเทศไทย (Horizontal Relationship) การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนฐานของความเท่าเทียมกันจะมีความยั่งยืนมากกว่า ผู้บริหารโครงการต้องไม่สร้างภาพของการรู้มากภาพของการไม่สนใจ ความคิดเห็นของคนอื่นๆ ไม่อย่างนั้นแล้วการพัฒนา P.S.O. ไม่ไปถึงไหน

5) การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary Relationship) สมาชิกของแต่ละองค์กรจะมีความหลากหลายในเรื่องของความสามารถ ดังนั้น จะต้องสร้างเวทีให้กับสมาชิกได้แสดงออกเติมเต็มส่วนขาดของกันและกัน โดยมีเป้าหมายของการพัฒนาเพื่อประชาชนเป็นตัวตั้ง

6) การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) สมาชิกในองค์กร จะต้องมีโอกาสแลกเปลี่ยนกันอย่างต่อเนื่อง การพัฒนามาตรฐานสากลประเทศไทย P.S.O. ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ขาดๆ เกินๆ ประชุมถี่เฉพาะช่วงแรกของโครงการ พอเวลาผ่านไปก็หายๆ ไปตามวิธีหน่วยงานประเทศไทยที่ไม่มีคนมาตามจี้ก็ไม่ทำ

2.2.1.11 ประโยชน์ของการสร้างเครือข่าย

(1) เป็นเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ ให้ความช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาช่วย สนับสนุน และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

(2) สร้างการทำงานเป็นทีม สามารถระดมความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ได้อย่างหลากหลายก่อให้เกิดพหุปัญญา ทำให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จที่ดี

- (3) เป็นฐานที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาประเทศและประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่สนใจ
- (4) สามารถทำการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานได้อย่างทั่วถึง

2.1.2 แนวคิดในการจัดการเครือข่าย

แนวคิดในการจัดการเครือข่ายนั้น เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่ปัจเจกบุคคลเริ่มมีการติดต่อสื่อสารเพื่อที่จะสมาคมกับบุคคลอื่นหรือกลุ่มและเครือข่ายอื่นๆ ซึ่งแนวคิดนั้นเป็นไปในการพัฒนาศักยภาพของตนเองโดยคาดหวังถึงยุทธศาสตร์ความเป็นเครือข่ายในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยแนวคิดดังกล่าวเป็นหลักการเบื้องต้นที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของบุคคลผู้ที่ได้เห็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และมีความต้องการที่จะแก้ไขสถานการณ์นั้น ด้วยพลังกลุ่มและเครือข่ายในที่จะกล่าวถึงหลักการที่สำคัญของการจัดการเครือข่ายโดยมุ่งเน้นกระบวนการจัดการตัวเองของเครือข่าย โดยนัยต่างๆ ดังนี้

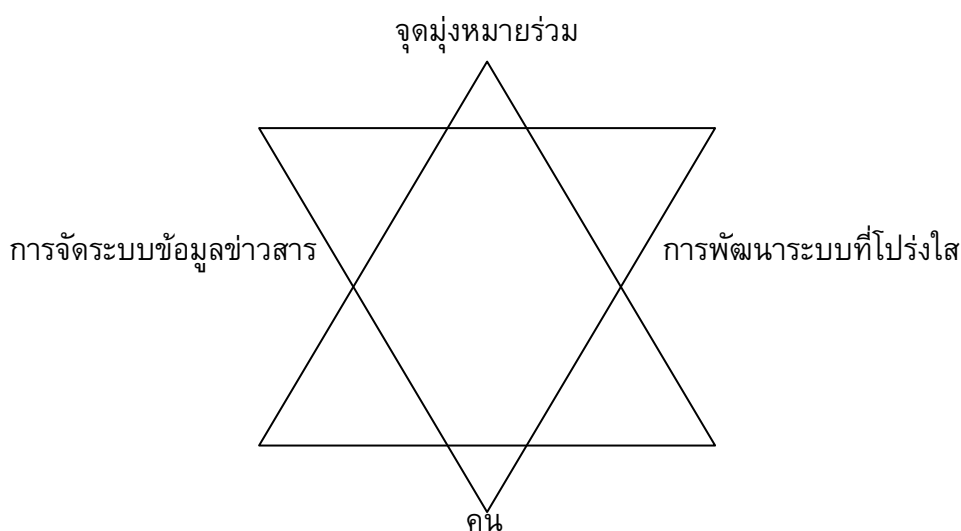
ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ (2546 หน้า 13) ได้กล่าวถึงแนวคิดของการจัดการเครือข่าย โดยยกตัวอย่างแนวคิดการจัดการเครือข่ายของกลุ่ม “พันธมิตรแห่งดวงดาว” หรือ “Star Alliances” ว่าเกิดจากความคิดของแกนนำในกลุ่มสายการบินผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม รถเช่า ธุรกิจการท่องเที่ยวและผู้โดยสารที่ต้องการเชื่อมโยงกระบวนการทางธุรกิจ โดยจุดสำคัญของแนวคิด คือ การรวมกลุ่มจากองค์กรที่เคยเป็นคู่แข่งให้หันหน้าเข้าหากันผนวกความร่วมมือจนเป็นพันธมิตรในเชิงธุรกิจที่เอื้อประโยชน์ต่อกันและกันแทนการทุ่มเทในการแข่งขันอย่างที่เป็นมาในอดีต โดยยึดจุดหมายร่วมและการจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างกัน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวก่อให้เกิดประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการจัดการเครือข่าย ซึ่งมี 6 ประการ โดยมีการประสานสอดคล้องกันอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงเป็นแสงสว่างแห่งดวงดาว คือ

- 1) จุดมุ่งหมายร่วม การทำงานเครือข่ายจะเกิดประสิทธิภาพสูง หากทุกฝ่ายสามารถกำหนดจุดหมายร่วมกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดหมายที่ทุกฝ่ายเห็นและต้องการให้เกิดขึ้น
- 2) บุคคล ในการทำงานของเครือข่ายนั้น บุคคลในเครือข่ายจะต้องมีจิตสำนึกร่วม มีความถนัดในงานที่ทำและมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน รวมทั้งได้รับผลประโยชน์จากความเป็นสมาชิกในเครือข่าย
- 3) การเชื่อมโยง การทำงานของเครือข่ายจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ในการเชื่อมโยงที่เหมาะสม โดยอาจเชื่อมต่อกันผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ การเชื่อมต่อโดยมีศูนย์ประสานงานและการเชื่อมต่อโดยเทคโนโลยี
- 4) การสร้างความรู้สึกร่วม หลังจากการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายแล้ว ทุกฝ่ายจะต้องมีความรู้สึกร่วมกับกระบวนการทำงานของเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการผลักดันเป้าหมาย

5) การพัฒนาระบบที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ระบบการทำงานของเครือข่ายจะต้องสามารถและพัฒนาให้เกิดกระบวนการบริหารจัดการที่โปร่งใสและตรวจสอบได้จากทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อทุกฝ่ายและผู้ที่จะเข้ามาร่วมเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย

6) การจัดระบบข้อมูลข่าวสาร ระบบการติดต่อสื่อสารและสารสนเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อความยั่งยืนของเครือข่าย เพราะจะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทราบถึงกิจกรรมความเคลื่อนไหวของเครือข่าย

แนวคิดการจัดการเครือข่ายทั้ง 6 ประการ สามารถนำมาเป็นเป้าหมายของการทำงานในเชิงรุกของเครือข่ายได้ ซึ่งสรุปเป็นแผนภาพดังต่อไปนี้ แสดงการเชื่อมโยงของเครือข่าย “พันธมิตรแห่งดวงดาว”

แผนภาพที่ 2.8 แสดงการเชื่อมโยงของเครือข่าย “พันธมิตรแห่งดวงดาว”

ที่มา : ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ (2546 หน้า 13)

การบริหารจัดการเครือข่าย มีประเด็นสำคัญดังนี้

1) การจัดผังเครือข่าย (Mapping) ผู้บริหารเครือข่ายจะต้องมีข้อมูลทรัพยากร ของโครงการ ต้องมีข้อมูล บุคลากร ในองค์กรว่าใครมีความสามารถด้านไหน จะเข้ามามีบทบาทในงานพัฒนา ได้อย่างไรบ้าง เช่น การสร้าง แผนผังนักวิชาการที่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท ขององค์กรว่าใครจบด้านไหน ใครมีผลงานเด่นด้านใด ทั้งนี้ การ จัด Mapping จะต้องมีการปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน นอกจากนี้ Mapping ในที่นี้ยังหมายถึง การสร้างแผนผัง องค์กร ที่พัฒนาสู่มาตรฐานสากลประเทศไทย ทั่วประเทศด้วย เพื่อการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน

2) การรู้จักบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย (Role and Responsibility) เมื่อคนเข้ามาทำงานร่วมกันจำนวนมากๆ จะต้องมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน เพราะถ้าไม่แบ่งบทบาท ก็ไม่ต่างอะไร กับการนำอิฐมากองรวมกัน ซึ่งไม่เหมือนกับ การนำอิฐมาก่อกำแพงอย่างเป็นระเบียบ ถ้าความชัดเจนในเรื่องบทบาทไม่ตกลงกันแต่แรก แทนที่จะมุ่งพัฒนา P.S.O. รับรองจะต้องตามกลับมาทำการพัฒนาองค์กร รอบใหม่ (Organization Development) การแบ่งบทบาทจะเป็นช่องทางหนึ่งที่จะทำให้เกิดผู้นำใหม่ เพราะทุกคนจะได้แสดงบทบาท และความเป็นตัวเองออกมาสู่สายตาเพื่อนร่วมงาน

3) การจัดระบบติดต่อสื่อสาร (Communication System) ผู้บริหารโครงการ และเครือข่ายจะต้องจัดให้มีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการพัฒนามาตรฐานสากลประเทศไทยในทุกช่องทาง (Multidirectional) เช่น การเปิดเวทีเสวนาเรื่องคุณภาพ การจัดประชุมคณะทำงาน ประจำสัปดาห์ การจัดบรรยายพิเศษ โดยวิทยากรจากภายนอกองค์กร ในเรื่องของคุณภาพ การจัดพิมพ์ จดหมายข่าว P.S.O. การจัดทำแผ่นภาพพิมพ์ (Striker) "สำนักงานมุ่งสู่การ พัฒนามาตรฐานสากลประเทศไทย P.S.O." แจกให้สมาชิกขององค์กรนำไปติดหลังรถ การศึกษาดูงานการพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ เช่น จังหวัดสุโขทัย ที่ทำเรื่อง P.S.O. หรือจังหวัดอุดรธานี เป็นต้น

4) การจัดระบบการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning System) การจัดการเรียนรู้ร่วมกันอาจจะดำเนินการในรูปแบบ ของ การศึกษาดูงาน การสัมมนานอกสถานที่ การฝึกอบรม การเรียนรู้ร่วมกันนี้จะเป็ช่องทางให้สมาชิกขององค์กร ได้รับความคิดของคนอื่นๆ ยอมรับฟังคนอื่น เกิดเป็นวัฒนธรรมใหม่ คือ วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5) การจัดระบบสารสนเทศ (Information System) ข้อมูลที่เกิดจากการพัฒนามาตรฐานสากล ประเทศไทย จะต้องมีการจัดเก็บอย่างเป็นหมวดหมู่ เอกสารที่เกี่ยวข้องทุกขั้นตอน (Process Document) ต้องบันทึกไว้ แล้วเมื่อ จัดเก็บแล้วการเข้าถึงก็ต้องทำได้ด้วยความสะดวก ไม่ใช่เก็บไว้แล้ว ไม่มีใครเข้าไปใช้ได้เลย อาจจะทำในรูปแบบ ของการสื่อสารข้อมูลผ่าน Internet Web Site เป็นต้น

จากแนวคิดการจัดการเครือข่าย สรุปได้ว่า การจัดการเครือข่ายนั้นจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระดับปัจเจกต่อปัจเจก และขยับขึ้นไปเรื่อยๆ ถึงระดับเครือข่ายเพื่อให้ทุกปัจเจกได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเครือข่ายร่วมกัน

2.1.3 แนวคิดประสิทธิภาพ

2.1.3.1 ความหมายประสิทธิภาพ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สามารถแบ่งได้เป็น 2 แนวทาง คือ

1) ความหมายในเชิงเศรษฐศาสตร์ ในมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ ประสิทธิภาพ (Efficiency) เกิดจากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือกล่าวอีกในหนึ่งว่า การผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิต (Output) สูงสุดจากการใช้ปัจจัยการผลิต (Input) ตามจำนวนที่กำหนดให้ หรือการผลิตให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดให้โดยการใช้ปัจจัยการผลิตจำนวนน้อยที่สุด โดยสามารถเขียนเป็นสมการแสดงความสัมพันธ์อยู่ในรูปของ อัตราส่วนผลผลิตต่อปัจจัยการผลิต ($\text{Efficiency} = \text{Output} / \text{Input}$) ซึ่งเรียกว่า ประสิทธิภาพการผลิต (Production Efficiency) นั่นเอง อยู่ภายใต้ขอบเขตการศึกษาทฤษฎีการผลิต (Theory of Production) (Farrell, 1957, p 253)

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังเช่น

เอลเมอร์ ปีเตอร์สันและอี. กลอสวีเนอร์ พลอแมน (Peterson and Plawman 1953, p 433) ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงานทางธุรกิจ คือ ความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการในปริมาณที่เหมาะสมและต้นทุนน้อยที่สุด โดยจะคำนึงถึงองค์ประกอบ 5 ประการ คือ ต้นทุน (Cost) คุณภาพ (Quality) ปริมาณ (Quantity) เวลา (Time) และวิธีการในการผลิต (Method)

จอห์น ดี. มิลเล็ท (Millet 1954, p 4) ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลของการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในที่นี้ คือ ความพึงพอใจในการบริการแก่ประชาชน

เฮอริ เอ. ซีมอน (Simon 1960, p 180-181) ประสิทธิภาพของการทำงาน ให้ดูจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิต (Input) กับผลผลิต (Output) ที่ได้รับออกมา ดังนั้น ประสิทธิภาพจึงเท่ากับผลผลิต สำหรับหน่วยงานของราชการรัฐ จะรวมความพึงพอใจของผู้บริการเข้าไปด้วย สามารถเขียนเป็นสูตรได้ ดังนี้

$$E = (O-I) + S$$

E = ประสิทธิภาพของงาน (Efficient)

O = ผลผลิตหรือผลงานที่ได้รับออกมา (Output)

I = ปัจจัยการผลิตหรือทรัพยากรทางการบริหารที่ใช้ไป (Input)

S = ความพึงพอใจในผลงานที่ออกมา (Sacrification)

ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2538 หน้า 2) ประสิทธิภาพในระบบราชการ หมายถึง ผลผลิตและประสิทธิภาพ ซึ่งประสิทธิภาพสามารถเห็นได้หลายมิติขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการพิจารณา ดังนี้

1) มิติค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต คือ การใช้ทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ คน เงิน วัสดุเทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่าและเกิดความสูญเสียน้อยที่สุด

2) มิติของกระบวนการบริหาร คือ การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐานรวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม

3) มิติของผลผลิตและผลลัพธ์ คือ การทำงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทนเวลา ผู้ปฏิบัติงานที่มีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและบริการ ทำให้เป็นที่พอใจของลูกค้าหรือผู้มารับบริการ ซึ่งเราสามารถสรุปความหมายในทางเศรษฐกิจได้ดังนี้ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง การผลิตสินค้าหรือบริการให้มากที่สุด โดยใช้ต้นทุนหรือปัจจัยนำเข้าให้น้อยที่สุด ประหยัดเวลามากที่สุด

2) ความหมายเชิงสังคมศาสตร์ ได้มีนักวิชาการให้ความหมายดังนี้

ที.เอ.ไรอัน และ พี.ซี. สมิทท์ (T.A. Ryan and Smith 1954,p 276) ประสิทธิภาพ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ในแง่บวกกับสิ่งที่ทุ่มเทให้กับงาน เช่น ความพยายามที่ได้รับจากงานนั้นๆ

ซูบ กาญจนปกรณ (2520 หน้า 40) ประสิทธิภาพคือ แนวความคิด หรือ ความมุ่งหวังในการบริหารในระบบประชาธิปไตย ซึ่งจะให้การบริหารงานได้ผลสูงสุดคุ้มค่างบประมาณที่จ่ายไปเพื่อการบริหารประเทศ และสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน

ธงชัย สันติวงษ์ (2520 หน้า 198) ประสิทธิภาพคือ กิจกรรมด้านการบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวิธีการ ที่หน่วยงานพยายามจะกำหนดเพื่อที่จะทราบอย่างแน่ชัดว่าพนักงานของตนสามารถปฏิบัติงานได้มากน้อยเพียงใด

วิรัช สงวนวงศ์วาน (2531 หน้า 86) ประสิทธิภาพ คือเครื่องชี้วัดในการวัดความเจริญก้าวหน้า หรือความล้มเหลวขององค์กร โดยผู้บริหารจะเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมกับองค์การของตนเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด

อุทัย หิรัญโต (2525 หน้า 123) ประสิทธิภาพทางราชการ คือ ผลการปฏิบัติงานที่รวมถึงความพึงพอใจ และประโยชน์ที่ก่อเกิดกับมวลชน (Human Satisfaction and Benefit Produced) และรวมถึงคุณค่าทางสังคมที่จะนำเอาเรื่องของเวลาเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย

จากความหมายข้างต้น คณะผู้วิจัยสรุปความหมายของประสิทธิภาพการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ คือ กระบวนการการปฏิบัติงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม โดยเริ่มตั้งแต่การแจ้งข่าวอาชญากรรม หน่วยงานที่ได้รับแจ้งข่าวทำการลงมือตรวจสอบ การตรวจที่เกิดเหตุ การช่วยเหลือผู้เสียหาย และการติดตามจับกุมผู้กระทำผิดได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งระหว่างการดำเนินงานภายในกระบวนการดังกล่าวนี้ จะต้องมีการบริหารจัดการเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การรับสารและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสั่งการช่วยเหลือผู้เสียหายและติดตามจับกุมผู้กระทำผิดได้อย่างรวดเร็ว และการใช้ทรัพยากรที่มีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน เป็นต้น

2.1.3.2 หลักการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

นอกจากนักวิชาการจะให้ความหมายของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแล้วยังกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เช่น สมพงษ์ เกษมสิน (2520 หน้า 30) ได้กล่าวถึงโดยอ้างจากแนวความคิดของ เอเมอสัน (Emerson) ที่ได้

มีการนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การทำความเข้าใจ และกำหนดแนวความคิดของการทำงานให้กระจ่าง การใช้หลักสามัญสำนึกในการพิจารณาความน่าจะเป็นไปได้ของงาน การให้คำปรึกษาแนะนำต้องถูกต้องสมบูรณ์ การรักษาระเบียบวินัยในการทำงาน ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม การทำงานต้องเชื่อถือได้ มีความนับปล้น มีสมรรถภาพ มีการลงทะเบียบไว้เป็นหลักฐาน งานที่สมควรมีลักษณะ ที่มีการแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินการอย่างทั่วถึง งานเสร็จทันเวลาและผลงานได้มาตรฐาน การดำเนินงานสามารถยึดเป็นมาตรฐานได้ กำหนดมาตรฐานที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสอนงานได้ รวมทั้งให้บำเหน็จรางวัลแก่งานที่ดี ซึ่งความเห็นดังกล่าวจะคล้ายคลึงกับความเห็นของทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2541 หน้า 1-5) ได้กล่าวถึงหลักการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพไว้ ดังนี้คือมีหลักคุณธรรมในการบริหารงาน ในการตัดสินใจในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วม การมีความซื่อสัตย์สุจริต การยึดมั่นในหลักการ การจงรักภักดีและกตัญญูต่อสถาบันและประเทศชาติ มีความสามารถในด้านเทคนิคและวิชาการ รวมทั้งความสามารถในด้านการคิด ในการสื่อความทั้งการพูดและการเขียน ความสามารถในการสร้างและประสานความสัมพันธ์ที่ดี

จากแนวความคิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะในความหมายหรือหลักการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพจะมีเรื่องของความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลากรเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ดังนั้นความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคคลากรก็ควรจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้นในการศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในครั้งนี้ผู้ศึกษาจึงประเมินประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในเรื่องของความสามารถในการปฏิบัติงาน

2.1.3.3 ประเภทของประสิทธิภาพ

แนวคิดในการวัดประสิทธิภาพการผลิตซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายแนวคิดหนึ่งได้แก่ การวัดประสิทธิภาพโดยวิธีขอบเขตการผลิต (Frontier) ของ Farrell (1957 หน้า 253) โดยได้อธิบายว่า ผู้ผลิตที่อยู่บนเส้นขอบเขตความเป็นไปได้ในการผลิต (Production Possibility Frontier) ก็คือ ผู้ผลิตที่มีประสิทธิภาพในการผลิต และผู้ผลิตที่อยู่ต่ำกว่าเส้นขอบเขตความเป็นไปได้ในการผลิต ก็คือ ผู้ผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพในการผลิตนั่นเอง ทั้งนี้ Farrell (1957 หน้า 253) ได้แบ่งประเภทของประสิทธิภาพการผลิตออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

(1) ประสิทธิภาพการผลิตเชิงเทคนิค (Technical Efficiency) หมายถึง ประสิทธิภาพอันเกิดจากการเลือกใช้เทคโนโลยีที่ดีที่สุด นั่นคือ จุดที่หน่วยผลิตทำการผลิตจะอยู่บนเส้นขอบเขตความเป็นไปได้ในการผลิต ซึ่งจะเป็นจุดที่ได้ปริมาณผลผลิตมากที่สุดภายใต้ปัจจัยที่กำหนด หรือใช้ปัจจัยการผลิตที่น้อยที่สุดในการผลิตให้ได้ผลผลิตตามที่กำหนด

(2) ประสิทธิภาพการผลิตในเชิงจัดสรร (A Locative Efficiency) หรือ ประสิทธิภาพการผลิตในเชิงเศรษฐกิจ (Economic Efficiency) หมายถึง ประสิทธิภาพการผลิตที่เกิดจากการเลือกใช้ปัจจัยการผลิตที่ทำให้เกิดต้นทุนต่ำที่สุดในการผลิตให้ได้ผลผลิตตามที่

กำหนดซึ่งแตกต่างจากประสิทธิภาพการผลิตเชิงเทคนิค ก็คือ จะมีตัวแปรด้านราคาเข้ามามีส่วนในการพิจารณา

(3) ประสิทธิภาพการผลิตโดยรวม (Overall Efficiency) หมายถึง การผลิตอันเกิดจากทั้งประสิทธิภาพเชิงเทคนิคและประสิทธิภาพการผลิตในการจัดสรร

2.1.3.4 การประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มักจะถูกกล่าวถึงในแง่เป็นผลของการปฏิบัติงานดังนั้นในการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจึงเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง นักวิชาการหลายท่านที่ให้ความหมายของการประเมินผลการปฏิบัติงานไว้แตกต่างกันออกไปเช่น การประเมินผล เป็น ระบบที่จัดขึ้นเพื่อหาคุณค่าหรือประเมินค่าของบุคคลในแง่ของการปฏิบัติงานและสมรรถภาพในการพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นความเห็นของเสนะติยาวั (2516 หน้า 177) สวัสดิ์ สุครรังษี (2517 หน้า 14) เฮเยล (Heyel 1982 ,p 835) หรือ การประเมินผลเป็นวิธีการประเมินประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน ซึ่งเป็นความเห็นของ ธงชัย สันติวงษ์ (2525 หน้า 198) และซิซัน (Sison 1966,p 188)

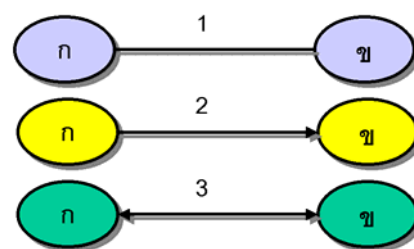
จากความหมายข้างต้นก็สรุปได้ว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานในกระบวนการหรือวิธีการที่สร้างขึ้นมาเพื่อประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรนั้นๆ ซึ่งก็คือหมายถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

2.1.4 ทฤษฎีเครือข่ายกับชุมชน

เครือข่ายสังคม หมายถึง กลุ่มของความสัมพันธ์ที่บุคคลกลุ่มหนึ่งมีต่อกันและกัน ลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นสามารถนำไปใช้อธิบายพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้นได้หรืออีกความหมายหนึ่งคือ ชุดของการเชื่อมโยงซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลที่ก่อให้เกิดสายใยผูกพันของครอบครัว เพื่อน และคนรู้จักในช่วงชีวิตของคน เครือข่ายสังคมอาจเปรียบได้กับภาพของจุดต่าง ๆ ที่มีการเชื่อมโยงกันด้วยเส้นตรงหลาย ๆ เส้น จุดคือบุคคล และเส้นตรงคือสายสัมพันธ์ บุคคลแต่ละคนจึงเป็นเหมือนจุดศูนย์กลางที่มีสายสัมพันธ์กับจุดหรือบุคคลอื่น ที่มีสายสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ต่อไปอีกที่บุคคลตรงจุดศูนย์กลางไม่รู้จัก (ชนัญญา กาญจนรังสีนนท์, 2548)

แนวทางการวิเคราะห์เครือข่ายสามารถนำมาใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสรรพสิ่งต่าง ๆ ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับโลก สรรพสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในเครือข่ายความสัมพันธ์เราเรียกว่า จุด (Nodes) ถ้ามีการเชื่อมโยงระหว่างจุดต่าง ๆ ความสัมพันธ์ของจุดเหล่านี้ก็คือ เครือข่าย (Network) แผนภาพที่ 1

การแสดงผลภูมิช่วยในการทำความเข้าใจเรื่องของเครือข่ายง่ายขึ้นดังแผนภาพด้านขวา กำหนดให้ [ก] กับ [ข] เป็น จุด (Nodes) เส้น เป็นความสัมพันธ์ (Link) คู่ที่ 1 [ก] กับ [ข] มีความสัมพันธ์กัน แต่ไม่มีความรู้สึกอะไรต่อกัน คู่ที่ 2 [ก] ชอบ [ข] คู่ที่ 3 [ก] และ [ข] ต่างก็ชอบพอกัน ถ้าความสัมพันธ์ระหว่าง [ก] กับ [ข] มีหลายรูปแบบมากเท่าไร ความสัมพันธ์ระหว่าง [ก] กับ [ข] ก็ยิ่งซับซ้อนมากขึ้นเท่านั้น ความสัมพันธ์อาจอยู่ในรูปของการไปมาหาสู่ การให้ของขวัญกัน การเคารพนับถือกัน เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่าง nodes

เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหนึ่งที่แตกต่างไปจากกลุ่ม โดยที่กลุ่มจะมีขอบเขตที่ชัดเจน รู้ว่าใครเป็นสมาชิก ใครไม่ใช่สมาชิก มีความเป็นรูปธรรม มองเห็นได้ มีโครงสร้างทางสังคมในระดับหนึ่ง แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายอาจจะมองเห็นและมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมก็ได้ สารของการเชื่อมโยงระหว่างกันที่จะช่วยให้มองเห็นรูปธรรมของเครือข่ายมี 3 ลักษณะคือ เครือข่ายการแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสาร และเครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน เครือข่ายไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว อาจมีการออกแบบโครงสร้างขึ้นมาทำหน้าที่สานความสัมพันธ์ระหว่างคน/กลุ่มองค์กรให้ต่อเนื่อง แต่ในเครือข่ายไม่มีใครบังคับให้ใครทำอะไรได้ แต่ละคน/กลุ่มองค์กรต่างก็เป็นศูนย์กลางของเครือข่ายได้พอ ๆ กัน ดังนั้นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของเครือข่ายจึงมีความซับซ้อนกว่ากลุ่ม/องค์กรมากนัก

ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันและกันของบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ในเครือข่ายสังคมนั้น เป็นความสัมพันธ์ในทุก ๆ ด้านที่บุคคลทั้งหมดในเครือข่ายสังคมมีต่อกัน ทั้งระบบเศรษฐกิจ การแต่งงาน เครือญาติ การเมือง และอื่น ๆ ส่วนพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมขึ้นได้แก่การไปมาหาสู่ การเยี่ยมเยียน การปรึกษาหารือ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เครือข่ายสังคมของบุคคล หนึ่ง ๆ จึงเปรียบเสมือนสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ขณะเดียวกันบุคคลนั้น ๆ ก็เปรียบเสมือนส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมทางสังคมของบุคคลอื่น ๆ ในเครือข่ายสังคม ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้อื่นด้วยเช่นกัน

ความสัมพันธ์ทางสังคมที่บุคคลมีต่อกันและกันภายในเครือข่าย เมื่อเริ่มจากบุคคลที่เป็นจุดศูนย์กลางก็จะขยายวงกว้างออกไปได้หลายปริมาตรตามขั้นตอนของวงจรชีวิต สถานภาพและบทบาทของบุคคลผู้นั้น เกิดเป็นเครือข่ายรวมและเครือข่ายย่อย

เครือข่ายย่อยก็คือความสัมพันธ์ส่วนหนึ่งในหลาย ๆ ส่วนของเครือข่ายรวม ตั้งอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ เครือญาติ การเมือง หรือระบบย่อยอื่น ๆ ของสังคม เครือข่ายรวมเปรียบเสมือนระบบสังคมใหญ่ และเครือข่ายย่อยเปรียบเสมือนระบบสังคมย่อย ในการค้นหาหรือแม้แต่ส่งเสริมพัฒนาเครือข่ายเราอาจเริ่มจากเครือข่ายย่อยได้

โครงสร้างของเครือข่ายที่ซับซ้อนขึ้นไปอีก เราเรียกว่า โครงข่าย (NET) โครงข่าย ประกอบด้วย เครือข่ายหลายเครือข่าย (Networks) การทำงานของเครือข่ายต่าง ๆ ในโครงข่ายหนึ่งหรือหลายโครงข่าย เป็นการทำงานแบบจัดการตนเอง จัดระเบียบกันเอง เครือข่ายในโครงข่ายจะสลับซับซ้อนเพียงใด มีที่ประเภท และสัมพันธ์กันอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับความเป็นมาของสังคมแต่ละแห่ง ซึ่งโครงข่ายมีทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่รัฐยอมรับ มีสถานภาพตามกฎหมายและที่อยู่นอกกฎหมาย

ภายในโครงข่ายมีแนวความคิดสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างหน่วยและเครือข่ายที่อยู่ในโครงข่ายนั้น แนวความคิดดังกล่าวคือ แนวความคิดที่ว่าด้วยอำนาจและศูนย์กลาง (Power and Centrality) คนที่มีตำแหน่งเป็นศูนย์กลางเป็นตำแหน่งที่มีเอกสิทธิ์เหนือคนที่ยอมลดชั้นในวงนั้น คนศูนย์กลางนี้ เราเรียกว่า Hub ซึ่งสามารถหวังได้ว่าจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษกับเรื่องของอำนาจ งานวิจัยจำนวนมากได้ข้อสรุปว่า คนศูนย์กลางได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีอำนาจ ทั้งในองค์กรและในเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ อีกทั้งยังพบอีกว่า ความสัมพันธ์ไม่เป็นไปอย่างตรงไปตรงมาและไม่เป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันด้วย และแม้ว่าเรื่องของคนศูนย์กลางเป็นคุณลักษณะทางโครงสร้างที่สำคัญ แต่ก็เป็นเรื่องลำบากที่จะค้นหาคุณสมบัติให้ชัดเจน

คนศูนย์กลางในเครือข่ายดำเนินการบางอย่างที่ไม่เท่าเทียมในการจัดแบ่งชั้นทางสังคม Linton Freeman (1979) จำแนกรูปแบบของคนศูนย์กลางออกเป็น 3 รูปแบบ

1) ระดับของการเป็นศูนย์กลาง (Degree Centrality) การวัดความเป็นศูนย์กลางของ"บุคคล" สามารถวัดได้จากจำนวนของการติดต่อกับคนอื่น คนที่เป็นศูนย์กลางจะมีการติดต่ออย่างเข้มข้นกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในเครือข่าย ในขณะที่คนที่อยู่ขอบ ๆ เครือข่ายจะไม่มีการติดต่อกับคนอื่นบ่อยครั้งนัก การวัดสามารถวัดจากการติดต่อทั้งทางอ้อมผ่านคนที่ เป็นสื่อ และการติดต่อโดยตรง

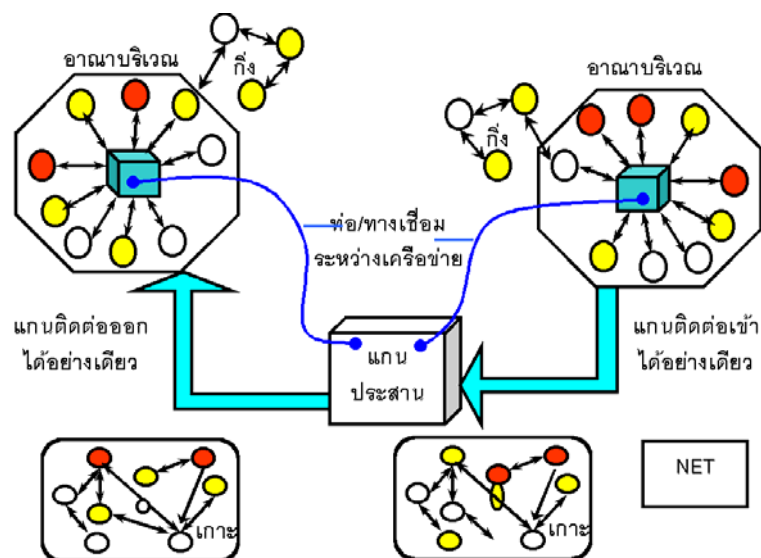
2) ความใกล้ชิดของการเป็นศูนย์กลาง (Closeness Centrality) วัดจากผลรวมของระยะทางระหว่างคนศูนย์กลางกับคนที่ติดต่อกับทั้งหมด การวิจัยของนักวิชาการหลายท่านชี้ว่า ความใกล้ชิดของบุคคลที่มีต่อคนอื่นที่เพิ่มขึ้น ทำให้เขาสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร อำนาจ เกียรติ อิทธิพล และมีสถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้น

3) การคั่นกลางของคนที่เป็นศูนย์กลาง (Betweenness Centrality) การคั่นกลางแสดงถึงความสำคัญของคนศูนย์กลาง ยังมีศักยภาพในการเป็นคนกลางได้มากเท่าไร

ก็สามารถควบคุมการกำหนดทิศทาง (Flow) ของการติดต่อสื่อสารและความเป็นอิสระของคนในเครือข่ายที่จะติดต่อสื่อสารกับคนอื่น ๆ ได้มากเท่านั้น

ส่วนสำคัญของโครงข่ายและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบที่มีทิศทาง มี 6 ส่วน คือ

- 1) ส่วนที่เป็นแกนมีความเป็นศูนย์กลางของความเชื่อมประสานสูง (Hub)
 - 2) ส่วนที่เป็นอาณาบริเวณที่มีการเชื่อมโยงติดต่อเข้าสู่แกนกลางด้านเดียว โดยส่วนที่เป็นแกนกลางออกไปไม่ได้หรือมีความสามารถที่จะเข้าอาณาบริเวณนั้นน้อย (In Continent)
 - 3) ส่วนที่เป็นอาณาบริเวณที่มีการเชื่อมโยงติดต่อกับแกนกลางโดยแกนกลางออกไปได้ แต่ไม่มีทางกลับเข้า หรือมีการติดต่อไหลเวียนกลับเข้าได้ยากหรือน้อยมาก (Out Continent)
 - 4) ส่วนที่เป็นกิ่งหรือเป็นกิ่งแยกออกจากอาณาบริเวณใหญ่มี 2 อาณาบริเวณ (Tendril)
 - 5) ส่วนที่เป็นเกาะอยู่โดดเดี่ยวแยกออกจากอาณาบริเวณใหญ่ มีการติดต่อสัมพันธ์ภายในเกาะสูง แต่ไม่มีหรือมีการติดต่อสัมพันธ์กับภายนอกน้อย
 - 6) ส่วนที่เป็นท่อหรือทางเชื่อม (Tube) ระหว่างอาณาบริเวณใหญ่
- ภายในเครือข่ายจุดเชื่อม (Nodes) หรือ มีบุคคล ทำงานอยู่ 3 ประเภท คือ “Hub”, Pulse Taker, “Gate Keeper” Hub คือ บุคคลหรือองค์กร หรือสถาบันที่เป็นจุดเชื่อมการพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ Hub ที่อยู่บนเครือข่ายทางสังคม เหมือนกับศูนย์กลางของกลุ่มดาว บางครั้งก็มีการเชื่อมโยงจากศูนย์กลางถึง 10 หรือ 12 สาย ผู้ที่เป็น Hub คือ ผู้เชื่อมโยงมีลักษณะเป็นแกนกลาง Pulse Taker คือ บุคคลผู้หว่านเพาะความสัมพันธ์กับคนในองค์กร หรือในชุมชน หรือในระดับชาติ ไว้มากจนทำให้สามารถตรวจสอบสุขภาพหรือทิศทางของกลุ่มคน องค์กร ชุมชน ชาติ ได้ ผู้นี้มีลักษณะเป็น “หมอแมะ” หรือ “ผู้จับชีพจร” มักซ่อนตัวอยู่ ไม่เปิดเผยตัวเหมือนกับผู้ที่ เป็น Hub

แผนภาพที่ 2.9 เครือข่ายจุดเชื่อม (Nodes)

Gate Keeper คือผู้ควบคุมข้อมูลข่าวสาร กำกับควบคุมการไหลเวียน การติดต่อสัมพันธ์กัน ณ บางจุด โดยเฉพาะจุดยุทธศาสตร์ขององค์กรหรือชุมชน จะเห็นได้ว่า Hub ก็เป็น Node ประเภทหนึ่งแต่เป็น Node ที่มีสายใยเชื่อมโยงมากเป็น “ชุมสาย” แห่งการติดต่อสัมพันธ์

2.1.4.1 เครือข่าย 4 ภาคส่วนในสังคมไทย

เครือข่าย 4 ภาคส่วนในสังคมไทยแบ่งออกเป็น 4 เครือข่าย ได้แก่ (เสรี พงศ์พิศ, 2548)

1) เครือข่ายภาคประชาชน

เครือข่ายภาคประชาชน เป็นการรวมตัวของภาคประชาชนในพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะในชุมชนชนบท เป็นการรวมของปัจเจกบุคคล กลุ่มคนและเครือข่าย โดยอาศัยวัฒนธรรมชุมชน กระบวนการทำงานร่วมกับภาคอื่นๆ และระบบเทคโนโลยี เป็นเครื่องหนุนเสริมให้เกิดการรวมตัว โดยเครือข่ายภาคประชาชนเกิดขึ้นทั้งจากการเห็นความจำเป็นในการรวมพลังเพื่อแก้ไขปัญหา เกิดจากการเรียนรู้และการถ่ายทอดประสบการณ์ร่วมกัน โดยเป็นกระบวนการที่เป็นไปตามธรรมชาติ และเกิดขึ้นจากการส่งเสริม โดยหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องการให้องค์กร ชุมชน และสังคม มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการที่จะพัฒนาตนเองตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของภาครัฐหรือหน่วยงานที่กำหนดไว้

กระบวนการทำงานของเครือข่ายภาคประชาชนนั้น สามารถจำแนกเป็น 2 ระดับใหญ่ๆ คือ ระดับแรกเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการปรับเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดการตัวเองของชุมชน และระดับที่ 2 เป็นการสร้างโอกาส สร้างศักยภาพของเครือข่ายและขยายกลุ่มองค์กรชุมชน ไปยังเครือข่ายอื่นๆ จนถึงระดับจังหวัดและระดับประเทศ หรือข้ามพรมแดนนอกเขตการปกครองที่โยงใยกันอย่างทั่วถึง การรวมตัวของภาคประชาชนเหล่านี้เป็นพลังที่ช่วยเสริมสร้างให้เกิดการพึ่งพาตนเอง และการพัฒนาสังคม โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การเรียนรู้ การสืบทอดภูมิปัญญาและการปรับตัวของชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและการพัฒนาประเทศ โดยเครือข่ายภาคประชาชนจะมีการกำหนดความเป็นเครือข่ายผ่านกิจกรรม ฐานอาชีพและกระบวนการเชื่อมโยง เช่น เครือข่ายป่าชุมชน เครือข่ายกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เครือข่ายประมงพื้นบ้าน เครือข่ายอุตสาหกรรมชุมชน เครือข่ายวิทย์ชุมชน เป็นต้น องค์กรเครือข่ายภาคประชาชนเหล่านี้ มีกิจกรรมและความต่อเนื่องบนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองและวัฒนธรรมชุมชน กระบวนการทำงานส่วนใหญ่จึงเป็นไปเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การจัดการทรัพยากรในชุมชน และการทำงานร่วมกับภาครัฐ ซึ่งเป็นรากฐานให้เกิดแนวร่วม ในระดับที่สูงขึ้นไป เช่น การเป็นส่วนหนึ่งของกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มอาชีพในระดับตำบล และการเข้าร่วมเป็นภาคประชาชนสังคมระดับจังหวัด กระบวนการเครือข่ายภาคประชาชนนี้ นับว่ามีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เพราะว่าเป็นพลังของแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก

ข้อจำกัดของเครือข่ายภาคประชาชน อยู่ที่ขาดการเรียนรู้ในเชิงมหภาค และระดับโลก การปรับตัวของชุมชน การจัดระบบการจัดการตัวเอง การสนับสนุนอย่างเป็นระบบทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน การขาดผู้นำ รวมทั้งการขาดระบบการจัดการเครือข่ายที่จะทำให้เครือข่ายมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง

ข้อดีหรือจุดแข็งของเครือข่ายภาคประชาชน คือ การใช้ระบบวัฒนธรรม ความเชื่อ ความไว้วางใจและการเข้าถึงถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับชุมชน เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงและการสานสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รวมทั้งการพัฒนาบนพื้นฐานแห่งความเข้าใจ และความสอดคล้องในวิถีชีวิตและธรรมชาติของสรรพสิ่ง ซึ่งในมิติหลัง คือ การสร้างวัฒนธรรมของตนเองในการดำรงอยู่ในสังคม

2) เครือข่ายภาครัฐ

ภาครัฐเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบด้วยนโยบายของภาครัฐแต่ละช่วงเวลา แต่ด้วยระบบที่มีมาอย่างยาวนานนั้น ได้สร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจและการรวมศูนย์ที่ยากแก่การนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เพราะเป็นการวางรากฐาน/การวางแผนที่มาจากส่วนบนหรือผู้ที่มีอำนาจ การสร้างอำนาจนิยมของภาครัฐดังกล่าว ได้กลายเป็นการสะสมปัญหาเชิงโครงสร้างให้เกิดขึ้นอีกต่อกระบวนการพัฒนาใน

สังคมไทยในช่วงที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตาม ในระยะต่อมาภาครัฐเองก็ได้มีการปรับตัว/ปฏิรูปกระบวนการทำงาน โดยการสนับสนุนกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น การส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายและ มีการปรึกษาหารือกันมากขึ้น โดยผ่านช่องทางด้านกฎหมายและกระบวนการทำงาน โดยกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการพัฒนาภาครัฐนั้น จะมีการดำเนินการในลักษณะของงานด้านการพัฒนาชุมชนที่ภาครัฐเป็นผู้ให้แนวคิด กระบวนการทำงานมากกว่ากระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ของภาคประชาชน และการส่งเสริมความเป็นเครือข่ายของภาครัฐนั้น มักจะเป็นการจัดตั้งมากกว่าเน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของภาคประชาชน

เครือข่ายภาครัฐจะมีหลากหลายประเภทตามโครงสร้างและการกิจของหน่วยงาน เช่น เครือข่ายสถาบันการศึกษา เครือข่ายกระทรวงมหาดไทย เครือข่ายเกษตรกรเพื่อการผลิตของกรมการพัฒนาชุมชน เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และเครือข่ายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ OTOP เป็นต้น

กลุ่ม องค์กร เครือข่าย ที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งภาครัฐเหล่านี้ ส่วนใหญ่มุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาและการเข้าไปส่งเสริมการทำงานในระดับชุมชน อำเภอ และจังหวัด โดยเป็นการเชื่อมประสานการทำงานระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนที่มีลักษณะทั้งที่เป็นแนวดิ่ง คือ จากบนลงล่าง และแนวนอน คือ การทำงานร่วมกันในระดับพื้นที่ เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างชาวบ้านและรัฐ ดังนั้น กลุ่ม องค์กร เครือข่ายของรัฐหรือโครงการต่างๆ ที่ภาครัฐสนับสนุนเหล่านี้ เมื่อโครงการตามภารกิจนั้นๆ สิ้นสุดลง ความสัมพันธ์และความต่อเนื่อง รวมทั้งการเรียนรู้ก็สิ้นสุดลงด้วยเช่นกัน เป็นความไม่ต่อเนื่อง และไม่ก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาเป็นเครือข่ายที่ยั่งยืน

จากสถานการณ์ดังกล่าว ภาครัฐจึงได้มีการปรับตัวในการที่จะปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น โดยจะเห็นได้จากในปัจจุบันมีองค์กรอิสระใหม่ของภาครัฐมากมาย ซึ่งองค์กรเหล่านั้นต่างก็มุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ เช่น สถาบันพระปกเกล้า สถาบันที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) กองทุนเพื่อสังคม (SIF) หรือแม้กระทั่งกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาครัฐได้มีแนวทางในการขับเคลื่อนสังคมร่วมกับภาคประชาชนให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมกับสถานการณ์มากขึ้น

ข้อจำกัดของเครือข่ายภาครัฐ คือ กระบวนการดำเนินการ เช่น เป็นการวางแผนที่มีได้มาจากการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ขาดความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงาน ขาดการกระจายความรับผิดชอบให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง และขาดการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้คนในสังคม รวมทั้งปัญหาการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่บางส่วน

ข้อดีหรือจุดแข็งของเครือข่ายภาครัฐ คือ การเสริมสร้างมวลบพบนพื้นฐานแห่งความมั่นคงของชาติและการส่งเสริมการพัฒนาที่ตอบสนองต่อนโยบายของรัฐและ

การพัฒนาประเทศในภาพรวม โดยมีระบบระเบียบการจัดการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง รวมทั้งมีแนวทางการขับเคลื่อนสังคมด้วยกิจกรรมที่หลากหลายตามภารกิจของกระทรวงและกรมกองต่างๆ

3) เครือข่ายของภาคธุรกิจเอกชน

ในภาคธุรกิจเอกชน เป็นที่ยอมรับกันว่า การประสานผลประโยชน์เพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลตอบแทน เป็นสิ่งที่ภาคธุรกิจเอกชนได้ดำเนินการอยู่เสมอภายใต้ความร่วมมือในฐานะความเป็นหุ้นส่วนต่อกัน โดยความเป็นหุ้นส่วนนั้นเป็นทั้งในรูปแบบของความร่วมมือในการผลิตการค้าขาย การประสานผลประโยชน์ และการรวมพลังเพื่อพัฒนาสังคม โดยเครือข่ายในภาคธุรกิจนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการรวมตัวของผู้ทำงานในธุรกิจประเภทเดียวกัน ซึ่งจะเห็นได้จากการที่กลุ่มองค์กรในภาคธุรกิจต่างๆ มารวมตัวกันเป็นเครือข่ายภาคธุรกิจ เช่น สภาหอการค้า สมาอุตสาหกรรมและเครือข่ายองค์กรธุรกิจเอกชนอื่นๆ ที่ภาครัฐส่งเสริม เช่น สมาคมผู้ส่งออก สมาคมผู้ประกอบการค้า เป็นต้น โดยเครือข่ายภาคธุรกิจเหล่านี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประสานผลประโยชน์ และสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของการดำเนินการทางธุรกิจ และการคืนกำไรให้กับสังคม

กระบวนการเกิดเครือข่ายภาคธุรกิจเอกชนดังกล่าว เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีที่จะประสานและร่วมกันรักษาผลประโยชน์ในทางธุรกิจ และนำไปสู่การพัฒนาสังคมในด้านอื่นๆ โดยในช่วงที่ผ่านมาวงการธุรกิจถูกมองว่าฉวยผลประโยชน์จากภาคประชาชน และใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง มีการผูกขาดทางการค้า ฯลฯ ซึ่งจากการมองดังกล่าวและก่อปรกับการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจทำให้ภาคธุรกิจเอกชนมีการปรับตัวเป็นธุรกิจเพื่อสังคม และมีแนวโน้มในการทำธุรกิจที่สามารถรับใช้และคืนประโยชน์ให้กับสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะบริษัทขนาดใหญ่ ดังนั้นเครือข่ายในภาคธุรกิจจึงมีการพัฒนากระบวนการทำงานร่วมกับภาครัฐและภาคประชาชน ในลักษณะของการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย เช่น เครือข่าย SME เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เครือข่ายธุรกิจเพื่อปฏิรูปการศึกษา เครือข่ายภาคธุรกิจเพื่อการพัฒนาชุมชน เป็นต้น

ข้อจำกัดของเครือข่ายภาคธุรกิจ คือ คำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทนมากเกินไป ทำให้ไม่สามารถทำการลงทุนในการเพื่อพัฒนาสังคมได้ อย่างไรก็ตามกระบวนการพัฒนาความเป็นเครือข่ายของภาคธุรกิจเอกชน มีความน่าสนใจตรงที่การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพขององค์กร และการรักษาผลประโยชน์ของเครือข่าย รวมทั้งมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ข้อดีหรือจุดแข็งของเครือข่ายภาคธุรกิจ คือ มีกระบวนการทำงานที่รวดเร็ว มีความสามารถในการระดมทุนเพื่อการจัดการ และมีความสามารถในการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

4) เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)

องค์กรพัฒนาเอกชนเป็นอีกภาคส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม โดยมีพัฒนาการมาจากการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมขององค์กรระหว่างประเทศ ที่เข้ามาสนับสนุนการทำงานและการเรียนรู้ของภาคประชาชน หลังจากนั้นจึงมีการสนับสนุนให้องค์กรและภาคประชาชนให้ดำเนินการจัดการในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมีเป้าหมาย เพื่อร่วมคลี่คลายปัญหาในสังคม เป็นภาคส่วนที่มีแนวทางในการทำงานที่หลากหลาย และมีความพยายามที่จะแสวงหาและเสนอทางเลือกในการพัฒนาประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีศักยภาพในการพัฒนาและมีความสามารถในการพึ่งตนเอง โดยมีบทบาทที่สำคัญ คือ การนำเสนอและผลักดันการแก้ไขปัญหาของผู้ด้อยโอกาสในสังคมให้ปรากฏขึ้น เช่น ในด้านสิทธิมนุษยชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สวัสดิการและแรงงาน เป็นต้น ซึ่งลักษณะงานขององค์กรพัฒนาเอกชน คือ การเน้นการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนา การสร้างจิตสำนึก การรวมกลุ่ม และการเผยแพร่ให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยมีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างต่อเนื่องตามภารกิจที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา

ที่ผ่านมา เครือข่ายขององค์กรพัฒนาเอกชนได้มีการพัฒนาเครือข่ายเพิ่มขึ้นอย่างมากในสังคมไทย บางเครือข่ายก็ประสบผลสำเร็จในฐานะองค์กรที่ให้การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ บางองค์กรเครือข่ายก็เป็นฐานทุนให้กับภาคประชาชน เช่น เครือข่ายด้านแรงงานสัมพันธ์ เครือข่ายด้านทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม เครือข่ายสิทธิมนุษยชน ฯลฯ

เครือข่ายขององค์กรพัฒนาเอกชนเหล่านี้ เป็นปรากฏการณ์ที่มีอยู่จริงในสังคมไทย เป็นพลังขับเคลื่อนให้ภาคประชาชนได้มีความตื่นตัวและปรับตัวในการพัฒนาตนเองด้วยความพร้อมทั้งทางด้านบุคลากร ระบบการสื่อสาร และการทำงานในสิ่งที่ตนเองถนัด รวมทั้งการสนับสนุนในด้านวิชาการของสถาบันการศึกษา จึงทำให้เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนสร้างพื้นที่ทางสังคมให้กับตนเองและให้ภาคประชาชนได้มุมมองและทางเลือกในการพัฒนา ซึ่งเป็นนิมิตหมายหนึ่งของการพัฒนาที่มีความหลากหลายในสังคมปัจจุบัน

ข้อจำกัดของภาคองค์กรพัฒนาเอกชน ทั้งในเรื่องของงบประมาณ ในการดำเนินการ การขาดจิตสำนึกของกลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่ม รวมทั้งการดำเนินงาน ที่ขัดผลประโยชน์ต่อกลุ่มอิทธิพล จึงทำให้กระบวนการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนเป็นที่สงสัยเคลือบแคลงของภาครัฐและภาคประชาชน และบางครั้งการใช้กิจกรรมบางประเภทเป็นเครื่องมือในการทำงานเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับบริบทในสังคมไทย ยิ่งทำให้การยอมรับในการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนมีข้อจำกัดมากขึ้น

ข้อดีหรือจุดแข็งของภาคองค์กรพัฒนาเอกชน คือ การมุ่งเน้นในการเสนอทางเลือกในการพัฒนาสังคม การส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมในภาพรวมของเครือข่ายต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นทั้งกระบวนการทำงานในระดับชุมชนท้องถิ่นและการเชื่อมต่อเป็นเครือข่ายในระดับจังหวัด ภูมิภาค และระดับประเทศ ที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นขั้นตอนและมีความหลากหลาย โดยที่ทุกฝ่ายต่างก็มีจุดมุ่งหมาย คือ การกระทำตามภารกิจและหน้าที่ กระบวนการเรียนรู้การพึ่งพาตนเองและการสร้างโอกาสและทางเลือกใหม่ในการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาของสังคม

กระบวนการดำเนินการของเครือข่ายทั้ง 4 ภาคส่วนดังกล่าว เป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มีอยู่จริงในสังคมไทย และเป็นสิ่งที่ยืนยันว่าการใช้พลังเครือข่ายจะช่วยให้เกิดการขับเคลื่อนทางสังคมและการแก้ไขปัญหาได้ โดยองค์กร เครือข่ายเหล่านั้น จะต้องสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้กับตนเอง สร้างแนวร่วมในการพัฒนาบนความต้องการพื้นฐานของสังคมและเสริมสร้างระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยมีทิศทางหรือเป้าหมายร่วมของประชาชนส่วนใหญ่ในสังคม และที่สำคัญ คือ ควรมีความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง จะขาดหรือมอบหมายให้ภาคใดภาคหนึ่งมิได้ ทั้งนี้เพราะความเป็นเครือข่าย คือ กระบวนการที่เชื่อมโยงและการกระทำภารกิจร่วมกัน

ดังนั้น กระบวนการพัฒนาในรูปแบบของเครือข่าย จึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาองค์กร และการพัฒนาสังคม ความเป็นเครือข่ายอยู่ที่ความไว้วางใจ ความสามัคคี และการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เครือข่ายจะประสบผลสำเร็จมิได้ ถ้าขาดการทำภารกิจ และการประสานผลประโยชน์ร่วมกัน เพราะฉะนั้น เครือข่ายต่าง ๆ จึงควรมีการรักษาสัมพันธภาพ และการรักษาผลประโยชน์ร่วมกันอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานของความเท่าเทียม

2.1.4.2 กระบวนการทำงานของเครือข่าย

การทำงานร่วมกัน ถือได้ว่า เป็นภารกิจที่สำคัญของการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย กล่าวคือ ความเป็นเครือข่ายมีความสัมพันธ์กับงานและสัมพันธภาพระหว่างกัน ซึ่งงาน/ภารกิจและความเป็นภาคีต่อกันนั้น จะนำไปสู่การเรียนรู้และการสร้างกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ดังนั้นกระบวนการทำงานของเครือข่าย สามารถพิจารณาได้จากการทำงาน สัมพันธภาพ การเรียนรู้และความเคลื่อนไหวที่นำไปสู่การจัดการกับสิ่งต่าง ๆ ภายใต้บริบทที่เกิดขึ้น โดยแต่ละเครือข่ายก็มีกระบวนการทำงานที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์และเป้าหมายที่กำหนด ในที่นี้ จะกล่าวถึง กระบวนการทำงานของเครือข่ายต่าง ๆ มีลักษณะร่วมกันใน 4 ประเด็น คือ

1) กระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจากจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ ในกระบวนการทำงานของเครือข่ายนั้น ไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายระดับใดหรือประเภทใด สิ่งที่เครือข่ายต่างๆ ดำเนินการในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ การทำงานที่เชื่อมประสานจากประเด็นเล็กๆ แล้วขยายไปสู่การทำงานที่หลากหลายขึ้น โดยเป็นการขยายทั้งกิจกรรม พื้นที่ และเป้าหมาย การดำเนินการ กล่าวคือ เป็นกระบวนการทำงานที่ต้องยึดจากฐานงานเดิมที่กลุ่มเครือข่ายนั้นมีอยู่ และเป็นการแสวงหาแนวร่วมใหม่ เครือข่ายใหม่ ที่จะช่วยให้เครือข่ายนั้นได้มีความรู้ ประสบการณ์และมีพลังอำนาจในการต่อรองกับกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ โดยเป็นการที่ทุกฝ่ายเข้ามาศึกษา เรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และพัฒนากิจกรรมร่วมกัน ตัวอย่างเช่น เครือข่ายวิทย์ชุมชนในจังหวัดลำปาง ที่ได้สานต่อและดำเนินกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายการศึกษา กลุ่มเซรามิก กลุ่มทอผ้าไหม เครือข่ายสิ่งแวดล้อม เครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน และองค์กรประชาชนใน 13 อำเภอ ฯลฯ ร่วมกันจัดตั้งเป็น “องค์กรชุมชนคนลำปาง” ที่ได้ดำเนินการเพื่อพัฒนากิจกรรมการสื่อสารการพัฒนาชุมชน การเสริมสร้างการเรียนรู้ และกิจกรรมเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในจังหวัดลำปางการเริ่มต้นจากจุดเล็กและขยายเป็นหน่วยใหญ่ดังกล่าว เป็นกระบวนการหนึ่งของการทำงานในเครือข่าย โดยเป็นทั้งขั้นตอนของการก่อตัวและกระบวนการทำงาน ซึ่งเครือข่ายที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและความเข้มแข็งนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการไม่มองข้ามในจุดเล็ก เริ่มต้นจากการทำงานในสิ่งที่รู้และเข้าใจแล้วค่อยๆ เชื่อมประสานกับองค์กรอื่น เครือข่ายอื่นในประเด็นกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งเป็นผลให้การทำงานของเครือข่ายนั้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่มากขึ้น และกระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานของเครือข่ายในลักษณะนี้ เป็นการทำงานที่ควบคู่กันไปทั้งการทำงานในระดับพื้นที่และการสานต่อไปในระดับนโยบาย นอกจากนี้ในกระบวนการทำงานของเครือข่ายนั้น เครือข่ายส่วนใหญ่จะใช้วิธีการทำงานที่หลากหลาย เช่น การใช้พื้นที่เป็นสถานที่ดำเนินการ การใช้ประเด็นปัญหาเป็นกิจกรรมในการขับเคลื่อนการใช้ศูนย์ประสานงานเป็นที่รวบรวมข้อมูล ฯลฯ ซึ่งกระบวนการทั้งหมดเน้นการใช้ความรู้ ประสบการณ์ที่มีอยู่ มาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ โดยมีการปรับเปลี่ยนวิธีการไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้อาจประยุกต์การใช้วิธีการต่างๆ ในแต่ละช่วงของเครือข่าย ดังนี้

(1) ในช่วงการก่อตัวของเครือข่ายเพื่อหาแนวร่วมในการพัฒนากิจกรรมนั้น ผู้ประสานเครือข่ายหรือแกนนำกลุ่ม จะต้องใช้วิธีการค้นหาแกนนำ หาแนวร่วมอุดมการณ์ การแสวงหารูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสม และการจัดระบบองค์กร เพื่อให้กระบวนการก่อตัวนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ในระยะขยายตัว จะใช้วิธีการประสานความร่วมมือ การกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับความสัมพันธ์ รวมทั้งการหาความรู้ใหม่ เทคนิคใหม่ ในการพัฒนาเครือข่าย

(3) ในช่วงการเคลื่อนไหวทางสังคมหรือการจัดกิจกรรม เครือข่ายจะต้องมีความพร้อมในเรื่องของข้อมูล ทุน การจัดการ และแนวร่วมที่หลากหลาย เพื่อให้การทำงานนั้นมีความต่อเนื่อง

(4) ในช่วงหลังจากการดำเนินการตามเป้าหมายแล้ว จำเป็นต้องมีการรักษาพันธกรณี ความสัมพันธ์และการสื่อสารที่เป็นระบบ เพื่อให้เกิดขบวนการเคลื่อนไหวแบบใหม่ และเพื่อมิให้เครือข่ายอยู่ภาวะถดถอย โดยการเพิ่มเติมความรู้ การถอดบทเรียน หรือการประเมินตนเองอยู่ตลอดเวลา ด้วยวิธีการทำงานที่หลากหลาย จะทำให้เครือข่ายมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถปรับเปลี่ยนตนเอง เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ในการใช้วิธีการที่หลากหลายของเครือข่ายนั้น ยังหมายถึงการใช้เทคนิค วิธีการ และเครื่องมือที่มีความแตกต่างในการจัดการกับประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งการจัดการเครือข่าย

2) การรักษาสัมพันธภาพที่สร้างความรู้ ความหมาย และโลกทัศน์ร่วมกัน การที่เครือข่ายจะดำเนินการต่อไปได้นั้น การรักษาสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกและภาคีในเครือข่ายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะถ้าไม่มีการรักษาสัมพันธภาพระหว่างกันแล้ว กิจกรรมและความเคลื่อนไหวของเครือข่ายอาจมีการยุติลง เพราะขาดภาคีร่วมดำเนินการ ดังนั้น ในกระบวนการทำงานและการจัดการเครือข่ายจะต้องคำนึงถึงการรักษาสัมพันธภาพที่สร้างความรู้ ความหมาย และโลกทัศน์ร่วม กล่าวคือ หลังจากที่ภาคีในเครือข่ายเห็นความจำเป็นของเครือข่ายว่า มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเครือข่ายและการพัฒนาสังคม สิ่งทีคนในเครือข่ายนั้นจะพึงมีต่อกัน คือ การสร้างความรู้ และความหมายในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพราะคนในเครือข่ายเดียวกันย่อมจะรู้ความหมายของเครือข่ายมากกว่าคนอื่น ๆ การสร้างความรู้ ความหมายภายในเครือข่ายเป็นการสร้างโลกทัศน์หรือมุมมองในการพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง และเป็นการขยายแนวคิดและกระบวนการให้กว้างขวางออกไป โดยการสื่อสารจะเป็นช่องทางที่นำไปสู่การสร้างพันธกรณีและการประสานผลประโยชน์ร่วมกัน การสื่อสารทั้งทางตรงและทางอ้อมของปัจเจกบุคคล กลุ่ม องค์กร จะทำให้เครือข่ายมองเห็นภาพความเคลื่อนไหว และการสร้างความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาความเป็นเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งในการรักษาสัมพันธภาพเพื่อสร้างความรู้ ความหมาย และโลกทัศน์ร่วมกัน สิ่งที่มีความสำคัญในการรักษาสัมพันธภาพ คือ การสื่อสารระหว่างสมาชิกและภาคีในเครือข่ายเพื่อให้ฝ่ายต่าง ๆ ได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน ดังนั้น

(1) การสื่อสารจะทำให้สมาชิกในเครือข่ายมีโอกาสรับรู้ (Perception) เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ทั่วถึง

(2) การสื่อสารเป็นส่วนสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) ให้บุคคล ร่วมมือกันค้นหาเป้าหมายร่วมกัน (Shared Goal)

(3) การสื่อสารเป็นแนวทางที่ทำให้สมาชิกในเครือข่ายได้มีโอกาสเรียนรู้ (Learning) ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ และพฤติกรรมของกันและกัน การแลกเปลี่ยน (Exchange) ข้อมูลและข้อคิดต่างๆ การฝึกเปิดใจกว้าง (Open Mind) เพื่อยอมรับฟังความคิดเห็นและพฤติกรรม ตลอดจนการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างกัน (Relationship Development) และร่วมมือกันทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

(4) การสื่อสารมีส่วนสำคัญในการค้นหาและพัฒนา “อัตลักษณ์” (Identity) และบุคลิกลักษณะ (Character) ร่วมกันของสมาชิกในเครือข่ายและเป็นช่องทางในการนำเสนอ อัตลักษณ์และบุคลิกลักษณะดังกล่าวสู่สังคมภายนอก

3) การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัว เมื่อเครือข่ายมีการทำงานและมีการรักษาสัมพันธภาพที่สร้างสื่อความหมายร่วมกันแล้ว การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวเข้าหากัน เป็นสิ่งที่เครือข่ายส่วนใหญ่ได้ดำเนินการ เพราะการเรียนรู้และการปรับบทบาทเข้าหากันนั้นเป็นทั้งแนวคิดและวิธีการปฏิบัติ กล่าวคือ การที่เครือข่ายจะมีความเติบโตและมีความมั่นคงจะต้องมีการแสวงหาความรู้ มีการสะสมประสบการณ์ และมีการปรับบทบาท ในการสร้างความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับกลุ่มองค์กร เครือข่าย และหน่วยงานอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งเพื่อให้เกิดการยอมรับในกระบวนการทำงานที่หลากหลาย ซึ่งการเสริมสร้างกระบวนการการเรียนรู้นั้น สามารถใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ เช่น การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม การพัฒนาผู้นำ การศึกษาแบบเจาะลึกในพื้นที่ และการถอดบทเรียนร่วมกัน เป็นต้น

กระบวนการดังกล่าว เป็นกระบวนการเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในความหมายของเครือข่ายที่จะต้องมีการศึกษาเรียนรู้ การประสานความร่วมมือ และการรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน ในที่นี้หมายถึง การพึ่งพาอาศัยทั้งในด้านทุน ความรู้ ประสบการณ์ ที่สำคัญคือ ความร่วมมือ เพราะไม่มีเครือข่ายใดจะมีศักยภาพในการพัฒนาที่สมบูรณ์ ดังนั้น การเรียนรู้และการปรับบทบาทเข้าหากันจึงเป็นกระบวนการทำงานของเครือข่ายทางสังคม

4) การพัฒนากิจกรรมและความเคลื่อนไหวเพื่อสร้างขบวนการทางนวัตกรรมและนวัตกรรมในการพัฒนา ความเป็นเครือข่ายในยุคใหม่ นอกจากจะเป็นการสร้างความเป็นภาคีร่วมบนเส้นทางของนวัตกรรมการเรียนรู้ เช่น เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เครือข่ายทางอากาศของสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกันแล้ว การสร้างความเป็นเครือข่ายดังกล่าว ยังก่อให้เกิดกระบวนการทำงานรูปแบบใหม่ที่ผู้คนในสังคมไม่จำเป็นต้องเห็นหน้าตา และพบปะซึ่งกันและกันหรืออาศัยพื้นที่ดำเนินการ เพียงแต่มีความรู้สึกกันว่า จะต้องร่วมมือและช่วยเหลือพึ่งพากัน ก็สามารถสร้างความเป็นเพื่อน เป็นพี่เป็นน้อง และความเป็นเครือข่ายได้ การเกิดขึ้นของนวัตกรรม เป็นกระบวนการทำงานของเครือข่ายในรูปแบบใหม่ ที่เน้นการประสานความร่วมมือและการช่วยเหลือพึ่งพาในคราวที่จำเป็นเท่านั้น โดยที่ต่างคนต่างอยู่และทำงานของตน แต่เมื่อมีปัญหาเกิดกับสังคมทุกฝ่ายก็มาร่วมมือกัน โดยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการ

ติดต่อสื่อสาร กระบวนการดังกล่าว ก่อให้เกิดวาทกรรมในการพัฒนาที่จะนำไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจในสิ่งใหม่ โดยการใช่วาทกรรมใหม่ๆ ขึ้นมาทดแทนคำพูดเดิมๆ เช่น ประชาสังคม ประชาธิปไตย การบริหารแบบบูรณาการ เป็นต้น ซึ่งความหมายที่แท้จริง ก็คือ การจัดการที่มีประสิทธิภาพขององค์กร และการใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม

กระบวนการทำงานของเครือข่ายดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า เครือข่ายเป็นกลยุทธ์ ที่สำคัญในการประสานความร่วมมือ เป็นการทำงานด้วยถ้อยทีถ้อยอาศัยระหว่างสมาชิกและภาคีร่วม โดยมีจุดเริ่มต้นจากการทำงานในพื้นที่และประเด็นเล็กๆ แล้วขยายกระบวนการเป็นเครือข่าย ที่กว้างออกไป พร้อมทั้งแสวงหาความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ที่เหมาะสมกว่า โดยมีระบบการสื่อสารและนวัตกรรมใหม่เป็นเครื่องมือที่จะสร้างความหมายและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1.5.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพและสร้างความสงบสุขให้กับประชาชนได้นั้น จำเป็นต้องมีพื้นฐานมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งได้มีนักวิชาการให้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้มากมาย เช่น อาภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง (2522 หน้า 19) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ซึ่งความเห็นพ้องต้องกันนั้นต้องมีมากพอจนเกิดการริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติกล่าวคือ ต้องเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการจะต้องมีความตระหนักว่า ต้องปฏิบัติการโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำผ่านองค์กร ดังนั้น องค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวทำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ นอกจากนี้การมีส่วนร่วม หมายถึงการที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือและรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับประชาชนที่เข้าร่วมมีการพัฒนาภูมิปัญญาและการรับรู้ สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง (สุเมธ ทรายแก้ว, 2536 หน้า 15) นอกจากนี้ความคิดดังกล่าวแล้ว นิพัทธเวช สืบแสง (2526 หน้า 10) ยังกล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมายถึง การกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงสถานการณ์ของตนเองเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้การกำหนดและการดำเนินการของประชาชนเอง โดยที่กระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการมีส่วนร่วมในการค้นหาหรือกำหนดปัญหาของชุมชน การหาสาเหตุของปัญหา การหาวิธีแก้ไข ปัญหา การลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนและการประเมินผลการดำเนินการในการแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไพโรจน์ เตชะรินทร์ (2527 หน้า 6 – 7) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการพัฒนา หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม

ชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนและชุมชนทั้งในรูปของส่วนบุคคล กลุ่มคน ชุมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ เรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมกันรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมี ผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2526 หน้า 20)

ส่วนแนวคิดของทวิทอง หงส์วิวัฒน์ (2527 หน้า 2) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการ ควบคุมการใช้การกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อ ประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ และสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะ สมาชิกของการมีส่วนร่วม ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่าง เป็นตัวของตัวเอง นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมยัง หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตและทางอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่ง ๆ ในสถานการณ์ (Group Situation) ซึ่ง ผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าให้กระทำการใด ๆ (Contribution) เพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมายของกลุ่ม รวมทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2527 หน้า 183) ซึ่งสอดคล้องกับสุจินต์ ดาววิระกุล (2527 หน้า 18) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการ กำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวของประชาชนเอง โดยให้ประชาชนที่เข้าร่วมมีการพัฒนาภูมิ ปัญญาและการรับรู้ สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน ยังหมายถึง การให้ประชาชน เป็นผู้คิดค้นปัญหา และเป็นผู้นำในทุกเรื่อง ไม่ใช่ที่กำหนดไปแล้วให้ประชาชนเข้ามาร่วมใน เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้นมาเอง (อคิน ระพีพัฒน์, 2527 หน้า 320) และอาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการ ดำเนินงานรวมพลังระหว่างประชาชนกับองค์กรของรัฐ หรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการ พัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการว่าสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ จะต้องร่วมมือกัน วางแผนและการปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชน (ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์, 2531 หน้า 24 – 25)

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแนวคิดของ นักวิชาการต่างประเทศ ซึ่งได้เสนอแนวคิดไว้ในลักษณะต่าง ๆ กัน ได้แก่ รีเดอร์ (Reeder, 1974 หน้า 39) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การกระทำต่อกันทางสังคม ซึ่ง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่มและแชปปีน (Chapin, 1977 หน้า 317) กล่าวว่าลักษณะที่จะเป็นเครื่องชี้ถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนทางสังคม ดูได้จาก ลักษณะต่าง ๆ ที่แสดงออก คือ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การเสียสละ

เงินทอง วัสดุสิ่งของเวลาและแรงงาน นอกจากนี้ เพียร์สและสตีเฟิล (Pears and Stiefel, 1979 หน้า 4 – 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้อยู่นอกได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ ตามสภาวะสังคมที่เป็นอยู่ส่วนแนวคิดของไวน์ (White, 1982 หน้า 18) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติ มิติที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะไรควรทำและทำอะไร มิติที่สอง คือ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สามคือการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

กล่าวโดยสรุปการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความสามารถของตนเอง อาจมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การเสียสละเวลาหรือทรัพย์สิน และลงมือกระทำ หรือการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีความถึงตัวเอง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการหรือเพื่อให้เกิดประโยชน์ขึ้นในสังคมส่วนร่วม

2.1.5.2 กระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของบุคคลในกิจกรรมหนึ่ง ๆ อาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่งหรือหลายขั้นตอนก็ได้ ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ได้หลายลักษณะตามเกณฑ์ที่นักวิชาการได้กำหนดขึ้น เช่น กรรณิกา ชมดี (2524 หน้า 15) กล่าวว่ารูปแบบของการมีส่วนร่วมมี 10 รูปแบบคือ

- 1) การมีส่วนร่วมประชุม
- 2) การมีส่วนร่วมออกเงิน
- 3) การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
- 4) การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
- 5) การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
- 6) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
- 7) การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค
- 8) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่ม
- 9) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
- 10) การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

ส่วนแนวคิดของ ฉำน วุฒิกรมรักษา (2526 หน้า 13) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมสามารถจำแนกได้ 5 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นกำหนดความต้องการ
- 2) ขั้นวางแผนดำเนินงาน
- 3) ขั้นตัดสินใจ
- 4) ขั้นดำเนินการ

5) ขั้นติดตามผลงาน

นอกจากนี้ เจมส์คัลด์ ปิ่นทอง (2527 หน้า 272 – 273) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมสามารถจำแนกได้ 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท
- 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
- 3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติการ
- 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

และแนวคิดของ ปธาน สุวรรณมงคล (2527 หน้า 81 – 91) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมสามารถจำแนกได้ 4 ลักษณะ คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ส่วนแนวคิดของ อคิน ระพีพัฒน์ (2527 หน้า 320) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
- 2) การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
- 3) การปฏิบัติงานในกิจกรรมพัฒนา
- 4) การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

ซึ่งต่างจากแนวคิดของประธาน วัฒนวาณิชย์ (2536 หน้า 24) ที่กล่าวว่า หลักการที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและลดจำนวนอาชญากรรมในสังคมที่สำคัญ ได้แก่ การกระจายอำนาจในการบริหารงานยุติธรรม (Decentralization) พร้อม ๆ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ

- 1) ประชาชนและชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในความพยายามใด ๆ ที่จะป้องกันอาชญากรรม
- 2) องค์กรในกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนหรือโครงการที่เอกชนเป็นผู้ริเริ่มขึ้น
- 3) จัดให้มีโครงการร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม ระหว่างภาครัฐและเอกชนในระดับต่าง ๆ
- 4) เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายจะต้องมีหน้าที่ให้การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ในการป้องกันอาชญากรรม

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของนักวิชาการต่างประเทศ ซึ่งได้เสนอแนวคิดไว้หลายลักษณะ ได้แก่ แครี่ (Cary, 1976 หน้า 144) กล่าวว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วม (Aspects of Participation) มี 5 รูปแบบ ได้แก่

- 1) เป็นสมาชิก (Membership)
- 2) เป็นสมาชิกผู้เข้าประชุม (Attendance at Meetings)
- 3) เป็นสมาชิกผู้บริจาคเงิน (Financial Contribution)
- 4) เป็นกรรมการ (Membership on Committees)
- 5) เป็นประธาน (Position of Leadership)

นอกจากนี้ Cary ยังได้แบ่งรูปแบบของผู้มีส่วนร่วม ออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

- 1) ผู้กระทำการ (Actor)
- 2) ผู้รับผลการกระทำ (Recipient)
- 3) สาธารณชนทั่วไป (Public)

ส่วนแนวคิดของ โคเฮนและอัพฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1980 หน้า 6) ได้แบ่งประเภทการมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
- 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
- 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคมหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

นอกจากนี้ อักบายานิ (Agbayani n.d. อ้างถึงใน ขวัญชัย วงศ์นิติกร, 2532 หน้า 18) กล่าวว่า การจัดขั้นตอนของการมีส่วนร่วมมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การร่วมประชุม
- 2) การออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
- 3) การตีปัญหาให้กระจ่าง
- 4) การออกเสียงสนับสนุนคัดค้านปัญหา
- 5) การออกเสียงเลือกตั้ง
- 6) การบริจาคเงิน
- 7) การบริจาควัสดุ
- 8) การช่วยเหลือด้านแรงงาน
- 9) การใช้โครงการที่เป็นประโยชน์ให้ถูกต้อง
- 10) การช่วยเหลือในการรักษาโครงการ

11) การทำงานกับตัวนำการเปลี่ยนแปลง

แนวคิดของไวท์ (White, 1982 หน้า 18) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย 3 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรและทำอย่างไร

มิติที่ 2 คือ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ

มิติที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

กล่าวโดยสรุปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการกำหนดความต้องการการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ และการติดตามผลงาน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความสามารถ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อันจะมีผลกระทบมาถึงตนเอง ชุมชนและสังคม โดยมีส่วนร่วมตั้งแต่การศึกษาเรียนรู้ปัญหา การคิดหาวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผน การเข้าร่วมปฏิบัติในกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ การติดตามและประเมินผล รวมทั้งการร่วมรับผิดชอบในการเข้าร่วมในกิจกรรมเหล่านั้น

2.1.5.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนจะตัดสินใจมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งระบบนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นคุณลักษณะภายในด้านบุคคลและกลุ่มคน และปัจจัยทางด้านการติดต่อสื่อสาร ซึ่งเป็นการรับรู้ข้อมูลที่เกิดขึ้นจากภายนอก ดังที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความเห็นไว้ เช่น ทัดดาว บุญपाल (2530 หน้า 42) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางสังคมของบุคคลนั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพ และที่อยู่อาศัย โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจดีจะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจสูง นอกจากฐานะทางเศรษฐกิจและระดับการศึกษาแล้ว คุณลักษณะทางสังคมไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนนิสัย ประเพณี ในบุคคลหรือกลุ่มคนก็อาจจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมเช่นกัน ส่วนแนวคิดของสากล สถิติ วิทยานันท์ (2532 หน้า 166 – 167) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1) ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวล ส่วนบุคคลซึ่งบังเอิญพ้องต้องกันกลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนร่วม

2) ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีอยู่ต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้พุ่งไปสู่การร่วมกลุ่มวางแผน และลงมือทำงานร่วมกัน

3) การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงและมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำการที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของนักวิชาการต่างประเทศ ซึ่งได้เสนอแนวคิดไว้หลายลักษณะ เช่น เบร์ทรานด์ (Bertrand, 1958 หน้า 147 – 157) กล่าวว่า ปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ลักษณะส่วนบุคคลต่าง ๆ ได้แก่

- 1) อายุ
- 2) เพศ
- 3) สภาพทางสังคม
- 4) อาชีพ
- 5) การศึกษา
- 6) ถิ่นที่อยู่อาศัย
- 7) ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในท้องถิ่น
- 8) ปัจจัยอื่น ๆ เช่น การอาศัยในเมืองหรือชนเมือง จำนวนสมาชิกในครอบครัว และลักษณะครอบครัว ค่านิยม ทศนคติ

ส่วนแนวคิดของรีเดอร์ (Reeder, 1974 หน้า 119 – 120) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ คือ

1) การปฏิบัติตนให้คล้ายตามความเชื่อพื้นฐาน กล่าวคือบุคคลและกลุ่มบุคคล ดูเหมือนจะเลือกแบบวิถีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง

2) มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มบุคคลเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง

3) เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะส่งเสริม ปกป้อง และรักษาเป้าหมายของตนเอง

4) ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล บางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา

5) ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะประพฤติดตามแบบที่ตนคาดหวังว่าจะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน

6) การมองแต่ตัวเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตัวเองควรต้องกระทำเช่นนั้น

7) การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตน ถูกบังคับให้ทำ

8) นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรามีนิสัยชอบกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ

9) โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งขึ้นกับโครงสร้างของสังคม

10) ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนมีความสามารถ

11) การสนับสนุน บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติงานเมื่อเขาารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุน

จากแนวคิดการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานองค์กร หรือแม้แต่กลุ่มคนสามารถก่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนที่ยิ่งใหญ่ที่จะนำไปสู่การจัดทำกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม หรือการมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายการเพื่อแจ้งข่าวอาชญากรรมต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการมีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าวจะสามารถแก้ไขหรือลดปัญหาอาชญากรรมได้

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

2.1.6.1 ความหมายของการสื่อสาร

คำว่า “การสื่อสาร” มีผู้ให้คำนิยามไว้หลายท่าน เช่น อริสโตเติล วอเรน ดับเบิลยู วิเวอร์ เจอร์เก้น ropic และเกรกอรี เบทสัน วิลเบอร์ ชแรมม์ โคลิน เซอร์รี่ แอบเน่ เอ็ม ไอเซ็นเบิร์ก เป็นต้น ซึ่งโดยสรุปแล้ว หมายถึง กระบวนการทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ส่วนในความหมายที่เป็นรูปธรรม ซึ่งปรมา สตะวาทีน (2527) ให้ความหมายไว้ว่าหมายถึง กระบวนการของการถ่ายทอดข่าวสาร (Message) จากบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้ส่งสาร (Source) ไปยังอีกบุคคลหนึ่ง เรียกว่า (Receiver) โดยผ่านสื่อ (Channel)

จึงสรุปได้ว่า การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลโดยผ่านสื่อเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

2.1.6.2 ความสำคัญของการสื่อสาร

การสื่อสารมีความสำคัญต่อมนุษย์ ซึ่งมณฑล ไบบัว (2536) กล่าวว่า มี 5 ประการ คือ

- 1) ความสำคัญต่อความเป็นสังคม ในฐานะที่การสื่อสารเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ใช้เป็นสื่อทำให้เกิดความเข้าใจในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน และเป็นสายใยแห่งการถ่ายทอดประเพณี วัฒนธรรม ความรู้สึกนึกคิดของคนรุ่นหนึ่งมาสู่อีกรุ่นหนึ่ง
- 2) ความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน ตลอดเวลาตั้งแต่เราตื่นขึ้นเราใช้การสื่อสารกับตัวเองและผู้อื่นตลอดเวลาในการดำรงชีวิต
- 3) ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมและธุรกิจไม่ว่าขั้นตอนใดในกระบวนการผลิตสื่อเข้าไปมีบทบาททั้งสิ้นจนกระทั่งการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การใช้เทคโนโลยีต้องใช้การสื่อสารทั้งสิ้น
- 4) ความสำคัญต่อการปกครอง ผู้ปกครองไม่ว่าระดับใดในการปกครอง บังคับบัญชาการออกกฎ ข้อบังคับ ต้องอาศัยการสื่อสารในการเผยแพร่ทั้งสิ้น
- 5) ความสำคัญต่อการเมืองระหว่างประเทศ การติดต่อประสานงานระหว่างประเทศไม่ว่าเศรษฐกิจ การเมือง และการทหารต้องใช้การสื่อสารทั้งสิ้น

2.1.6.3 ประเภทของการสื่อสาร

การแบ่งประเภทของการสื่อสารได้มีผู้แบ่งไว้แตกต่างกันออกไป แล้วแต่จะใช้อะไรเป็นเกณฑ์การแบ่งประเภทของการสื่อสารมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญไว้ 3 ประการ คือ

- 1) การจำแนกประเภท โดยการใช้จำนวนของผู้ทำการสื่อสารเป็นเกณฑ์
 - (1) การสื่อสารภายในตัวบุคคล
 - (2) การสื่อสารระหว่างบุคคล
 - (3) การสื่อสารกับมวลชน
- 2) การจำแนกประเภท โดยการใช้ลักษณะวิธีการติดต่อระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร
 - (1) การสื่อสารระบบทางเดียว (One-Way Communication)
 - (2) การสื่อสารระบบทางคู่ (Two-Way Communication) การสื่อสารระบบทางเดียวนั้นสามารถสื่อได้รวดเร็วกว่า แต่ก็ควรจะเป็นข่าวสารที่เข้าใจง่ายชัดเจน ความจริงที่ไม่ต้องพิสูจน์ ส่วนการสื่อสารระบบทางคู่สามารถทำให้ผู้รับข่าวสารสามารถโต้ถามข้อสงสัยได้ ข่าวสารมีความถูกต้องมากกว่าผู้รับมีส่วนร่วมในการออกแสดงความคิดเห็น สามารถสร้างความเข้าใจกันอย่างลึกซึ้ง แต่อย่างไรก็ตามก็มีข้อจำกัดอยู่บ้างในการใช้การสื่อสารระบบทางคู่ นั้น บางคนที่เข้าใจแล้วอาจเบื่อหน่าย บางครั้งในสถานการณ์ไม่อำนวย เช่น มีเสียงรบกวน อากาศหนาวจัด ร้อนจัด เป็นต้น

3) การจำแนกประเภท โดยการใช้ภาษาเป็นเกณฑ์

(1) การสื่อสารเชิงวจนะ (Verbal Communication) หมายความว่า การสื่อสารที่ผู้รับสารใช้ภาษาพูดและ/หรือเขียนในการสื่อสาร หัวใจสำคัญของการสื่อสารประเภทนี้อยู่ที่การใช้ภาษาพูดหรือภาษาเขียน (ที่เป็นคำ) ในการสื่อสาร

(2) การสื่อสารเชิงอวัจนะ (Nonverbal Communication) หมายความว่า การสื่อสารที่ผู้สื่อสารใช้รหัส หรือสัญลักษณ์อย่างอื่น ซึ่งไม่ใช่ภาษาพูดหรือภาษาเขียน ในการสื่อสาร ซึ่งอาจมีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น เช่น ภาษาท่าทาง ภาษากาย เป็นต้น

2.1.6.4 องค์ประกอบของการสื่อสาร

ในการสื่อสารจะต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย 4 ประการ ได้แก่

1) ผู้ส่งสาร (Sender)

ผู้ส่งสาร ก็คือบุคคล หรือกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานผู้สร้างและส่งสารไปยังบุคคลอีกบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานก็ได้ และสารนั้นผู้ส่งสารอาจจะทำหน้าที่เข้ารหัส (Encoding) อันเป็นการแปลสารให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ที่มนุษย์คิดสร้างขึ้นแทนความคิดก็ได้ ฉะนั้นผู้ส่งสารที่ดีควรมีคุณสมบัติขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

(1) ต้องเป็นผู้ที่มีเจตนาแนชัดที่จะให้ผู้อื่นรับรู้ความประสงค์ของตน ใน 4 ประการ คือ ความประสงค์ที่ (1) แจ้งให้ทราบ (2) ถามให้ตอบ (3) บอกให้ทำ (4) นำให้คิด

(2) ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ตนมีความประสงค์จะสื่อสารอย่างดี ถ้ารู้ไม่จริงแล้วไปสื่อสาร ในไม่ช้าความจริงก็จะเป็นที่ประจักษ์ออกมาเอง ดังภาษิตที่ว่า “ความจริงย่อมหนีไม่พ้นความจริง” เมื่อความจริงปรากฏ ผู้ส่งสารนั้นก็จะเป็นผู้ที่ไม่ดี ใดๆ พวกนี้รังเกียจยากที่จะประสบความสำเร็จในการสื่อสารอีกต่อไป สำหรับผู้ส่งสารที่ถูกสถานการณ์บังคับจริงๆ ไม่จำเป็นต้องทำการสื่อสาร การออกตัวเสียก่อนก็ไม่ใช่อะไรเสียหายอะไร แต่ประการสำคัญต้องแสดงความจริงใจและแสดงความรับผิดชอบของตนในฐานะเป็นผู้ส่งสาร จะค้นหาความรู้ความเข้าใจให้ถ่องแท้แล้วแจ้งให้ผู้รับสารทราบในภายหลัง

(3) ผู้ส่งสารจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้น ewise เสียก่อนให้มากพอ การพัฒนาตนเองให้มีความรู้ นั้น มิใช่เพียงจดจำมาอย่างนกแก้ว นกขุนทองเท่านั้น หากจะต้องรู้จักใช้ความคิดพิจารณาเรื่องนั้น ewise ให้ถ่องแท้เสียก่อนด้วย ยิ่งผู้ส่งสารสามารถแสดงความรู้ในระดับที่สูงขึ้นเพียงใด ก็จะได้รับ ความเชื่อถือหรือความศรัทธาจากผู้รับสารสูงขึ้นเพียงนั้น ระดับความรู้ ความเข้าใจของมนุษย์อาจเป็นดังเช่นที่ได้ลำดับไว้ต่อไปนี้ (จากต่ำไปหาสูงกว่า)

(4) ต้องเป็นผู้รู้จักใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการนำเสนอต่อผู้รับสาร อาจจะใช้อุปกรณ์ เทคโนโลยีการสื่อสาร หาเรื่องราวที่ตลกขบขัน หาหลักวิธีการจำ เป็นต้น

สรุปแล้ว ผู้สื่อสารจำเป็นต้องกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีความรู้จริงในเรื่องนั้น เข้าใจธรรมชาติของผู้รับสารและต้องมีกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการสื่อสารนั้น ๆ ด้วย

2) สาร (Message)

สาร คือ เรื่องราวอันมีความหมายและแสดงออกมาโดยอาศัยภาษา หรือสัญลักษณ์ใด ๆ ก็ตามที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันได้ สารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ส่งสารเกิดความคิดขึ้น และต้องการจะส่งสารนั้น ก็โดยการที่ผู้ส่งสารแสดงพฤติกรรมที่เรียกว่า การเข้ารหัส (Encode) เพื่อแทนความคิดที่เกิดขึ้น เช่น พูด เขียน วาด แสดงท่าทางต่าง ๆ

สารประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการด้วยกัน

(1) รหัสของสาร คือ ภาษา (Language) หรือสัญลักษณ์หรือสัญญาณที่มนุษย์คิดขึ้นเพื่อใช้แสดงออกแทนความคิด สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ รหัสของสารที่ใช้คำ (Verbal Message Codes) และรหัสของสารที่ไม่ใช้คำ (Nonverbal Message Codes)

(2) เนื้อหาของสาร คือ บรรดาความรู้และประสบการณ์ของมนุษย์ที่ต้องการจะถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเพื่อความเข้าใจร่วมกัน เนื้อหาของสารแบ่งออกได้ 3 ประเภท

- ข้อเท็จจริงและความจริง ที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นจริง เช่น มีกลิ่น มีรส มองเห็นด้วยตา เป็นจริงดังนี้ เป็นต้น บางครั้งอาจจะต้องอ้างถึงแหล่งที่มาบ้าง เพื่อว่าเขาจะได้เชื่อถือได้ง่ายขึ้น

- ข้อเท็จจริงซึ่ง คนส่วนมากยอมรับโดยไม่ต้องมีการอธิบายถึงข้อพิสูจน์ เช่น โลกโคจรรอบดวงอาทิตย์ต้องสารนี้ต้องคำนึงถึงด้วยว่าข้อเท็จจริงนี้อาจเป็นจริงในปัจจุบันหรือในอนาคต สิ่งของและเหตุการณ์นั้นอาจไม่ใช่ความจริงก็ได้ เพราะไม่สามารถพิสูจน์

- ข้อวินิจฉัย คือการลงความเห็นตามข้อสมมติฐานตามหลักแห่งเหตุผล อาจจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริงหรือบางทีก็พิสูจน์ไม่ได้ เช่นราคาข้าวจะสูงขึ้น ถ้าผลิตผลทางเกษตรไม่ได้ผลดีในปีหน้า

(3) การจัดสาร คือการตัดสินใจของผู้ส่งสารในการเลือกและเรียบเรียงรหัสและเนื้อหาสารองค์ประกอบของการจัดสาร ก็คือ รหัสและเนื้อหาสาร เพื่อส่งออกไปยังผู้รับสาร การจัดสารที่ดีก็คือ การจัดสารในการโฆษณา ซึ่งผู้สื่อสารได้ให้ความประณีตพิถีพิถันในการจัดสาร เพื่อให้สารนั้นสามารถดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร สามารถที่จะใช้ความเข้าใจและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ได้ตามที่ผู้ส่งสารต้องการ

3) ช่องทางหรือสื่อ (Channel or Medium)

ช่องทาง หรือสื่อ หรือช่องทางการสื่อสารมีหลายชนิด หลายประเภท แล้วแต่สถานการณ์ หรือโอกาสของผู้ส่งสารหรือผู้รับสารจะเลือกใช้ เบอร์โล กล่าวไว้ว่า สื่อมีความหมาย 3 ประการ คือ

- (1) การเข้ารหัสและการถอดรหัส (Mode of Encoding and Decoding)
 - (2) สิ่งที่น่าสาร (Message Vehicle) เช่น คน คลื่นเสียง วิทยุ โทรเลข โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น
 - (3) พาหนะของสิ่งที่น่าสาร (Vehicle Carriers) เช่น อากาศ
- การสื่อสาร สารจะถูกส่งไปยังผู้รับ โดยผ่านช่องทาง หรือประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งหรือหลายทาง ดังต่อไปนี้ คือ การเห็น การได้ยิน การสัมผัส การลิ้มรส และการได้กลิ่น

4) ประเภทของสื่อ

การแบ่งประเภทของสื่อโดยใช้ลักษณะของสื่อเป็นเกณฑ์ อาจแบ่งสื่อออกเป็น 5 ประเภท คือ

- (1) สื่อธรรมชาติ ได้แก่ บรรยากาศที่อยู่รอบตัวมนุษย์อันมีธรรมชาติทำหน้าที่เป็นทางติดต่อของการสื่อสารระหว่างบุคคลแบบอยู่ต่อหน้ากัน
- (2) สื่อมนุษย์ ได้แก่ บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นสื่อ นำสารไปสู่ผู้รับ เช่น คนนำสาร นักเล่นิทาน โฆษณา พ่อสื่อ แม่สื่อ ตัวแทนการเจรจาปัญหา เป็นต้น
- (3) สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ สื่อทุกชนิดที่อาศัยเทคนิคการพิมพ์ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ ใบปลิว วารสาร นิตยสาร ไปสเตอร์ ภาพ ฯลฯ
- (4) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ สื่อที่พัฒนาขึ้นโดยใช้ระบบเครื่องกลไฟฟ้าเป็นหลัก เช่น วิทยุ โทรศัพท์ โทรพิมพ์ เทปเสียง เครื่องฉายภาพ เครื่องฉายภาพยนตร์ ฯลฯ
- (5) สื่อระคน ได้แก่ สื่อที่ทำหน้าที่นำสารได้ แต่ไม่อาจจัดไว้ใน 4 ประเภทข้างต้น เช่น หนังสือพิมพ์ กำแพง วัตถุจารึก สื่อพื้นบ้าน เป็นต้น

การแบ่งสื่อออกเป็นประเภทต่าง ๆ นั้นอาจแบ่งเป็นอย่างอื่น ๆ อีก แล้วแต่จะใช้อะไรเป็นเกณฑ์ซึ่งมีผู้แบ่งไว้หลายประเภท เช่น สื่อสิ่งพิมพ์กับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อที่รับรู้โดยการฟังกับสื่อที่รับรู้โดยการมองเห็น สื่อร้อนกับสื่อเย็น สื่อดั้งเดิม สื่อสมัยใหม่ และสื่ออนาคต สื่อบุคคลสื่อระหว่างบุคคล และสื่อมวลชน เป็นต้น

5) หลักเกณฑ์ในการเลือกใช้สื่อ

ผู้รับสารสามารถใช้หลักเกณฑ์ต่อไปนี้ในการเลือกใช้สื่อ

- (1) มีสื่ออะไรให้เลือกใช้บ้าง
- (2) มีเงินมากน้อยแค่ไหน
- (3) ความนิยมของการส่งสาร
- (4) สื่อใดเข้าถึงประชาชนมากที่สุด
- (5) สื่อใดมีอิทธิพลมากที่สุด

(6) สื่อใดเหมาะกับวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารมากที่สุด

(7) สื่อใดเหมาะกับเนื้อหาสารมากที่สุด

ในขณะเดียวกัน ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสื่อตามลักษณะ ดังนี้

(1) เลือกสื่อที่สามารถจัดหาได้

(2) เลือกสื่อที่สอดคล้องกับความรู้ ค่านิยม ความเชื่อและเจตคติของตน

(3) เลือกสื่อที่ตนสะดวก

(4) เลือกสื่อตามความเคยชิน

(5) เลือกตามลักษณะเฉพาะของสื่อ

ดังนั้น ในการสื่อสารผู้ส่งจึงควรคำนึงถึงสื่อ หรือช่องทางที่จะนำสารไปยังผู้รับ ทั้งนี้เพื่อจะทำให้สารนั้นถึงผู้รับอย่างสมบูรณ์ที่สุด

6) ผู้รับสาร (Receiver)

มีคำอยู่หลายคำที่นำมาใช้ในความหมาย “ผู้รับสาร” ได้แก่ ผู้ฟัง (Audience) หรือถึงใคร (To Whom) หรือจุดหมายปลายทางหรือผู้รับการสื่อสาร (Communication Receiver) ผู้รับสารอาจจะมีคนเดียวหรือกลุ่มผู้ฟังการบรรยายหรือผู้ชมการแสดงหรืออาจจะเป็นมวลชนก็ได้ ผู้รับสารต่างก็มีบทบาทขั้นพื้นฐานอยู่ 2 ประการ คือ การกำหนดความรู้ ความหมายตามเรื่องราวที่ผู้ส่งสารผ่านสื่ออย่างใดอย่างหนึ่งมาถึงตน และการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้ส่งสาร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

(1) ความถนัด ความชำนาญในการถอดรหัส การอ่าน หรือการฟัง เป็นต้น รวมทั้งเจตคติของผู้รับที่มีต่อผู้ส่งสารว่ามีความเชื่อ ศรัทธา ความคิดเห็นต่อผู้ส่งสารมากน้อยเพียงใดด้วย

(2) ความรู้ ซึ่งหมายถึง ความรู้ของผู้รับที่เกิดจากการเรียนรู้ ทั้งในและนอกระบบการศึกษาซึ่งต้องคำนึงว่าผู้รับมีความรู้เกี่ยวกับสารนั้นมากน้อยเพียงใดแล้ว ภาชิตโบราณทัว่า “สอนจะเข้ให้ว่ายน้ำ” กับ “เอามะพร้าวห้าวไปขายสวน” เป็นตัวอย่างที่ดี ในกรณีนี้ ความรู้สักส่วนหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือความรู้เกี่ยวกับการสื่อสาร

(3) ระบบสังคม เมื่ออยู่ในสังคม เราจะถูกสังคมกำหนดบทบาท หน้าที่ และตำแหน่งอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างตามสถานการณ์ ดังนั้น การรับสารจะผันแปรไปตามบทบาทของผู้รับสารในขณะนั้น

(4) วัฒนธรรม ในแต่ละสังคมจะมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม และเป็นตัวชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างสังคมนั้น ๆ กับสังคมอื่นดังนั้น ผู้ส่งสารจึงมีความจำเป็นต้องมีความเข้าใจวัฒนธรรมของผู้ส่งสาร เพื่อจะได้สื่อสารได้เหมาะกับสถานการณ์ในการสื่อสาร

ในขณะที่รับสารนั้น ผู้รับสารมีความรับผิดชอบอยู่ 3 ลักษณะ

(1) ความรับผิดชอบที่มีต่อกระบวนการสื่อสาร หมายถึง ผู้รับสารควรต้องตอบให้ผู้ส่งสารทราบ

(2) ความรับผิดชอบที่มีต่อเพื่อนผู้รับสาร หมายถึง สารที่ส่งมายังผู้รับอาจมีประโยชน์ต่อเพื่อนผู้รับสารควรแก่การเผยแพร่ แต่สื่อบางอย่างอาจเป็นโทษก็ไม่สามารถเผยแพร่

(3) ความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม หมายถึง สื่อใดที่มีประโยชน์ต่อสังคมก็ควรส่งเสริม แต่ถ้าสื่อใดมีโทษก็ควรจะต้องตอบโต้สื่อดังกล่าว

2.1.6.5 อุปสรรคที่เกิดจากคู่สื่อสาร

1) อุปสรรคเกิดจากภูมิหลังของคู่สื่อสาร สามารถแยกความแตกต่างของบุคคลออกเป็นพวกใหญ่ ๆ ได้ 3 พวก คือ

(1) ความแตกต่างระหว่างพื้นภูมิหลังของบุคคล ซึ่งได้แก่การศึกษาแตกต่างกันหรือประสบการณ์ในชีวิตซึ่งเคยได้รับมาสอนให้คนมองโลกและมีเจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ ต่างกันออกไป

(2) ความแตกต่างระหว่างชั้นและฐานะ คนที่อยู่ในชั้นของสังคมที่ต่างกัน และมีฐานะทางสังคมและทางการเงินแตกต่างกัน ย่อมมีค่านิยมวิธีการดำเนินชีวิตและมองเห็นค่าของเงินแตกต่างกันออกไป

(3) ความแตกต่างระหว่างผลประโยชน์ เช่น ผู้ซื้อต้องการเสียเงินให้น้อยที่สุดแต่ต้องการของซึ่งพร้อมทั้งปริมาณและคุณภาพ แต่ผู้ขายต้องการขายให้ได้เงินมากที่สุด

2) การเลือกสื่อในการสื่อสาร (Selectivity in Communication) มี 4 ลักษณะดังนี้

(1) การเลือกรับหรือการเลือกใช้ (Selective Exposure) เรามีแหล่งข่าวสารต่าง ๆ มากมายแต่เรามีขีดจำกัดในการรับสาร เช่น เรามีโทรทัศน์ให้ดู 5 สถานี ในกรุงเทพฯ ฯ แต่เราจะเลือกดูได้ช่องเดียวในขณะเดียวกัน

(2) การเลือกเฉพาะที่มีความสนใจ (Selective Attention) จะเลือกรับสารที่น่าสนใจหรือที่เราสนใจ สอดคล้องกับเจตคติและความเชื่อดั้งเดิมของเรา และหลีกเลี่ยงที่จะรับสารที่ขัดแย้งกับเจตคติและความเชื่อของเราด้วย

(3) การเลือกรับรู้และการเลือกตีความหมายได้ (Selective Perception and Interpretation) เลือกให้ความสนใจต่อสารใดสารหนึ่งแล้วเรายังเลือกรับรู้เฉพาะที่ดีความสารที่เราได้รับรู้

(4) การเลือกจดจำเฉพาะที่นำไปใช้ได้ (Selective Retention) เพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของเราได้ดีกว่าเรื่องที่ขัดแย้ง หรือต่อต้านความคิดเห็นของเรา

3) การตีความหมายไม่ตรงกัน (By Passing) ขณะที่ผู้ส่งสารและผู้รับสาร ใช้คำเดียวกัน แต่ความหมายอาจคลาดเคลื่อนไป ความหมายของภาษาอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ท้องถิ่นหรือเป็นภาษาที่มีความหมายทั่วไปกับภาษาที่มีความหมายทางเทคนิค เป็นต้น

4) ความสับสนระหว่างความรู้สึกกับความจริง (The Inference Observation Confusion) คู่สื่อสารไม่รู้ตัวว่าสิ่งที่ตนพูดนั้นเป็นการพูดตามความรู้สึกของตน ไม่ใช่เป็นการพูดตามความจริงที่ตนได้พบเห็น การพูดลักษณะนี้เป็นการพูดโดยการทึกทัก หรือเป็นการพูดตามความคิด และความรู้สึกของผู้พูด ซึ่งย่อมจะทำให้เกิดการผิดพลาดจากความจริงได้

5) การไม่เปลี่ยนแปลงความเห็น (Frozen Evaluation) การไม่ยอมเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดเช่นนี้ ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการสื่อสาร เพราะจะทำให้เรายึดถืออยู่กับของเดิม ซึ่งอาจจะเป็นความคิดที่ล้าสมัย

6) การมองไม่เห็นความแตกต่าง (Indiscrimination) ที่มักจะชอบจำแนกสิ่งของออกเป็นหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกในการจดจำ แต่การกระทำเช่นนี้จะทำให้เราละเลยในความแตกต่างเล็ก ๆ น้อย ๆ จนทำให้เราขาดความรู้ที่แท้จริงในสิ่งนั้น จึงทำให้การสื่อสารคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

7) การมีความคิดแบบสุดโต่ง (Polarization) มองตัดสินอะไรเด็ดขาด ไม่มีการประนีประนอม มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ว่ามีเพียงสองลักษณะการมีความคิดแบบสุดโต่ง เช่นไม่ดำก็ขาว ไม่มีเทา เป็นต้น

8) การมีความคิดว่ารู้หมด (All ness) เพราะจะทำให้เรามีความคิดแคบปิดเบือนความจริง

สรุปอุปสรรคที่เกิดจากคู่สื่อสารที่กล่าวมาแล้วเป็นลักษณะรวม ๆ ถ้าพิจารณาแยกให้ละเอียดลงไปในบทบาทของผู้ส่งสารและผู้รับสารแล้วจะเห็นว่า ผู้ส่งสารต้องมีความรู้ในข่าวสารที่จะสื่อออกไปรับผิดชอบในข่าวสาร เข้าใจวัตถุประสงค์ของการส่งข่าวสาร มีเจตคติที่ดีต่อทุกองค์ประกอบในการสื่อสาร ควบคุมความรู้สึก และความเชื่อมั่นของตนเองในขณะสื่อสารได้ พฤติกรรมการแสดงออกในการสื่อสารสอดคล้องกับเนื้อหาของสาร การสื่อสารที่มีลักษณะการถ่ายทอดต่อเนื่องไป เช่นการสื่อสารในองค์การผู้ส่งสารจะต้องคงความถูกต้องไม่บิดเบือนข่าวสารด้วยการตัดทอนต่อเติมเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขความหมายของข่าวสาร ซึ่งอาจเกิดได้ในลักษณะหนึ่งเป็นการกรอง (Filter) การบิดเบือน (Distorting) หรือการปฏิเสธที่จะสื่อสาร (Refusal to Communicate)

ส่วนอุปสรรคที่เกิดจากผู้รับสาร ก็จะเกี่ยวเนื่องจากผู้ส่งสารได้ เช่น ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร ผู้รับสารก็จะเป็นผู้ประเมิน การเลือกในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการเลือกเปิดรับ การเลือกให้ความสนใจ การเลือกรับรู้หรือตีความ และการเลือกจดจำ ล้วน

แต่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้รับสารเป็นสำคัญ นอกจากนี้พื้นฐานความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความพร้อม ความสนใจ และความรับผิดชอบ รวมทั้งอารมณ์ของผู้รับสารยังมีส่วนต่อผลของการสื่อสารอีกด้วย

2.1.6.6 อุปสรรคที่เกิดจากสาร

สารที่ผู้ส่งสารส่งออกไปยังผู้รับสาร อาจจะเป็นอุปสรรคของการสื่อสารได้ ถ้าสารนั้นขาดความพอเหมาะพอดีกับกำลังความสามารถในการรับสาร เช่น ยากหรือง่ายเกินไปสำหรับผู้รับสาร สารขาดการจัดลำดับเรื่องราวที่ดีพอ สารมีลักษณะสลับซับซ้อน กลุ่มเครือ หรือไม่แจ้งชัด ปริมาณข่าวสาร ลักษณะความเหมาะสม และความต่อเนื่องของเนื้อหาสาร การจัดลำดับและประเภทของข่าวสาร ความแน่นอนชัดเจนของสาร การเลือกสรรข่าวสาร การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม สารที่มีรูปแบบที่ล้าสมัยไม่เหมาะสมกับผู้รับสาร ล้วนแล้วแต่จะทำให้การสื่อสารไม่ประสบผลได้ นอกจากนี้ สารซึ่งมีลักษณะขัดกับระบบความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของผู้รับสารอย่างรุนแรงก็อาจจะเป็นอุปสรรคในการสื่อสารได้ เช่น ถ้านำสารซึ่งมีลักษณะให้คุณค่าในเรื่องความเชื่อทางไสยศาสตร์ไปสื่อสารในกลุ่มคนที่มีความคิดในเชิงวิทยาศาสตร์ เชื่อในระบบเหตุผลสารนั้นก็ย่อมจะไม่มีคามหมายหรืออาจทำให้ผู้รับสารเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อผู้ส่งสารได้

2.1.6.7 อุปสรรคที่เกิดจากช่องทางการสื่อสาร

อุปสรรคของการสื่อสารอาจอยู่ที่สื่อหรือช่องทางที่ผู้ส่งสารเลือกใช้ ถ้าผู้ส่งสารเลือกใช้ช่องทางที่ไม่เหมาะสม เช่น เลือกใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง เพื่อสอนการเขียนภาษาไทย เป็นต้น การเลือกใช้สื่อจึงต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิดที่แตกต่างกันไป นอกนั้นยังต้องคำนึงถึงความสะดวกสบายความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้รับสารในการที่จะรับสารด้วย

- 1) อุปสรรคโดยทั่วไปในการติดต่อสื่อสาร แล้วจะแบ่งออกได้ 6 ประเภท คือ
 - (1) การไร้ความสามารถ (Disability) ทางร่างกาย เช่น หูหนวก เป็นใบ้ หรือไม่มีความสามารถ
 - (2) ระยะทางไกลไกล (Distance) ทำให้พูดกันไม่ได้ยิน หรือแม้แต่ใช้เครื่องสื่อสารบางชนิดระยะทางก็อาจมาเป็นอุปสรรคได้
 - (3) วัฒนธรรม (Culture) ของแต่ละชาติที่ไม่เหมือนกัน อาจทำให้แสดงกิริยาอาการบางอย่างอีกฝ่ายไม่เข้าใจ ก็ทำให้เป็นอุปสรรคในการสื่อสาร
 - (4) ภาษา (Language) ซึ่งไม่เหมือนกัน ยิ่งทำให้เข้าใจกันได้ยากขึ้น

(5) สิ่งแวดล้อม (Climate) เช่น อาจมีเสียงอื่นรบกวนในบริเวณนั้น ฝนตกมาก ฟังรบกวน

(6) ภูมิประเทศ (Terrain) เช่น มีเสียงก้อง เสียงสะท้อนในบริเวณนั้น หรืออยู่ในหุบเขาทำให้รับคลื่นวิทยุ โทรทัศน์ไม่ได้ เป็นต้น

2) อุปสรรคในการติดต่อทางจิตใจที่มองเห็นได้ไม่ชัด ได้แก่

(1) ความกลัว (Fear) ทำให้ไม่กล้าพูดไม่กล้าแสดงความคิดเห็น มักจะเกิดในกรณีผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ใหญ่กับเด็ก บางครั้งผู้น้อยอาจมีความสงสัย หรือมีข้อคิดเห็นที่ดีแต่ ขัดแย้งกับความคิดเห็นของผู้ใหญ่จึงมีความกลัว ทำให้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นนั้นออกมา

(2) ความตื่นเต้น (Excitement) อาจทำให้ลืมสิ่งที่ตั้งใจจะพูดติดต่อกันด้วย เกิดขึ้นได้หลายกรณี อาจตื่นเต้น

(3) เพราะสถานการณ์ที่ไม่เคยพบมาก่อน เช่น สถานที่แปลก บุคคลที่ติดต่อยู่เป็นคนแปลกหน้าเป็นคนสำคัญมาก

(4) ความลำเอียง (Bias) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากที่เริ่มมีการติดต่อกันแล้ว เช่น ผู้ที่มาติดต่อด้วยเป็นหญิงสาวงาม หรือเสียงที่พูดติดต่อด้วยไพเราะทำให้เกิดความลำเอียงอยากติดต่อด้วยมากกว่า เป็นต้น

(5) ความอคติ (Partiality) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนจะเริ่มมีการติดต่อกัน เช่น คนที่จบจากวิทยาลัยครูจันทร์เกษม ย่อมมีความรู้สึกชอบผู้ที่จบจากวิทยาลัยครูจันทร์เกษมมากกว่าผู้ที่จบจากวิทยาลัยครูอื่น เป็นต้น

(6) ความโง่ (Stupidity) ซึ่งรวมทั้งความโง่ที่ไม่ค่อยรู้เรื่องจริง ๆ หรือมีความรู้ศัพท์ทางเทคนิคที่ผิดกัน ทำให้เข้ากันได้ยาก ผู้ที่เป็นแพทย์มีศัพท์ทางเทคนิคที่ทำให้ผู้อื่นกลายเป็นคนโง่ไปได้

(7) ความเกลียด (Haleness) เป็นนิสัย ความเกลียดไม่ชอบติดต่อกับคนอื่นไม่พยายามติดต่อกับคนอื่น เช่น คนไทยบางคนแม้ว่าจะรู้ภาษาอังกฤษอยู่บ้าง ถ้าพยายามพูดพยายามติดต่อก็อาจอธิบายอะไรให้คนต่างชาติเข้าใจได้ แต่เพราะความเกลียดไม่ยอมใช้ภาษาอังกฤษ ครั้นพบคนต่างชาติก็พยายามหลีกเลี่ยงยอมเป็นอุปสรรคในการติดต่อ

(8) ความเกรงใจ ความไม่สนิทสนมทำให้รู้สึกไม่สะดวกใจที่จะติดต่อด้วย หรือความไม่เชื่อถือทำให้ไม่ยอมติดต่อด้วยให้เสียเวลา ซึ่งอุปสรรคเหล่านี้จะต้องระมัดระวังให้มาก เพื่อจะสื่อสารกับผู้อื่น

2.1.6.8 การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

การสื่อสารอาจจะมีอุปสรรคหลายอย่างที่ทำให้การสื่อสารไม่ได้ผลตามที่ผู้ส่งสารต้องการ การที่จะขจัดอุปสรรคที่สกัดกั้นผลของการสื่อสารสามารถกระทำได้ในทุก ๆ ส่วนขององค์ประกอบการสื่อสารซึ่ง พรสิทธิ์ พัฒนานุรักษ์ คุณลักษณะของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ผู้ส่งสารจะต้องเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถืออันจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอีก 4 ประการ คือ

1) ทักษะในการสื่อสาร ซึ่งหมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการสื่อสารทั้งในทักษะที่เกี่ยวกับการเข้ารหัสสาร การถอดรหัส

2) ทักษะคิดในการสื่อสาร ถ้าผู้ส่งสารมีความเข้าใจและชื่นชอบต่อสารย่อมจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะเดียวกันถ้าผู้ส่งสารมีทัศนคติต่อผู้รับสารในแง่ดีแรงเสริมของผลการสื่อสารจะยิ่งบังเกิดประโยชน์มากขึ้นด้วย

3) ระดับความรู้ ความรู้ในเนื้อหาสาระของเรื่องที่จะสื่อสาร และความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารดีเพียงใด ความแจ่มชัดและความเข้าใจที่ปรากฏกับผู้รับสารยังมีประสิทธิภาพดีเพียงนั้น

4) สถานภาพในระบบสังคมและวัฒนธรรม ความเข้าใจสถานภาพในระบบสังคมและวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี สามารถปรับใช้หรือดัดแปลงวิธีการสื่อสารให้เหมาะสมต่อการยอมรับได้ย่อมจะทำให้เขามีอิทธิพลต่อการสื่อสารได้มาก

คุณลักษณะของสาร สารอันเป็นผลผลิตของผู้ส่งสารที่ประกอบด้วยรหัสเนื้อหาและการ จัดแต่งที่ถูกส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้รับสารนั้นจะเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งของประสิทธิผลการสื่อสาร ซึ่งลักษณะสำคัญ 4 ประการของเนื้อหาสาระที่จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ คือ

1) สารนั้นจะต้องมุ่งถึงผู้รับสารและได้รับความสนใจจากผู้รับสาร โดยการมุ่งสร้างสาร ให้ผู้รับสารสนใจ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงกาลเทศะ การส่งรหัส เป็นต้น

2) สารต้องมีลักษณะแสดงถึงความเหมือนกันของผู้ส่งสารและผู้รับสาร เพื่อแลกเปลี่ยนความหมายให้กันและกันได้ทราบชัด ซึ่งมีใช้เพียงแต่คำนึงถึงภาษาในการสื่อสารอย่างเดียว แต่ยังคงเข้าใจในส่วนของความนึกคิดของผู้รับสารด้วย เพื่อให้สารที่สื่อไปนั้นบรรลุประสิทธิผล

3) สารต้องเร้าความต้องการของผู้รับและแนะนำวิธีการที่ผู้รับสารจะได้รับ การตอบสนองความต้องการ เช่น การโฆษณาสินค้านอกจากจะเน้นสิ่งเร้าความต้องการของผู้รับสารแล้ว โดยทำให้เกิดความอยากซื้อ ผู้ส่งสารจะต้องบอกถึงวิธีซื้อหรือสถานที่ที่จะซื้อด้วย

4) สารต้องแนะนำวิธีที่ผู้รับสารที่จะตอบสนองความต้องการของตนตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ของกลุ่ม การที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่อยู่อาศัยรวมกันเป็นกลุ่ม ค่านิยมที่เกิดขึ้น ก็จะต้องสอดคล้องกับกลุ่มเป็นสำคัญ การสร้างสารที่จะให้ประสิทธิภาพจึงควรให้สอดคล้องกับครรลองวิถีชีวิตของกลุ่ม (Canalizing)

การใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม จะทำให้การสื่อสารบรรลุประสิทธิผล เช่นระดับเสียงและคุณภาพของเสียง ผู้รับสารจะเลือกจดจำเนื้อหาสาระของสารได้มาก แต่ถ้าผู้ส่งสารนิยมใช้ช่องทางในการส่งสารยอมทำให้ผู้รับสารไม่อาจจดจำสารนั้นได้ความคล่องตัวในการใช้ช่องทางการสื่อสารกับผลสัมฤทธิ์

จากแนวคิดการสื่อสาร สรุปได้ว่า การสื่อสารสามารถทำให้การดำเนินกิจกรรมประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้ ถ้าหากผู้ส่งสารหรือผู้รับสารไม่สามารถรับข้อมูลได้ถูกต้องตามความเป็นจริงจะทำให้การสื่อสารล้มเหลว เช่นเดียวกับการแจ้งข่าวอาชญากรรม ถ้าหากผู้ส่งสารไม่สามารถส่งข้อมูลได้ถูกต้อง ชัดเจน ในขณะที่เดียวกันถ้าผู้รับสารไม่สามารถรับข้อมูลได้ หรือรับข้อมูลที่ไม่ถูกต้องมาจะทำให้เกิดความล้มเหลวหรือเข้าใจผิดกันได้ ดังนั้น ความสำคัญของการติดต่อสื่อสาร ก็คือ ความถูกต้อง ชัดเจน สามารถส่งข้อมูลได้ทันเหตุการณ์จากผู้ส่งไปยังผู้รับได้อย่างแม่นยำ

2.1.7 แนวคิดการจัดการด้านการข่าว

การจัดการจัดการด้านการข่าวหรือการปฏิบัติการด้านการข่าว หรือวงรอบข่าวกรองมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ส่วนการข่าว กรมการปกครอง (2544, หน้า 14) ให้ความหมายว่า วงรอบข่าวกรอง (Intelligence Cycle) คือ กรรมวิธีหรือกระบวนการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ได้ข่าวกรองตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นกรรมวิธีในการผลิตข่าวสารให้เป็นข่าวกรอง ตามขั้นตอนอย่างมีระบบ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นกรรมวิธีในการผลิตข่าวสารให้เป็นข่าวกรอง ตามขั้นตอนอย่างมีระบบ กล่าวให้เข้าใจได้ง่ายที่สุด คือ วงรอบข่าวกรอง เป็นวงรอบการผลิตข่าวสารให้เป็นข่าวกรอง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

โรงเรียนรักษาความปลอดภัย (2533, หน้า 162) ให้ความหมายว่า คือ การดำเนินการรวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ หรือปัจจัยทั้งหลายขอแต่ละองค์ประกอบนำมาผสมผสานกันแล้วใช้ดุลยพินิจหาความสำคัญในแง่ของขีดความสามารถ จุดอ่อนแหลมและหนทางที่จะน่าจะปฏิบัติได้ของชาตินั้นๆ แล้วนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชาและ/หรือผู้ที่นำไปใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติต่อไป

ขั้นตอนการจัดการด้านการข่าว หรือวงรอบข่าวกรอง ประกอบไปด้วย ขั้นตอนต่างๆ รวม 4 ขั้นตอน ดังนี้ (ส่วนการข่าว, 2544 หน้า 14 - 18)

1) ขั้นตอนการวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การกำหนดความต้องการข่าวกรอง การจัดทำแผน รวบรวมข่าวสาร และการออกคำสั่งคำขอยังเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำกับดูแลให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรวบรวมข่าวสารได้ทันเวลา

2) ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร (Collection) ในขั้นนี้ คือ ขั้นลงมือปฏิบัติการตามแผนที่กำหนดไว้และจำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการหาข่าวอย่างเต็มที่ แต่การจะใช้เครื่องมือใดขึ้นอยู่กับระดับของการรวบรวมข่าวสารดังที่ได้กล่าวมาแล้วประกอบกับประสบการณ์และความชัดเจนของผู้ปฏิบัติเป็นสำคัญที่จะพลิกแพลงเลือกใช้เครื่องมือตามสถานการณ์ต่างๆ

3) ขั้นตอนการดำเนินการกรมการวิธี (Processing) คือ การนำข้อมูลข่าวสารที่ผ่านจากขั้นตอนรวบรวมมาแล้ว เข้าสู่ระบบหรือกระบวนการ เพื่อนำข่าวสารที่ได้รับมาให้เป็นข่าวกรองโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ข่าวกรองที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในประเด็นที่จะต้องคาดการณ์ไว้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต และสามารถที่จะป้องกันแก้ไขหรือแสวงประโยชน์จากข่าวกรองที่ได้รับมา ขั้นตอนการกรมการวิธี ประกอบด้วย

3.1 การบันทึกหรือการจัดระเบียบข่าวสาร เป็นการจัดข่าวสารลงในรูปของการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร โดยรวมข่าวสารที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้บรรดาเรื่องที่จะจัดอยู่ในประเภทเดียวกันรวมอยู่ ณ ที่แห่งเดียวกัน อันสะดวกในการเปรียบเทียบพิจารณาและทำรายการ

3.2 การประเมินค่า คือ การพิจารณาข่าวสารอันใดอันหนึ่ง เพื่อกำหนดถึงความเกี่ยวข้องความน่าเชื่อถือ ของแหล่งข่าวหรือเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าว และกำหนดถึงความถูกต้องของข่าวสารนั้นๆ

3.3 การตีความ การตีความเป็นกรมการวิธีขั้นสุดท้ายในการแปลงข่าวสารให้เป็นข่าวกรอง ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์ข่าวสารที่ประเมินค่ามาแล้ว เพื่อกำหนดถึงความหมายของข่าวสารนั้นตามนัยของข่าวสารหรือข่าวกรองที่มีอยู่แล้ว และนำเข้าสู่ข้อสรุปเกี่ยวกับความหมายที่น่าจะเป็นไปได้ของข่าวสารที่ได้ประเมินค่าแล้ว การตีความจึงเป็นผลที่ได้จากการพินิจพิจารณาอย่างพินิจพิเคราะห์แล้ว ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1) การวิเคราะห์ (Analysis) คือ การกลั่นกรองและคัดเลือกข่าวสารที่ได้ประเมินค่าแล้วเพื่อแยกเอาเรื่องที่มีความสำคัญ ๆ เหล่านั้นอันเกี่ยวข้องกับภารกิจและการปฏิบัติการของหน่วยออกมา

2) การสนธิกรรม (Integration) คือ การรวบรวมเรื่องต่างๆ ที่ได้ถูกแยกแยะออกด้วยการวิเคราะห์ และจากการข่าวสารอื่นๆ ที่ทราบแล้วเพื่อประกอบให้เป็นภาพที่สมเหตุสมผล

3) การอนุมาน (Deduction) คือ การหาความหมายจากเรื่องที่ได้สนธิกรรมแล้วการอนุมานย่อมจะเป็นข้อความที่สามารถตอบคำถามที่ว่า “ข่าวสารนี้มีความหมายอย่างไรในเมื่อสัมพันธ์กับพื้นที่ปฏิบัติการและสถานการณ์ฝ่ายตรงข้าม”

4) ขั้นตอนการใช้ประโยชน์และการกระจาย (Dissemination and Use) คือการนำผลการคาดการณ์ที่จะเกิดขึ้นและป้องกันหรือแสวงประโยชน์จากข่าวกรองที่ได้ไปใช้

ประโยชน์ต่อไป โดยอาจใช้ประโยชน์หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หรือหลายหน่วยงานร่วมกัน และในขั้นตอนนี้ก็จะกลับไปสู่จุดเริ่มต้นของผู้บังคับบัญชาในการกำหนดหัวข้อข่าวสารสำคัญ สำหรับการปฏิบัติในการเริ่มวงรอบข่าวกรองต่อไปหรืออาจจะส่งยุติปฏิบัติการก็ได้

ในการดำเนินการตามวงรอบข่าวกรองต้องยึดหลักสำคัญ คือ กระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ข่าวกรองจะต้องดำเนินไปภายใต้การปกปิด รวมถึงการกระจายให้กับบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ ได้รับรู้หรือนำไปใช้ประโยชน์ก็อยู่ภายใต้หลักการ การปกปิดเช่นกัน หากกล่าวโดยสรุป ข่าวกรองที่ดีต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) มีความถูกต้องแม่นยำ และเชื่อถือได้
- 2) มีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะนำมาใช้ประโยชน์
- 3) ต้องทันเวลาที่จะนำไปใช้ประโยชน์

แนวคิดดังกล่าวที่ได้นำเสนอไว้เป็นรูปแบบของการบริหารจัดการด้านการข่าว ลักษณะเป็นการเฉพาะและมีการใช้อยู่ในแวดวงผู้ปฏิบัติงานด้านการข่าวเท่านั้น ซึ่งเป้าหมายของการผลิตข่าวกรองออกมาใช้ประโยชน์ต้องเป็นไปเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปประกอบการตัดสินใจ การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศ

2.1.8 ทฤษฎีตำรวจผู้รับใช้ชุมชน (Community Policing Theory)

ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน หมายถึง หลักการการทำงานของตำรวจซึ่งส่งเสริมสนับสนุน แก่ต้นเหตุ เพื่อลดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความไม่เป็นระเบียบของชุมชน โดยเทคนิคการแก้ต้นเหตุปัญหา ด้วยความร่วมมือระหว่างตำรวจและชุมชนเป็นแนวคิดเริ่มต้นจาก เซอร์โรเบิร์ต ฟิล ผู้ก่อตั้งตำรวจมหานครลอนดอน หรือสก๊อตแลนด์ยาร์ด เจ้าของคำพูดที่ว่า “ตำรวจคือประชาชน ประชาชนคือตำรวจ” (The Police are the public and the public are the police) แนวคิดและหลักการทำงานของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน คือ แก้ไขเหตุร้าย และสืบสวนจับกุมผู้กระทำผิดเท่านั้น ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงกลยุทธ์ เพื่อป้องกันและควบคุมอาชญากรรมและลดความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม ซึ่งมีสาระสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (กองบังคับการปราบปราม, 2551 หน้า 17)

- 1) การขยายขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของงานตำรวจให้กว้างขวางขึ้น
- 2) การให้ความสำคัญอย่างเน้นหนักในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนอย่างใกล้ชิด ลึกซึ้ง สม่ำเสมอ และต่อเนื่องตลอดไป
- 3) การให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหา และการป้องกันอาชญากรรม
- 4) ความพยายามที่จะปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานตำรวจเพื่อกระจายการให้บริการและการวางแผนระดับชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

2.1.8.1 หลักการสำคัญของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

หลักการสำคัญของตำรวจผู้รับใช้ชุมชนประกอบด้วยหัวข้อใหญ่ ๆ 2 ข้อ ข้อแรก คือ ตำรวจเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนเกาะติดพื้นที่อย่างทั่วถึง ข้อที่สอง คือ ตำรวจนำชุมชนและหน่วยงานอื่นแก้ต้นเหตุอาชญากรรม หรือความไม่เป็นระเบียบในชุมชน

หลักการสำคัญของตำรวจผู้รับใช้ชุมชน 2 ข้อดังกล่าวแยกย่อยได้ 10 หลักการ ดังนี้ (กองบังคับการปราบปราม, 2551 หน้า 18 - 21)

1) การนำหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นแนวคิดหรือกลยุทธ์หลักในการทำงาน (Core Strategy) ที่ตำรวจทุกคนในองค์กรหรือหน่วยตำรวจจะต้องนำไปใช้เป็นหลักในการทำงานตั้งแต่หัวหน้าหน่วยหรือผู้บังคับบัญชาทุกชั้น จนถึงตำรวจทุกฝ่ายทุกแผนก (ไม่ใช่คิดว่าเฉพาะตำรวจชุดชุมชนมวลชนสัมพันธ์ เท่านั้นที่ต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน แต่พนักงานสอบสวนที่เป็นร้อยเวรสอบสวนหรือตำรวจสายตรวจไม่สนใจรับฟังแก้ไขปัญหาคาใจเดือดร้อนของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมาแจ้งความ) การจะแสดงออกว่า หน่วยตำรวจใดนำแนวคิดตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปเป็นแนวคิดหลักในการทำงานหรือไม่ ให้ดูจากการกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยมของหน่วยงานว่า มีการกำหนดแนวคิดหลักในการทำงานร่วมมือกับประชาชน หรือให้ประชาชนศรัทธา หรือใช้พลังมวลชนมาร่วมแก้ปัญหาอาชญากรรมหรือไม่ หรือมีนโยบาย ยุทธศาสตร์ในการนำหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนทั้ง 10 ข้อนี้ไปกำหนดหรือนำไปใช้เป็นหลักทำงานหรือไม่ งานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไม่ใช่โครงการชั่วคราวที่หมดเวลาหรือเงินงบประมาณแล้วเลิกทำ เช่น โครงการปราบโจรเถื่อนล้าง หรือโครงการนำตำรวจไปทำบุญร่วมกับประชาชนทุกวันพระ เป็นต้น แต่หลักการทำงานสำคัญที่ต้องทำตลอดไป จึงจะเป็น “ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน”

2) การกระจายอำนาจให้ตำรวจผู้ปฏิบัติ (Decentralized) ตำรวจสายตรวจ หรือตำรวจที่ทำงานสัมผัสประชาชน เช่น สายตรวจตำบล หรือตำรวจที่รับผิดชอบพื้นที่ จะต้องได้รับการกระจายอำนาจหรือมีอำนาจในการนำเสนอในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนให้ได้มากที่สุด แทนวิธีการทำงานแบบเดิมที่อำนาจการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อยู่ในส่วนกลาง เช่น ปัจจุบันหน่วยงานตำรวจไทยมอบอำนาจให้หัวหน้าสถานีตำรวจมีอำนาจมากขึ้นกว่าเดิม เช่น การสั่งคดี การปล่อยชั่วคราว การอนุมัติให้ข้าราชการตำรวจเดินทางไปราชการ เป็นต้น

3) การเกาะติดพื้นที่ และกระจายความรับผิดชอบให้ตำรวจแต่ละพื้นที่ (Fixed Geographic & Accountability) ในระบบตำรวจผู้รับใช้ชุมชน ตำรวจทุกคนไม่ว่าสายตรวจจรดยนต์ สายตรวจรถจักรยานยนต์ สายตำรวจตำบล หรือตำรวจประจำตึกยาม ฝ่ายอำนวยการ หรือผู้บังคับบัญชาในระดับต่าง ๆ จะได้รับมอบการกระจายอำนาจให้แบ่งรับผิดชอบพื้นที่ เป็นระยะเวลานานๆ เช่นจะไม่เปลี่ยนสายตรวจแต่ละผลัด หรือแต่ละเขตปล่อย จนทำให้ตำรวจสายตรวจ ไม่มีความคุ้นเคยหรือชาวบ้านไม่ “เชื่อถือ” หรือเห็นตำรวจเป็นคนแปลกหน้า

โดยควรจัดตำรวจแบบ “เกาะติดพื้นที่” การแบ่งมอบพื้นที่หรือเขตตรวจยึดถือชุมชนเป็นหลักมากกว่าสถิติคดี

4) ใช้พลังความร่วมมือของประชาชนและอาสาสมัคร (Volunteers) ในระบบตำรวจผู้รับใช้ชุมชน มุ่งเน้นให้มีการใช้ความร่วมมือจากประชาชนในรูปของการเป็นอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆตามที่ชุมชนหรือในพื้นที่ที่มีต้นทุนทางสังคมหรือมีการจัดตั้ง หรือมีความเหมาะสม ตำรวจมีหน้าที่ให้ความรู้และสร้างความร่วมมือ กำหนดวิธีการ จัดตั้งเพื่อประชาชนได้มาช่วยเหลืองานป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขความไม่เป็นระเบียบของชุมชนตามความเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ตำรวจมีเวลาไปทำงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมอื่นได้มากขึ้น รูปแบบของอาสาสมัครจะต่างไปในแต่ละพื้นที่ ชุมชนบางแห่งอาจจะเป็นการใช้อาสาสมัครที่มีหน่วยงานอื่นจัดตั้งไว้แล้ว หรือตำรวจจัดตั้งขึ้นเอง แล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่และชุมชนและความพร้อมของสภาพชุมชน เช่น อาสาสมัครตำรวจชุมชน (ตชต.) สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เหยี่ยวเวหา อาสาจราจร ตำรวจบ้าน สายตรวจประชาชน สมาชิกกู้ภัย สมาชิกชมรมเพื่อนบ้านเตือนภัย อาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน (อปพร.) และลูกเสือชาวบ้าน เป็นต้น

5) ใช้ผู้สนับสนุน (Enhancer) ในระบบตำรวจชุมชน ตำรวจจะต้องหาความร่วมมือในการสนับสนุนงานตำรวจชุมชนและองค์กรปกครองในพื้นที่ ไม่เฉพาะงานหลักคือการป้องกันอาชญากรรมเท่านั้น แต่ในระบบตำรวจชุมชน หน่วยตำรวจต้องแสวงหาทรัพยากรจากชุมชนจากหน่วยงานตำรวจอื่นๆ เช่น การจัดอาสาสมัครช่วยแจ้งข่าวเว็บไซต์ลามก การให้ประชาชนเป็นอาสาสมัครประชาสัมพันธ์ช่วยเหลือบริการผู้มาแจ้งความที่สถานีตำรวจ การจัดอาสาสมัครช่วยรับโทรศัพท์ที่ศูนย์วิทยุ การจัดอาสาสมัครลงข้อมูลสถิติคดี การจัดคณะกรรมการหาทุนช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และการรับการสนับสนุนงบประมาณจากชุมชนหรือท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลืองานตำรวจในด้านต่างๆ

6) การบังคับใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาชุมชน (Law Enforcement) งานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนยังถือว่า การสืบสวน จับกุมคนร้ายเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและปัญหาความไม่ระเบียบในชุมชน โดยเน้น **การจับกุมเพื่อแก้ปัญหา** ที่ถือเป็นความเดือดร้อนของชุมชนเป็นลำดับแรกสุด และตำรวจมีหน้าที่ในการรักษาความสมดุลระหว่างการบังคับใช้กฎหมายหรือการจับกุม กับความร่วมมือของชุมชน ในการแก้ไขต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรม หรือความไม่เป็นระเบียบของชุมชน

7) เน้นป้องกันปัญหาอาชญากรรมมากกว่ารอให้เกิดเหตุ (Proactive Crime Prevention) การตำรวจผู้รับใช้ชุมชน มุ่งเน้นในการทำงานเพื่อป้องกันไม่ให้อาชญากรรมเกิดมากกว่า การรอให้อาชญากรรมเกิดแล้ว จึงคิดติดตามจับกุมคนร้ายเพื่อฟ้องศาล กิจกรรมส่วนใหญ่ของตำรวจที่ทำร่วมกับชุมชน คือ สนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในการป้องกันอาชญากรรมด้วยชุมชนเอง โดยใช้เทคนิคกักตุนเหตุปัญห การควบคุมอาชญากรรมจาก

สภาพแวดล้อม การจัดระบบเพื่อนบ้านเตือนภัย หรือจัดสายตรวจประชาชน เป็นต้น เพื่อมุ่งเป้าประสงค์ในการลดอาชญากรรมและความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม

8) ใช้เทคนิคแก้ปัญหา (Problem Solving) ตำรวจสมาชิกชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ทำงานร่วมกันเพื่อกำหนด ต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน หรือปัญหาความไม่เป็นระเบียบในชุมชน (Scanning) แล้ววิเคราะห์สาเหตุของปัญหา (Analysis) แสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา (Response) ดำเนินการแก้ไขปัญหา แล้วประเมินผล (Assessment) เทคนิคในการแก้ปัญหานี้ เป็นการระดมความร่วมมือระหว่างตำรวจกับชุมชน เป็นการคิดแก้ปัญหากรอบความคิดการทำงานแบบเดิมของตำรวจ ที่ถือว่าการสืบสวนจับกุมคนร้ายได้ ก็นับเป็นการบรรลุภารกิจแล้ว แต่ถ้าตำรวจมีแนวคิดและทำงานตามความเชื่อแบบเดิม ปัญหาอาชญากรรมหรือความเดือดร้อนของชุมชนก็จะกลับมาอีก เพราะ **การจับกุมคนร้าย** ไม่ใช่การแก้**ต้นเหตุของปัญหา** ที่แท้จริง การใช้เทคนิคแก้ปัญหาลักษณะนี้ ควรถือเป็นหลักการสำคัญ เพราะที่ผ่านมา ประเทศไทยเคยใช้ ชุดชุมชนมวลชนสัมพันธ์เข้าไปสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตำรวจกับประชาชนได้แล้ว แต่ไม่ได้นำชุมชนมาระดมความร่วมมือกับตำรวจ ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมหรือความเดือดร้อนของชุมชน

9) การเป็นหุ้นส่วนและสร้างความร่วมมือระหว่างตำรวจและชุมชน (Partnerships) ในระบบตำรวจชุมชน ประชาชนในชุมชนคือหุ้นส่วนของตำรวจ ในการร่วมรับผิดชอบป้องกันอาชญากรรม หรือปัญหาความไม่เป็นระเบียบในชุมชน (ไม่ใช่เป็นปัญหาของตำรวจฝ่ายเดียว) ตำรวจและประชาชนในชุมชนต้องร่วมกับสำรวจปัญหาและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับความเดือดร้อน หรือความหวาดกลัวภัยอาชญากรรม และให้ชุมชนร่วมใช้เทคนิคแก้ปัญหา เพื่อร่วมแก้ต้นเหตุปัญหาเดือดร้อนจากอาชญากรรมดังกล่าว และตำรวจต้องสร้างความร่วมมือเป็นแกนนำในการระดมทรัพยากรความร่วมมือ หรือทำให้ประชาชนร่วมเป็นอาสาสมัครเพื่อดำเนินกิจกรรมป้องกันอาชญากรรมได้ด้วยตัวชุมชนเอง

10) ตำรวจต้องบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Integration) ในการบังคับใช้กฎหมายหรือแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันหลายอย่าง โดยเฉพาะการแก้ที่ต้นเหตุของปัญหา (ไม่ใช่เพียงแค่การจับคนร้าย) ตำรวจไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงจะเข้าไปจัดการได้ เช่น หอพักที่เป็นแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่นติดยาเสพติด เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์หรือประชาสงเคราะห์ มีหน้าที่ตามกฎหมายโดยตรงในการจัดระเบียบ หรือการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างบริเวณที่เกิดเหตุชิงทรัพย์หรือข่มขืนเสมอ เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การถอนใบอนุญาตให้บุคคลที่มีพฤติกรรมลักเล็กขโมยน้อย มีและใช้อาวุธปืน เป็นอำนาจของนายทะเบียนอาวุธปืน คือนายอำเภอท้องที่ (ต่างจังหวัด) การอนุญาตให้รถเร่ขายสุราตามงานเทศกาลหรืองานรื่นเริงต่างๆที่เป็นต้นเหตุให้วัยรุ่นซื้อสุราได้ทุกเวลานำไปสู่เหตุทำร้ายร่างกาย เป็นอำนาจของสรรพสามิต รถที่หายส่วนมากเป็นรถจักรยานยนต์

ใหม่ที่ยังไม่ได้รับป้ายทะเบียนจากหน่วยงานขนส่งทางบก และสถานที่ที่หายมากที่สุดคือ ตลาดนัด ที่ฝ่ายพาณิชย์จังหวัดมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขอนุญาตให้เปิดตลาดนัดได้ ดังนี้ เป็นต้น

การจะรู้ว่าหน่วยตำรวจใดเป็น “ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน” เท่าใดหรือวัดระดับการนำหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนหรือวัด “ความเป็นตำรวจผู้รับใช้ชุมชน” มีเกณฑ์ในการวัดจากการทำงานของตำรวจ 5 ระดับ จากน้อยไปหามาก คือ (กองบังคับการปราบปราม ,2551 หน้า 21)

- 1) ตำรวจสนใจชุมชน เฉพาะเวลาประชาชนแจ้งความเท่านั้น
- 2) ตำรวจแนะนำการป้องกันอาชญากรรมแก่ชุมชน
- 3) ประชาชนแจ้งข่าวสารแก่ตำรวจเสมอ
- 4) ตำรวจนำชาวบ้านร่วมคิดร่วมทำแก้ปัญหาชุมชน

5) ชุมชนป้องกันอาชญากรรมด้วยชุมชนเอง โดยตำรวจเป็นแกน/สนับสนุนหน่วยงานอื่นก็เริ่มที่จะเห็นความสำคัญของชุมชน และมุ่งส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งเช่น กระทรวงยุติธรรมได้เริ่มนำหลักการยุติธรรมสมานฉันท์ (Restorative Justice) และการยุติธรรมชุมชน (Community Justice) เป็นต้น มาใช้ในชุมชน ซึ่งล้วนแล้วแต่สอดคล้องหรือเป็นแนวทางเดียวกับตำรวจผู้รับใช้ชุมชนทั้งสิ้น และหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดชุมชนเข้มแข็งหรือพลังแผ่นดินต่อต้านยาเสพติด หรือแม้กระทั่งแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งทุกแนวคิดมีวัตถุประสงค์ให้ ครอบครัว ชุมชน มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้นตำรวจก็สามารถที่จะใช้เครือข่ายเหล่านี้เป็นฐานในการทำงานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนได้ด้วย ในระบบตำรวจชุมชน ตำรวจต้องบูรณาการกับหน่วยงานที่จะแก้ไขส่วนที่เป็น “ต้นเหตุ” ทำให้เกิดปัญหาสังคม นำไปสู่อาชญากรรมหรือปัญหาปัญหาความไม่เป็นระเบียบของชุมชนโดยการจัดระเบียบสังคมให้ดีขึ้น

2.1.8.2 ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

กล่าวโดยสรุป ปรัชญาการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนเป็นปรัชญาในการทำงานแนวใหม่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า การที่ตำรวจกับชุมชนสร้าง “พันธมิตรในเชิงหุ้นส่วน” (Partnerships) ในการทำงานร่วมกันด้วยความไว้วางใจต่อกัน (Trust) โดยใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ๆ ย่อมสามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ความรู้สึกหวาดกลัวภัยอาชญากรรม และสภาพความไร้ระเบียบและความเสื่อมโทรมสังคมและทางกายภาพในชุมชนต่างๆ หลุยส์ ราเดเลต์ (Louis Radelet) และ เดวิด คาร์เตอร์ (David L.Carter) ได้วิจัยพบว่า ตำรวจผู้รับใช้ชุมชนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้ (กองบังคับการปราบปราม ,2551 หน้า 22 - 23)

- 1) คำแถลงภารกิจ หน่วยงานตำรวจมีคำแถลงภารกิจที่ชัดเจนหรือไม่ได้ตระหนักถึงพันธมิตที่แข่งขันส่วนระหว่างตำรวจกับชุมชนหรือไม่
- 2) การกระจายอำนาจ เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนได้รับมอบอำนาจในการพิจารณาแก้ไขปัญหาชุมชนมากน้อยเพียงใด
- 3) การแก้ไขปัญหา การตรวจท้องที่ของสายตรวจเป็นการตรวจลาดตระเวนไปตามสถานที่ต่าง ๆ หรือเป็นการตรวจเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหา ในวันหนึ่ง ๆ ตำรวจสายตรวจตระเวนไปตามถนนหนทางเพื่อรอวิฤตย์ให้ระงับเหตุ หรือใช้เวลาส่วนใหญ่ในการแก้ไขปัญหา
- 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน ตำรวจได้พัฒนาเครื่องมือหรือกลไกให้ชุมชนได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เครื่องมือหรือกลไกเหล่านี้ ประชาชนผู้อยู่อาศัยในชุมชนทราบหรือไม่ประชาชนหรือผู้แทนชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนในกระบวนการวางนโยบายหรือไม่ ผู้บริหารให้ความสนใจร่วมประชุมพบปะกับประชาชนหรือผู้แทนชุมชนบ้างหรือไม่ หรือปล่อยให้เจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนเท่านั้น
- 5) ทศนคติที่ตำรวจมีต่อประชาชน เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่อยู่บนสถานที่ตำรวจจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อประชาชน กรณีรับแจ้งความทางโทรศัพท์ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องชี้แจงแก่ผู้แจ้งให้รับทราบถึงแนวทางการปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงไป เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีความรู้สึกยอมรับประชาชนในชุมชน
- 6) ระบบการจัดการ หน่วยงานตำรวจจะต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการให้สอดคล้องกับปรัชญาการตำรวจ การบังคับบัญชาในระดับต่าง ๆ จะต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน มีการปรับบทบาทหน้าที่ของสายตรวจตำรวจให้สามารถทำงานร่วมกับชุมชนในการแก้ไขปัญหาได้ สร้างระบบการประสานงานกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนที่รับผิดชอบพื้นที่ปฏิบัติการกับสายตำรวจปกติ ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารให้สอดคล้องกับภารกิจ หน่วยงานตำรวจจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศในการทำงานร่วมกับชุมชนอย่างจริงจัง
- 7) การประเมินผลการปฏิบัติงานและการให้รางวัล จะต้องมีการปรับปรุงระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยวัดจากคุณภาพชีวิตของชุมชนที่ดีขึ้น มิใช่วัดจากสถิติตัวเลขการจับกุมหรือการออกไปสั่งจรรยา พัฒนาระบบการให้รางวัลและประกาศชมเชยผู้มีผลงานดี เน้นการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบพื้นที่ทำงานระยะยาวให้รู้จักชุมชน
- 8) การฝึกอบรม จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนให้มีความรู้ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาของชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา
- 9) การกำหนดเขตพื้นที่รับผิดชอบ การพิจารณากำหนดชุมชนเป้าหมายเพื่อมอบหมายพื้นที่รับผิดชอบให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนตามสภาพความเป็นจริงของชุมชน มิให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนกับชุมชนเป้าหมาย

10) เจ้าหน้าที่ที่มาจากการเลือกตั้ง ฝ่ายการเมืองมีความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนหรือไม่ และให้การสนับสนุนมากน้อยเพียงใด

11) ปรัชญาในการทำงานหรือเป็นเพียงโปรแกรมพิเศษ การนำปรัชญาตำรวจผู้รับใช้ชุมชนมาใช้ นั้น นำมาเป็นปรัชญาการทำงานของหน่วยงานตำรวจทุกฝ่าย หรือเป็นเพียงโปรแกรมพิเศษของหน่วยงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์หรือหน่วยป้องกันอาชญากรรมเท่านั้น หากนำมาใช้เฉพาะหน่วยย่อยโอกาสที่จะสำเร็จเป็นไปได้ยาก กรณีมีการประชุมร่วมกับผู้แทนชุมชน เพื่อวิเคราะห์ปัญหาหรือกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา เป็นความรับผิดชอบของทุกฝ่ายที่จะต้องเข้าร่วม

12) สื่อมวลชน ทำที่สื่อมวลชนต่อหน่วยงานตำรวจในการปรัชญาการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเป็นอย่างไร สื่อมวลชนพิจารณาผลการทำงานของตำรวจจากดัชนีชี้วัดตัวใด สถิติอาชญากรรม ผลการจับกุม หรือสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนที่ดีขึ้น

13) การเลือกรูปแบบของการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนที่แตกต่างกันมาใช้ตามความเหมาะสม หน่วยงานตำรวจย่อมมีข้อแตกต่างกันในการนำรูปแบบของการตำรวจผู้รับใช้ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางนโยบายและแก้ไขปัญหาชุมชนได้ดีที่สุดตามความเหมาะสม

สรุป การปฏิบัติงานของชุดชุมชนมวลชนสัมพันธ์ที่ดีต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และต้องแต่พนักงานสอบสวนที่เป็นร้อยเวรสอบสวนหรือตำรวจสายตรวจไม่สนใจรับฟังแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมาแจ้งความ การจะแสดงออกว่า หน่วยตำรวจได้นำแนวคิดตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไปเป็นแนวคิดหลักในการทำงานหรือไม่ ให้ดูจากการกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยมของหน่วยงานว่า มีการกำหนดแนวคิดหลักในการทำงานร่วมมือกับประชาชนหรือให้ประชาชนศรัทธาหรือใช้พลังมวลชนมาร่วมแก้ปัญหาอาชญากรรมหรือไม่ หรือมีนโยบาย ยุทธศาสตร์ในการนำหลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชนทั้ง 10 ข้อนี้ไปกำหนดหรือนำไปใช้เป็นหลักทำงานหรือไม่ งานตำรวจผู้รับใช้ชุมชนไม่ใช่โครงการชั่วคราวที่หมดเวลาหรือเงินงบประมาณแล้วเลิกทำ เช่น โครงการปราบโจรเถื่อนแล้ง หรือโครงการนำตำรวจไปทำบุญร่วมกับประชาชนทุกวันพระ เป็นต้น แต่หลักการทำงานสำคัญที่ต้องทำตลอดไป จึงจะเป็น “ตำรวจผู้รับใช้ชุมชน”

การกระจายอำนาจให้ตำรวจผู้ปฏิบัติ (Decentralized) ตำรวจสายตรวจ หรือตำรวจที่ทำงานสัมผัสประชาชน เช่น สายตรวจตำบล หรือตำรวจที่รับผิดชอบพื้นที่ จะต้องได้รับการกระจายอำนาจหรือมีอำนาจในการนำเสนอในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกับชุมชนให้ได้มากที่สุด แทนวิธีการทำงานแบบเดิมที่อำนาจการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ อยู่ที่ส่วนกลาง เช่น ปัจจุบันหน่วยงานตำรวจไทยมอบอำนาจให้หัวหน้าสถานีตำรวจมีอำนาจมากขึ้นกว่าเดิม เช่น การสั่งคดี การปล่อยชั่วคราว การอนุมัติให้ข้าราชการตำรวจเดินทางไปราชการ เป็นต้น

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 งานวิจัยในประเทศ

เอี่ยมเดือน ไชยหาญ (2542) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องลักษณะเครือข่ายชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะเครือข่ายด้านการเรียนรู้ เครือข่ายกิจกรรม และ เครือข่ายสนับสนุนทุนของชุมชน ปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของผู้นำ และทัศนคติ ของผู้นำต่อแนวทางการพัฒนาเครือข่ายด้านยาเสพติดในชุมชน โดยมีวิธีการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นกลุ่มผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการจำนวน 147 คน จาก 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนตรอกสะพานยาว ชุมชนลำปายำพัฒนา และชุมชนวัดช่องลม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความสัมพันธ์ด้วย t-test ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการ เป็นกลุ่มคณะกรรมการชุมชน กลุ่มผู้นำ ชุมชนแบบไม่เป็นทางการส่วนใหญ่เป็นกลุ่มแม่บ้าน ซึ่งมีอาชีพรับจ้างมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประมาณ 5,000 บาท และต่ำกว่า มีผู้นำชุมชนเป็นผู้ชักชวนให้เข้ามาเป็นเครือข่ายทำกิจกรรม ด้านยาเสพติด โดยมีเหตุผลที่ต้องการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน และร่วมทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ ซึ่งการดำเนินงานของผู้นำชุมชนที่เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชน มีการสร้างการเรียนรู้ด้วยการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในชุมชนของตนเองกับการ ประชุมอย่างเป็นทางการในชุมชน ส่วนการดำเนินการในด้านเครือข่ายกิจกรรม พบว่า มีลักษณะของความร่วมมือของผู้นำชุมชนในระดับปานกลาง โดยมีบทบาทเป็นผู้ร่วมในกิจกรรม และชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ยังมีการสร้างเครือข่ายกิจกรรมของผู้นำ ชุมชนด้วยการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านแรงงาน การแสดงความคิดเห็น และการช่วยเหลือในการ ติดต่อประสานงาน สำหรับเครือข่ายสนับสนุนทุน พบว่า แหล่งที่มาของเงินทุนได้มาจากการ บริจาคทั้งภายในและภายนอกชุมชน และยังได้มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายต่าง ๆ ที่ สามารถเปิดเผยและตรวจสอบความถูกต้องได้ สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่พบในการปฏิบัติงาน ของผู้นำ พบว่า ปัญหาด้านเครือข่ายการเรียนรู้เกิดจากการขาดความรู้ แนวคิดในการทำ กิจกรรมของผู้นำ และจัดกิจกรรมได้เฉพาะโอกาสเทศกาลเท่านั้น ปัญหาในด้านเครือข่าย กิจกรรมที่เกิดจากการขาดความร่วมมือของผู้นำและชุมชน โดยมีสาเหตุมาจากการขาดรายได้ เพราะต้องประกอบอาชีพประจำ และปัญหาในด้านเครือข่ายสนับสนุนทุนมาจากการขาดการ สนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและจากการระดมทุนของชุมชนเอง ทั้งนี้ทัศนคติของผู้นำชุมชนต่อแนวทางการพัฒนาด้านเครือข่ายการเรียนรู้มีทัศนคติเห็นด้วย อยู่มากต่อการได้รับการส่งเสริมวิชาการ เทคนิคต่าง ๆ การศึกษาดูงาน และการจัดเวที ชาวบ้านว่าทำให้ชาวบ้านมี

แนวคิดในการปรับปรุงงานของตนให้ดีขึ้น สำหรับทัศนะต่อแนวทาง การพัฒนาเครือข่าย กิจกรรมมีความเห็นด้วยอยู่มากต่อการได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน ทุกกลุ่มและการมีส่วนร่วม กับหน่วยงานภายนอกในการกำหนดสภาพปัญหาและวิธีดำเนินการ ปฏิบัติงานในชุมชน และให้ความสำคัญกับการตระหนักในการแก้ไขปัญหาสาเหตุด้วยการเป็น ผู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจของชุมชนเอง รวมทั้งยังมีทัศนะต่อแนวทางการพัฒนาเครือข่าย สนับสนุนทุนมี ทัศนะเห็นด้วยกับหน่วยงานราชการที่จะช่วยประสานแหล่งทรัพยากรได้ดีกว่า ชุมชน ประสานงานเอง และการจัดการด้านเงินทุนต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมเพื่อความถูกต้อง สามารถ เปิดเผยและตรวจสอบได้ ดังนั้นข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ ควรมีการกำหนดนโยบาย และ มาตรการที่ส่งเสริม การปฏิบัติให้เกิดเป็นลักษณะเครือข่ายชุมชนด้านยาเสพติดแต่ละด้านใน ชุมชน กำหนด งบประมาณอย่างต่อเนื่อง และควรมีการจัดตั้งชุมชนที่ทำงานด้านยาเสพติดให้ เป็นเครือข่าย องค์การชุมชนที่ทำงานด้านยาเสพติดต่อไป สำหรับข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติควรมี การวางแผน การดำเนินงาน ประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งเป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งในแต่ละเครือข่าย และกระจายการให้บริการ ครอบคลุมทุก พื้นที่ไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนควรมีการผลักดันให้คนรุ่นใหม่ได้มี โอกาสร่วม เป็นผู้ดำเนินการจัดการต่าง ๆ ที่จะเป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินการ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสาเหตุของชุมชนที่สำคัญต่อไป และผู้นำชุมชนควรมีการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ ควบคู่ไปกับกิจกรรมด้านยาเสพติด เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนไปพร้อม ๆ กันทุกด้านและ นำไปสู่ การปรับสภาพแวดล้อมในชุมชนให้ดีขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีอีกด้วย

เขมชาติ ประกายหงษ์มณี (2543) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผล ต่อการมีส่วนร่วมของในโครงการสมาชิกแฉ่งข้าวอาชญากรรม เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และการวิจัยเชิงสำรวจผสมผสานกันซึ่งผลการศึกษาได้ดังนี้ 1. แนวความคิดเกี่ยวกับโครงการ สมาชิกแฉ่งข้าวอาชญากรรม คือ มุ่งแก้ไขปัญหาที่มีอยู่โดย การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างตำรวจกับประชาชน ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับการ ป้องกันปัญหาอาชญากรรมในชุมชน 2. ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมประชาชนซึ่งเป็น สมาชิกในโครงการแฉ่งข้าวอาชญากรรมมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย 3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับการมีส่วนร่วมในโครงการสมาชิกแฉ่งข้าวอาชญากรรมได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การเคยเป็นสมาชิกกลุ่มหรือองค์การ การประกอบ กิจกรรมชุมชน การเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม การเคยรับรู้ข่าวสารอาชญากรรม ทัศนคติต่อ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และความสนใจในโครงการ

วิลาวัลย์ คงขาว (2544) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องระบบงานเครือข่าย สารสนเทศภายในองค์กรเพื่อการพัฒนาของสำนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรมี วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงการนำระบบงานเครือข่ายสารสนเทศภายในองค์กรมาใช้ เพื่อการ พัฒนางานสำนัก ตรวจสอบภาษี กรมสรรพากร และเพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการนำ

ระบบงาน เครือข่ายสารสนเทศภายในองค์กรมาใช้ เพื่อการพัฒนางานของสำนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ข้าราชการสำนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากร ประกอบด้วย 4 ส่วนงานคือ ส่วนสืบสวนและประมวลหลักฐานส่วนคดีและเร่งรัด ภาษีอากร กลุ่มสอบยันกลาง และฝ่ายบริหารงานทั่วไป รวมจำนวน 189 คนดำเนินการวิจัย โดยอาศัยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัย พบว่า 1. ข้าราชการสำนัก ตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบงานเครือข่ายสารสนเทศ ได้เป็นอย่างดี 2. ข้าราชการสำนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรมีความคิดเห็นต่อการนำ ระบบเครือข่ายสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนางานของสำนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากร โดยข้าราชการ ตั้งแต่ระดับ 3-6 เห็นด้วยว่าการนำระบบงานเครือข่ายสารสนเทศภายใน องค์กร ช่วยพัฒนางานของสำนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรได้ 3. ปัญหาและอุปสรรคในการ นำระบบงานเครือข่ายสารสนเทศมาใช้ เพื่อการพัฒนางานของสำนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากร ปรากฏว่า ข้าราชการส่วนใหญ่ยังต้องการให้องค์กรจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการ ใช้โปรแกรมต่าง ๆ เพิ่มจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และจัด หาอุปกรณ์ให้ทันสมัยเพื่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะควรเพิ่ม ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับ ข้าราชการทุกระดับ โดยจัดหลักสูตรโปรแกรม สำเร็จรูปให้เหมาะสมกับตำแหน่ง และอายุในการรับราชการเพื่อสามารถนำมาใช้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด และสามารถประยุกต์ใช้กับงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิทยา เจริญผล (2545) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของโครงการ ฝึกอาชีพพระยะสันโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ของวิทยาลัย การอาชีพเทิง จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2541-2542 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาประสิทธิภาพของโครงการ ฝึกอาชีพพระยะสันโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน อัน เนื่องมาจากพระราชดำริฯ ของวิทยาลัยการอาชีพเทิง จังหวัดเชียงรายปีการศึกษา 2541-2542 (ตาม วัตถุประสงค์) เพื่อศึกษาผลกระทบทางบวกของโครงการฯ และเพื่อเปรียบเทียบ กลุ่ม อายุ เพศ เกี่ยวกับผลกระทบทางบวกของโครงการฯ เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยเป็นแบบประเมิน ประเภทตรวจสอบรายการ และมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถามปลายเปิด กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพ ตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ของวิทยาลัยการอาชีพเทิง จังหวัด เชียงราย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2541-2542 ที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการใน ภาคเอกชนและที่ประกอบอาชีพอิสระ (ในเขตอำเภอเชียงของ อำเภอเวียงแก่น และอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย) หัวหน้างานหรือเจ้าของสถานประกอบการ ภาคเอกชน (ในเขตอำเภอเชียง ของ อำเภอเวียงแก่น อำเภอเทิง จังหวัด เชียงราย) ครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ของ ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้บริหารของวิทยาลัยการอาชีพเทิงและผู้ปฏิบัติงานในโครงการฯ จำนวน 200 คน แบบประเมินผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความตรงเฉพาะหน้า มีค่าสัมประสิทธิ์

ความเชื่อมั่น ชุดที่ 1 เป็น .9468 ชุดที่ 2 เป็น .9194 และได้รับตอบกลับคืน 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t แบบกลุ่มอิสระ ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังนี้ 1. ประสิทธิภาพของโครงการฝึกอาชีพพระยาสันโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของวิทยาลัยการอาชีพเทิง จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2541-2542 ในด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านเนื้อหาวิชา ที่นำมาใช้สอนในการฝึกอาชีพ ด้านเทคนิคทักษะและวิธีปฏิบัติงาน ด้านการจัดการ ศึกษา ภาควิชาปฏิบัติ ด้านความเหมาะสมของวิชาชีพที่จัดสอน และด้านระยะเวลา ในการปฏิบัติงาน ในภาพรวม มีผลการประเมินในระดับมาก 2. ผลกระทบทางบวกของโครงการฝึกอาชีพพระยาสันโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ของวิทยาลัยการอาชีพเทิง จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2541-2542 ในด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านรายได้และคุณภาพชีวิต ด้านความพึงพอใจ ด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ และด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอาชีพ ในภาพรวมมีผลการประเมิน ในระดับมาก 3. กลุ่มอายุและเพศของผู้ที่ผ่านการฝึกอาชีพ ที่มีต่อผลกระทบทางบวก ของโครงการฝึกอาชีพพระยาสันโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ของวิทยาลัยการอาชีพเทิง จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2541-2542 ไม่มีความแตกต่างกัน

เกรียงไกร กุญชร (2545) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม : ศึกษากรณี อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษามีส่วนร่วมในโครงการสมาชิก แจ้งข่าวอาชญากรรมของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม ในเขตอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ และเพื่อศึกษาว่า ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ซึ่งได้จำนวน กลุ่มตัวอย่าง 277 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามในการ วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS/PC+ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเพียร์สันไควร์-สแควร์ และค่าคราเมอร์วี ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม ได้แก่ อายุ การศึกษา และรายได้

กิตติพัฒน์ จะแจ้ง (2545) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมในเขตท้องที่ สถานีตำรวจนครบาลสำหรับการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการปฏิบัติงานกับตัวแปรด้าน ประชากร ด้านเศรษฐกิจและด้านจิตวิทยา และเพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมในเขตท้องที่สถานีตำรวจนครบาล สำหรั โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 248 คน และจากการศึกษารายกรณีจำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการปฏิบัติงานของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมในด้าน ความรู้เกี่ยวกับ

อาชญากรรมเบื้องต้นอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านทักษะในการแจ้งข่าว อยู่ในระดับสูง และพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานของ สมาชิกแจ้งข่าว อาชญากรรมได้แก่ การมีส่วนร่วมในงาน รายได้ แรงจูงใจในงาน ทักษะคดี ต่องานและระดับการศึกษา โดยปัจจัยการมีส่วนร่วมในงานมีความสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะคดีต่องาน รายได้ แรงจูงใจในงาน และระดับการศึกษา ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้งหมดร่วมกันมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ปานกลาง ($R=0.481$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความสามารถในการ ปฏิบัติงานได้ร้อยละ 23.2 สำหรับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนั้นพบว่าในด้าน การฝึกอบรมควรมี การปรับปรุงหลักสูตร วิธีการฝึกอบรม และควรมีการอบรมทบทวนซ้ำ สมาชิกแจ้งข่าว อาชญากรรมยังขาดความมั่นใจในความปลอดภัยของตนเองและประสบปัญหา การรับแจ้งข่าว ของเจ้าหน้าที่ตำรวจล่าช้า จากผลการวิจัยมีข้อสังเกตในการศึกษาแรงจูงใจของสมาชิกแจ้งข่าว อาชญากรรมที่ มีลักษณะงานเป็นงานอาสาสมัครว่าแรงจูงใจที่มีผลต่อความสามารถในการ ปฏิบัติงานนั้น เป็นแรงจูงใจที่มุ่งหวังให้สังคมได้รับประโยชน์มิใช่แรงจูงใจที่มุ่งให้ตนเองได้รับ ผลประโยชน์ เช่น ค่าตอบแทน สวัสดิการต่าง ๆ ซึ่งสิ่งดังกล่าวจะเป็นลักษณะแรงจูงใจ ของงาน ทั่วๆ ไปที่มีในงานอาสาสมัคร

ธนสิทธิ์ กุลวามเนตร (2545) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมใน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมทางวิทยุสื่อสาร 245 เมกะเฮิรตซ์ (เหยี่ยวเวหา) ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ตลอดจนปัญหา และข้อเสนอแนะในการให้สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมทางวิทยุสื่อสาร 245 เมกะเฮิรตซ์ เข้ามา มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมากขึ้น ผลการวิจัย พบว่า สมาชิกแจ้ง ข่าวอาชญากรรมทางวิทยุสื่อสาร 245 เมกะเฮิรตซ์ มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมใน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในกรุงเทพมหานคร การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ความต้องการช่วยเหลือการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความต้องการได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติและความต้องการความ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ และ ข้อเสนอแนะในการให้สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมทางวิทยุสื่อสาร 245 เมกะเฮิรตซ์ (เหยี่ยวเวหา) เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมากขึ้น คือ ควรมีการ ประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตามสถานีตำรวจทุกแห่งรู้จักโครงการและให้ความสำคัญกับ สมาชิกโครงการมากกว่านี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2546 หน้า 228) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่ทำให้เครือข่ายทางสังคมอ่อนแอ ผลการวิจัย พบว่า สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญคือ นโยบายของรัฐที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทางสังคม การขาดความเข้าใจและยอมรับในการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ขาดการพึ่งพาตนเองในด้านต่าง ๆ หรือการเฝ้ารอคอยความช่วยเหลือจากภายนอก ขาดกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนา

สถาพร ฉายแสง (2548) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทในการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ : กรณีศึกษาโครงการห้องเรียนทูลุ บริษัททูลุ คอร์ปอเรชั่น มหาชน จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบทบาทในการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ ในด้านการจัดตั้งเครือข่ายด้านการจัดการเครือข่าย ด้านการใช้ประโยชน์และด้านการธำรงรักษาเครือข่าย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูแกนนำของชมรมครู โครงการห้องเรียนทูลุ บริษัททูลุ คอร์ปอเรชั่น มหาชน จำกัด ผลการวิจัย พบว่า บทบาทการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ย 3.6 ซึ่งอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ส่วนเพศหญิงโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.4 ซึ่งอยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง บทบาทในการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของประชากรกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.6 ซึ่งอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ส่วนอายุสูงกว่า 40 โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.4 ซึ่งอยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง บทบาทในการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.5 ซึ่งอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ส่วนระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.4 ซึ่งอยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง บทบาทในการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม สถานภาพโสด โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.4 ซึ่งอยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง ส่วนสถานภาพสมรส หม้าย หย่า และแยกกันอยู่ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.5 อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก บทบาทในการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์การทำงานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.5 ส่วนประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.5 โดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ส่วนขนาดโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 300 – 1,200 คน โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.5 ซึ่งอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก และส่วนขนาดโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 1,200 คน ขึ้นไป โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.4 อยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง บทบาทในการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยชมรมครูห้องเรียน ICT โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.3 ซึ่งอยู่ในระดับการปฏิบัติปานกลาง ส่วนชมรมครูห้องเรียนวิทยาศาสตร์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 3.6 ซึ่งอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก

นิรันดร์ สมุทรสาคร (2548 หน้า 89-90) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายประชาชนสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพบก ศึกษาเฉพาะกรณี กองทัพภาคที่ 1 จากการศึกษา พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะปัญหาการตอบสนองต่อข่าวสารที่ประชาชนรายงาน และปัญหาการรักษาความปลอดภัยของประชาชนที่เป็นแหล่งข่าวหรือผู้ให้ข่าวสาร ในด้านปัจจัยแห่งความสำเร็จในการให้ประชาชนร่วมมือให้ข่าวสาร ได้แก่ การส่งเสริม กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมสองทางและการเสริมสร้างเครือข่ายการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับหน่วยงานทหาร โดยในเรื่องนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการพัฒนาโครงการแหล่งข่าวกับประชาชนที่เป็นแหล่งข่าวประชาชนของกองทัพบก คือในแต่ละพื้นที่สมควรจัดตั้งหน่วยควบคุม (Chief Information Officer : CIO) และคัดเลือกกำลังพลที่มีสมรรถนะ (Competency) ด้านการข่าวทำหน้าที่ประสานงานข่าวกับประชาชนที่เป็นแหล่งข่าวหรือผู้ให้ข่าวอย่างต่อเนื่องการปฏิบัติงานข่าวให้ปรับเปลี่ยนทัศนคติจากการทำงานข่าวในลักษณะให้รู้เท่าที่จำเป็น (Need to Know) เป็นการทำงานข่าวในลักษณะการใช้ข่าวสารและข้อมูลร่วม (Need to Share/Sharing Information)

ธวัชชัย ดวงแก้ว (2549) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรม : กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้แจ้งข่าวอาชญากรรมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 2) เพื่อศึกษาสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมตามความคิดเห็นของสมาชิกผู้แจ้งข่าวอาชญากรรมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตามความคิดเห็นของสมาชิกผู้แจ้งข่าวอาชญากรรมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกับสมาชิกผู้แจ้งข่าวอาชญากรรมจำนวน 200 คน และตรวจสอบความสมบูรณ์ พบว่าสมบูรณ์ จำนวน 170 คน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์และเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 ผู้วิจัยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการประมวลข้อมูลผลข้อมูล พร้อมกับใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS Version 10.0 ในการแปลผลข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1. สมาชิกผู้แจ้งข่าวอาชญากรรมมีบทบาทในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอยู่ในระดับมากประกอบด้วย การให้ข้อมูลข่าวสารเบาะแสแหล่งคนร้ายแก่ตำรวจ คอยสอดส่องดูแลบุคคลในครอบครัวไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทุกชนิด ช่วยเหลือราชการตำรวจตามหน้าที่ของพลเมืองดี เข้าร่วมช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเมื่อตำรวจมาถึงที่เกิดเหตุ รีบให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ตำรวจ ช่วยดูแลสิ่งของสาธารณะและรีบแจ้งเหตุต่อตำรวจทันทีเมื่อมีผู้ทำลายตามลำดับ ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของทั้ง 15 กิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง 2. สมาชิกผู้แจ้งข่าวอาชญากรรมในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรม พบว่า สาเหตุที่ทำให้สถิติการ

เกิดอาชญากรรมสูงขึ้นตามความคิดเห็นของสมาชิกผู้แจ้งข่าวอาชญากรรม คือความยากจน ในขณะที่สาเหตุรองประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจขาดการประชาสัมพันธ์ถึงสถานภาพอาชญากรรม ความผิดปกติหรือความต้องการของแต่ละบุคคล และสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมรวมถึงความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการค้ำของผิดกฎหมายมีมากขึ้น 3. ปัญหาด้านอาชญากรรมตามความคิดเห็นของสมาชิกผู้แจ้งข่าวอาชญากรรมส่วนใหญ่เกิดจากผู้ที่ไม่ประกอบอาชีพ ช่วงเวลาที่ผู้กระทำความผิดเลือกก่อเหตุมักเป็นยามวิกาล ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้อยู่ในวัยรุ่น จำนวนของผู้กระทำความผิดในแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับประเภทของอาชญากรรม ทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดมักเลือกในการก่อเหตุแต่ละครั้งได้แก่เงินและเครื่องประดับทอง และการค้าขายสิ่งของผิดกฎหมายเป็นมูลเหตุในการเกิดอาชญากรรมได้มากที่สุด ในส่วนของแนวทางแก้ไขปัญหอาชญากรรมนั้นประกอบด้วย มาตรการด้านกฎหมายเป็นมาตรการที่เหมาะสมที่สุดในการนำมาเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตำรวจเป็นผู้ที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขปัญหในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การแจ้งเหตุต่อตำรวจ สมาชิกเห็นว่าการแจ้งโดยโทรศัพท์ เป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุด และวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมคือการจัดตำรวจออกตรวจดูแลรักษาความสงบสุขทุกหมู่บ้าน

อิทธิพล เพียงจันทร์ (2549) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของชุมชนในเขตอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชนของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกตำรวจบ้าน อาสาสมัครและสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน 50 คน สมาชิกตำรวจบ้าน 34 คน สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม 65 คน และอาสาสมัคร 5 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าตัวกลางเลขคณิต (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้ Sheffe ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกตำรวจบ้าน และ สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมป้องกันอาชญากรรมในเคสสถานของตน 2 อันดับแรก คือ ติดตั้งไฟฟ้าเพื่อให้แสงสว่างอย่างเพียงพอ และมีอาวุธปืนไว้ป้องกันทรัพย์สิน ส่วนอาสาสมัครป้องกันอาชญากรรมในเคสสถานของตน 2 อันดับแรก คือ ติดตั้งไฟฟ้าเพื่อให้แสงสว่างอย่างเพียงพอ และสร้างบ้านที่มีรั้วล้อมรอบอย่างมิดชิดมั่นคง แข็งแรง 2. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ได้ป้องกันอาชญากรรมในชุมชน 2 อันดับแรก คือ มีส่วนร่วมในการควบคุมให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎจราจร และช่วยเหลือเมื่อมีภัยพิบัติเช่นเพลิงไหม้ แผ่นดินไหว น้ำท่วม อาสาสมัครมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชน และดูแลความสงบเรียบร้อย

ภายในชุมชน เช่น การทะเลาะเบาะแว้ง การทำร้ายร่างกาย ซึ่งกันและกัน สมาชิกตำรวจบ้านมีส่วนร่วมในการให้ความปลอดภัยแก่ประชาชน และช่วยเหลือเมื่อมีภัยพิบัติเช่นเพลิงไหม้ แผ่นดินไหว น้ำท่วม และสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมมีส่วนร่วมในการควบคุมให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎจราจร และดูแลความสงบเรียบร้อยในช่วงเทศกาล เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ 3. กำหนด/ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร สมาชิกตำรวจบ้าน และสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในเคหสถานของตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ $= .05$ ดังนี้ คือ สร้างบ้านที่มีรั้วล้อมรอบอย่างมิดชิด มั่นคง แข็งแรง ติดตั้งไฟฟ้าเพื่อให้แสงสว่างเพียงพอ มีอาวุธปืนไว้ป้องกันทรัพย์สิน มีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยภายในบ้าน มีการติดตั้งเหล็กดัดภายในบ้าน และเลี้ยงสุนัขไว้เฝ้าบ้าน 5. กำหนด/ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร สมาชิกตำรวจบ้าน และสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนของตนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ $= .05$ ดังนี้ คือ ดูแลความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน เช่น การทะเลาะเบาะแว้ง การทำร้ายร่างกาย ซึ่งกันและกัน อำนาจความสะอาดด้านการจราจร จับกุมผู้กระทำผิดกฎจราจร จับกุมผู้กระทำผิดกฎหมายอื่น ๆ สืบสวนผู้กระทำความผิด การปฏิบัติงานของสายตรวจ ตรวจค้นบุคคล ยานพาหนะ และอาคารสถานที่ปราบปรามการค้าประเวณี ปราบปรามการค้าขายยาเสพติด จับกุมผู้เสพยาเสพติด ช่วยเหลือในด้านกฎหมาย สร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชน ช่วยเหลือเมื่อมีภัยพิบัติเช่นเพลิงไหม้ แผ่นดินไหว น้ำท่วม ให้ความปลอดภัยแก่ประชาชน แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการลักทรัพย์วิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์และฉ้อโกงทรัพย์ จับกุมเกี่ยวกับการลักทรัพย์ การชิงทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกงทรัพย์ ยักยอกทรัพย์ เรียกค่า เป็นพยานให้กับพลเมืองดีที่ถูกกระทำผิดกฎหมาย เป็นอาสาสมัครในโครงการฝากบ้านกับตำรวจ และร่วมกับชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม

ยติยา กระต่ายโพธิ์ (2549) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารงานเครือข่ายองค์กรชุมชน กรณีศึกษา เครือข่าย กลุ่มอาชีพอำเภอโคกสำโรงการศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารงานเครือข่ายองค์กรชุมชน กรณีศึกษาเครือข่ายกลุ่มอาชีพ อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี โดยทำการศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารงานเครือข่าย ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานเครือข่าย รวมทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการร่วมวางแผนการดำเนินงาน ด้านการร่วมปฏิบัติงาน ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ และสุดท้ายด้านการร่วมติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ สมาชิกเครือข่ายกลุ่มอาชีพอำเภอโคกสำโรง จำนวน 224 คน ซึ่งจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก การได้รับข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครือข่าย โดยใช้เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ

แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ และค่าคะแนนเฉลี่ย ในการวิเคราะห์ลักษณะเบื้องต้น และใช้สถิติไคร้สแควร์ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการศึกษาพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารงานเครือข่ายกลุ่มอาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3.01) โดยสมาชิกเข้าไปมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมาคือด้านการวางแผนการดำเนินงาน ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน และสุดท้ายคือ ด้านการร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2. สมาชิกเครือข่ายกลุ่มอาชีพมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 71.9 3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานเครือข่ายองค์กรชุมชน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และระดับความรู้ความเข้าใจ ส่วนเพศและการได้รับข้อมูลข่าวสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม 5. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารงานเครือข่ายกลุ่มอาชีพ จำแนกตามตัวแปรอิสระอยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ เพศ มีค่าเฉลี่ย 3.06 จำแนกตามอายุ มีค่าเฉลี่ย 3.00 จำแนกตามระดับการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.45 จำแนกตามอาชีพ มีค่าเฉลี่ย 2.88 จำแนกตามรายได้ มีค่าเฉลี่ย 3.28 จำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีค่าเฉลี่ย 2.96 จำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ย 3.13 จำแนกตามความรู้ความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ย 2.94

2.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

United Nations (1981 หน้า 5) (อ้างใน บังอร ฤทธิ์ภักดี, 2528 หน้า 11)

ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม ทั้งกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมนั้นมีมาตลอดนับตั้งแต่เกิดชุมชนมนุษย์ การมีส่วนร่วมนี้เกิดขึ้นได้หลายลักษณะหลายรูปแบบ หลายวิธีการ หลายกิจกรรม และหลายวัตถุประสงค์ ทำให้ไม่สามารถให้คำนิยามความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ตายตัวได้ อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีการพยายามให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาที่เน้นเฉพาะตามความสนใจของแต่ละบุคคลไว้

จากรายงานการประชุมของ “The Ad Hoc Group of Experts เรื่อง Popular Participation and a Strategy for Promoting Community level Action and National Development” ได้กล่าวไว้ว่า “ คำว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ไม่สามารถให้คำจำกัดความที่ตายตัวได้ และมีการให้ความหมายต่าง ๆ กันไปในแต่ละประเทศ หรือแม้กระทั่งภายในประเทศเดียวกัน ในการจะเข้าใจความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะต้องดูบริบท (Context) ของแต่ละประเทศ และสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศนั้น” อย่างไรก็ตามที่ประชุมได้เสนอความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้กว้าง ๆ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะนำมาซึ่งโอกาสที่จะทำให้สมาชิกของชุมชนและสังคมสามารถเข้ามามี

ส่วนร่วมและมีอิทธิพลในกระบวนการพัฒนาและในการแบ่งสรรผลของการพัฒนาอย่างเป็นธรรม ซึ่งหมายถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นของ 1. การสนับสนุนกระบวนการพัฒนา 2. การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม 3. การตัดสินใจในรูปของการกำหนดเป้าหมาย การวางนโยบาย การวางแผน และการปฏิบัติตามแผน ทั้งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ถ้าแปลตรงตัวจะหมายถึง กิจกรรมที่ต้องอาศัยการร่วมมือของประชาชนในการกระทำ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย 2 ส่วนคือ บุคคลและการกระทำ ซึ่งในทางรัฐศาสตร์ จิตวิทยา และสังคมสงเคราะห์ อาจให้ความหมายของ คำว่ามีส่วนร่วมของประชาชนได้ดังนี้ ในทางรัฐศาสตร์ จะกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองจะมีการพูดถึงมากในรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ดังจะเห็นในสมัยกรีกโบราณ ซึ่งเป็นรูปแบบของการปกครองแบบที่ให้ประชาชนทั้งหมดเป็นผู้ใช้อำนาจในการปกครองโดยตรงส่วนทฤษฎีการมีส่วนร่วม (A Participation Theory of Democracy) ของ Rousseau กล่าวว่า 1. การมีส่วนร่วมต้องอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ ในการตัดสินใจว่าจะเลือกในการมีส่วนร่วมหรือไม่ ข้อสำคัญคือจะต้องไม่มีใครเป็นนายใคร หรือเป็นนายแห่งชีวิตใคร 2. กระบวนการมีส่วนร่วมนั้น จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและความสามารถพึ่งพาตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดการตระหนัก รับรู้ในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนเองการมีส่วนร่วมจะทำให้ปัจเจกบุคคล เกิดความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนั้น ในรูปแบบสมานฉันท์ และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สตาร์กี้ (Starkey, 1988) ได้สรุปจากประสบการณ์การทำงานในฐานะที่ปรึกษาทางวิชาการด้านการสร้างเครือข่ายทางสังคมในทวีปแอฟริกา และผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการกับเครือข่ายองค์กรการพัฒนา 40 แห่งทั่วโลก พบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความเข้มแข็งของเครือข่ายเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมให้มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 13 ปัจจัย คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน กลุ่มแกนนำที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน การหลีกเลี่ยงการรวมศูนย์อำนาจ หนุนส่วน ความเป็นเจ้าของและการเปิดโอกาสการมีทรัพยากรที่เพียงพอกับการดำเนินกิจกรรม ความอยู่รอดของเครือข่าย สถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย การเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกเครือข่ายการติดตามผล และประเมินผล การจัดการเครือข่าย การเกี่ยวข้องกับผู้ได้ประโยชน์ การมีส่วนร่วม และผลประโยชน์ตอบแทน ดังนี้

1) การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องมีความชัดเจน การมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สามารถกำหนดทิศทางของเครือข่าย กิจกรรมหลัก และประเภทของบุคคล และองค์กรที่จะเข้ามาเป็นสมาชิก ทั้งนี้โดยให้สมาชิกเครือข่ายได้มีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ของเครือข่ายด้วย นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ของเครือข่ายต้องมีการทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อประเมินความก้าวหน้าของการทำงานของเครือข่ายว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2) ความชัดเจนในการดำเนินกิจกรรม ต้องดำเนินกิจกรรมที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกเครือข่าย เครือข่ายจะถูกขับเคลื่อนและดำรงอยู่ได้ก็ด้วยการมีกิจกรรม

ที่ทำให้สมาชิกมีโอกาสปะทะสังสรรค์และแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยตรง การทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในเครือข่ายสามารถแก้ไขปัญหา ร่วมกันได้

3) กลุ่มแกนนำที่เป็นผู้ประสานงานแม้ว่าการมีส่วนร่วมจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำงานของเครือข่าย กลุ่มแกนนำของเครือข่ายเป็นสิ่งจำเป็นในการผลักดันกิจกรรม ประสานงาน บริหารจัดการ กลุ่มแกนนำต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสมาชิกเครือข่าย ในการติดต่อสร้างสรรค์กับสมาชิกทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถติดตามความคิดและความต้องการที่เปลี่ยนไปของสมาชิกได้ทัน ถ้าไม่มีการติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างกัน กลุ่มแกนนำมีแนวโน้มเพียงที่จะมุ่งไปสู่การรวมศูนย์อำนาจและแยกตัวออกจากสมาชิกมากขึ้นทุกที นอกจากนี้ ต้องมีการเปลี่ยนกลุ่มผู้นำเครือข่ายเป็นระยะ กลุ่มแกนนำควรมองวิธีการที่จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เครือข่ายและระบบการจัดการที่ให้สมาชิกมีส่วนร่วมมากที่สุด เพื่อช่วยให้เครือข่ายดำรงกระบวนการวิธีทำงานที่ใช้ได้จริง

4) การหลีกเลี่ยงการรวมศูนย์อำนาจ เครือข่ายต้องกำหนดเรื่องที่จะมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับสมาชิก เพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายจากการรวมศูนย์อำนาจโดยการมอบให้สมาชิกเป็นคณะทำงานในเรื่องต่างๆ และมีหน้าที่ประสานงานในเรื่องนั้นๆ สมาชิกเครือข่ายต้องมีความรู้สึกที่จะรับผิดชอบการดำเนินงานกิจกรรมหรือเสนอตัวเข้ามาช่วยเหลือกิจกรรมของเครือข่ายด้วย เครือข่ายควรมอบหมายงานและกระจายอำนาจให้กับสมาชิกซึ่งอาจทำในลักษณะการเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถจัดกิจกรรมบางเรื่องได้อย่างอิสระ

5) ทัศนคติ ความเป็นเจ้าของและการเปิดโอกาส ความรู้สึกมีส่วนร่วม และความผูกพันที่หนาแน่นมีส่วนอย่างสำคัญต่อความสำเร็จของเครือข่าย กระบวนการตัดสินใจ การเลือกกิจกรรมและวิธีการทำงานของเครือข่ายควรดำเนินไปในลักษณะประชาธิปไตย

Ednicott (1993) Huillet, Van Dijk & Alter (1990) Long & Arnold (1995) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการประสานงานเครือข่ายทางสังคมในการป้องกันอุทกภัยใน ประเด็นต่างๆ โดยเสนอแนวทางในการประสานงานระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาค ประชาชน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเกี่ยวกับการประสานเครือข่ายทางสังคมในการป้องกันอุทกภัยที่มีอยู่ในปัจจุบันค่อนข้างจำกัด แต่ก็มีนักวิชาการบางคนได้เสนอแนะรูปแบบของการ ประสานงานเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการป้องกันสาธารณภัย เช่น ทูพอล กับจอร์นสัน และสถาบันสังคมศาสตร์ เอ็น อาร์ ซี เอส มหาวิทยาลัยแอริโซนา (Toupal Johnson, & NRCS Social Sciences Institute University of Arizona, 1998) ที่เสนอว่า รูปแบบการประสานเครือข่ายทางสังคม ประกอบด้วย 65 คุณลักษณะซึ่งมีการจัดแบ่งออกได้ เป็นปัจจัย 8 ปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่

1) ผู้ประสานงานเครือข่ายทางสังคมที่มีความสามารถในการประสานงาน

- 2) สมาชิกเครือข่ายทางสังคมที่มีความหลากหลาย
- 3) งบประมาณเพียงพอ
- 4) การสื่อสารที่ชัดเจน
- 5) ความยืดหยุ่นในการประสานเครือข่าย
- 6) การกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน
- 7) ความเชื่อถือระหว่างกัน
- 8) การลงมิตร่วมใจในการตัดสินใจ

Piet Verhoeven (2008 : Abstract) ทำการศึกษา เรื่อง Who's in and who's out? Studying the Effects of Communication Management on Social Cohesion โดยมีเป้าหมายที่จะศึกษาผลกระทบของการจัดการการสื่อสารต่อการยึดเหนี่ยวของสังคม ในระดับส่วนบุคคล กลุ่ม และสังคม โดยใช้หลักการการเชื่อมต่อระหว่างการจัดการการสื่อสารและการยึดเหนี่ยวทางสังคม การรวมกันเป็นกลุ่ม โดยใช้ทฤษฎีเครือข่ายผู้กระทำการ และเทคนิคภาพเหมือนจริงเกี่ยวกับการวิเคราะห์

Verna Allee (2008 : Abstract) ทำการศึกษา เรื่อง Value Network Analysis and Value Conversion of Tangible and Intangible Assets โดยมีจุดประสงค์เพื่อจัดเตรียมตัวอย่างและรายละเอียดทางเทคนิคสำหรับการวิเคราะห์เครือข่ายเชิงคุณค่า ของการแปลงและใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินที่สัมผัสไม่ได้ โดยการวิเคราะห์เครือข่ายด้วยโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นในปี 1993 และปรับปรุงในปี 1997 สำหรับการจัดการทรัพย์สินสัมผัสไม่ได้ ทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นร้านค้าไปจนถึงเว็บธุรกิจ และหน่วยงานเศรษฐศาสตร์อื่นๆ

Helle Neergaard, Eleanor Shaw และ Sara Carter (2005 : Abstract) ทำการศึกษา เรื่อง The Impact of Gender, Social Capital and Networks on Business Ownership: A Research Agenda โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของเพศ สภาวะ ทุนทางสังคมและเครือข่ายของ เจ้าของธุรกิจ โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายทางสังคม โดยใช้ทฤษฎีเครือข่ายในการสร้างตัวแบบ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การสร้างเครือข่ายการจ้างชาว อาชญากรรมสามารถดำเนินการได้เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชน เจ้าหน้าที่ตำรวจ หน่วยงาน และองค์กรภาคเอกชน รวมทั้งมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันอย่างมี โครงสร้าง และต้องอาศัยระยะเวลารวมทั้งกระแสสังคมเป็นตัวแปรสำคัญในการดำเนินงาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเพื่อกำหนดรูปแบบและวิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร ที่จะนำไปสู่การสร้างรูปแบบเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีระเบียบวิธีการวิจัยและขั้นตอนการวิจัยดังนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมาย และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของทางราชการและกรณีศึกษาจากกลุ่มเป้าหมาย โดยกำหนดรูปแบบของการวิจัย ดังนี้

1) การวิจัยเอกสาร (Document Research) โดยศึกษาจากกรณีศึกษาเกี่ยวกับการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม มีรูปแบบ วิธีการ การมีส่วนร่วม และปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึงประเด็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมของแกนนำ สมาชิกเครือข่าย และประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรม กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคคลกรจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานที่รับแจ้งข่าวอาชญากรรม

3) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมของประชาชน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม และเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันเสนอแนวคิดในการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ

3.2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์หน่วยงานที่มีหน้าที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวมีสมาชิกเครือข่ายการอาชญากรรมจากประชาชน และปัจจุบันยังมีการดำเนินงานอยู่ โดยจำแนกกลุ่มเป้าหมายตามขอบเขตการวิจัย ดังนี้

3.2.1 ภาครัฐ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นยศสัญญาบัตร จำนวน 22 คนที่เป็นแกนนำหรือผู้บริหารเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเชิงคุณภาพ

พื้นที่เป้าหมาย		จำนวน (คน)
กองบัญชาการตำรวจนครบาล	1. กองบังคับการตำรวจจราจร	1
	2. กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษ	1
	3. กองบังคับการตำรวจนครบาล 1	1
	4. สถานีตำรวจนครบาลพญาไท	1
	5. กองบังคับการตำรวจนครบาล 4	1
	6. สถานีตำรวจนครบาลโชคชัย	1
	7. กองบังคับการตำรวจนครบาล 7	1
	8. สถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน	1
กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง	1. กองบังคับการตำรวจทางหลวง	1
	2. กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว	1
	3. กองบังคับการตำรวจน้ำ	1
	4. กองบังคับการตำรวจรถไฟ	1
	5. กองบังคับการปราบปราม	1
	6. กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1
	7. กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดต่อเด็กเยาวชนและสตรี	1
	8. กองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี	1

ตารางที่ 3.1 กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเชิงคุณภาพ (ต่อ)

พื้นที่เป้าหมาย		จำนวน (คน)
กองบัญชาการตำรวจ ปราบปรามยาเสพติด	1. กองบังคับการตำรวจปราบปรามยา เสพติด	1
	2. ศูนย์การข่าว	1
กองบัญชาการตำรวจสันติบาล	กองบังคับการตำรวจสันติบาล	1
สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง	1. กองบังคับการกองตรวจคนเข้าเมือง กรุงเทพมหานคร	1
	2. ศูนย์สืบสวนสอบสวน	1
	3. กองบังคับการตรวจคนเข้าเมืองท่า อากาศยานแห่งชาติ	1

3.2.2 ภาคเอกชน คือ ประชาชนที่เป็นแกนนำเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม หรือเป็นสมาชิกเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม จำนวน 13 คน ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 กลุ่มเป้าหมายการวิจัยเชิงคุณภาพภาคเอกชน

หน่วยงาน	จำนวน (คน)
1. สถานีวิทยุ จส. 100	1
2. สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน	1
3. สถานีวิทยุ สวพ.91	1
4. เขียวเวหา	1
5. กลุ่มวิทยุแท็กซี่ 1681 (จีพีเอส)	1
6. กลุ่มอาสาสมัครตำรวจบ้าน	2
7. กลุ่มสมาชิกอาสาจราจร	2
8. มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง	2
9. มูลนิธิร่วมกตัญญู	2
รวม	13

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวประเด็นสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย โดยกำหนดเป็นประเด็นและผลที่จะได้รับในแต่ละประเด็น ดังนี้

ตาราง 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเด็นสัมภาษณ์	แนวประเด็นสัมภาษณ์	ผลที่จะได้รับ
วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม	1. การเชื่อมโยงของปัจเจกต่อปัจเจก 2. การเชื่อมโยงของปัจเจกต่อกลุ่ม 3. การเชื่อมโยงของกลุ่มต่อกลุ่ม 4. การเชื่อมโยงเครือข่ายต่อเครือข่าย	ได้วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีการเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพ
รูปแบบของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม	1. เครือข่ายแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ 2. เครือข่ายแบ่งตามประเภทสมาชิก 3. เครือข่ายแบ่งตามระดับชั้นการปกครอง 4. เครือข่ายแบ่งตามเนื้อหาหรือเป้าหมาย	ได้รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ
การมีส่วนร่วมของประชาชน แกนนำ และสมาชิกในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม	1. มีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม 2. มีส่วนร่วมในการลงทุน 3. มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม 4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	ได้เรียนรู้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรม

ตาราง 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	แนวประเด็นสัมภาษณ์	ผลที่จะได้รับ
ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม	1. ด้านกระบวนการทำงาน 2. ด้านการจัดการกลุ่ม 3. ด้านผลประโยชน์ 4. ด้านการยอมรับนับถือจากภายนอก 5. ด้านการขยายผล	ได้ปัจจัยที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ
ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม	1. ด้านบุคลากร 2. ด้านงบประมาณ 3. ด้านทรัพยากรสนับสนุน 4. ด้านการบริหารจัดการ	ได้วิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

นอกจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายแล้ว คณะผู้วิจัยยังได้ศึกษาจากกรณีศึกษาการแจ้งข่าวอาชญากรรมของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีจริงอยู่ทั้งในอดีตและปัจจุบันของหน่วยงานนั้นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บางกรณีจะเป็นการศึกษาถึงลักษณะของการเชื่อมโยงข่าวสารซึ่งกันและกัน และจากฐานข้อมูลของ สถานีวิทยุ จส. 100 สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน และสถานีวิทยุ สวพ.91 ไปยังหน่วยงานอื่นๆทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยศึกษาในประเด็น ดังนี้

- 1) วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม
- 2) รูปแบบของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม
- 3) การมีส่วนร่วมของประชาชน แกนนำ และสมาชิกในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม
- 4) ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม
- 5) ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นแกนนำหรือผู้บริหารเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม สมาชิกเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม และประชาชนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) ทำหนังสือขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจถึงหน่วยงานเป้าหมายทั้งภาคราชการและภาคเอกชน
- 2) หัวหน้าโครงการมอบหมายหน้าที่ให้นักวิจัยติดต่อประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ เพื่อบันทึกหมายวัน เวลา และสถานที่เพื่อทำการสัมภาษณ์
- 3) นักวิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยกำหนดประเด็นสัมภาษณ์เป็นโครงสร้างของการสัมภาษณ์
- 4) การตรวจสอบข้อมูล เมื่อสัมภาษณ์เสร็จในแต่ละวัน ผู้วิจัยจะกำหนดประเด็นสัมภาษณ์มาทำการตรวจสอบร่องรอย (Audit Trail) เป็นการตรวจสอบข้อมูลหลักฐานต่างๆ เพื่อสืบค้นหาข้อมูล และร่องรอยที่แสดงให้เห็นว่ามีความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาสาระของประเด็นคำถามการวิจัย ข้อมูลหลักฐานและผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบประเด็นคำถามข้อสัมภาษณ์ของงานวิจัยกันอย่างสอดคล้องกลมกลืนและมีความหมายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5) นำข้อมูลที่มาทำการตรวจสอบรับรอง เพื่อแสดงให้เห็นผลว่าการศึกษาวิจัยไม่ใช่สิ่งที่แต่งเติมสร้างสรรค์ขึ้นมาจากอารมณ์ ความรู้สึก หรือ จินตนาการใด ๆ ของนักวิจัย
- 6) นำกรณีศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์และการค้นคว้าจากเอกสารมาทำการวิเคราะห์และสร้างแผนภาพการปฏิบัติงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม
- 7) เมื่อคณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามแล้ว คณะผู้วิจัยจึงทำการจัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานและตัวแทนจากเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมของประชาชน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม และเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ร่วมกันเสนอแนวคิดในการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลให้มีระบบและสร้างเครือข่ายอาชญากรรมในมุมมองกว้างขึ้น โดยได้จัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ในวันพุธที่ 27 พฤษภาคม 2552 ณ ห้องธานี โรงแรมเอส.ดี.เอเวนิว บางพลัด กรุงเทพมหานคร ระหว่างเวลา 08.30 – 12.00 น.

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์งานวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อกำหนดหัวข้อ / กลุ่มหัวข้อแนวคิดสำคัญ (Topic/Category) และแบบแผนแนวคิดสำคัญอันเป็นแก่นสารของการวิจัย (Pattern/Themes) ดังนี้

3.5.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการถอดเทป และเรียบเรียงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบเชิงพรรณนา และนำข้อสรุปที่ได้มาบรรจุลงตารางเพื่อให้เข้าใจง่ายและเห็นภาพรวมของผลการศึกษาย่างชัดเจน

3.5.2 นำกรณีศึกษาที่จะทำการศึกษาทั้ง 10 เรื่อง ได้แก่

- 1) เรื่องที่ 1 การลักทรัพย์ พรากผู้เยาว์และหญิงเหี่ยวแก่
- 2) เรื่องที่ 2 ลืมกระเป๋าใส่เงินและสร้อยคอทองคำไว้ในรถยนต์รับจ้างสาธารณะ
- 3) เรื่องที่ 3 ฆ่านักศึกษาสาวตายในคอนโดมิเนียม
- 4) เรื่องที่ 4 ฆ่าโหดคนขับรถยนต์รับจ้างสาธารณะ
- 5) เรื่องที่ 5 ฆ่ายกครัว 5 ศพ
- 6) เรื่องที่ 6 ฆ่าแม่สาวชาวอังกฤษที่เกาะสมุย
- 7) เรื่องที่ 7 จับกุมยาเสพติดกัญชาอัดแห้ง 106 กิโลกรัม
- 8) เรื่องที่ 8 จับลูกสาวอดีต สส. ฉ้อโกง และฆ่าตัดหน้าหนีหนี้นล้าน
- 9) เรื่องที่ 9 จับกุมความผิดเกี่ยวกับเพศ สวิงกิ้ง
- 10) เรื่องที่ 10 ปลอมหนังสือเดินทาง

นำกรณีศึกษาที่จะทำการศึกษาทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นทำการวิเคราะห์ถึงรูปแบบการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม การมีส่วนร่วม ปัญหาและอุปสรรคการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม และประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่าย และสร้างแผนภาพแสดงการแจ้งข่าวอาชญากรรมและการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจและเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมภาคเอกชนที่สามารถดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ

3.5.3 นำผลที่ได้จากการวิจัยมาทำการวิเคราะห์การสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพโดยวิเคราะห์ในหัวข้อ

- 1) เหตุผลสำคัญในการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมและวิธีการทำงานของเครือข่ายและการพัฒนาเครือข่าย
- 2) เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ
- 3) การเชื่อมโยงการแจ้งข่าวอาชญากรรมของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม
- 4) องค์ประกอบของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ
- 5) ผลลัพธ์ที่ได้จากการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ คณะผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่ถูกต้อง และตรงกับวัตถุประสงค์ คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการเรียบเรียงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบวิชาการและ นำผลการสัมภาษณ์มานำเสนอในรูปแบบของตารางและแผนผังแสดงความเชื่อมโยงของเครือข่าย ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 4.1 บริบทหน่วยงาน ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ
- 4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 4.2.1 การวิเคราะห์เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมจากการสัมภาษณ์
 - 4.2.2 การวิเคราะห์เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมจากกรณีศึกษา
- 4.3 โครงสร้างการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม
- 4.4 ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย

4.1 บริบทหน่วยงาน ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ

ในการศึกษาถึงบริบทหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมานำเสนอพอสังเขป อย่างไรก็ตาม ยังมีบางหน่วยงานยังไม่มีข้อมูลครบถ้วนจึงยังไม่สามารถนำเสนอได้ทุกหน่วยงาน ดังนี้

4.1.1 หน่วยงานภาครัฐ

4.1.1.1 กองบัญชาการตำรวจนครบาล

พ.ศ.2465 (ปีกำเนิด กองบัญชาการตำรวจนครบาล)ได้โปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ พระยาอธิกรณ์ประกาศ (หลุย จาติกวณิช) ดำรงตำแหน่ง "ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล" ซึ่งเป็นการเริ่มใช้คำว่า "ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล" อย่างเป็นทางการตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

พ.ศ.2475 ประเทศไทย ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในระบอบนี้ปรากฏว่า ฐานะการเงินของประเทศอยู่ในภาวะวิกฤตการณ์ที่ไม่มั่นคง รัฐบาลจึงให้ข้าราชการออกพร้อมกับยุบหน่วยงานลงไปอีกมาก ซึ่งปรากฏว่า กองบัญชาการตำรวจนครบาล ก็ถูกยุบลง คงเหลือแต่เพียงกองบังคับการ เท่านั้น

พ.ศ.2476 ได้มีกฤษฎีกา กำหนดตำรวจในกระทรวงมหาดไทย โดยจัดตั้งกองตำรวจนครบาล เรียกว่า "กองตำรวจนครบาลพระนครเหนือ" ตั้งอยู่ที่สถานีตำรวจนครบาล

ชนะสงคราม "กองตำรวจนครบาลพระนครใต้" ตั้งอยู่ที่สถานีตำรวจนครบาลบางรัก และ "กองตำรวจนครบาลธนบุรี" ตั้งอยู่ที่วัดประยุรวงศ์

พ.ศ.2491 ได้มีการรื้อฟื้นจัดตั้ง กองบัญชาการตำรวจนครบาล ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งปรากฏตามพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการกรมตำรวจ ในกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2491

พ.ศ.2503 วันอังคารที่ 21 พฤศจิกายน 2503 ได้มีพิธีวางศิลาฤกษ์สถานที่ก่อสร้าง กองบัญชาการตำรวจนครบาล ที่ผ่านฟ้าและทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2504 โดย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี และผู้รักษาการในตำแหน่ง อธิบดีตำรวจนครบาลพระนครเหนือ-ใต้ และธนบุรี มาอยู่ที่ตึกกองบัญชาการตำรวจนครบาลผ่านฟ้า นี้ด้วย

จนกระทั่งต่อมาเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2516 อันเป็นช่วงแห่งวันมหาวิปโยค กองบัญชาการตำรวจนครบาลที่ผ่านฟ้า ได้ถูกเผาทำลายเสียหายจนหมดสิ้น จึงต้องย้ายที่ทำการไปตั้งอยู่ที่กองบังคับการตำรวจดับเพลิงพญาไท

และเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2535 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จมาเปิดอนุสาวรีย์พระบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้า กรมพระนเรศวรฤทธิ์ และอาคารที่ทำการใหม่ของ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ณ วังปารุสกวัน ถนนศรีอยุธยา ดุสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นที่ตั้งอย่างถาวรมาจนถึงปัจจุบัน

4.1.1.2 กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด

แต่เดิมกรมตำรวจได้มีคำสั่งที่ 1172/2516 ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2516 แต่งตั้งคณะกรรมการ ศูนย์ปราบปรามยาเสพติดให้โทษ กรมตำรวจ (ศปส.ตร.) และมีสำนักงานคณะกรรมการศูนย์ปราบปรามยาเสพติดให้โทษ กรมตำรวจ เรียกย่อว่า "สำนักงาน ศปส.ตร." เป็นศูนย์กลางอำนวยการประสานงาน ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของกรมตำรวจที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติดและได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในด้านตัวบุคลากรเรื่อยมาจนกระทั่งครั้งสุดท้าย ได้มีคำสั่งที่ 1026/2530 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2530 แต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้น เพื่อรับผิดชอบงานด้านยาเสพติดของกรมตำรวจ บทบาทของคณะกรรมการศูนย์ปราบปรามยาเสพติดให้โทษ กรมตำรวจ (ศปส.ตร.) นั้น นับวันจะมีภารกิจรับผิดชอบมากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ เพราะโดยหน้าที่หลักแล้วจะทำหน้าที่ทั้งด้านอำนวยการ ด้านการวางแผน การข่าว การสืบสวนปราบปรามเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งยังจะต้องทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนอกกรมตำรวจ เช่น

- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- สำนักนายกรัฐมนตรี
- หน่วยปราบปรามยาเสพติดของกองตุลาการ และกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ

รวมทั้งประสานงานกับเจ้าหน้าที่ประสานงานด้านยาเสพติดของ สถานทูต ประเทศต่าง ๆ อีกหลายประเทศ

บทบาทดังกล่าวนี้อยู่ในความรับผิดชอบของเลขานุการ คณะกรรมการ ศูนย์ปราบปรามยาเสพติดให้โทษ กรมตำรวจ (ศปส.ตร.) และ หัวหน้า ศปส.ตร. ซึ่งจะต้องดูแล ทั่วทั้งงานด้านอำนวยการและการบริหารจัดการอื่น ๆ เพื่อให้ภารกิจ ในความรับผิดชอบทุกด้าน ลุล่วงไปด้วยดี ดังนั้นเลขานุการ ศปส.ตร. และ หน.ศปส.ตร. จึงนับเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง แต่โดยข้อเท็จจริงแล้ว ศปส.ตร. เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเป็นการภายใน จึงประสบปัญหา ข้อขัดข้อง ในการดำเนินงานอยู่หลายประการ เช่น

1) ผู้ปฏิบัติงานของ ศปส.ตร. มีงานประจำในตำแหน่งหน้าที่หลักอยู่แล้ว แต่ยังต้องมาปฏิบัติภารกิจให้กับ ศปส.ตร. เพิ่มขึ้นอีกหน้าที่หนึ่ง ทำให้ไม่สามารถทุ่มเททำงาน ด้านการปราบปรามยาเสพติดได้อย่างเต็มที่

2) สถานการณ์ด้านยาเสพติดมีแนวโน้มที่รุนแรงยิ่งขึ้น ชี้ให้เห็นถึงความ จำเป็นที่จะต้องมีความหน่วยงานที่รับผิดชอบการปราบปรามยาเสพติดขึ้นโดยเฉพาะ

3) กรมตำรวจยังขาดเจ้าหน้าที่ฝ่ายอำนวยการด้านการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติดที่มีประสบการณ์และความต่อเนื่องในการทำงานทำให้ประสิทธิภาพ ในการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มีบันทึกที่ 0102/8470 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2533 ต่อท้ายหนังสือลับที่ นร 0104/13185 ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2533 ของ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ให้กรมตำรวจพิจารณาตามบัญชา ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

ตำรวจได้รับแนวนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวมาศึกษาและพิจารณาเห็นว่า เมื่อคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพของงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมตำรวจ ทั้งในขณะนั้นและในอนาคตแล้ว สมควรมีการจัดตั้งหน่วยงานเทียบเท่าระดับกองบัญชาการ โดยใช้ชื่อว่า "สำนักงานปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สปส.ตร.)" มีภารกิจ รับผิดชอบการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งต่อมา ก.ตร. วิสามัญครั้งที่ 3/2533 เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2533 ได้มีมติอนุมัติให้ สปส.ตร. แบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 ส่วน (เทียบเท่ากองบังคับการ) คือ ส่วนอำนวยการ และส่วน ปราบปรามยาเสพติด 1-3 และกำหนดตำแหน่งให้ทั้งสิ้น 286 ตำแหน่ง หลังจากปฏิบัติงานไปได้ ระยะเวลาหนึ่งก็ประสบปัญหาในการบริหาร เนื่องจาก สปส.ตร. เป็นส่วนราชการที่ไม่มี กฎหมายรองรับ ส่งผลให้การแต่งตั้งกำลังพลเพื่อปฏิบัติงานประจำในตำแหน่งต่าง ๆ ตลอดจน การขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีขาดความคล่องตัว ไม่สามารถทำได้เช่นส่วน ราชการปกติ ทำให้ยากต่อการพัฒนาหน่วยงาน

ในปี พ.ศ.2535 ขณะที่ พล.ต.อ.สวัสด์ อมรวิวัฒน์ ดำรงตำแหน่งเป็น อธิบดี กรมตำรวจ จึงได้มีการจัดตั้ง กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดขึ้น ตามพระราช

กฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 18) พ.ศ.2535 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 109 ตอนที่ 10 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 ต่อมาพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวได้ถูกยกเลิกโดยพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2539 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 113 ตอนที่ 52 ก ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2539

4.1.1.3 กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

ในสมัยรัชกาลที่ 4 ราวปี พ.ศ.2403 จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบตำรวจสมัยใหม่ โดยได้มีการจ้างชาวต่างชาติมาจัดตั้งกองตำรวจ โดยเรียกว่า "กองโปลิสคอมสเตเบิล" มาในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการปฏิรูปการปกครองของประเทศไทย ยกเลิกระบบจตุสดมภ์ นำเอาระบบการปกครองแบบกระทรวงมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน หน่วยงานตำรวจจึงมาอยู่ในกระทรวงมหาดไทย ซึ่งแต่เดิมมีอยู่ 2 กรม คือ กรมตำรวจภูธร และกรมตำรวจภูบาล ซึ่งกรมตำรวจภูบาลทำหน้าที่คล้ายๆ ผู้ตรวจการกระทรวงมหาดไทยปัจจุบัน ตรวจตราด้านหัวเมืองทุกมณฑล ผู้ดำรงตำแหน่งเจ้ากรมตำรวจภูบาล คนแรก คือ หลวงดำรงแพทยาคุณ (เทียนฮี้) ซึ่งต่อมาได้มีการพยายามจะจัดกรมตำรวจภูบาลเป็นกรมนักสืบ ซี ไอ ดี ขึ้นอีกกรมหนึ่งแต่ไม่สำเร็จ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 7 สมัยสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิจ เป็นเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ได้ตั้งชื่อใหม่ว่า กรมตำรวจกลาง สำหรับเป็นกำลังส่งไปช่วยปราบปรามโจรผู้ร้ายในเมือง กรณีเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้นเหลือกำลังตำรวจท้องที่จะปราบปรามได้ หลังจากได้ตั้งขึ้นเป็นการทดลองอยู่ชั่วระยะหนึ่งก็ได้ประกาศตั้งเป็นทางการ เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2473 แต่ชื่อเป็นทางการกลับเรียกชื่อว่า ตำรวจภูบาล (ที่มาของตำรวจสอบสวนกลาง) อีกครั้งหนึ่ง แต่ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ได้ยกเลิกกรมตำรวจภูบาลและตำรวจกลาง และจัดวางโครงสร้างกรมตำรวจขึ้นใหม่ แบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 ส่วน คือ 1. กองบังคับการ 2. ตำรวจนครบาล 3. ตำรวจภูธร และ 4. ตำรวจสันติบาล (ซึ่งเปลี่ยนชื่อมาจากกรมตำรวจภูบาล)

ในช่วงแรกตำรวจสันติบาล ได้แบ่งเป็น 3 กอง คือ กองสืบสวนปราบปราม กองสืบราชการลับ และ กองวิทยาการตำรวจ ซึ่งได้มีการกำหนดเปลี่ยนแปลงลักษณะงานมาตลอด จนต่อมา พ.ศ.2483 สมัยพลตำรวจเอกหลวงอดุลเดชจรัส เป็นอธิบดีกรมตำรวจพิจารณาเห็นว่า กองสืบสวนปราบปราม มีงานเพิ่มขึ้น จึงแยกงานแล้วตั้งเป็น กองตำรวจสอบสวนกลาง มาในสมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2493 ได้พิจารณาเห็นว่ากิจการของกองตำรวจสอบสวนกลาง ได้เจริญรุดหน้า จึงยกฐานะขึ้นเป็น กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงแบ่งส่วนราชการ ยกฐานะหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง มาโดยตลอด ซึ่งในปัจจุบัน กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง มีหน่วยงานในบังคับบัญชา รวม 11 กองบังคับการ

กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง มีหน้าที่ดังนี้

- (1) เป็นฝ่ายอำนวยการในการกำหนดยุทธศาสตร์ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการวางแผนควบคุม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และเสนอแนะการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกองบัญชาการและหน่วยในสังกัด
- (2) ควบคุม ตรวจสอบ แนะนำ หน่วยงานในสังกัดให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- (3) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบงานและบริหารงานบุคคล การเงิน การบัญชี การงบประมาณ การพัสดุ อาคารสถานที่และทรัพย์สินอื่นของกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง
- (4) รักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ
- (5) ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นเกี่ยวกับความผิดทางอาญาตามที่ได้รับมอบหมาย
- (6) ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย การให้ความปลอดภัยแก่บุคคลสำคัญและประชาชน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และการกระทำ ความผิดที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ
- (7) ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกและให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
- (8) ดำเนินการเกี่ยวกับงานทะเบียนและงานตรวจตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด
- (9) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

4.1.1.4 กองบัญชาการตำรวจสันติบาล

ก่อนที่กองตำรวจสันติบาลจะได้กำเนิดขึ้นในกรมตำรวจนั้นได้มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวประกาศเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2473 ว่า "โดยมีพระราชประสงค์จะให้ราชการในกรมตำรวจภูธรดำเนินเจริญยิ่งขึ้นเป็นการสมควรที่จะจัดให้มีเจ้าหน้าที่ซึ่งรอบรู้ในวิชาการบางอย่างเป็นพิเศษขึ้นไว้ เพื่อประโยชน์แก่การสืบสวนและปราบปรามผู้กระทำความผิด" จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมขึ้นกรมหนึ่งในกรมตำรวจภูธรชื่อ "กรมตำรวจภูบาล" มีเจ้ากรมเป็นหัวหน้ารับผิดชอบและให้กรมมีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจภูธรด้วยในการปฏิบัติราชการให้เจ้าหน้าที่ในกรมนี้มีอำนาจตามกฎหมายเสมือนเสมอกัน และให้เจ้ากรมมีอำนาจออกหมายจับ หมายค้นบ้านเรือน หมายเรียกพยานได้ตามกฎหมายทั้งในและนอกเขตกรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2475 รัฐบาลของคณะราษฎรได้ตั้ง กองตำรวจพิเศษขึ้น มีหน้าที่สืบสวน และหาข่าวสารทางการเมือง มีชื่อว่า "กองตำรวจสันติบาล" ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า "SPECIAL BRANCH" ซึ่งมีความหมายตรงตัวว่า เป็นตำรวจสาขาพิเศษต่างหากจากตำรวจทั่วไป รากฐานบรรพบุรุษของตำรวจสันติบาลก่อนหน้านี้นี้ก็คือ "ตำรวจภูบาล" ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช

พ.ศ.2535 ได้มีพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 21 ได้จัดตั้งให้ "สำนักงานตำรวจสันติบาล" เป็นส่วนราชการระดับกองบัญชาการ มีหน้าที่บริหารงานการข่าวกรอง เกี่ยวกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่มีพฤติกรรมอันเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญและสถานที่ที่เกี่ยวกับความมั่นคงต่อประเทศ และสถาบันพระมหากษัตริย์ ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วย สัญชาติ การเนรเทศ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การพิมพ์ กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงต่อประเทศ ดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมชนต่างชาติ ผู้อพยพ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจการ และผลงานของกรมตำรวจ (ในขณะนั้น) โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 กองบังคับการ และ 1 กลุ่มงานดังนี้ กองบังคับการอำนวยการ กองตำรวจสันติบาล 1 กองตำรวจสันติบาล 2 กองสารนิเทศ กลุ่มงานดำเนินกรรมวิธีข่าวกรอง

ด้วยภาระหน้าที่ที่สำคัญยิ่งของสำนักงานตำรวจสันติบาล การปฏิบัติงานที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าหน่วยงานอื่นใด จากกรมตำรวจในอดีตมาสู่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในปัจจุบัน เบื้องหลังความสำเร็จการปฏิบัติราชการของ 4 กองบังคับการ กับอีก 1 หน่วยงานที่ขึ้นตรงกับผู้บัญชาการตำรวจสันติบาล ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่สืบสวนหาข่าวที่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ วิเคราะห์สรุปประเด็นข่าว งานถวายความปลอดภัย งานอารักขาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ งานผลิตสื่อและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

4.1.1.5 สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

ก่อนปี พ.ศ.2470 ไม่มีระเบียบเกี่ยวกับการตรวจตราคนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยฉะนั้นการเดินทาง เข้า-ออก ของคนต่างด้าวจึงเป็นไปได้โดยเสรีจนกระทั่งปี พ.ศ.2470 รัฐบาลในสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงตราพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2470 ขึ้น พร้อมทั้งจัดตั้งหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ให้มีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2470 เรียกว่า "กรมตรวจคนเข้าเมือง" ขึ้นตรงต่อกระทรวงมหาดไทย และกระทรวงมหาดไทยได้แต่งตั้ง นายพันตำรวจเอก พระยาวิชัย ประชาบาล เป็นเจ้ากรมตรวจคนเข้าเมืองคนแรกมีสถานที่ทำงานอยู่ที่ถนนนเรศวร เป็นอาคารสองชั้นเช่าจากเอกชน ซึ่งอยู่ใกล้สถานีตำรวจนครบาลบางรักในปัจจุบัน ขณะนั้นมีพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญประมาณ 50-60 คน การเดินทางเข้าออกของคนต่างด้าว

ส่วนใหญ่จะเข้ามาโดย พาหนะทางน้ำและทางบก มีศูนย์รวมที่ทำการอยู่ในกรุงเทพฯ และมีด่านตรวจคนเข้าเมืองมณฑลด่านตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด และด่านตรวจคนเข้าเมืองอำเภอ บางแห่งในภาคตะวันออกและภาคใต้เท่านั้น

พ.ศ.2475 ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองและฐานะการเงินของประเทศตกต่ำ รัฐบาลได้ตัดทอนงบประมาณรายจ่ายของประเทศลง เป็นเหตุให้กรมตรวจคนเข้าเมืองได้ลดสถานภาพลงมาเป็น “กองตรวจคนเข้าเมือง” ขึ้นตรงต่อกรมตำรวจกระทรวงมหาดไทย เมื่อเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2475

พ.ศ.2478 กองตรวจคนเข้าเมืองได้ย้ายที่ทำการมาอยู่ถนนสาทรใต้ ปัจจุบันเป็นที่พักของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา และเพิ่มด่านตรวจคนเข้าเมืองขึ้นทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

พ.ศ.2483 หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 กรมตำรวจได้ขอใช้สถานทูตเยอรมันซึ่งอยู่ในความครอบครองของรัฐบาลเป็นที่ทำการกองตรวจคนเข้าเมืองและได้ปรับสถานภาพพนักงานเจ้าหน้าที่จากข้าราชการพลเรือน เป็นข้าราชการตำรวจแต่งเครื่องแบบพิเศษ ตามธรรมเนียมของอารยประเทศ

พ.ศ.2530 คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) ได้อนุมัติกำหนดตำแหน่งให้งานตรวจลงตรากองกำกับการ 2 กองตรวจคนเข้าเมือง อีก 53 ตำแหน่ง และได้ปรับปรุงแผนกตรวจพาหนะทางอากาศ กองกำกับการ 2 กองตรวจคนเข้าเมือง โดยยกเลิกตำแหน่งเดิมทั้งหมด และกำหนดตำแหน่งขึ้นใหม่ทั้งหมด 307 ตำแหน่ง

พ.ศ.2533 คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) ได้อนุมัติให้โอนกองกำกับการ 1 กองทะเบียนคนต่างด้าว มีฐานะเทียบเท่ากองกำกับการ และอนุมัติให้ปรับปรุงแผนกตรวจพาหนะทางอากาศ และ งานตรวจลงตรา กองกำกับการ 2 กองตรวจคนเข้าเมือง โดยกำหนดกลุ่มงานเรียกว่า “ฝ่าย” (ได้แก่ฝ่ายตรวจพาหนะทางอากาศ 1 และ 2) และงานเทียบเท่าแผนก 18 งาน เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะแก้ไขพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ พ.ศ.2508 ให้ถูกต้องในภายหลัง โดยยกเลิกตำแหน่งเดิมทั้งหมด 380 ตำแหน่ง และกำหนดตำแหน่งใหม่ทั้งสิ้น 672 ตำแหน่ง

พ.ศ.2536 ได้ปรับปรุงโครงสร้างเป็นหน่วยงานระดับกองบัญชาการ โดยเรียกว่า “สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง” ประกอบด้วย 4 กองบังคับการ เพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดตลอดจนสามารถรองรับและปฏิบัติงานในลักษณะที่สอดคล้องประสานกับแนวนโยบายแห่งรัฐ

4.1.2 หน่วยงานภาคเอกชน

4.1.2.1 สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน

สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน ออกอากาศทาง FM 96.0 MHz มีบทบาทในการเป็นสื่อกลางให้เกิดการเกื้อกูล สนับสนุนและช่วยเหลือสังคม รวมทั้งการยกย่อง เชิดชูคนดี ซึ่งเป็นรากฐานอันมั่นคงในการพัฒนาสังคมของเราให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ ตามแนวพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ

การเตรียมพร้อมและรองรับเหตุวุ่นเหตุนกเงินที่จะเกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่งของประเทศ โดยการระดมรับบริจาคเครื่องอุปโภคบริโภค ยารักษาโรคที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน นำไปช่วยเหลือพี่น้องประชาชนที่ประสบกับภัยพิบัติได้อย่างทันด่วนที่ร่วมด้วยช่วยกัน ทุกเหตุวุ่น ทุกเรื่องร้าย ผ่อนคลายจิตใจที่หมายเลขด่วน 1677 หรือเพจเจอร์ 142 เรียกร่วมด้วยช่วยกัน เป็นประโยชน์อย่างยิ่งให้ประชาชน ขอความช่วยเหลือได้อย่างทันด่วนที่ไม่ว่าจะเป็น เพลิงไหม้ อุบัติเหตุบนท้องถนน ดึกดื่น ช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน ช่วยเหลือหญิงคลอดลูกบนรถ ติดตามการจับผู้ร้าย ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะได้รับความร่วมมืออย่างดีจากร้อยพันองค์การประสานใจทั้งหน่วยงานภาครัฐบาล ภาคเอกชน องค์การสาธารณกุศล อาสาสมัคร และประชาชนในพื้นที่ในการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน

รูปแบบรายการ :

นำเสนอรายการ "ร่วมด้วยช่วยกัน" แบบ NON FORMAT ตลอด 24 ชั่วโมง โดยให้ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพ ฯ และปริมณฑล แจ้งเหตุวุ่น เหตุร้าย เหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นหรือตนเอง เข้ามายังรายการร่วมด้วยช่วยกัน รายการ ฯ จะเป็นสื่อกลางในการประสานงาน แจ้งบุคคลที่อยู่ใกล้เคียงหรือหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ ให้เข้ามาช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน

เปิดสายให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกันประชาชนและภาครัฐบาล เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสังคม

จัดให้มีโครงการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ภาครัฐบาลและภาคเอกชนได้ช่วยกันสร้างสรรค์สังคมผ่านรายการ ฯ เช่น โครงการ "ร่วมด้วยช่วยภัยหนาว" ที่เป็นสื่อกลางในการรับบริจาคเสื้อผ้า อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ไปบริจาคให้กับผู้เดือดร้อนในถิ่นทุรกันดาร

ข่าวสารทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคม ที่กระชั้นชิดไวทันต่อสถานการณ์ เพื่อมุ่งตอบสนองผู้บริโภคข่าวสารในยุคปัจจุบันและอนาคตทั้งข่าว CITY NEWS , HOT NEWS และข่าวบริการ

จุดมุ่งหมาย :

- มุ่งบริการให้กับผู้ฟังทุกระดับ ที่อยู่อาศัยในกรุงเทพ ฯ และปริมณฑล และต่างจังหวัด ไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคน ได้แก่

- 1) ประชาชนในเขตกรุงเทพ ฯ 50 เขต
- 2) ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ
- 3) กลุ่มผู้ใช้รถใช้ถนนในเขตกรุงเทพ ฯ และปริมณฑล
- 4) กลุ่มพ่อค้าแม่ค้า
- 5) กลุ่มนักธุรกิจ
- 6) ประชาชนทั่วไป

การออกอากาศ : วันจันทร์ - วันอาทิตย์ ตลอด 24 ชั่วโมง

ช่องทางในการแจ้งเหตุผ่านวิทยุชุมชน ร่วมด้วยช่วยกัน :

- 1) โทรศัพท์หมายเลขด่วน 1677 หรือ 1678
- 2) เพจเจอร์หมายเลข 142 เรียกร่วมด้วยช่วยกัน
- 3) โทรสาร 0-2369-3858
- 4) จดหมาย ส่งมาที่รายการร่วมด้วยช่วยกัน บริษัท ไอ.เอ็น.เอ็น.จำกัด

เลขที่ 287/195 ชุมชนพลับพลา ถนนประดิษฐ์มนูธรรม แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310

5) เดินทางมาแจ้งเหตุ ร้องเรียน ร้องทุกข์ ด้วยตัวเองที่ สถานีวิทยุชุมชนร่วมด้วยช่วยกัน

6) วิทยุสื่อสาร ช่องความถี่ CB 245 MHz เรียก Channel 36 สถานีวิทยุชุมชนร่วมด้วยช่วยกัน และทาง Website: <http://www.rd1677.com>

4.1.2.2 สถานีวิทยุ จส. 100

วิกฤติการณ์ทางการเมืองการจราจรของกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลเป็นปัญหาใหญ่ ซึ่งนำมาสู่ความสูญเสียทั้งสภาพเศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงสภาพจิตใจของคนไทยในปัจจุบัน ปัญหานี้เป็นปัญหาที่รัฐบาลหลายสมัยได้พยายามหาทางแก้ไข แต่ก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขให้ปรากฏเป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง

กองทัพบกได้เล็งเห็นถึงปัญหาใหญ่นี้ และตระหนักถึงผลเสียที่เกิดขึ้นทั้งแก่คนไทยเอง และกระทบถึงปัญหาระหว่างประเทศ เช่น การลงทุนระหว่างประเทศ ธุรกิจการท่องเที่ยว และภาพพจน์ของประเทศไทย กองทัพบกจึงได้มอบสถานีวิทยุแห่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ในความดูแลของกรมการทหารสื่อสารกองทัพบก ให้กับบริษัท แปซิฟิค คอร์ปอเรชั่น จำกัด ดำเนินการผลิตรายการวิทยุเพื่อเป็นสื่อในการบรรเทาการจราจร

วันที่ 2 กันยายน 2534 สถานีวิทยุจราจรที่ใช้ชื่อว่า สถานีวิทยุ จส.100 "วิทยุข่าวสารและการจราจร" จึงได้เกิดขึ้น ภายใต้คำขวัญซึ่งถือเป็นหัวใจของคนทำงานทุกคนว่า "ด้วยใจเพื่อสังคม"

ช่องทางในการแจ้งเหตุ

สถานีวิทยุ จส.100 หมายเลขโทรศัพท์ 1137 โทรสาร 0-2711-9159 สายด่วนแจ้งรถหาย โทร. 0-2711-9160 สายด่วนแจ้งอุบัติเหตุ โทร. 0-2711-9161-2 สายด่วนแจ้งเบาะแสยาเสพติด โทร. 0-2350-4040 หมออาสา โทร. 0-2350-5000 ที่ตั้งสถานี 1400 อาคารตึกไทย ถ.พระราม 4 แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

รูปแบบรายการ

สถานีวิทยุ จส.100 เป็นสถานีวิทยุที่มีการนำเสนอข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งสามารถทดแทนการได้รับข่าวสารของประชาชน จากสื่ออื่น ๆ ได้ โดยใช้รูปแบบการนำเสนอที่เบา เป็นกันเอง เข้าใจง่าย และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อให้สอดคล้องกับ รสนิยมของคนไทย ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังรายการไม่รู้สึกรำคาญ รับฟังด้วยความบันเทิง และสามารถรับข่าวสารต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์จากรายการต่าง ๆ ได้มากขึ้น พนักงานทุกคนของสถานีวิทยุ จส.100 จะได้รับการอบรมในเรื่องของ รหัส เครื่องหมาย และกฎจราจร จากเจ้าหน้าที่ของกองบังคับการตำรวจจราจร เพื่อความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร

ดังนั้นรูปแบบของรายการ จึงออกมาในลักษณะที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรายการค่อนข้างมาก ประชาชนเปรียบเสมือนเป็นนักข่าวอิสระของ สถานีวิทยุ จส.100 ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง สามารถเป็นหูเป็นตาให้กับหน่วยราชการ ตรวจสอบสังคม เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังมีส่วนช่วยกระตุ้นจิตสำนึกของคนให้ปฏิบัติตามกฎจราจร และรักษากฎระเบียบต่างๆ ของสังคมมากขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นสื่อกลางให้กับคนทุกระดับในสังคม ทั้งการรายงานข่าวสาร และการจราจร รวมถึงปัญหาอื่น ๆ ในสังคมกรุงเทพฯ เช่น การร้องเรียนปัญหาของสาธารณูปโภค และความช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ อันสืบเนื่องจากการเติบโตอย่างมากในภาคอุตสาหกรรม และการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรในกรุงเทพฯ มีผลทำให้ภาครัฐบาลไม่สามารถขยายการให้บริการต่าง ๆ ได้ทันต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในสังคมเมือง เหตุนี้ทำให้สภาพจิตใจของคนในสังคมค่อย ๆ เสื่อมลงทุกขณะ

ลำพังเจ้าหน้าที่ภาครัฐเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอในการแก้ปัญหา จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากคนในสังคม และต้องมีความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนั่นหมายถึงต้องมีการ "ติดต่อสื่อสาร" กันระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน หรือการประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจของคนในสังคม สื่อกลางในการติดต่อสื่อสารนี้ หากขาดกระบวนการที่ถูกต้องและการบริหารที่ดีเพียงพอ จะประสบปัญหาในการประสานความเข้าใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

การประสานงานกับหน่วยราชการ

บริษัท แปซิฟิค คอปอร์เรชั่น จำกัด ได้รับความร่วมมือ จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน อาทิเช่น กองทัพบก จัดหาสถานีและบุคลากรดูแลสถานี

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจทางหลวง กองบังคับการตำรวจจราจรกลาง (บก.02) ร่วมประสานในด้านข้อมูลและการแก้ปัญหาจราจร และเจ้าหน้าที่ศูนย์วิทยุประจำ จส.100 เพื่อสนับสนุนในด้านข่าวสารให้การแก้ปัญหาจราจรได้อย่างทันที่ กรุงเทพมหานคร การประปา นครหลวง การไฟฟ้านครหลวง ประสานงานในด้านข้อมูล การอำนวยความสะดวกในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ และแก้ปัญหาที่ได้รับการร้องเรียนจากประชาชน หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้จะเปิดฟังรายการของ สถานีวิทยุ จส.100 ตลอดเวลา เพื่อคอยรับฟังความเดือดร้อนของประชาชน อันเกี่ยวกับความรับผิดชอบของตน เมื่อมีโทรศัพท์เข้ามาร้องเรียน หน่วยงานนั้นก็สามารถนำปัญหา หรือเรื่องร้องทุกข์ไปแก้ไขได้ทันที และหากเป็นเหตุการณ์ฉุกเฉิน ก็สามารถส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็วอีกด้วย เมื่อปัญหาได้รับการแก้ไขแล้ว หน่วยราชการต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะแจ้งผ่าน สถานีวิทยุ จส.100 เพื่อรายงานให้ประชาชนได้รับทราบต่อไป

แหล่งข่าวของสถานี ประกอบด้วย

ศูนย์ข่าวจราจร : มีเจ้าหน้าที่ตรวจจราจร อาสาสมัคร และผู้สื่อข่าวของ จส.100 ประจำแต่ละจุด ในบริเวณที่มีการจราจรหนาแน่น ซึ่งมักติดขัดในช่วงเช้า และช่วงเย็น

ผู้สื่อข่าว จส.100 : จะติดตามข่าวสารที่น่าสนใจ หรือในกรณีที่มีเหตุการณ์เฉพาะหน้า ทีมข่าว จส.100 จะออกติดตามข่าวสารโดยใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะใน กรณีมีข่าวเร่งด่วน เพราะรถจักรยานยนต์ สามารถเข้าไปได้ทั่วถึง และรวดเร็วมากทางภาคพื้นดิน

ผู้สื่อข่าวอิสระ : ผู้ที่รายงานเหตุการณ์ที่พบเห็นตามท้องถนน ซึ่งอาจมาจากผู้ฟัง ทั่วไป หรือสมาชิกของ สถานีวิทยุ จส.100 เวลาในการกระจายเสียงของสถานี ในระยะเริ่มแรก จส.100 กระจายเสียงตั้งแต่ 06.00 - 24.00 น. ต่อมาเพื่อให้การทำงานสามารถควบคุมปัญหาที่เกิดขึ้น และปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเนื่องทันที่ที่ สถานีวิทยุ จส.100 จึงเปิดดำเนินการตลอด 24 ชั่วโมง ทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการจนถึงปัจจุบัน

4.1.2.3 สถานีวิทยุกระจายเสียงพิทักษ์สันติราษฎร์ (สวพ. 91)

สถานีวิทยุกระจายเสียงพิทักษ์สันติราษฎร์ (สวพ. 91) ที่ตั้ง : 82 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์หมายเลข 1644 หรือ 0-2562-0033,0-2562-0034 สอบถามเส้นทางจราจร 02-941-0848 Website : <http://www.trafficbkk.com/>

ก่อตั้งตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ช่วงเวลาขณะนั้นกรุงเทพมหานคร มีปัญหาจราจรติดขัดมาก กรมตำรวจขณะนั้น จึงมีแนวคิดที่จะทำวิทยุรายงานจราจรและต้องเป็นกลาง ไม่มี

อคติ เพื่อสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการแก้ไขปัญหาจราจร บริษัท วิลแลนด์ ชันส์ จำกัด เป็นสถานีวิทยุคลื่นตำรวจ จึงได้รับนโยบายนี้มา เพื่อทำหน้าที่เป็น สถานีวิทยุรายงานการจราจร สนองความต้องการของประชาชนให้เดินทางได้เร็วขึ้น ต่อมาได้ ขยายความช่วยเหลือเรื่องความปลอดภัยเรื่องอุบัติเหตุ

4.1.2.4 เขี้ยวเวหา

ศูนย์ปฏิบัติการ “เขี้ยวเวหา” ตั้งอยู่ที่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (อาคาร 3) แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับการปฏิบัติงานของโครงการ สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมทางวิทยุสื่อสาร 245 MHz. (เขี้ยวเวหา) ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยปฏิบัติหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อรับและแจ้งเหตุ ข้อมูลข่าวสาร และเหตุการณ์ต่างๆ ให้แก่สมาชิก พร้อมทั้งประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และประสาน เหตุกับหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์ปฏิบัติการเขี้ยวเวหาปทุมวัน (กรุงเทพฯ) มีสมาชิกทั้งในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ทำให้มีขนาดพื้นที่กว้าง คณะทำงานโครงการ ฯ โดยกองตำรวจสื่อสาร จึงได้ จัดตั้งสถานีถ่ายทอดสัญญาณไว้ทั้งหมด 4 จุด อันประกอบด้วย

- 1) บนต์ึก EMPIRE เขตสาทร กรุงเทพฯ ฯ
- 2) บนต์ึก FLORA VIEW ถ.พัฒนาการ เขตประเวศ กรุงเทพฯ ฯ
- 3) บนต์ึก SOFTWARE PARK ถ.แจ้งวัฒนะ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
- 4) บนต์ึกเขาเขี้ยว เขาใหญ่ จ.นครนายก

ทำให้ประสิทธิภาพการรับ-ส่ง คลื่นวิทยุสื่อสาร 245 MHz. สามารถรับ-ส่ง ได้แทบทุกพื้นที่ในกรุงเทพฯ ฯ และปริมณฑล เช่น นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี สมุทรสาคร อุทัยฯ สระบุรี เป็นต้น ทำให้สมาชิกสามารถติดต่อ ประสานงานได้ ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ใดตามที่กล่าวมาแล้ว

ศูนย์ปฏิบัติการ “เขี้ยวเวหา” มีศักยภาพในการติดต่อระหว่างศูนย์วิทยุ ของ บช.น. ทุกศูนย์ (เช่น ศูนย์วิทยุผ่านฟ้า ศูนย์วิทยุรามฯ ศูนย์วิทยุลอยฟ้า ฯลฯ) ศูนย์วิทยุ จราจร ศูนย์วิทยุตำรวจทางหลวง ศูนย์วิทยุพระราม (ดับเพลิง) ศูนย์วิทยุหนองพลักษ์ (ตำรวจ รถไฟ) ศูนย์วิทยุเอกภพ (ตำรวจสันติบาล) และศูนย์วิทยุของภาค 1-9 ฯลฯ ทำให้การติดต่อของ ศูนย์ปฏิบัติการเขี้ยวเวหาสามารถประสานงานได้ทุกหน่วยงานทั้งในกรุงเทพฯ ฯ และ ต่างจังหวัด รวมทั้งสามารถประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นนอกเหนือจากหน่วยงานของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน , สถานีวิทยุ จส. 100, สถานีวิทยุ สวพ. 91 หน่วยงานทหาร หน่วยงานราชการอื่นในกรุงเทพมหานคร

4.1.2.5 มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง

พ.ศ. 2439 ประมาณ 100 ปีล่วงมาแล้ว ชาวจีนเตี้ยเอี้ยชื่อ เป้งจุ่นเซียง หรือ เป้งจุ่น ได้อัญเชิญรูปจำลองหลวงปู่ใต้ฮงมาจาก ตำบลฮั่วเพ้ง อำเภอแต้เอี้ย จังหวัดแต้จิ๋ว มณฑล กวางตุ้ง ประเทศจีน เพื่อสักการบูชาและประดิษฐานไว้ที่บ้านย่านวัดเลียบ ประชาชนผู้เลื่อมใส ศรัทธาทราบข่าวก็พากันหลั่งไหลไปสักการบูชามากขึ้นทุกวัน จนต้องย้ายไปประดิษฐานไว้ข้าง สมามคมก่องสิ่ว ถนนเจริญกรุง

ต่อมาพ่อค้าคบตีผู้มีกุศลจิต 12 ท่าน โดยมีพระอนุวัตรราชนิยม (สง เตชะ วาณิช) เป็นหัวหน้าได้เล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์แห่งกุศลเจตนาของผู้เลื่อมใส ศรัทธาหลวง ปู่ใต้ฮง จึงได้ดำเนินการจัดซื้อที่ดินสร้างศาลาประดิษฐานรูปจำลองของหลวงปู่ไว้ให้เป็นกุศลสถาน ปอเต็กตึ๊ง ถาวร ณ ถนนพลับพลาไชย แขวงวัดคณิกาผล กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2453 การสร้างอาคารปอเต็กตึ๊งได้สำเร็จจุล่งไปด้วยดีเหนือทางเข้า ตัวตึกด้านหน้าได้สลักภาษาจีนว่า “ปอเต็กตึ๊ง” บนแผ่นศิลาขนาดใหญ่ ส่วนกุหาด้านหลังมีอักษร จีนว่า “ฮุกกวงโพ้วเจีย” มีความหมายว่า “แสงธรรมส่องทั่วหล้า” ภายในตัวตึกได้ประดิษฐาน รูปจำลองหลวงปู่ใต้ฮงไว้สักการบูชา และใช้สถานที่นี้เป็นสำนักงานดำเนินงานสาธารณกุศล เช่น เก็บศพ ไม่มีญาติ แจกยารักษาโรค ช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น

เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2463 ได้มีประกาศกฎเสนาบดีว่าด้วยที่กุศลสถานชนิด ศาลเจ้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 โดยผลของกฎหมายฉบับนี้ พระอนุวัตรราชนิยมจึงได้โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินสร้างศาลापอเต็กตึ๊งนี้ให้กับ กรมพระนครบาล เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2465 การดำเนินกิจกรรมสาธารณกุศลที่ศาลามูลนิธิ ปอเต็กตึ๊งยัง เป็นไปตามปกติตลอดมา ล่วงมาถึงเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2479 เนื่องจากพ่อค้าคบตีที่เป็น กรรมการในการดำเนินงานกุศล ได้ถึงแก่กรรมไปหลายท่าน กรรมการที่เหลืออยู่พร้อมด้วยบุตร หลานของกรรมการเก่าที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ได้ประชุมปรึกษารื้อกันเพื่อก่อตั้งมูลนิธิขึ้น ในการนี้ได้มีประกาศทางหนังสือพิมพ์จีนเชิญชวนนายภคสมาคมต่างๆ เข้าร่วมพิจารณาคัดเลือก ผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ารับผิดชอบบริหารงานสาธารณกุศลในมูลนิธิสืบต่อไป จนกระทั่งเมื่อ วันที่ 21 มกราคม 2480 ได้จดทะเบียนก่อตั้งเป็นมูลนิธิชื่อว่า “มูลนิธิฮั่วเคี้ยวปอเต็กเซียงตึ๊ง” หมายเลขทะเบียน 11 มีเงินทุน 2,000 บาท (สองพันบาทถ้วน) และมีกรรมการ 16 ท่าน สำนักงาน ตั้งอยู่ที่ศาลापอเต็กตึ๊งเช่นเดิม มูลนิธิ ๗ มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. ช่วยเหลือผู้ประสบอัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย และภัยอื่นๆ โดยทั่วไป
2. จัดตั้งโรงพยาบาลใช้ชื่อว่า “โรงพยาบาลหั่วเจียว” รักษาพยาบาล ผู้เจ็บไข้ได้ป่วยทุกสาขาโรค
3. จัดตั้งโรงเรียนและสถานศึกษา (มหาวิทยาลัย)
4. ช่วยเหลือจัดการศพทั่วไป และจัดตั้งสุสานเพื่อการนี้ด้วย

5. ส่งเสริมและบำรุงกิจกรรมด้านศาสนา วรรณกรรม ศิลปะ และ วิทยาศาสตร์

6. บำเพ็ญการกุศลโดยทั่วไป หรือตามมติคณะกรรมการ

ปัจจุบันนี้ การบำเพ็ญกุศลสาธารณประโยชน์ต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของ มูลนิธิฯ ได้ขยายขอบข่ายงานไปอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ ทำให้มูลนิธิปอเต็กตึ๊งเป็นองค์กร การกุศล สังคมสงเคราะห์ขนาดใหญ่มีผลงานการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เอื้ออำนวยประโยชน์สุขแก่ เพื่อนมนุษย์ผู้ตกทุกข์ได้ยากจากภัยพิบัติต่างๆ อย่างครบวงจรชีวิต คือ เกิด แก่ เจ็บ และตาย โดย ไม่จำกัดชั้น วรรณะ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ และวัย เป็นที่ประจักษ์ชัดชนมจากจากผู้มีกุศลจิตทั้งหลาย ทั้งในและนอกประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นอกจากจะมีโรงพยาบาลหัวเฉียวซึ่งเป็นโรงพยาบาล ทั่วไปที่ทันสมัยตามมาตรฐานขนาดใหญ่ สูง 22 ชั้น ที่สามารถช่วยเหลือรักษาพยาบาลผู้ป่วยทุก สาขาโรค เพื่อให้การสงเคราะห์ส่งเสริมการศึกษาอันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ คนในชาติ ให้มีประสิทธิภาพและกว้างขวางมากขึ้น มูลนิธิฯ ได้ปรับปรุงขยายวิทยาลัยหัวเฉียวให้เป็น มหาวิทยาลัย โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อให้ว่า มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

4.1.2.6 มูลนิธิร่วมกตัญญู

เมื่อครั้งสมัยสงครามบูรพา เหนือหน้าฟ้าบางกอก ถูกถล่มด้วยฝูงบินบี 29 ของฝ่ายตรงข้ามบินมาโปรย "ฝนเหล็ก" ทำให้ผู้คนบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก ช่วงนั้น คุณสมเกียรติ สมสกุลรุ่งเรือง ซึ่งอยู่ในวัยประมาณ 13-14 ปี เป็นเด็กวิ่งส่งกาแฟ อยู่ย่านท่าเตียน ได้เห็นคนตายเพราะถูกระเบิดมากมายหลายศพ ตอนแรกๆ ออกไปดู เพราะความอยากรู้อยากเห็น ตามประสาเด็กๆ เมื่อเห็นมากๆ เขาก็รู้สึกอดสังเวชใจไม่ได้ เลยออกไปช่วยเก็บศพกับเขาบ้าง แต่ก็ ยังกล้าๆ กลัวๆ เหมือนกัน จนกระทั่งเมื่อเก็บมากๆ เขารู้สึกว่าเป็นการทำงานที่เป็นกุศล (จาก เหตุการณ์ในครั้งนั้นเองที่เป็นแรงบันดาลใจให้คิดถึงการตั้งมูลนิธิขึ้น) และจากการที่ออกไปช่วยเก็บ ศพในครั้งกระนั้น เป็นเหตุให้คุณสมเกียรติฯ ได้รับบาดเจ็บจากสะเก็ดระเบิดที่ขา เมื่อสงครามสงบ คุณสมเกียรติฯ ได้ประกอบอาชีพขายของเล็กน้อย พอเก็บหอมรอมริบได้เงินพอประมาณ จึงเปิด เป็นร้านขายของชำเมื่อปี 2502 ย่านสลัมคลองเตย โดยมีกรรมกรเป็นลูกค้าประจำ โดยขายแบบ ลงบัญชี มีอยู่ครั้งหนึ่งญาติของกรรมกรเกิดตายขึ้นมา โดยเจ้าตัวไม่มีเงิน ชื้อโลง ก็มาขอลงบัญชี เพื่อนำเงินไปซื้อโลง คุณสมเกียรติฯ เห็นว่าควรทำบุญเลยซื้อโลงให้ไปในราคาประมาณ 70-80 บาท

คุณสมเกียรติฯ เห็นว่านานๆ จะมีคนตายสักครั้ง จึงประกาศตัวด้วยการ บริจาคและทำบุญให้กับศพ โดยการจัดหาโลงศพพร้อมนิมนต์พระมาสวดให้เสร็จสรรพซึ่งตัวคุณ สมเกียรติฯ จะเป็นผู้เก็บศพ ยกศพทุกครั้งที่มีคนตาย ซึ่งระยะแรกๆ ก็พอสู้ได้ ต่อมาเมื่อมีคนรู้ข่าว การกุศลนี้ก็มีศพบากขึ้น จึงได้ปรึกษากับคุณรัตนา ผู้เป็นภรรยา ถึงการจัดตั้งมูลนิธิอย่างเป็นทางการ ทั่วประเทศ กระทั่งวันหนึ่ง คุณหมอโรจน์ โชติรุ่งเรือง ซึ่งเป็นอาของคุณสมเกียรติฯ แวะมาเยี่ยมเยียน

และปรารภถึงการอุปถัมภ์คนตายว่า “การจัดหาโรงศพเป็นการสร้างกุศลที่ดีจึงขอร่วมด้วย” ซึ่งสมัยนั้น คุณโรจน์เปิดร้านขายยา รุ่งเรืองเภสัชอยู่แถวประตูน้ำ เมื่อทำไปได้สักระยะหนึ่ง ค่าใช้จ่ายต่างๆ เพิ่มขึ้น จนกลัวว่าถ้าหากมีศพมากขึ้นจะทำต่อไปไม่ไหว จึงปรารภกันว่าน่าจะ จัดตั้งมูลนิธิขึ้นเพื่อให้ผู้อื่นได้ร่วมกุศลนี้ด้วย ต่อมาจึงได้ไปจดทะเบียนตั้งเป็นมูลนิธิร่วมกตัญญู อย่างเป็นทางการ

เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2513 มูลนิธิร่วมกตัญญูได้จดทะเบียน ถูกต้องตามกฎหมาย ภายใต้การจัดตั้งโดยคุณโรจน์ โชติรุ่งเรือง และคณะกรรมการรวม 15 ท่าน ซึ่งมีคุณสมเกียรติ สมสกุลรุ่งเรือง เป็นผู้บริหารงานและคุณรัตนา ภรรยา เป็นเลขานุการ หลังจากที่ คุณโรจน์ได้ถึงแก่กรรม คณะกรรมการบริหารมูลนิธิ จึงได้ยื่นขอเปลี่ยนใบอนุญาตจัดตั้งมูลนิธิร่วมกตัญญู มาเป็นชื่อคุณสมเกียรติ สมสกุลรุ่งเรือง เป็นประธานกรรมการ เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2530 จนถึงปัจจุบัน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 การวิเคราะห์การแจ้งข่าวอาชญากรรมจากการสัมภาษณ์

4.2.1.1 วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

ในการสัมภาษณ์ถึงวิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ไว้ในรูปแบบของตารางที่ 4.1 พบว่า

(1) การเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างบุคคลต่อบุคคล และบุคคลต่อเครือข่าย ทุกเครือข่าย มีการติดต่อเหมือนกัน โดยวิธีพบปะพูดคุยกันโดยตรง ทางหนังสือ ทางโทรศัพท์ โทรสาร อีเมล และวิทยุสื่อสาร แต่เฉพาะเครือข่าย สถานีวิทยุ จส.100 และสถานีวิทยุ สวพ.91 เท่านั้น ไม่มีการติดต่อโดยวิทยุสื่อสาร

(2) การเชื่อมโยงเครือข่าย ระหว่างบุคคลต่อกลุ่ม มีการติดต่อเหมือนกัน โดยวิธีการประชุมกลุ่มย่อยทั้งหมด

(3) การเชื่อมโยงเครือข่าย ระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม มีการติดต่อเหมือนกัน โดยวิธีการประชุมกลุ่มทั้งหมด

(4) การเชื่อมโยงเครือข่าย ระหว่างบุคคลต่อเครือข่าย มีการติดต่อเหมือนกัน การเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างบุคคลต่อบุคคล

(5) การเชื่อมโยงเครือข่าย ระหว่างเครือข่ายต่อเครือข่าย มีการติดต่อเหมือนกัน โดยวิธีการประชุมเครือข่าย โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล และวิทยุสื่อสาร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ปฏิบัติงานอยู่ในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่อยู่ในหน่วยงานภาครัฐจะมีวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติงานคล้าย ๆ กัน คือมีจุดเริ่มต้นของการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมมาจากอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานจะต้องปฏิบัติ โดย

ได้เริ่มเป็นโครงการแจ้งข่าวอาชญากรรม เช่น โครงการอบรมตำรวจบ้าน โครงการอบรมอาสาสมัครจราจร โครงการอบรมชุมชนสัมพันธ์ โครงการอบรมเพื่อนบ้านป้องกันภัย โครงการอบรมสมาชิกเหยี่ยวเวหา โครงการอบรมสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม โครงการแดร์ โครงการอบรมอาสาสมัคร สถานีวิทยุ สวพ.91 โครงการอบรมอาสาสมัคร สถานีวิทยุ จส.100 โครงการอบรมอาสาสมัครร่วมด้วยช่วยกัน เป็นต้น เพื่อให้เพื่อนบ้านในบ้านใกล้เคียงช่วยกัน สอดส่องดูแลซึ่งกันและกันสร้างความสามัคคีให้กับชุมชนโดยรวมหรือรับอาสาสมัครเป็นสมาชิกในโครงการนั้นๆ

จากการเริ่มต้นโครงการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครเพื่อแจ้งข่าวอาชญากรรมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือ เครือข่ายภาคเอกชน ทำให้การปฏิบัติงานสามารถพัฒนาได้กว้าง มีสมาชิกจำนวนมาก และ ขยายผลการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรมสามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้มากขึ้น ทำให้ หน่วยงานต้องเพิ่มศักยภาพในการทำงานโดยเริ่มจัดตั้งเป็นศูนย์แจ้งข่าวอาชญากรรม เพิ่ม ศักยภาพของเครื่องมือ อุปกรณ์ในการติดต่อสื่อสาร และจัดการอบรมเจ้าหน้าที่และสมาชิก ภายในโครงการ

วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม จะเริ่มต้นโดยการ ติดต่อบริการระหว่างบุคคลต่อบุคคลและต่อกลุ่ม รวมทั้งเชื่อมโยงไปยังเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง การติดต่อระหว่างบุคคลโดยใช้โทรศัพท์พื้นฐานทั่วไป โทรศัพท์มือถือ วิทยุสื่อสารตำรวจ อินเทอร์เน็ต โทรสาร และการพบปะพูดคุยกันโดยตรง การติดต่อระหว่างกลุ่มแล้วแต่ สถานการณ์ ศูนย์วิทยุ โทรศัพท์สายด่วน 1688 (ยาเสพติด) และการประชุมกลุ่ม รวมถึงกลุ่ม เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์เชื่อมโยงเครือข่ายไปยังกลุ่มประชาชนในพื้นที่ เครือข่าย สถานี วิทยุ สวพ.91 ได้กล่าวถึงวิธีการทำงานของเครือข่ายไว้ดังนี้

“เราทำงานคล้ายออแกนไนเซชัน มีคนทำงานหรือบริหารไม่กี่คน เราเป็น หน่วยเดียวที่ต้องประสานงานกับบุคลากร และหน่วยงานท่องเที่ยวต่างๆ รวมถึงสถานีตำรวจประจำท้องที่ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งหน่วยงาน เหล่านี้จะเป็นเครือข่ายรวบรวมคนให้เข้ามาสู่โครงการของเราได้ ทางเรา จะเรียกอบรมรถแท็กซี่ รถตุ๊กๆ เพราะรถเหล่านี้จะมีผู้โดยสารชาวต่างชาติ ขึ้นเยอะ โดยเฉพาะรถตุ๊กๆ เราจะขอชื่อ เบอร์โทรศัพท์ไว้ติดต่อ จะเรียก อบรม ปีละ 3 ครั้ง เป็นเวลา 1 วัน แต่แต่ละครั้งอบรมไม่เหมือนกัน และทุก คนจะ ได้ประกาศและมีบัตรและเบอร์ติดต่อสื่อสารเพื่อเป็นการเชื่อมโยงกัน การอบรมแต่ละครั้งจะมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 100 คน”

คณะผู้วิจัยได้สอบถามถึงวิธีการและรูปแบบการทำงานของสมาชิกเครือข่าย จส.100 รวมถึงขั้นตอนการทำงาน ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า

“เราจะมีสำนักงานอยู่ในรูปของออฟฟิศ ฝ่ายสถานที่เราก็จะแยกการทำงาน ฝ่ายควบคุม จริง ๆ ของเราจะต้องมีประสบการณ์จะต้องมีความรอบรู้ในทุกเรื่อง ก่อนจะพูดถึงตรงนี้เราทำวิจัยมาก่อน เพื่อที่จะได้เป็นมืออาชีพและการวิจัยก็จะมีอาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาให้ในเรื่องของการจราจร เราก็มีอบรมทั้ง DJ ทั้งพนักงาน แล้วในแต่ละช่วงเราต้องอบรมให้มีความเชี่ยวชาญ คอยดูสถานที่จริงด้วยเสร็จแล้วปี 35 ช่วงเอเชียนเกมส์เราก็เป็นคลื่นหลัก เราก็เปิด 24 ชั่วโมง เมื่อเป็นสำนักงานใหญ่แล้ว คือการทำงานเป็นฝ่ายสำนักงานแล้ว DJ ควบคุม แหล่งข่าวจะรวบรวมข้อมูล ฝ่ายข้อมูล คือฝ่ายที่จะรับโทรศัพท์จากคนที่โทรเข้ามาถามในเรื่องต่างๆ แล้วก็ส่งมาฝ่ายข้อมูล ฝ่ายข้อมูลก็จะมาคัดกรองแล้วก็จะส่งให้ DJ แล้วก็จะมีนักข่าวประจำที่ต่างๆ ซึ่งรายงานข่าวให้ได้รับความรวดเร็วเที่ยงตรงที่นี้การทำงานของเราจะเช็คดูทั้งในเว็บไซต์ ทั้งตำรวจในพื้นที่ คือตรงนี้จะมียาหน้าที่ตำรวจประจำอยู่ที่ CCTV และก็ส่งตรงมายังเรา เพราะฉะนั้นจะมีความแม่นยำและก็รวดเร็ว”

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าข้อมูลที่เครือข่ายนำมาแลกเปลี่ยนกัน จะมีอยู่ในหลากหลายรูปแบบ เช่น การเล่าเรื่อง การแลกเปลี่ยนตัวเลขสถิติ การแลกเปลี่ยนโครงการและกิจกรรมระหว่างโครงการ รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนสมาชิกเพื่อศึกษาดูงานระหว่างเครือข่ายด้วยกันเอง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงวิธีการทำงานของเครือข่ายว่า วิธีการมีความสำคัญมาก แม้ว่าเครือข่ายจะมีเครื่องมือการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย และมีบุคลากรจำนวนมากอย่างไรก็ตาม ถ้าหากเลือกวิธีการปฏิบัติงานที่ผิดพลาด ก็จะทำให้การสื่อสารล้มเหลว โดยได้ยกตัวอย่างการส่งสารของสมาชิกกลุ่มหนึ่งที่ต้องการนำสารมาส่งยังกองบังคับการโดยเลือกใช้วิธีการนำมาส่งด้วยตนเอง แทนที่จะทำการส่งแฟกซ์หรืออีเมล เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวเป็นความลับของทางราชการ และห้ามไม่ให้ผู้อื่นอ่านได้นอกจากผู้รับสาร ดังนั้น ความรวดเร็วอาจไม่สามารถใช้ได้ทุกกรณีเช่นกัน แต่ควรคำนึงถึงความถูกต้อง ความลับ การผู้รับสารไว้อย่างดี เนื่องจากงานด้านอาชญากรรมเป็นงานที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สินจึงต้องปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าในปัจจุบันเครือข่ายทุกเครือข่ายได้ให้ความสำคัญกับการบริหารเครือข่ายแทบจะเรียกได้ว่าทุกเครือข่าย มีการติดตั้งระบบการสื่อสารทั้งภายใน

หน่วยงาน และระบบการสื่อสารไปยังภายนอก เพื่อวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพและผลประโยชน์สูงสุดต่อเครือข่าย

จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ยังพบอีกว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเลือกใช้วิธีการแบบเครือข่ายอ้อมและเครือข่ายตรง

เครือข่ายตรง (The first order network or direct network) หมายถึง การติดต่อโดยตรงของปัจเจกบุคคลที่มีต่อบุคคลที่อยู่ในเครือข่ายเดียวกัน ซึ่งบุคคลเหล่านี้มักจะมีการติดต่อซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอ

เครือข่ายอ้อม (The second order network or indirect network) หมายถึง การเกี่ยวข้องติดต่อกันของปัจเจกบุคคลอื่นโดยทางอ้อม กล่าวคือ คนที่เป็นจุดศูนย์กลางอาจไม่รู้จักบุคคลอื่น ๆ โดยตรง หากแต่สามารถติดต่อผ่านสมาชิกที่อยู่ในเครือข่ายตรงของตนเองได้

สรุปวิธีการเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารของเครือข่าย มีวิธีการทำงานโดยใช้ศูนย์วิทยุสื่อสาร , โทรศัพท์ , โทรสาร , อินเทอร์เน็ต , หนังสือ , จัดการประชุมระหว่างผู้แทนเครือข่าย หรือแกนนำ เป็นการเชื่อมโยงเครือข่าย เช่น สำนักงานป้องกันปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะเป็นผู้วางนโยบายให้กับหน่วยงานระดับประเทศ และเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมแล้วจะต้องแจ้งไปยัง ป.ป.ส. ภายใน 48 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงเครือข่ายอีก คือ

เชื่อมโยงกับเครือข่ายของแหล่งสถาบันเทิง แหล่งงานบริการ เพื่อป้องกันและแจ้งข้อมูลเบาะแสต่าง ๆ เกี่ยวกับขบวนการค้ายาเสพติด รวมถึงในบางครั้งมีการตรวจหาสารเสพติดตามสถานประกอบการดังกล่าว

เชื่อมโยงกับผู้ประกอบการหอพัก โต๊ะสนุก บิมน้ำมัน เพื่อป้องกันและแจ้งข้อมูล เบาะแสต่าง ๆ เกี่ยวกับขบวนการค้ายาเสพติด รวมถึงในบางครั้งมีการตรวจหาสารเสพติดตามสถานประกอบการดังกล่าว

เชื่อมโยงกับผู้ประกอบการขนส่งโดยเป็นการขอความร่วมมือที่มาจากทางขนส่ง เช่น กล่องวัสดุ หีบ ห่อ ต่าง ๆ

จัดการอบรมหลักสูตรตำรวจ D.A.R.E. ให้แก่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ในสังกัด บข.น. และ บข.ภ.1-9 โดยให้ความรู้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจของสถานีตำรวจนำความรู้เผยแพร่ให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียน และเยาวชนในพื้นที่ของตนเอง

ประชาสัมพันธ์การแจ้งข่าว รับ-ส่งข่าว โดยใช้โทรศัพท์สายด่วน 1688

นอกจากนี้ยังมีการจัดงาน Event ในเรื่องยาเสพติด ในวันที่ 26 มิถุนายน ซึ่งถือว่าเป็นวันยาเสพติดโลกอีกด้วย โดยจัดตามศูนย์การค้าต่าง ๆ

ตารางที่ 4.1 วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

ลำดับ	เครือข่าย	บุคคลต่อบุคคล	บุคคลต่อกลุ่ม	กลุ่มต่อกลุ่ม	บุคคลต่อบุคคล
1	บก.จร.	การพบปะพูดคุยกันโดยตรง หนังสือ โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล วิทยูสื่อสาร	การประชุมกลุ่มย่อย	การประชุมกลุ่ม	การพบปะพูดคุยกัน โดยตรง หนังสือ โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล วิทยูสื่อสาร
2	บก.ตปพ.	การพบปะพูดคุยกันโดยตรง หนังสือ โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล วิทยูสื่อสาร	การประชุมกลุ่มย่อย	การประชุมกลุ่ม	การพบปะพูดคุยกัน โดยตรง หนังสือ โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล วิทยูสื่อสาร
3	บก.น.1	การพบปะพูดคุยกันโดยตรง หนังสือ โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล วิทยูสื่อสาร	การประชุมกลุ่มย่อย	การประชุมกลุ่ม	การพบปะพูดคุยกัน โดยตรง หนังสือ โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล วิทยูสื่อสาร
4	สน.พญาไท	การพบปะพูดคุยกันโดยตรง หนังสือ โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล วิทยูสื่อสาร	การประชุมกลุ่มย่อย	การประชุมกลุ่ม	การพบปะพูดคุยกัน โดยตรง หนังสือ โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล วิทยูสื่อสาร
5	บก.น.4	การพบปะพูดคุยกันโดยตรง หนังสือ โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล วิทยูสื่อสาร	การประชุมกลุ่มย่อย	การประชุมกลุ่ม	การพบปะพูดคุยกัน โดยตรง หนังสือ โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล วิทยูสื่อสาร
6	สน.โชคชัย	การพบปะพูดคุยกันโดยตรง หนังสือ โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล วิทยูสื่อสาร	การประชุมกลุ่มย่อย	การประชุมกลุ่ม	การพบปะพูดคุยกัน โดยตรง หนังสือ โทรศัพท์ โทรสาร อีเมล วิทยูสื่อสาร

ตารางที่ 4.1 วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 4.1 วิธีการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

[illegible]

4.2.1.2 รูปแบบการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับรูปแบบการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ไว้ในรูปแบบของตาราง (ดังแสดงในตารางที่ 4.2) พบว่า

1) เครือข่ายแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ บุคคลในเครือข่ายภาครัฐทุกหน่วยงาน และแกนนำของบุคคลในเครือข่ายภาคเอกชน จะมีลักษณะความสัมพันธ์แบบเป็นทางการ ส่วนบุคคลในภาครัฐและบุคคลในภาคเอกชนที่ติดต่อกับประชาชน หรืออาสาสมัครจะมีลักษณะความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ

รูปแบบการทำงานของแบบไม่เป็นทางการ คือ การแจ้งข่าวอาชญากรรมจะไม่ขึ้นตรงกับหน่วยงานใด ไม่มีข้อบังคับ กฎระเบียบที่จะใช้บังคับการทำงานของเครือข่าย เช่น รูปแบบรายการของเครือข่ายสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกันที่มีรูปแบบการการที่ไม่เป็นทางการ มีการนำเสนอรายการแบบ NON FORMAT ตลอด 24 ชั่วโมง โดยให้ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล แจ้งเหตุด่วน เหตุร้าย เหตุฉุกเฉิน ที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นหรือตนเอง สำหรับประชาชนทั่วไปใช้โทรศัพท์สายด่วน 1677 และสมาชิกอาสาสมัครใช้วิทยุสื่อสาร เข้ามายังรายการร่วมด้วยช่วยกัน รายการ ฯ จะเป็นสื่อกลางในการประสานงาน แจ้งบุคคลที่อยู่ใกล้เคียงหรือหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ ให้เข้ามาช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน

เปิดสาย ให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับประชาชนและภาคีรัฐบาล เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆของสังคม จัดให้มีโครงการในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ภาคีรัฐบาลและภาคเอกชนได้ช่วยกันสร้างสรรค์สังคมผ่านรายการฯ เช่น โครงการ "ร่วมด้วยช่วยภัยหนาว" ที่เป็นสื่อกลางในการรับบริจาคเสื้อผ้า อาหาร เครื่องนุ่งห่มไปบริจาคให้กับผู้เดือดร้อนในถิ่นทุรกันดาร นำเสนอข่าวสารทางเศรษฐกิจการเมือง และสังคมที่กระชับฉับไวทันต่อสถานการณ์ เพื่อมุ่งตอบสนองผู้บริโภคข่าวสารในยุคปัจจุบันและอนาคตทั้งข่าว CITY NEWS , HOT NEWS และข่าวบริการ

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งที่ดำรงตำแหน่งผู้จัดการรายการและศูนย์วิทยุร่วมด้วยช่วยกันได้กล่าวถึงหลักการทำงานของเครือข่ายว่า

“รูปแบบรายการของเราจะไม่มีรูปแบบตายตัว เราจะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงไปเรื่อยๆ ตามยุคสมัย ไม่มีกฎระเบียบ ข้อบังคับตายตัว มุ่งเน้นการแจ้งข่าวอาชญากรรมโดยให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมให้มากที่สุด”

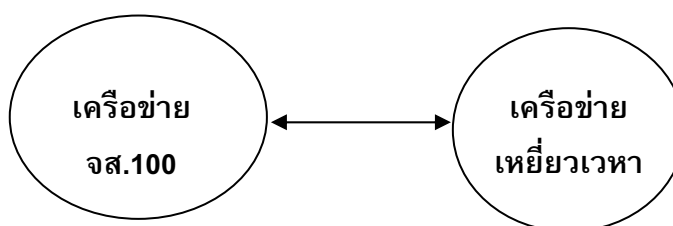
ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งได้กล่าวเสริมการรับนโยบายของรัฐบาลในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอาชญากรรมว่า

“เรารับนโยบายของภาครัฐมา และเราก็ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับรูปแบบการทำงานของเรา โดยไม่ยึดหลักการอะไรมาก แล้วก็ผลิตข่าวทั่วไป จนถึงวันนี้เราปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำข่าวมากขึ้น จนเป็นข่าวภาคประชาชนทำเรื่องตลอดเวลา แล้วมีข่าวที่ถูกส่งไปให้กับหน่วยงานต่างๆ ข้อมูลธุรกิจ ข้อมูลที่หลากหลาย เช่น กลุ่มข่าว ข่าวสารบ้านเมือง”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งของร่วมด้วยช่วยกันได้กล่าวถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายกับสื่อด้านหนังสือพิมพ์ว่า หน่วยงานที่ทำสื่อด้านหนังสือพิมพ์จะปิดข่าวตอนตี 3 และวางขายหนังสือพิมพ์ตอนตี 5 ในระหว่างปิดข่าวนี้อ สื่อหนังสือพิมพ์จะฟังข่าวของรายการร่วมด้วยช่วยกันตลอด เมื่อมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นหนังสือพิมพ์ทุกฉบับจะนำเสนอข่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกันหมดเลย และจะโทรศัพท์มาถึงรายการเพื่อสอบถามความคืบหน้าว่าเหตุการณ์เป็นอย่างไรบ้าง ทำให้การผลิตรายการต้องมีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์สามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องมีขั้นตอนหรือวิธีการที่เป็นทางการ

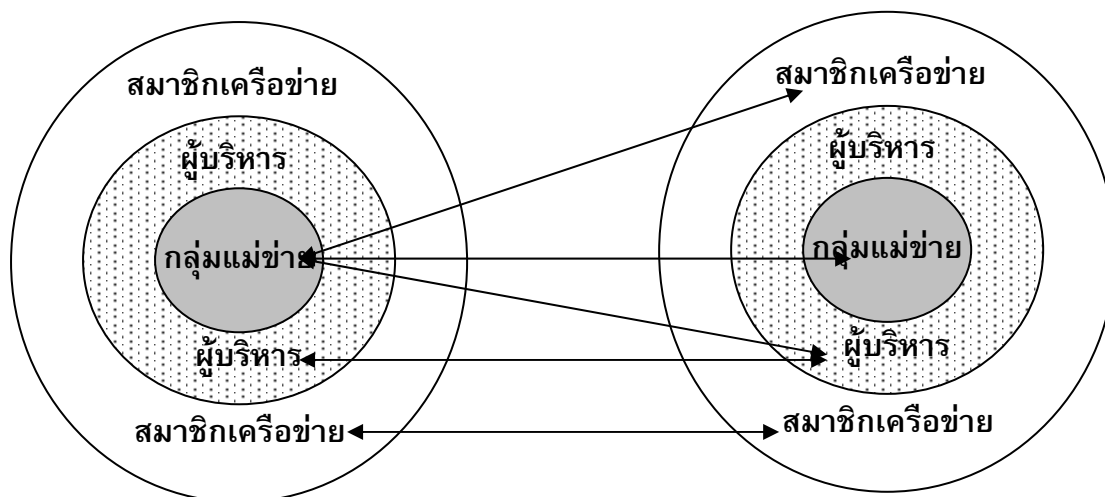
2) เครือข่ายแบ่งตามประเภทสมาชิก จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้พบว่า การติดต่อระหว่างบุคคลในหน่วยงานภาครัฐและบุคคลที่ติดต่อระหว่างแกนนำในหน่วยงานภาคเอกชน จะมีรูปแบบตามประเภทสมาชิกแบบแนวดิ่ง และบุคคลในหน่วยงานภาครัฐและบุคคลในหน่วยงานภาคเอกชนที่ติดต่อกับประชาชน หรืออาสาสมัครในเครือข่าย จะมีรูปแบบประเภทสมาชิกแบบแนวนราบ

รูปแบบการทำงานแบบแนวนราบ คือ สมาชิกจะเป็นบุคคลที่ทำงานในระดับเดียวกัน เช่น เครือข่าย จส.100 เครือข่ายเหยี่ยวเวหา สมาชิกส่วนใหญ่ คือประชาชนในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจท้องที่ และสมาชิกจะได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมาย ด้านการป้องกันตนเอง การสอดแนมอาชญากรรม และการเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนทั่วไป

แผนภาพที่ 4.1 รูปแบบการทำงานในลักษณะแนวนราบ

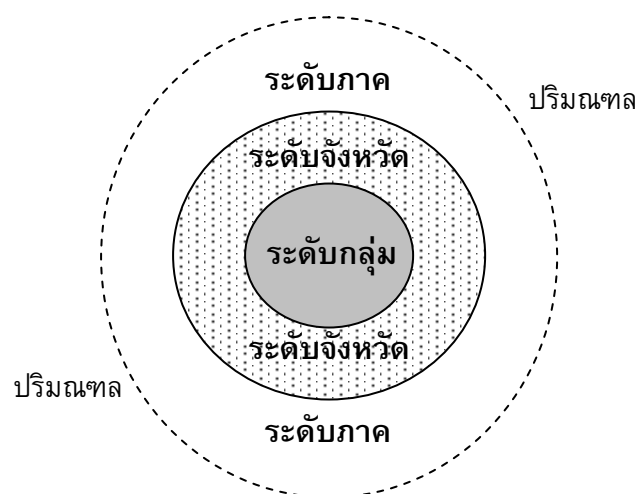
สำหรับเครือข่ายที่มีการปฏิบัติงานแบบแนวดิ่ง เช่น เครือข่ายกองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว เครือข่ายกองบังคับการปราบปราม แขนงนำสถานีวิทยุ จส.100 แขนงนำสถานีวิทยุ สวพ.91 แขนงนำสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน เป็นต้น จะมีการแบ่งสมาชิก แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแม่ข่าย คือ ผู้บริหารเครือข่าย กลุ่มที่สอง คือ แขนงนำผู้บริหาร และกลุ่มที่สาม คือ สมาชิกอาสาสมัครเครือข่าย

แผนภาพที่ 4.2 รูปแบบการทำงานในลักษณะแนวดิ่ง

3) เครือข่ายแบ่งตามระดับชั้นการปกครอง

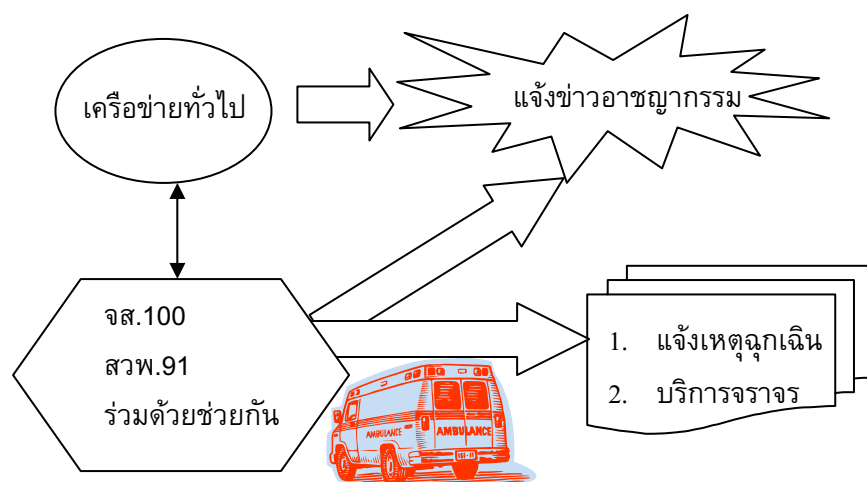
จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า สถานีตำรวจจะมีรูปแบบการทำงานในระดับชั้น เครือข่ายระดับชุมชน กองบังคับการจะมีรูปแบบการทำงานในลำดับชั้น เครือข่ายระดับท้องถิ่น ส่วนกองบังคับการที่มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ กรุงเทพมหานครจะมีรูปแบบการทำงานในระดับชั้นเครือข่ายระดับภาค เช่น กองบังคับการตำรวจจราจร เป็นต้น ส่วนหน่วยงานที่มีอาณาเขตรับผิดชอบทั่วราชอาณาจักร จะมีรูปแบบการทำงานในลำดับชั้นเครือข่ายระดับประเทศ เช่น กองบังคับการตำรวจทางหลวง

แผนภาพที่ 4.3 รูปแบบการทำงานแบ่งเขตตามระดับชั้นการปกครอง

4) เครือข่ายแบ่งตามเนื้อหากลุ่ม

เครือข่ายทุกเครือข่ายจะมีเป้าหมายของตนเอง จากการศึกษพบว่า เครือข่ายทุกกลุ่มมีเป้าหมายในการแจ้งข่าวอาชญากรรมทุกเครือข่าย ยกเว้น เครือข่ายศูนย์วิทยุแท็กซี่เป็นเครือข่ายแจ้งข่าวบริการหน่วยงานของตนเองในเรื่องการเรียกรถแท็กซี่โดยทางโทรศัพท์ สำหรับ สถานีวิทยุ จส.100 สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน สถานีวิทยุ สวพ.91 มีการแจ้งข่าวการจราจร และการให้บริการช่วยเหลือประชาชนด้านอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีกด้วย ส่วนมูลนิธิร่วมกตัญญูและมูลนิธิปอเต็กตึ๊ง ยังมีการให้บริการเกี่ยวกับผู้เสียชีวิต รวมทั้งผู้ประสบอุบัติเหตุต่าง ๆ อีกด้วย

แผนภาพที่ 4.4 รูปแบบการทำงานเครือข่ายแบ่งตามเนื้อหากลุ่มเป้าหมาย

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

ลำดับ	เครือข่าย	ตามลักษณะความสัมพันธ์	ตามประเภทสมาชิก	ตามระดับขั้นการปกครอง	ตามเนื้อหา
1	บก.จร.	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวตั้ง ภาคเอกชน:แนวนราบ	เครือข่ายระดับภาค	แจ้งข่าวอาชญากรรมและ การบริหารจราจร
2	บก.ตปพ.	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวตั้ง ภาคเอกชน:แนวนราบ	เครือข่ายระดับภาค	แจ้งข่าวอาชญากรรม
3	บก.น.1	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวตั้ง ภาคเอกชน:แนวนราบ	เครือข่ายระดับท้องถิ่น	แจ้งข่าวอาชญากรรม
4	สน.พญาไท	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวตั้ง ภาคเอกชน:แนวนราบ	เครือข่ายระดับชุมชน	แจ้งข่าวอาชญากรรม
5	บก.น.4	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวตั้ง ภาคเอกชน:แนวนราบ	เครือข่ายระดับท้องถิ่น	แจ้งข่าวอาชญากรรม

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ตามลักษณะความสัมพันธ	ตามประเภทสมาชิก	ตามระดับขั้นการปกครอง	ตามเนื้อหา
6	สน.โซคชัย	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวตั้ง ภาคเอกชน:แนวราบ	เครือข่ายระดับชุมชน	แจ้งข่าวอาชญากรรม
7	บก.น.7	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวตั้ง ภาคเอกชน:แนวราบ	เครือข่ายระดับท้องถิ่น	แจ้งข่าวอาชญากรรม
8	สน.ดลิ่งชัน	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวตั้ง ภาคเอกชน:แนวราบ	เครือข่ายระดับชุมชน	แจ้งข่าวอาชญากรรม
9	บก.ทล.	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวตั้ง ภาคเอกชน:แนวราบ	เครือข่ายระดับประเทศ	แจ้งข่าวอาชญากรรมและ การบริการจราจร
10	บก.ทท.	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวตั้ง ภาคเอกชน:แนวราบ	เครือข่ายระดับประเทศ	แจ้งข่าวอาชญากรรมและ การบริการนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ตามลักษณะความสัมพันธ์	ตามประเภทสมาชิก	ตามระดับขั้นการปกครอง	ตามเนื้อหา
11	บก.รณ.	ภาครัฐ: เป็นทางการ ภาคเอกชน: ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ: แนวตั้ง ภาคเอกชน: แนวราบ	เครือข่ายระดับประเทศ	แจ้งข่าวอาชญากรรม และการบริการ เช่น ช่วยเหลือเรือประมง
12	บก.รฟ.	ภาครัฐ: เป็นทางการ ภาคเอกชน: ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ: แนวตั้ง ภาคเอกชน: แนวราบ	เครือข่ายระดับประเทศ	แจ้งข่าวอาชญากรรม
13	บก.ป.	ภาครัฐ: เป็นทางการ ภาคเอกชน: ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ: แนวตั้ง ภาคเอกชน: แนวราบ	เครือข่ายระดับประเทศ	แจ้งข่าวอาชญากรรม
14	บก.ปตส.	ภาครัฐ: เป็นทางการ ภาคเอกชน: ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ: แนวตั้ง ภาคเอกชน: แนวราบ	เครือข่ายระดับประเทศ	แจ้งข่าวอาชญากรรม
15	บก.ปตส.	ภาครัฐ: เป็นทางการ ภาคเอกชน: ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ: แนวตั้ง ภาคเอกชน: แนวราบ	เครือข่ายระดับประเทศ	แจ้งข่าวอาชญากรรม

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ตามลักษณะความสัมพันธ	ตามประเภทสมาชิก	ตามระดับขั้นการปกครอง	ตามเนื้อหา
16	บก.ปศท.	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวดิ่ง ภาคเอกชน:แนวราบ	เครือข่ายระดับประเทศ	แจ้งข่าวอาชญากรรม
17	บก.ปส.3	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวดิ่ง ภาคเอกชน:แนวราบ	เครือข่ายระดับภาค	แจ้งข่าวอาชญากรรม
18	ศท.บช.ปส.	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวดิ่ง ภาคเอกชน:แนวราบ	เครือข่ายระดับประเทศ	แจ้งข่าวอาชญากรรม
19	บก.ส.	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวดิ่ง ภาคเอกชน:แนวราบ	เครือข่ายระดับภาค	แจ้งข่าวอาชญากรรม
20	บก.ตม. กทม.	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวดิ่ง ภาคเอกชน:แนวราบ	เครือข่ายระดับท้องถิ่น	แจ้งข่าวอาชญากรรม

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ตามลักษณะความสัมพันธ์	ตามประเภทสมาชิก	ตามระดับขั้นการปกครอง	ตามเนื้อหา
21	ศสส.ตม.	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวดิ่ง ภาคเอกชน:แนวราบ	เครือข่ายระดับประเทศ	แจ้งข่าวอาชญากรรม
22	บก.ตม. ทอช.	ภาครัฐ:เป็นทางการ ภาคเอกชน:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	ภาครัฐ:แนวดิ่ง ภาคเอกชน:แนวราบ	เครือข่ายระดับท้องถิ่น	แจ้งข่าวอาชญากรรม
23	จส.100	แกนนำ:เป็นทางการ สมาชิก:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	แกนนำ:แนวดิ่ง สมาชิก:แนวราบ	เครือข่ายระดับภาค	แจ้งข่าวอาชญากรรม แจ้งเหตุฉุกเฉิน และ บริการจราจร
24	ร่วมด้วย ช่วยกัน	แกนนำ:เป็นทางการ สมาชิก:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	แกนนำ:แนวดิ่ง สมาชิก:แนวราบ	เครือข่ายระดับภาค	แจ้งข่าวอาชญากรรม แจ้งเหตุฉุกเฉิน และ บริการจราจร
25	สวพ.91	แกนนำ:เป็นทางการ สมาชิก:ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	แกนนำ:แนวดิ่ง สมาชิก:แนวราบ	เครือข่ายระดับภาค	แจ้งข่าวอาชญากรรม แจ้งเหตุฉุกเฉิน และ บริการจราจร

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ตามลักษณะความสัมพันธ์	ตามประเภทสมาชิก	ตามระดับชั้นการปกครอง	ตามเนื้อหา
26	เหยี่ยวเวหา	แกนนำ: เป็นทางการ สมาชิก: ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	แกนนำ: แนวตั้ง สมาชิก: แนวราบ	เครือข่ายระดับภาค	แจ้งข่าวอาชญากรรม
27	ศูนย์วิทยุ TAXI	แกนนำ: เป็นทางการ สมาชิก: ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	แกนนำ: แนวตั้ง สมาชิก: แนวราบ	เครือข่ายระดับภาค	ให้บริการ
28	กลุ่มสมาชิก อส.ตร.บ้าน	แกนนำ: เป็นทางการ สมาชิก: ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	แกนนำ: แนวตั้ง สมาชิก: แนวราบ	เครือข่ายระดับชุมชน	แจ้งข่าวอาชญากรรม
29	อส.จร.	แกนนำ: เป็นทางการ สมาชิก: ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	แกนนำ: แนวตั้ง สมาชิก: แนวราบ	เครือข่ายระดับชุมชน	แจ้งข่าวอาชญากรรมและการจราจร
30	มูลนิธิ ปอเต็กตึ๊ง	แกนนำ: เป็นทางการ สมาชิก: ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	แกนนำ: แนวตั้ง สมาชิก: แนวราบ	เครือข่ายระดับภาค	แจ้งข่าวอาชญากรรมและช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้
31	มูลนิธิ ร่วมกตัญญู	แกนนำ: เป็นทางการ สมาชิก: ไม่เป็นทางการและไม่มีข้อจำกัด	แกนนำ: แนวตั้ง สมาชิก: แนวราบ	เครือข่ายระดับภาค	แจ้งข่าวอาชญากรรมและช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้

4.2.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชน แกนนำ และสมาชิกในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ แกนนำ สมาชิกอาสาสมัคร และประชาชนในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ออกมาในรูปแบบของตาราง (ดังแสดงในตารางที่ 4.3) พบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้ พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลทั้ง แกนนำและผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมเป็นไปตามอำนาจ และหน้าที่ ส่วนแกนนำภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรมเป็นอย่างดีโดยมุ่งต่อเป้าหมายของหน่วยงานและสำหรับสมาชิกอาสาสมัครภาคเอกชนมีจิตอาสาให้ความร่วมมือในการแจ้งข่าวอาชญากรรมเป็นอย่างดีโดยไม่มีค่าตอบแทนแต่มุ่งหวังให้ตนเองและสังคมเกิดความสงบเรียบร้อยส่วนประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่จะแจ้งข่าวอาชญากรรมเข้ามาเมื่อตนเองได้รับความเดือดร้อนแต่ก็จะมีบ้างไม่มากนักบางคนที่มีจิตอาสาแจ้งข่าวอาชญากรรม เข้ามายังหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

หน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนให้ความร่วมมือในการแจ้งอาชญากรรมเป็นอย่างมาก ได้แก่ กองบังคับการตรวจปฏิบัติการพิเศษ (191) กองบังคับการตำรวจทางหลวง (1193) กองบังคับการตำรวจท้องที่ (1155) ส่วนหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลภาคเอกชน ประชาชนให้ความร่วมมือในการแจ้งข่าวอาชญากรรมเป็นอย่างมาก ได้แก่ สถานีวิทยุ สวพ.91, สถานีวิทยุ จส.100 สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน และเหยี่ยวเวหา

เครือข่ายภาคประชาชน เป็นการรวมตัวของภาคประชาชนในพื้นที่ต่างๆ เป็นการรวมของปัจเจกบุคคล กลุ่มคนและเครือข่าย โดยอาศัยวัฒนธรรมชุมชน กระบวนการทำงานร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ และภาคเอกชน โดยใช้เครื่องมือในการสื่อสาร ได้แก่ วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องหนุนเสริมให้เกิดการรวมตัว โดยเครือข่ายภาคประชาชนเกิดขึ้นทั้งจากการเห็นความจำเป็นในการรวมพลังเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เกิดจากการเรียนรู้และการถ่ายทอดประสบการณ์ร่วมกัน โดยเป็นกระบวนการที่เป็นไปตามธรรมชาติ และเกิดขึ้นจากการส่งเสริม โดยหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องการให้การ ชุมชน และสังคม มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการที่จะพัฒนาตนเองตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของภาครัฐหรือหน่วยงานที่กำหนดไว้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรม สามารถจำแนกเป็น 2 ระดับใหญ่ ๆ คือ ระดับแรกเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมและสร้างแนวร่วมเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ระดับที่ 2 เป็นการสร้างโอกาส สร้างศักยภาพของเครือข่ายและขยายกลุ่มองค์กรชุมชน ไปยังเครือข่ายอื่นๆ จนถึง

ระดับจังหวัดและระดับประเทศหรือข้ามพรมแดนนอกเขตการปกครองที่โยงใยกันอย่างทั่วถึง การรวมตัวของภาคประชาชนเพื่อแจ้งข่าวอาชญากรรมเป็นพลังที่ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความสงบสุข และป้องกันอาชญากรรมจากครอบครัวและชุมชน โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การแจ้งข่าวอาชญากรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและการพัฒนาประเทศ โดยเครือข่ายภาคประชาชนจะมีการกำหนดความเป็นเครือข่ายผ่านกิจกรรม ฐานอาชีพและกระบวนการเชื่อมโยง เช่น เครือข่ายภาครัฐ เชื่อมโยงไปยังเครือข่ายภาคประชาชน องค์การเครือข่ายภาคประชาชนเหล่านี้มีกิจกรรมระหว่างเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง กระบวนการทำงานส่วนใหญ่จึงเป็นไปเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งเป็นรากฐานให้เกิดแนวร่วมในระดับที่สูงขึ้นไป เช่น การเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนเพื่อป้องกันอาชญากรรมของหมู่บ้าน ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับประเทศ กระบวนการเครือข่ายภาคประชาชนนั้นนับว่ามีบทบาทที่สำคัญต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นอย่างมากเพราะว่าเป็นพลังของแผ่นดินที่เกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งที่ปฏิบัติงานอยู่ในรายการร่วมด้วยช่วยกันได้กล่าวถึงความประทับใจในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรมและช่วยเหลือซึ่งกันและกันว่า

“เรื่องที่ประทับใจคือ เรื่องแม่ที่รักลูก คือมีคดีอยู่คดีหนึ่งที่แม่อยู่คนเดียว ขโมยนมในห้างโลตัสสาขาพระราม4 เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา ซึ่งเข้าไปขโมยทางห้างจับมาให้ที่สถานีตำรวจเราได้ข้อมูลมาจากตำรวจที่ สน.ทองหล่อ คือทางตำรวจก็ส่งสารแม่เอง เราจึงมีการนำเสนอข่าวออกไป แล้วผู้คนให้ความสนใจให้ความช่วยเหลือ ศาลพิพากษาออกมาให้รอลงอาญา กระแสสังคมตอนนั้นก็มีการบริจาคเงินเข้ามา เพื่อเป็นกองทุน เพื่อหาซื้ออาหารให้ลูก เหตุการณ์ตรงนั้นทำให้รู้สึกที่เราเป็นส่วนหนึ่งของสังคม”

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ดำเนินรายการของรายการ จส.100 ยังได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า

“จส.100 เป็นสถานีวิทยุที่มีการนำเสนอข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งสามารถทดแทนการได้รับข่าวสารของประชาชน จากสื่ออื่นๆได้ โดยใช้รูปแบบการนำเสนอที่เบาและเป็นกันเอง เข้าใจง่าย และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อให้สอดคล้องกับรสนิยมของคนไทย ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังรายการไม่รู้สึกเบื่อ ได้รับความบันเทิง และสามารถรับข่าวสารต่างๆ อันเป็นประโยชน์จาก รายการต่างๆ ได้มากขึ้น พนักงานทุกคนของ "จส. 100" จะได้รับการอบรมในเรื่องของ รหัส เครื่องหมาย และกฎจราจร จากเจ้าหน้าที่ของกองบังคับการตำรวจจราจร เพื่อความสะดวกในการ

ติดต่อสื่อสาร นอกจากนี้ยังได้รับการอบรมในเรื่องของการให้บริการกับประชาชนด้วยวิธีที่เหมาะสม โดยพยายามสร้างความรู้สึกร่วมกัน และผลักดันให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด โดยมี "จส.100" เป็นกระบอกเสียงในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานราชการ และเพื่อนผู้ใช้รถใช้ถนนด้วยกัน ให้ความรู้สึกร่วมกันว่าเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้น รูปแบบของรายการ จึงออกมาในลักษณะที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรายการค่อนข้างมาก ประชาชนเปรียบเสมือนเป็นนักข่าวอิสระของ "จส.100" ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง สามารถเป็นหูเป็นตาให้กับหน่วยงานราชการ ตรวจสอบสังคม เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังมีส่วนช่วยกระตุ้นจิตสำนึกของคน ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย และรักษากฎระเบียบต่างๆ ของสังคมมากขึ้น"

2) การมีส่วนร่วมในการลงทุน

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้พบว่า จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลพบว่า หน่วยงานภาครัฐจำนวน 22 แห่ง รัฐเป็นผู้ลงทุนทั้งหมด ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการลงทุนแต่อย่างใด ส่วนภาคเอกชนจำนวน 9 แห่ง นั้น หน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลผู้เป็นแกนนำนั้นเป็นผู้ลงทุน ส่วนสมาชิกอาสาสมัครจะร่วมลงทุนอยู่บ้างในเรื่องเครื่องมือ วิทยุสื่อสาร ได้แก่ หน่วยงานร่วมด้วยช่วยกัน และอาสาสมัครเหยี่ยวเวหา ส่วนสมาชิกอาสาสมัครร่วมลงทุนทั้ง เครื่องสื่อสาร และรถด้วยได้แก่ อาสาสมัครตำรวจบ้าน อาสาสมัครจราจร อาสาสมัครมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และอาสาสมัครมูลนิธิร่วมกตัญญู สำหรับศูนย์วิทยุแท็กซี่นั้น ภาคเอกชนเก็บค่าบริการกับผู้ขับรถแท็กซี่ในสมาชิกเครือข่าย นอกจากนี้ภาคประชาชนทั่วไปยังมีส่วนร่วมบริจาคให้กับภาคเอกชน จำนวนมากเช่นมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง มูลนิธิร่วมกตัญญูเพื่อการพัฒนาหน่วยงานและบริการช่วยเหลือประชาชนอีกด้วย

3) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เนื่องจากการวางแผนดำเนินกิจกรรมเป็นภาระงานภายในองค์กร และเครือข่ายอาชญากรรมจะมีผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ในการวางแผน วิเคราะห์ ประเมินผล และติดตามงานในรูปแบบของฐานข้อมูล (Data Base) และรายงานประจำปี และก็จะนำแผนงานนั้นมาปฏิบัติงานโดยมอบหมายให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ ถ้าหากเครือข่ายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมด้วย ซึ่งจะทำให้แม่ข่ายสามารถกำหนดเกณฑ์ในการนำมาใช้เพื่อป้องกันอาชญากรรมได้ นอกจากนี้การให้ประชาชนร่วมวางแผนดำเนินงานยังเป็นการกระจายอำนาจในการบริหารงานยุติธรรม (Decentralization) ให้

ประชาชนได้เห็นว่าเครือข่ายมีกระบวนการทำงานเพื่อประชาชนอย่างจริงจัง และประชาชนสามารถตรวจสอบแก้ไข และร่วมแสดงความคิดเห็นได้

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลพบว่า สมาชิกในเครือข่าย สมาชิกอาสาสมัครและประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล คงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารและแกนนำของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน แต่ส่วนใหญ่แล้วหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนไม่ได้ทำสถิติการรับ-ส่ง ข่าวอาชญากรรมในเครือข่ายไว้ ยกเว้น กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษ(ศูนย์วิทย์ 191) และศูนย์ข่าวกองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด แต่ทั้งหมดสามารถจัดความสำเร็จจากการจับกุมคนร้ายหรือติดตามทรัพย์สินมาได้นั้นมาจากการใช้เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมเกือบทั้งสิ้น จึงขอเสนอถึงผลสำเร็จของแต่ละหน่วยงานในรูปสถิติการเกิดและการจับกุมผู้กระทำผิด ดังนี้

(1) กองบังคับการตำรวจจราจร มีการจัดทำสถิติไว้ทุกเดือน แยกความผิดไว้ทุกฐานความผิดโดยประมาณการจับได้เดือนละประมาณ 9,200 ราย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นความผิดซึ่งหน้า

(2) กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษ มีการจัดทำสถิติไว้ทุกวัน และแยกประเภทของข่าวต่าง ๆ ไว้ 112 รายการ จึงขอเสนอสถิติการรับแจ้งเหตุของศูนย์วิทย์ 191 ตั้งแต่ 1 มกราคม 2552 ถึง 10 มิถุนายน 2552 มีการแจ้งข่าวทั้งสิ้น 157,698 รายการ

ตารางที่ 4.3 สถิติการรับแจ้งเหตุของศูนย์วิทย์ 191 ตั้งแต่ 1 ม.ค.2552 ถึง 10 มิ.ย. 2552

ลำดับ	ประเภทเหตุ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	รวม
1	ทดสอบการรับแจ้งและสั่งการเหตุ	161	53	48	21	19	11	313
2	ชิงทรัพย์	132	108	103	85	125	44	597
3	ปล้นทรัพย์	19	15	23	41	25	13	136
4	เหตุฉุกเฉินเบื้องต้น	33	28	20	24	28	16	149
5	ทำร้ายบาดเจ็บสาหัส	6	6	7	10	16	8	53
6	ฆ่าคนตาย	6	1	3	1	1	1	13
7	จุดหญิง	28	45	35	46	26	10	190
8	ลักพาตัวเด็ก	9	5	3	4	5	2	28
9	จี๊จับตัวประกัน	1	3	2	2	2	0	10

ตารางที่ 4.3 สถิติการรับแจ้งเหตุของศูนย์วิทยุ 191 ตั้งแต่ 1 ม.ค.2552 ถึง 10 มิ.ย. 2552
(ต่อ)

ลำดับ	ประเภทเหตุ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	รวม
10	โทรมหญิง	5	4	1	0	3	1	14
11	เสียงร้องขอความช่วยเหลือ	23	26	28	22	23	10	132
12	เหตุระเบิด	0	1	3	2	2	0	8
13	นักเรียนตีกันที่ กำลังก่อเหตุ	252	267	71	10	91	130	821
14	เพลิงไหม้ บ้านเรือน	214	141	177	132	96	45	805
15	วิ่งราวทรัพย์	388	319	395	347	373	117	1,939
16	ทะเลาะวิวาท	6,776	6,761	7,553	6,830	5,959	1,976	35,855
17	ทำร้ายบาดเจ็บ	136	139	130	91	117	53	666
18	ข่มขืน	26	26	21	27	29	10	139
19	การทำทารุณ กรรมเด็ก	20	17	13	15	8	1	74
20	การทำทารุณ กรรมคนชรา	1	0	0	0	0	0	1
21	คนร้ายเข้าบ้าน	153	130	149	142	132	53	759
22	คนหมดสติ	302	271	284	262	279	74	1,472
23	คนเสียชีวิต	178	144	151	152	160	46	831
24	คนหาย	85	86	70	78	72	13	404
25	บุคคลได้รับ บาดเจ็บ	32	23	25	37	25	6	148
26	บุคคลกินยาเกิน ขนาด	1	1	0	1	0	1	4
27	ฆ่าตัวตาย	9	13	5	8	8	5	48

ตารางที่ 4.3 สถิติการรับแจ้งเหตุของศูนย์วิทยุ 191 ตั้งแต่ 1 ม.ค.2552 ถึง 10 มิ.ย. 2552
(ต่อ)

ลำดับ	ประเภทเหตุ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	รวม
28	พยายามฆ่าตัวตาย	58	46	58	45	37	17	261
29	พบวัตถุระเบิด	1	1	2	5	1	2	12
30	ขู่วางระเบิด	0	0	1	3	0	0	4
31	บุคคลมีวัตถุระเบิด	0	1	1	1	2	0	5
32	บุคคลพกพาอาวุธปืน	45	39	48	35	26	17	210
33	ยิงปืน	95	88	92	95	83	31	484
34	เหตุพังทลาย , ถล่ม	0	1	0	3	3	1	8
35	แก๊สระเบิด	2	0	1	2	0	0	5
36	อุบัติเหตุจากโรงงาน	0	0	0	0	0	0	0
37	ลักทรัพย์	1,454	1,456	1,652	1,421	1,515	476	7,974
38	รถยนต์หาย	78	97	107	79	103	45	509
39	รถจักรยานยนต์หาย	238	221	192	192	228	71	1,142
40	กรรโชกทรัพย์	35	24	24	22	24	8	137
41	ดูหมิ่น/หมิ่นประมาท	2	1	4	1	1	0	9
42	หน่วงเหนี่ยวกักขัง	38	46	39	38	46	14	221
43	สัญญาฉ้อโกง	518	530	623	672	697	133	3,173
44	นักเรียนจับกลุ่มจะก่อเหตุ	96	150	45	8	42	77	418
45	กลุ่มควัน	140	108	159	90	70	19	586

ตารางที่ 4.3 สถิติการรับแจ้งเหตุของศูนย์วิทยุ 191 ตั้งแต่ 1 ม.ค.2552 ถึง 10 มิ.ย. 2552
(ต่อ)

ลำดับ	ประเภทเหตุ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	รวม
64	สัตว์เข้าบ้าน	387	399	591	682	678	226	2,963
65	สัตว์อาละวาด	27	24	29	25	40	10	155
66	บุคคลต้องสงสัย	501	406	457	427	422	155	2,368
67	รถต้องสงสัย	217	204	271	221	265	74	1,252
68	ก๊ลิ้งต้องสงสัย	4	1	8	13	5	1	32
69	รถช่วยติดตาม	139	146	156	126	90	32	689
70	ตรวจสอบเหตุ พกพาอาวุธ	10	14	13	10	2	6	55
71	วัตถุมีพิษ อันตรายจาก สารเคมี	2	1	3	2	2	0	10
72	จ้อโก่งทรัพย์	220	212	248	206	227	74	1,187
73	ทำร้ายร่างกาย	0	0	0	0	0	0	0
74	ทำแท้งเถื่อน	1	2	0	0	2	0	5
75	พบคนพลัดหลง	89	60	76	86	69	16	396
76	การชุมนุม ประท้วง	4	18	6	94	16	3	141
77	เพลิงไหม้หญ้า	444	423	641	359	136	13	2,016
78	ทรมานสัตว์	130	130	141	51	67	37	556
79	ยักยอกทรัพย์	9	15	21	11	12	3	71
80	ข่มขู่	41	50	48	30	50	17	236
81	กระทำการอัน ควรขายหน้า	35	33	31	16	27	18	160
82	บุคคลวิกลจริต	421	444	420	306	372	136	2,099
83	การพนัน	1,169	1,228	1,227	950	1,173	411	6,158
84	ยาเสพติด	531	498	548	410	488	174	2,649

ตารางที่ 4.3 สถิติการรับแจ้งเหตุของศูนย์วิทยุ 191 ตั้งแต่ 1 ม.ค.2552 ถึง 10 มิ.ย. 2552
(ต่อ)

ลำดับ	ประเภทเหตุ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	รวม
85	คนต่างด้าว	233	272	237	163	185	80	1,170
86	สถานบริการ	234	180	133	92	118	27	784
87	สิ่งลามกอนาจาร	7	4	12	5	14	4	46
88	ค้าประเวณี	18	12	11	15	12	13	81
89	จอดรถกีดขวาง การจราจร	372	400	379	317	403	138	2,009
90	ตั้งวางสิ่งของกีด ขวางการจราจร	17	16	13	27	22	8	103
91	ขับรถประมาท หวาดเสียว	270	255	251	181	155	60	1,172
92	สาดน้ำ	0	0	1	52	1	0	54
93	จุดประทัด	56	15	17	11	5	0	104
94	จำหน่ายดอกไม้ เพลิง	0	0	0	0	0	0	0
95	ก่อความ เดือดร้อนรำคาญ	3,346	2,015	1,999	2,023	1,743	613	11,739
96	เมาสุราส่งเสียงดัง	1,853	1,228	1,383	1,205	1,117	351	7,137
97	ก่อสร้างส่งเสียงดัง	180	203	202	155	158	76	974
98	งานเลี้ยงส่งเสียงดัง	158	48	40	29	37	11	323
99	ซ้อมรถส่งเสียงดัง	7	7	10	15	18	3	60
100	แข่ง รถจักรยานยนต์	621	608	657	623	505	199	3,213
101	แข่งรถยนต์	30	16	13	20	14	4	97
102	เรือส่งเสียงดัง	0	0	0	0	0	0	0
103	วัยรุ่นจับกลุ่มมั่ว สุ่มส่งเสียงดัง	1,009	881	1,027	821	762	264	4,764

ตารางที่ 4.3 สถิติการรับแจ้งเหตุของศูนย์วิทยุ 191 ตั้งแต่ 1 ม.ค.2552 ถึง 10 มิ.ย. 2552
(ต่อ)

ลำดับ	ประเภทเหตุ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	รวม
104	เผาขยะก่อความ เดือดร้อน	159	143	120	52	40	19	533
105	สัญญาณแจ้งภัย ทดสอบ	319	347	351	314	302	52	1,685
106	แจ้งปัญหา การจราจร	147	115	147	260	218	77	964
107	แจ้งปัญหา เกี่ยวกับไฟฟ้า	111	101	367	514	318	109	1,520
108	แจ้งปัญหา เกี่ยวกับประปา	18	5	10	10	13	4	60
109	แจ้งปัญหา เกี่ยวกับโทรศัพท์	2	2	0	0	1	0	5
110	แจ้งปัญหา เกี่ยวกับ กทม.	4	1	4	5	1	1	16
111	แจ้งปัญหา เกี่ยวกับกรรมการ ขนส่ง	0	0	0	0	1	0	1
112	อื่น ๆ	714	544	490	599	525	219	3,091
	รวม	32,436	29,030	31,795	27,966	27,309	9,162	157,698

(3) กองบังคับการตำรวจนครบาล 1 มีสถิติคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ในปี พ.ศ. 2551 คือ คดีเกิดขึ้น จำนวน 55 ราย และสามารถจับกุมได้ 28 คน

(4) สถานีตำรวจนครบาลพญาไท มีสถิติการเกิดคดีและจับกุมคนร้ายได้ ในปี พ.ศ.2551 คือ คดีเกิดขึ้น จำนวน 1,666 ราย และจับกุมได้ 1,245 ราย

(5) กองบังคับการตำรวจนครบาล 4 มีสถิติคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ในปี พ.ศ. 2551 คือ คดีเกิดขึ้น จำนวน 180 ราย และสามารถจับกุมได้ 67 ราย

(6) สถานีตำรวจนครบาลโชคชัย มีสถิติการเกิดคดีและจับกุมคนร้ายได้ ในปี พ.ศ.2551 คือ คดีเกิดขึ้น จำนวน 2,648 ราย และจับกุมได้ 1,409 ราย

ตารางที่ 4.3 สถิติการรับแจ้งเหตุของศูนย์วิทยุ 191 ตั้งแต่ 1 ม.ค.2552 ถึง 10 มิ.ย. 2552
(ต่อ)

ลำดับ	ประเภทเหตุ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	รวม
46	สัญญาณเพลิงไหม้	0	0	1	0	0	0	1
47	แก๊สรั่ว	10	13	6	7	7	0	43
48	ทำให้เสียทรัพย์สิน	246	219	235	240	217	80	1,237
49	อนาจาร	73	61	72	66	70	19	361
50	ล่อลวงหญิง	28	15	15	18	12	7	95
51	บุกรุก	277	229	261	213	197	46	1,223
52	วัตถุต้องสงสัย	29	24	26	40	28	7	154
53	พบบุคคลตาม หมายจับ	27	21	20	18	21	5	112
54	ขอรถพยาบาล	174	132	149	145	148	51	799
55	ขอความช่วยเหลือ	966	909	1,060	913	1,010	336	5,194
56	บุคคลพกอาวุธ	22	45	34	28	26	12	167
57	อุบัติเหตุจราจรใน พื้นที่ บก.จร.	13	7	5	3	7	4	39
58	อุบัติเหตุจราจร (หลบหนี) ในพื้นที่ บก.จร.	0	1	4	3	1	1	10
59	อุบัติเหตุจราจรใน พื้นที่ทางหลวง	3	2	0	0	5	1	11
60	อุบัติเหตุจราจร (หลบหนี) ในพื้นที่ ทางหลวง	0	0	8	0	1	0	9
61	อุบัติเหตุจราจร	3,955	3,681	4,195	3,180	3,685	1,123	19,819
62	อุบัติเหตุจราจร หลบหนี	495	452	485	408	488	156	2,484
63	เพลิงไหม้รถยนต์	56	51	42	49	53	19	270

(7) กองบังคับการตำรวจนครบาล 7 มีสถิติคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ในปี พ.ศ. 2551 คือ คดีเกิดขึ้น จำนวน 97 ราย และสามารถจับกุมได้ 50 ราย

(8) สถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน มีสถิติการเกิดคดีและจับกุมคนร้ายได้ ในปี พ.ศ.2551 คือ คดีเกิดขึ้น จำนวน 983 ราย และจับกุมได้ 545 ราย

(9) กองบังคับการตำรวจทางหลวง มีการจัดทำสถิติไว้ทุกเดือน แยกความผิดไว้ทุกฐานความผิดว่าในปี พ.ศ.2551 คือ จับกุมได้ 1,111 ราย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นความผิดซึ่งหน้า ส่วนข้อมูลการจับกุมที่ได้จากการแจ้งข่าวอาชญากรรมนั้น ไม่ได้รวบรวมไว้

(10) กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว มีข้อมูลสถิติทางโทรศัพท์สายด่วน 1155 ในเดือนมกราคม 2552 มีการติดต่อประสานงาน ดังนี้

1. คนไทย สอบถามเส้นทาง จำนวน 20,470 ราย
2. คนต่างชาติ สอบถามเส้นทาง จำนวน 12,947 ราย
3. รับแจ้งเหตุ เป็นคนไทย จำนวน 24 ราย
4. รับแจ้งเหตุ เป็นคนต่างชาติ จำนวน 683 ราย

(11) กองบังคับการตำรวจน้ำ มีสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิด คดียาเสพติด ในปี พ.ศ. 2551 คือ คดีเกิดขึ้น จำนวน 346 ราย จับกุมได้ จำนวน 482 คน มีสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง ในปี พ.ศ.2551 จำนวน 84 ราย จับกุมได้ 114 คน และมีสถิติการจับกุมแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง จำนวน 2,200 ราย จับกุมได้ จำนวน 5,549 คน

(12) กองบังคับการตำรวจรถไฟ มีสถิติการกระทำความผิด ที่เกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2551 คือ คดีเกิดขึ้น จำนวน 18,072 ราย และสามารถจับกุมได้ 17,837 ราย

(13) กองบังคับการปราบปราม มีสถิติการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ในปี พ.ศ. 2551 คือ คดีเกิดขึ้น จำนวน 274 ราย และสามารถจับกุมได้ จำนวน 942 คน และมีสถิติการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 314 ราย และสามารถจับกุมได้ จำนวน 326 คน

(14) กองบังคับการป้องกันและปราบปรามทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีสถิติความผิดเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 1,236 ราย และสามารถจับกุมได้ 1,394 คน

(15) กองบังคับการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับเด็กและสตรี มีสถิติคดีที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 1,633 ราย และจับกุมได้ 1,548 คน

(16) กองบังคับการป้องกันและปราบปรามคดีเศรษฐกิจและเทคโนโลยี มีสถิติที่เกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 4,839 ราย และสามารถจับกุมได้ 4,793 คน

(17) กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด มีสถิติคดีเกิดขึ้น ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2550 ถึงเดือนกันยายน 2551 มีคดีเกิดขึ้น จำนวน 1,259 ราย และจับได้ 1,845 คน รายละเอียด ปรากฏตามตารางที่ 4.7

(18) ศูนย์ข่าวกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติดมีสถิติการรับแจ้งข่าวระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - พฤศจิกายน 2551 รวม 52,624 ครั้ง และสามารถจับกุมได้ 158 คน (ดังแสดงในตารางที่ 4.5)

(19) กองบังคับการตำรวจสันติบาล มีการรายงานข่าวเข้ามายังกองบัญชาการตำรวจสันติบาลทั่วประเทศประมาณเดือนละ 1,900 ราย

(20) กองตรวจคนเข้าเมือง กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานให้การบริการ จึงไม่มีสถิติข้อมูลการจับกุม

(21) ศูนย์สืบสวนกองตรวจคนเข้าเมือง กรุงเทพมหานคร มีสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ในปี พ.ศ.2551 จำนวน 338 ราย และสามารถจับกุมได้ จำนวน 637 คน และมีสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 314 ราย และสามารถจับกุมได้ จำนวน 326 คน

(22) กองตรวจคนเข้าเมืองท่าอากาศยานแห่งชาติ มีสถิติการจับกุมในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 350 ราย

(23) สถานีวิทยุ จส.100 ไม่มีการจัดเก็บสถิติการรับแจ้งข่าวอย่างเป็นระบบ

(24) สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน ได้มีการจัดเก็บสถิติแยกประเภทการรับแจ้งข่าวไว้ทั่วประเทศ ดังปรากฏตามตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 สถิติการรับแจ้งข่าวของสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกันทั่วประเทศ ตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2551

ลำดับ	ชื่อหมวดเรื่องร้องทุกข์	จำนวน(เรื่อง)
1	แรงงาน	184
2	ร้องเรียน	2,570
3	รับสมัครงาน/หางาน	599
4	ยาเสพติด	241
5	เจ็บป่วย	1,455
6	รถเสีย	9,010
7	สิ่งแวดล้อม	421
8	สาธารณสุข	399
9	สาธารณูปโภค	4,813
10	อาชญากรรม	7,524
11	อุบัติเหตุ	13,499

ตารางที่ 4.4 สถิติการรับแจ้งข่าวของสถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกันทั่วประเทศ ตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2551 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อหมวดเรื่องร้องทุกข์	จำนวน(เรื่อง)
12	อุบัติเหตุ	1,822
13	SMS	0
14	ไม่ได้รับความเป็นธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐ	38
15	การเกษตร	818
16	การศึกษา	234
17	กลุ่มอิทธิพล	59
18	ของหาย	15,883
19	คนหาย	5,538
20	คุ้มครองผู้บริโภค	152
21	ที่ดินทำกิน	125
22	ทำความดี	4,399
23	ทุจริตคอร์รัปชัน	13
24	บริการด้านจราจร	5,001
25	ปัญหาอื่นๆ	31,715
26	ผลการรับฟัง	0
รวมทั้งหมด		106,512

(25) สถานีวิทยุ สวพ.91 มีสถิติที่ประชาชนผู้ฟังรายการโทรศัพท์แจ้งเหตุการณ์และเรื่องราว ประมาณเดือนละ 14,472 ราย ข้อมูลสามารถแยกประเภทได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.5 สถิติการรับแจ้งข่าวของสถานีวิทยุ สวพ.91 ตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2551

ลำดับ	รายการ	จำนวน
1	การขอความช่วยเหลือ	1,602
2	การทำความดีเช่นเก็บสิ่งของได้	536
3	รถหาย	167
4	ติดตามหารถรับจ้างสาธารณะ	54
5	พบการแข่งขัน	47
6	พบเหตุไฟไหม้	33

ตารางที่ 4.5 สถิติการรับแจ้งข่าวของสถานีวิทยุ สวพ.91 ตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2551 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	จำนวน
7	แจ้งเหตุความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน	26
8	ข้อมูลขอความช่วยเหลืออื่น	12,007
รวม		14,472

(26) เขี้ยวเวหา มีสถิติการส่งข่าวอาชญากรรม ปีละจำนวน 2,394 ครั้ง และข่าวทั่วไปอีกปีละ 1,592 ครั้ง

(27) ศูนย์วิทยุ TAXI ของบริษัท ไทยเอช คอมมูนิเคชั่น จำกัด มีสถิติการเรียกผ่านสายด่วน 1681 (20 คู่สาย) จำนวนประมาณ 100,000 ครั้ง ส่วนวิทยุสื่อสาร มีสถิติประมาณวันละ 3,000 ครั้ง และข้อมูลทาง GPS ได้เก็บข้อมูลไว้ได้ 3 ปี และจะจัดเก็บต่อไปเรื่อย ๆ แต่ยังไม่มีการวางแผนว่าจะดำเนินการจัดเก็บไว้กี่ปี

(28) กลุ่มสมาชิกอาสาสมัคร และกลุ่มสมาชิกอาสาจราจร จะตรวจร่วมกับสายตรวจในการป้องกันอาชญากรรม ส่วนกลุ่มสมาชิกอาสาจราจรจะตรวจร่วมกับสายตรวจจราจร ไม่มีสถิติการแจ้งข่าวและร่วมจับกุม

(29) มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง มีสถิติการแจ้งข่าวอาชญากรรม ปี 2551 จำนวน 23,395 ครั้ง ข่าวทั่วไป ปี 2551 มีสถิติการแจ้งข่าวจำนวน 28,679 ครั้ง

(30) มูลนิธิร่วมกตัญญู ได้มีการจัดเก็บสถิติแยกประเภทการรับแจ้งข่าวเกี่ยวกับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและผู้เสียชีวิต ตั้งแต่ มกราคม ถึง ธันวาคม 2551 ปรากฏตามตาราง ที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 สถิติการรับแจ้งข่าวเกี่ยวกับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตของมูลนิธิร่วมกตัญญู ตั้งแต่ มกราคม ถึง ธันวาคม 2551

สาเหตุการบาดเจ็บและเสียชีวิต	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
ไม่ทราบสาเหตุ	เจ็บ	6	1	1	5	-	2	-	-	-	1	3	1	20
	ตาย	247	233	239	259	127	244	254	235	249	247	248	225	2,807
อุบัติเหตุ	เจ็บ	1,219	1,396	1,476	1,267	1,353	1,344	1,438	1,304	1,530	1,556	1,753	1,535	17,171
	ตาย	147	141	118	111	116	101	95	111	132	135	161	149	1,517
จมน้ำ/ลอย	เจ็บ	4	-	4	1	1	1	1	1	1	-	2	1	17
	ตาย	17	16	15	25	29	17	21	19	26	27	22	21	255
เสพยา/กินยา	เจ็บ	2	-	2	2	1	4	-	2	1	1	1	1	17
	ตาย	1	-	2	-	-	5	1	2	2	3	3	2	21
ตกจากที่สูง	เจ็บ	6	7	9	15	6	7	15	10	16	8	7	6	112
	ตาย	8	2	2	9	14	10	11	12	17	9	15	10	119
ป่วย	เจ็บ	138	137	154	144	159	220	200	141	133	176	162	170	1,934
	ตาย	11	19	12	12	18	16	11	12	8	9	15	17	160
ไฟไหม้	เจ็บ	2	9	5	4	5	3	4	-	3	2	3	2	42
	ตาย	1	-	1	1	2	2	1	-	1	1	3	1	14

ตารางที่ 4.6 สถิติการรับแจ้งข่าวเกี่ยวกับผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตของมูลนิธิร่วมกตัญญู ตั้งแต่ มกราคม ถึง ธันวาคม 2551 (ต่อ)

สาเหตุการบาดเจ็บและเสียชีวิต		เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
ไฟดูด		เจ็บ	1	-	2	3	4	2	-	-	-	-	-	2	14
		ตาย	5	4	2	8	9	6	5	7	12	5	1	5	69
ถูกทำร้ายร่างกาย		เจ็บ	139	156	158	186	134	135	180	166	194	192	158	125	1,923
		ตาย	8	12	5	6	13	6	10	6	10	10	14	14	114
ฆ่าตัวตาย		ตาย	12	28	29	16	37	28	26	35	21	10	28	26	296
		ตาย	25	17	18	11	15	28	32	22	33	29	30	30	290
ถูกฆาตกรรม		ตาย	2	1	-	-	-	-	-	-	3	4	-	2	12
		เจ็บ	34	59	54	49	43	71	95	97	49	107	57	37	752
อื่นๆ		ตาย	26	12	12	8	4	20	7	13	14	8	10	9	143
		รวม	2,061	2,250	2,320	2,142	2,090	2,272	2,407	2,195	2,455	2,540	2,696	2,391	27,819

ตารางที่ 4.7 สรุปผลการดำเนินการศูนย์ข่าวกองบัญชาการตำรวจปราบยาเสพติด ตั้งแต่ 1 กุมภาพันธ์ -30 พฤศจิกายน 2551

เดือน	จำนวนครั้ง ที่รับสาย	จำนวนข้อมูล ที่มีความสมบูรณ์ ให้ฝ่ายสืบสวน	จำนวนเรื่องที่ได้รับการตอบกลับมา					
			จับกุมได้	ไม่พบ พฤติการณ์	อยู่ระหว่าง การติดตาม	หลบหนี	เสียชีวิต	อยู่ระหว่าง การประกันตัว
กุมภาพันธ์	5,916	272	4	8	6	-	-	-
มีนาคม	5,423	209	33	64	20	2	1	1
เมษายน	5,673	117	16	54	10	5	2	2
พฤษภาคม	5,459	170	35	47	54	1	-	3
มิถุนายน	6,035	232	31	68	60	5	1	2
กรกฎาคม	5,160	215	6	10	64	1	-	-
สิงหาคม	4,590	139	5	10	39	-	-	-
กันยายน	4,513	128	10	7	13	-	-	-
ตุลาคม	3,171	174	8	28	9	-	-	-
พฤศจิกายน	3,367	149	10	12	2	2	-	-
ธันวาคม	3,317	149	8	4	2	-	-	-
รวม	52,624	1,805	158	308	277	16	4	8
								785

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม

ลำดับ	เครือข่าย	ร่วมแจ้งข่าว	ร่วมลงทุน	ร่วมวางแผน	ร่วมติดตาม ประเมินผล
1	บก.จร.	ภาครัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี	ภาครัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาครัฐ มีส่วนร่วม ภาคเอกชน ไม่มีส่วนร่วม	ภาครัฐมีการ จัดเก็บข้อมูล และติดตาม ประเมินผล
2	บก.ตปพ. (ศูนย์วิทยุ 191)	ภาครัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี แต่ประชาชนและวัยรุ่นมีการแจ้งข่าวเพื่อ ความสนุกสนานจำนวนมาก	ภาครัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาครัฐ มีส่วนร่วม ภาคเอกชน ไม่มีส่วนร่วม	ภาครัฐมีการ จัดเก็บข้อมูล เป็นระบบแต่ไม่ ติดตาม ประเมินผล
3	บก.น.1	ภาครัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี แต่ประชาชนมีส่วนร่วมไม่มากนัก ส่วน ใหญ่จะแจ้งข่าวผ่าน ศูนย์วิทยุ 191	ภาครัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาครัฐ มีส่วนร่วม ภาคเอกชน ไม่มีส่วนร่วม	ภาครัฐมีการ จัดเก็บข้อมูล และประเมินผล บางส่วน

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ร่วมแจ้งข่าว	ร่วมลงทุน	ร่วมวางแผน	ร่วมติดตาม ประเมินผล
4	สน. พญาไท	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี แต่ประชาชนมีส่วนร่วมไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะแจ้งข่าวผ่าน ศูนย์วิทยุ 191	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วนร่วม ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการจัดเก็บข้อมูลและประเมินผลบางส่วน
5	บก.น.4	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี แต่ประชาชนมีส่วนร่วมไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะแจ้งข่าวผ่าน ศูนย์วิทยุ 191	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วนร่วม ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการจัดเก็บข้อมูลและประเมินผลบางส่วน
6	สน. โชคชัย	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี แต่ประชาชนมีส่วนร่วมไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะแจ้งข่าวผ่าน ศูนย์วิทยุ 191	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วนร่วม ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการจัดเก็บข้อมูลและประเมินผลบางส่วน
7	บก.น.7	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี แต่ประชาชนมีส่วนร่วมไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะแจ้งข่าวผ่าน ศูนย์วิทยุ 191	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วนร่วม ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการจัดเก็บข้อมูลและประเมินผลบางส่วน

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ร่วมแจ้งข่าว	ร่วมลงทุน	ร่วมวางแผน	ร่วมติดตาม ประเมินผล
8	สน.ตลิ่งชัน	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี แต่ประชาชนมีส่วนร่วมไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะแจ้งข่าวผ่าน ศูนย์วิทยุ 191	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วนร่วม ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน
9	บก.ทล.	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี โดยแจ้งข่าวผ่านโทรศัพท์สายด่วน 1193 ครอบคลุมพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วนร่วม ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน
10	บก.ทท.	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี โดยแจ้งข่าวผ่านโทรศัพท์สายด่วน 1155 ครอบคลุมพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วนร่วม ภาคเอกชนมี หน่วยงานระหว่าง ประเทศ สายการบิน อาสาสมัครมิตร์รักต่าง แดนมีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ร่วมแจ้งข่าว	ร่วมลงทุน	ร่วมวางแผน	ร่วมติดตาม ประเมินผล
11	บก.รน.	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี โดยแจ้งข่าวผ่านโทรศัพท์สายด่วน 1196 ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ราชอาณาจักร	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วนร่วม ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน
12	บก.รฟ.	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี โดยแจ้งข่าวผ่านโทรศัพท์สายด่วน 1690 ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ราชอาณาจักร	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วนร่วม ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน
13	บก.ป.	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี โดยแจ้งข่าวผ่านโทรศัพท์สายด่วน 1195 ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ราชอาณาจักร	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วนร่วม ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน
14	บก.ปทส.	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความเสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วนร่วม ภาคเอกชนไม่มีส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ร่วมแจ้งข่าว	ร่วมลงทุน	ร่วมวางแผน	ร่วมติดตาม ประเมินผล
15	บก.ปตส.	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความ เสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วน ร่วม ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน
16	บก.ปศท.	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความ เสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วน ร่วม ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน
17	บก.ปส.3	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความ เสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วน ร่วม ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน
18	ศท.บช.ปส.	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความ เสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วน ร่วม ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ร่วมแจ้งข่าว	ร่วมลงทุน	ร่วมวางแผน	ร่วมติดตาม ประเมินผล
19	บก.ส.	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความ เสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วน ร่วม ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน
20	บก.ตม.กทม.	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความ เสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วน ร่วม ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน
21	ศสส.ตม.	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความ เสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วน ร่วม ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน
22	บก.ตม.ทอช.	ภาคีรัฐมีส่วนร่วมตามอำนาจหน้าที่ ส่วนภาคเอกชนมีความ เสียสละและเต็มใจมีส่วนร่วมอย่างดี	ภาคีรัฐลงทุน ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีส่วน ร่วม ภาคเอกชนไม่มี ส่วนร่วม	ภาคีรัฐมีการ จัดเก็บข้อมูลและ ประเมินผล บางส่วน

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ร่วมแจ้งข่าว	ร่วมลงทุน	ร่วมวางแผน	ร่วมติดตาม ประเมินผล
23	จส.100	แกนนำและสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเป็นอย่าง ดีโดยผ่านสายด่วน 1137 ครอบคลุมพื้นที่ทั่ว กทม.	ภาคเอกชน ลงทุน ส่วนแกน นำและสมาชิก ไม่มีส่วนร่วม	แกนนำมีส่วน ร่วมสมาชิกไม่มี ส่วนร่วม	แกนนำมีการจัดเก็บ ข้อมูลเป็นระบบ มีการติดตาม ประเมินผลบางส่วน
24	ร่วมด้วย ช่วยกัน	แกนนำและสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเป็นอย่าง ดีโดยผ่านสายด่วน 1677 ครอบคลุมพื้นที่ทั่ว กทม.	ภาคเอกชน ลงทุน ส่วนแกน นำและสมาชิกมี ส่วนร่วมบ้าง	แกนนำมีส่วน ร่วมสมาชิกไม่มี ส่วนร่วม	แกนนำมีการจัดเก็บ ข้อมูลเป็นระบบ มีการติดตาม ประเมินผลบางส่วน
25	สวพ.91	แกนนำและสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเป็นอย่าง ดีโดยผ่านสายด่วน 1164 ครอบคลุมพื้นที่ทั่ว กทม.	ภาคเอกชน ลงทุน ส่วนแกน นำและสมาชิก ไม่มีส่วนร่วม	แกนนำมีส่วน ร่วมสมาชิกไม่มี ส่วนร่วม	แกนนำมีการจัดเก็บ ข้อมูลเป็นระบบ มีการติดตาม ประเมินผลบางส่วน

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ร่วมแจ้งข่าว	ร่วมลงทุน	ร่วมวางแผน	ร่วมติดตามประเมินผล
26	เหยี่ยวเวหา	แกนนำและสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเป็นอย่างดี	แกนนำและสมาชิกมีส่วนร่วมลงทุน	แกนนำมีส่วนร่วมสมาชิกไม่มีส่วนร่วม	แกนนำมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบ มีการติดตามประเมินผลบางส่วน
27	ศูนย์วิทยุTAXI	แกนนำและสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวมีปริมาณน้อยส่วนใหญ่เป็นการให้บริการประชาชนใช้บริการรถยนต์สาธารณะรับจ้าง	สมาชิกลงทุนเองทั้งหมด	แกนนำมีส่วนร่วมสมาชิกไม่มีส่วนร่วม	แกนนำมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบ มีการติดตามประเมินผลบางส่วน
28	กลุ่มสมาชิก อส.ตร.บ้าน	แกนนำและสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเป็นอย่างดี	ไม่มีส่วนร่วม ภาคเอกชนลงทุน ส่วนแกนนำและสมาชิกมีส่วนร่วมบ้าง	แกนนำมีส่วนร่วมสมาชิกไม่มีส่วนร่วม	แกนนำมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบ มีการติดตามประเมินผลบางส่วน
29	อส.จร.	แกนนำและสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเป็นอย่างดีรวมทั้งให้การบริการทางจราจร	ภาคเอกชนลงทุน ส่วนแกนนำและสมาชิกมีส่วนร่วมบ้าง	แกนนำมีส่วนร่วมสมาชิกไม่มีส่วนร่วม	แกนนำมีการจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบ มีการติดตามประเมินผลบางส่วน

ตารางที่ 4.8 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแจ้งข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ร่วมแจ้งข่าว	ร่วมลงทุน	ร่วมวางแผน	ร่วมติดตามประเมินผล
30	มูลนิธิริบอเต็กตั้ง	แกนนำและสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเป็นอย่างดี รวมทั้งให้การบริหารจัดการศพ	ภาคเอกชนลงทุน ส่วน แกนนำและสมาชิกมีส่วนร่วมบ้าง	แกนนำมีส่วนร่วม สมาชิกไม่มีส่วนร่วม	แกนนำมีการจัดเก็บข้อมูล เป็นระบบ มีการติดตาม ประเมินผลบางส่วน
31	มูลนิธิร่วมกตัญญู	แกนนำและสมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเป็นอย่างดี รวมทั้งให้การบริหารจัดการศพ	ภาคเอกชนลงทุน ส่วน แกนนำและสมาชิกมีส่วนร่วมบ้าง	แกนนำมีส่วนร่วม สมาชิกไม่มีส่วนร่วม	แกนนำมีการจัดเก็บข้อมูล เป็นระบบ มีการติดตาม ประเมินผลบางส่วน

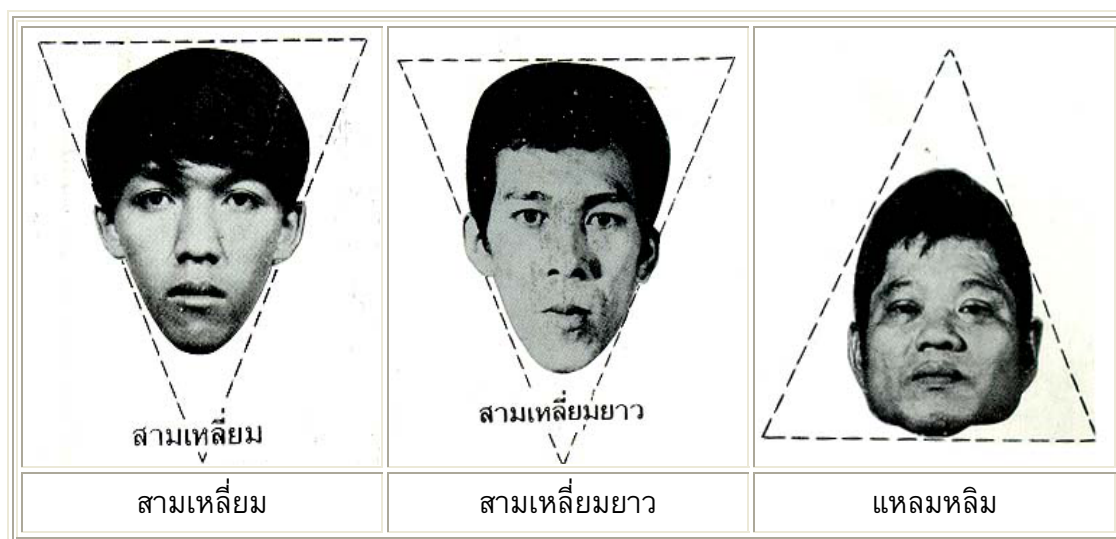
4.2.1.4 ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

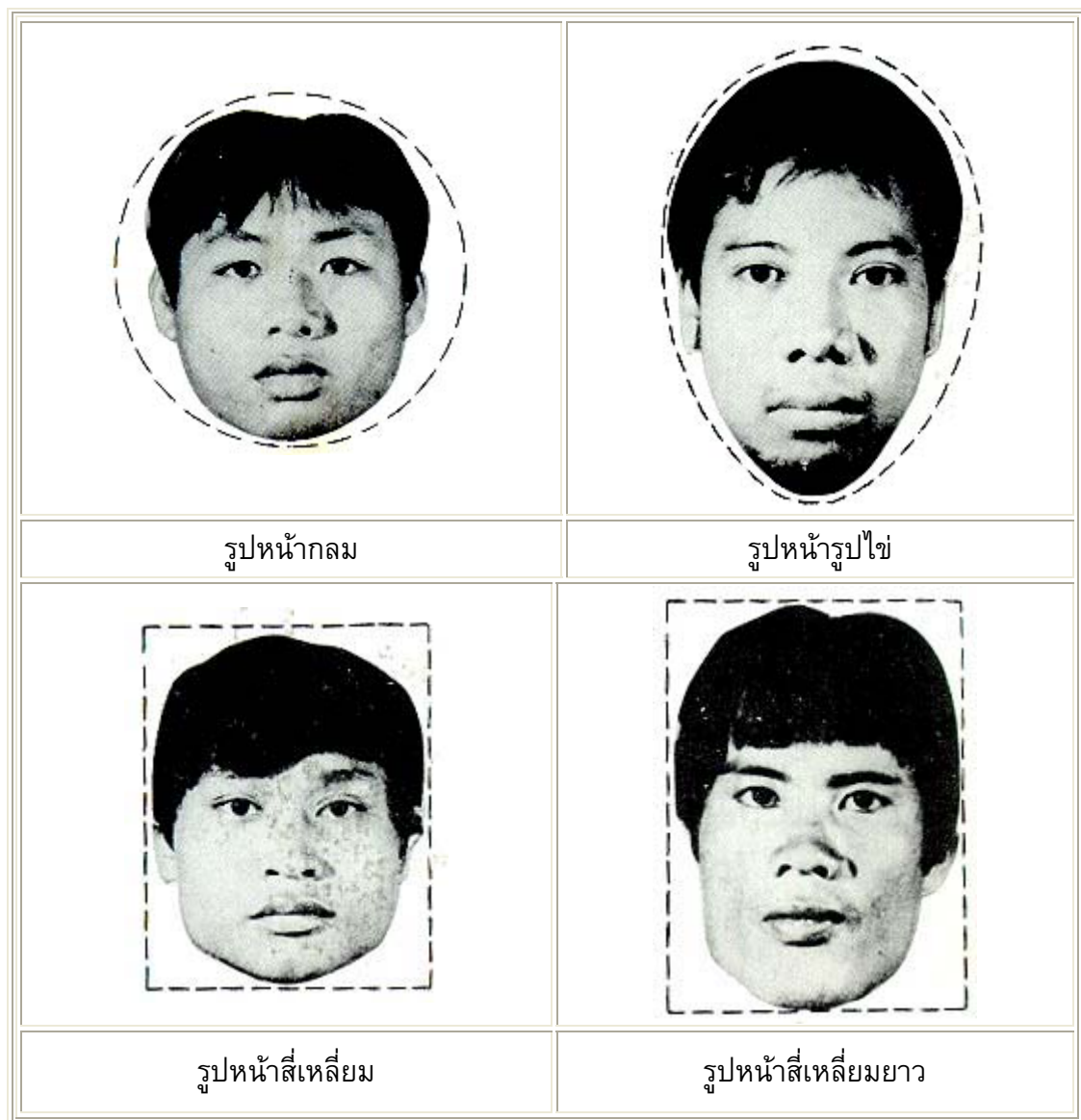
จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่าในด้านกระบวนการทำงาน ด้านผลประโยชน์ ด้านการยอมรับจากภายนอก และด้านการขยายผล หน่วยงานที่สามารถตอบสนองต่อการแจ้งข่าวอาชญากรรมได้อย่างรวดเร็วและในระดับสูงได้แก่ บก.ตปพ. (ศูนย์วิทยุ 191) บก.ทล. บก.ทท. บก.ป. บก.ปส. ศช.บช.ปส. บก.ตม.ทอช. สถานีวิทยุ จส.100 สถานีวิทยุร่วมด้วยช่วยกัน สถานีวิทยุ สวพ.91 เขียวเวหา มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และมูลนิธิร่วมกตัญญู ซึ่งมี บก.ตปพ. (191) และ ศช.บช.ปส. มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในการแจ้งข่าวอาชญากรรมได้เป็นอย่างดีอีกด้วย หน่วยงานอื่นนอกจากนี้มีการแจ้งข่าวอาชญากรรมเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งสามารถตอบสนองต่อการแจ้งข่าวอาชญากรรมได้ในระดับหนึ่ง

หน่วยงาน บก.ตปพ. (ศูนย์วิทยุ 191) ได้ให้ข้อมูลภาพถ่ายตำหนิรูปพรรณผู้กระทำผิด ภาพถ่ายตำหนิรูปพรรณทรัพย์ และคณะผู้วิจัย เห็นว่าเป็นข้อมูลที่มีประสิทธิภาพสามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลได้เป็นอย่างดี ดังปรากฏภาพถ่ายในข้อ (1) ถึง (6) ดังนี้

(1) ลักษณะใบหน้า

ในการจำแนกตำหนิรูปพรรณลักษณะใบหน้าผู้กระทำผิด พบว่า มีลักษณะใบหน้าอยู่ 7 ลักษณะ ได้แก่ รูปหน้าสามเหลี่ยม รูปหน้าสามเหลี่ยมยาว รูปหน้าแหลมหลิม รูปหน้ากลม รูปหน้ารูปไข่ รูปหน้าสี่เหลี่ยม และรูปหน้าสี่เหลี่ยมยาว ดังนี้

(2) ลักษณะหน้าผาก

ในการจำแนกตำหนิรูปพรรณลักษณะหน้าผากผู้กระทำผิด พบว่า มีลักษณะหน้าผากมีอยู่ 6 ลักษณะ ได้แก่ หน้าผากโหนก หน้าผากสั้น หน้าผากสูง หน้าผากกว้าง และหน้าผากแคบ ดังนี้

	
หน้าผากโหนก	หน้าผากลาด
	
หน้าผากสั้น	หน้าผากสูง
	
หน้าผากกว้าง	หน้าผากแคบ

(3) ลักษณะนัยน์ตา

ในการจำแนกตำหนิรูปพรรณลักษณะนัยน์ตาผู้กระทำผิด พบว่า มีลักษณะนัยน์ตามีอยู่ 12 ลักษณะ ได้แก่ ตาเล็กชั้นเดียว ตาสองชั้น ตาลึก ตาพองโต ตากลมโต ตาปลาตูด ตาถั่ว ตาเข ตาเหล่ ตาส่อน ตาเอก และถุงตาพอง ดังนี้

			
ตาเล็กชั้นเดียว	ตาสองชั้น	ตาลึก	ตาพองโต

			
ตากลมโต	ตาปลาตุก	ตาถั่ว	ตาเข
			
ตาเหล่	ตาส่อน	ตาเอ็ก	ถุงตาฟอง

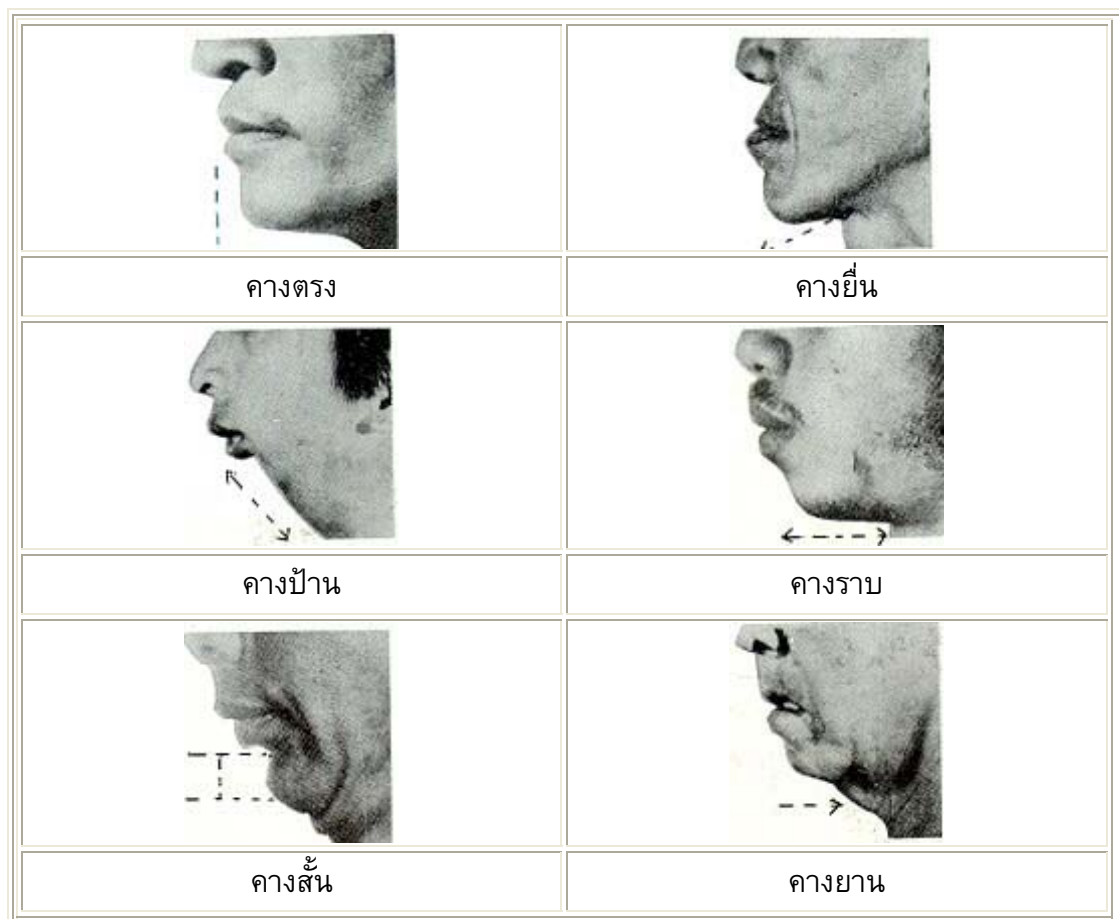
(4) ลักษณะปาก

ในการจำแนกตำหนิรูปพรรณลักษณะปากผู้กระทำผิด พบว่า มีลักษณะปากมีอยู่ 12 ลักษณะ ได้แก่ ปากแฉับ ปากหนา ปากบาง ปากกว้าง ปากเขิด ปากล่างห้อย ปากล่างหนา ปากกระจับ ปากกระจับหนา ปากเสมอ ปากบนยื่น และปากล่างยื่น ดังนี้

			
ปากแฉับ	ปากหนา	ปากบาง	ปากกว้าง
			
ปากเขิด	ปากล่างห้อย	ปากล่างหนา	ปากกระจับ
			
ปากกระจับหนา	ปากเสมอ	ปากบนยื่น	ปากล่างยื่น

(5) ลักษณะคาง

ในการจำแนกตำหนิรูปพรรณลักษณะปากผู้กระทำผิด พบว่า มีลักษณะคางมีอยู่ 6 ลักษณะ ได้แก่ คางตรง คางยื่น คางป้าน คางราบ คางสั้น และคางยาน ดังนี้

(6) ลักษณะส่วนสูงของชายไทย

ในการจำแนกตำหนิรูปพรรณลักษณะส่วนสูงของชายไทย พบว่า มีลักษณะส่วนสูงของชายไทยมีอยู่ 5 ลักษณะ ได้แก่ เตี้ย 159 ซม. ค่อนข้างเตี้ย 160-164 ซม. สันทัด 165-167 ซม. ค่อนข้างสูง 168-180 ซม. และสูง 171 ซม. ขึ้นไป

				
เตี้ย 159 ซม.	ค่อนข้างเตี้ย 160-164 ซม.	สันทัด 165-167 ซม.	ค่อนข้างสูง 168-180 ซม.	สูง 171 ซม.ขึ้นไป

ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 4.4 และอธิบายไว้ได้ดังนี้

1) ด้านกระบวนการทำงาน

ประสิทธิภาพกระบวนการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมด้วยความรวดเร็วเพื่อพัฒนากิจการกรมการสื่อสารการแจ้งข่าวอาชญากรรม การเสริมสร้างการเรียนรู้และกิจกรรมเคลื่อนไหวการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งเครือข่ายมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีความเข้มแข็งนั้นส่วนหนึ่งมาจากการไม่มองข้ามในจุดเริ่มต้นจากการทำงานในสิ่งที่รู้และเข้าใจแล้วค่อยๆ เชื่อมประสานกับเครือข่ายอื่น และกระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานของเครือข่ายในลักษณะนี้ เป็นการทำงานที่ควบคู่กันไปทั้งการทำงานในระดับพื้นที่และการเชื่อมต่อไปในระดับนโยบาย นอกจากนี้ในกระบวนการทำงานของเครือข่ายภาคเอกชนส่วนใหญ่จะใช้วิธีการทำงานที่หลากหลาย เช่น แจ้งข่าวจราจร และแจ้งข่าวอาชญากรรมโดยทางโทรศัพท์ สายด่วนและวิทยุสื่อสาร โดยยึดการประสานงานกับประชาชนให้การบริการสาธารณะ ส่วนเรื่องการแจ้งเหตุอาชญากรรมเป็นเรื่องรอง บริการประชาชนด้านสาธารณะหรือเหตุฉุกเฉิน และร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งกระบวนการทั้งหมดเน้นการใช้ความรู้ ประสบการณ์ที่มีอยู่มาร่วมกันคิด ร่วมกันทำ โดยมีการปรับเปลี่ยนวิธีการไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งได้กล่าวถึงกระบวนการทำงานของสมาชิกเครือข่ายว่า

“เราจะมีเครือข่ายการช่ายตามสถานที่ต่างๆ มากมายหลายแห่ง โดยเราจะจ้างให้ชาวบ้านเป็นกระบอกข่าวหรือสายสืบให้เราในคดีสำคัญๆ แต่เราก็ต้องช่วยเหลือเค้าเวลาเค้าเดือดร้อนเหมือนกัน เพราะบางครั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปไม่ได้ จึงต้องให้สายข่าวที่เป็นประชาชนทั่วไปทำแทน ซึ่งกระบวนการทำงานตรงนี้สำคัญมากถ้าสมาชิกของเราทำพลาดก็แสดงว่างานเราไม่มีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นเราจะต้องทำเป็นกระบวนการในเชิงรุก ไม่มีใครทำงานเดียว และเมื่อเดือดร้อนเราก็พร้อมที่จะช่วยเหลือคุณเสมอ”

ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งที่ปฏิบัติงานอยู่ในเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมของภาครัฐได้กล่าวถึงกระบวนการทำงานว่า

“เครือข่ายขนาดใหญ่เราก็มีนะ เราจะติดต่อกันในลักษณะเพื่อแจ้งข่าวอาชญากรรมโดยเฉพาะ และมีกระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงกัน การที่จะทำให้การทำงานของเรามีประสิทธิภาพนั้นเพราะเรามีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่เครือข่ายและสมาชิก และในขณะเดียวกันสมาชิกก็ให้ข่าวสารที่มีประโยชน์แก่เราเช่นกัน”

สรุปได้ว่าประสิทธิภาพด้านกระบวนการทำงานของกลุ่มเครือข่ายนั้นจะต้องมีการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีสมาชิกที่มีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีแม่ข่ายหรือเครือข่ายที่ดีที่คอยสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ งบประมาณ และจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นกระบวนการทำงานของเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีลักษณะการเกื้อหนุน สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2) ด้านการจัดการกลุ่ม

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการจัดการกลุ่ม พบว่าสมาชิกรู้หน้าที่และทำงานด้วยความรับผิดชอบโดยการเข้าร่วมอบรมความรู้ เคารพกฎระเบียบ และกติการ่วมกัน มีความพร้อมเพรียงในการเข้าร่วมเป็นสมาชิก และมีความสามัคคีในการทำกิจกรรมร่วมกัน ทำงานผ่านเครือข่ายโดยใช้โทรศัพท์ สายด่วน รายงานเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเครือข่ายจะทำการจัดอบรมความรู้ด้านกฎหมาย และจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายปีละ 2 - 3 ครั้ง สำหรับเครือข่ายที่ใช้วิทยุสื่อสารเป็นหลักในการติดต่อสื่อสารกับสมาชิกในเครือข่ายและประชาชนโดยทั่วไปและสร้างความคุ้นเคยในกลุ่มสมาชิก โดยจัดการอบรมเป็นรุ่นๆ และมีหน่วยปฏิบัติการตามสาขาต่างๆ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งได้กล่าวถึงการจัดการกลุ่มว่า

“เราจะมีจัดการกลุ่มภายในเครือข่ายออกเป็นเขต และเป็นโซน โดยให้โซนที่มีการเกิดอาชญากรรมมากเป็นโซนที่อันตรายจุดนั้นจะต้องมีสมาชิกแวะเวียนไปบ่อย ๆ และสมาชิกก็ต้องเป็นผู้ชาย เพราะผู้หญิงอาจไม่ปลอดภัย เราจะให้อุปกรณ์ เครื่องมือ ในการติดต่อสื่อสารและป้องกันแก่สมาชิกทุกคนที่จะออกลาดตระเวน”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งได้กล่าวถึงการจัดการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพว่า “การจะทำให้กลุ่มมีประสิทธิภาพได้ก็ต้องมีการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม หรือภายในกลุ่ม ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ด้านกฎหมาย และแลกเปลี่ยนเขตพื้นที่รับผิดชอบให้เกิดความหลากหลายไม่เลื่อมล้ำกัน โดยการจัดสมมนาถึงผลสำเร็จที่เราได้รับในแต่ละปีที่ผ่านมา”

สรุปได้ว่า การจัดการกลุ่มเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้สมาชิกเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมสามารถปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ และถือว่าเป็นการจัดการกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ

3) ด้านผลประโยชน์

ด้านผลประโยชน์ หมายถึง สมาชิกได้รับผลประโยชน์ เท่าเทียมกันหรือยุติธรรม ซึ่งในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ พบว่า เครือข่ายได้รับการยอมรับจากสมาชิกอาสา และมีประชาชนเข้าร่วมประชุมและร่วมตรวจท้องที่จำนวนมาก และยังให้การยอมรับสมาชิกอาสาในการช่วยเหลือราชการในกิจกรรมต่างๆ โดยแม่ข่ายได้จัดกิจกรรมขึ้นเพื่อให้สมาชิกได้รับประโยชน์ด้านความรู้ และได้แจกเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารมอบให้สมาชิก ซึ่งทำให้สมาชิกพึงพอใจและได้รับความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างมาก

ผู้ให้ข้อมูลที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารหน่วยงานได้กล่าวถึงผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับว่า

“สมาชิกเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมของเราจะต้องได้รับประโยชน์มากที่สุด ซึ่งหน่วยงานของเราจะมีของรางวัลมอบให้กับสมาชิกที่มีผลงานการรายงานข่าวอาชญากรรมมากที่สุด และสำหรับสมาชิกทุกคนจะได้รับอุปกรณ์เครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพราะอุปกรณ์สื่อสารถือเป็นหัวใจสำคัญในการแจ้งข่าวอาชญากรรม”

นอกจากประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับแล้ว ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการสร้างเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมก็ต้องได้รับประโยชน์สูงสุดเช่นกัน โดย

ประชาชนได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับการบริการที่ดีและมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สังคมเกิดความเข้มแข็ง มีความสงบสุข เป็นระเบียบเรียบร้อย และน่าอยู่มากขึ้น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีตำแหน่งเป็นผู้ควบคุมรายการและดำเนินรายการของ จส.100 กล่าวถึงความสำเร็จในการแจ้งข่าวอาชญากรรมของสมาชิกที่เป็นคนขับรถ TAXI และได้รับรางวัลตอบแทนจากทางสถานีว่า

“จำได้มั้ยคะ เคสนี้คือคนขับ TAXI แจ้งมาที่เรา คือเรามีการแจ้งเหตุอาชญากรรมแจ้งออกอากาศว่าเหตุพบศพ คือตอนแรกก็คือพบชิ้นส่วนของศพแล้วตำรวจก็ตามชิ้นส่วนนั้น แล้ว TAX คำนี้อ้างเราว่า มารับคนนี้แล้วเห็นถือถุง กระเป๋าดำ 2 ใบแล้วไปส่งที่บริเวณริมคลองแสนแสบ ทาง TAXI แจ้งมา แล้วทางตำรวจแจ้งว่า ถ้าใครมีเบาะแส TAXI แล้ว TAXI ก็แจ้งมาเลย โทรเข้ามาก็เลยประสานไปที่ สน.หัวหมาก ก็เลยให้เบอร์กับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะเค้าบอกว่าดูจากท้ายน่าจะใช่ บอกว่าที่สังเกตคือถุงหนัก ๆ 2 ใบ เค้าจำลักษณะได้ แล้วพี่ TAXI คนนี้ก็ได้รับรางวัล”

สรุปว่า ผลประโยชน์นั้นไม่ได้หมายความว่าสมาชิกหรือเครือข่ายจะได้รับผลประโยชน์ฝ่ายเดียวหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องให้ประชาชนและทางราชการ ได้รับประโยชน์จึงจะเรียกได้ว่ามีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

4) ด้านการยอมรับนับถือจากภายนอก

การทำงานเครือข่ายการข่าวอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องได้รับการยอมรับนับถือจากสังคมภายนอก จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้พบว่า เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมส่วนใหญ่ได้รับการยอมรับจากประชาชน และมีสมาชิกในเครือข่ายจำนวนมาก นอกจากนี้บางหน่วยมีประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกแต่ประชาชนให้ความนิยมในการรับฟังติดตามข่าวสารและส่งข่าวสารให้เครือข่ายอยู่เสมอ

คณะผู้วิจัยได้ยกกรณีของสถานีร่วมด้วยช่วยกันที่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกที่เป็นประชาชนทั่วไปอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มรถแท็กซี่ รถตุ๊ก ตุ๊ก และจะมีกิจกรรมให้สมาชิกได้แบ่งปันแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ทุกสัปดาห์ การจัดกิจกรรมถือเป็นยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกันร่วมด้วยช่วยกัน กิจกรรมที่ทำร่วมกันคือ กิจกรรมทำความดีปลูกป่า กิจกรรมเรื่องของอาสาป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัย ภัยธรรมชาติต่าง ๆ โดยทำร่วมกันทั้ง 50 เขต สมาชิกหรือประชาชนที่เข้าร่วมอบรมจะถูกแบ่งออกแต่ละเขต ทางรายการ ฯ จะอบรมไปเรื่อยๆ เดือนละครั้ง โดยมีวิทยากรจาก 191 จากกองทัพบกที่ 1 และจากทางโรงพยาบาลมาร่วมเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมอบรม ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงกรณีดังกล่าวว่า

“เรามีการสร้างเครือข่ายให้ประชาชนได้รู้จักมากขึ้น โดยมีระบบ 1677 โทรฟรี ให้ประชาชนสามารถโทร.มารายงานข่าวหรือสถานการณ์ฉุกเฉินได้ตลอดเวลา”

อย่างไรก็ตามยังมีหน่วยงานกองบังคับการสันติบาล เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ต้องมีข้อมูลที่เป็นความลับไม่สามารถเผยแพร่ข้อมูลต่อบุคคลภายนอกได้ และบุคคลภายนอกไม่สามารถเข้าถึงสมาชิกของเครือข่ายได้ ทำให้สังคมภายนอกไม่เข้าใจและไม่สามารถเป็นสมาชิกได้โดยเปิดเผย

5) ด้านการขยายผล

ด้านการขยายผล คือ การที่เครือข่ายการข่าวอาชญากรรมสามารถพัฒนา นำเสนอผลงาน เผยแพร่โครงการ และมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ทำให้คณะผู้วิจัยได้ทราบว่าเครือข่ายมีวิธีการขยายผลโดยการเผยแพร่เครือข่ายให้มีสาขาหรือมีกลุ่มย่อย เพื่อตั้งให้เป็นศูนย์ประสานงานและรับสมัครสมาชิกให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังเพิ่มศักยภาพของเครื่องมือในการดำเนินงานอีกด้วย คือ การติดตั้งกล้อง CCTV เพื่อตรวจสอบความเคลื่อนไหวไว้ตามทางแยกหรือที่เปลี่ยวต่างๆ ดังจะเห็นได้จากการขยายผลการดำเนินงานของสายตรวจปฏิบัติการพิเศษ ร่วมมือกับสวพ. 91 กำหนดพื้นที่ปลอดภัย หรือ Safety Zone ไว้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยให้ประชาชนในเขตพื้นที่ดังกล่าวเข้าร่วมโครงการ และออกตรวจตรารักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รักษาความสงบเรียบร้อย ในเขตกรุงเทพฯ และเพื่อเป็นการลดช่องว่างเสริมการปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่สายตรวจของแต่ละหมู่บ้าน จะมีการอบรมให้ความรู้ และเพิ่มศักยภาพด้านการรักษาความปลอดภัยให้กับสมาชิกโครงการทุกคน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจของแต่ละสถานีตำรวจนครบาลเป็นผู้ควบคุมและรับผิดชอบโครงการพื้นที่ปลอดภัย หรือ Safety Zone ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พร้อมเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อีกทางหนึ่ง

การขยายผลการดำเนินงานไปยังเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยการเชื่อมโยงเครือข่าย การทำให้มีการติดต่อ และการสนับสนุนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ มีความสัมพันธ์ฉันเพื่อน มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกันด้วย จะทำให้เกิดความเข้มแข็งภายในเครือข่ายนำไปสู่ประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ตารางที่ 4.9 ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม

ลำดับ	เครือข่าย	ด้านกระบวนการทำงาน	ด้านจัดการกลุ่ม	ด้านผลประโยชน์	ด้านการยอมรับจากภายนอก	ด้านการขยายผล
1	บก.จร.	เป็นหน่วยงานบริการและจับกุมคดีจราจร มีเครื่องมือตรวจจับความผิด มีประชาชนแจ้งข่าวโดยผ่านทางโทรศัพท์สายด่วน 1197 และสามารถตอบสนองการแจ้งข่าวได้ในระดับหนึ่ง	มีประชาชนทั่วไปเป็นผู้แจ้งข่าว ไม่สมาชิกอาสาสมัคร แต่มีวิทยากรอบรมให้ความรู้กับสมาชิกสน. ต่างๆ	สามารถอำนวยความสะดวกในด้านจราจรให้กับประชาชน โดยมีกล้องเป็นเครื่องมือ ใช้ในการควบคุมสั่งการนอกจากนี้ยังได้ข้อมูลจากประชาชนในการอำนวยความสะดวกจราจรและจับกุมผู้กระทำความผิดอีกด้วย	ได้รับการยอมรับและชมเชยจากประชาชนในโครงการพระราชดำริได้รับเงินทุนสนับสนุนจาก กทม. และมีผู้เข้าเยี่ยมชมหน่วยงานจำนวนมาก	มีโครงการขยายกล้องตรวจจับความผิดจราจรตามแยกต่างๆให้ครอบคลุมพื้นที่สำคัญ ๆ ทั่ว กทม. และส่งเสริมวิทยากรให้มีกิจกรรมมากยิ่งขึ้น
2	บก.ตปพ.	เป็นหน่วยงานรับและส่งข้อมูลข่าวสารทางโทรศัพท์ไปยังหน่วยปฏิบัติ ทุกเขตทั่ว และทุก สน.ในเขต กทม.สามารถตอบสนองการแจ้งข่าวได้อย่างรวดเร็ว โดยผ่านโทรศัพท์สายด่วน 191	ไม่สมาชิกอาสาสมัคร และมีแต่เพียงประชาชนแจ้งข่าวจึงไม่มีการประชุมสมาชิกกลุ่ม แต่มีการพัฒนาเจ้าหน้าที่รับส่งข่าวอย่างต่อเนื่อง	มีความสามารถช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมได้อย่างรวดเร็ว และสามารถจับผู้กระทำผิดได้อย่างทันที่เช่นกัน	ได้รับการยอมรับจากประชาชน และประชาชนนิยมใช้บริการจำนวนมากแต่จะมีกลุ่มวัยรุ่นส่งข่าวไม่เป็นความจริงเป็นจำนวนมากและมีผู้เข้าเยี่ยมชม	มีการเพิ่มและพัฒนาคนและเครื่องมืออย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.9 ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ด้านกระบวนการทำงาน	ด้านจัดการกลุ่ม	ด้านผลประโยชน์	ด้านการยอมรับจากภายนอก	ด้านการขยายผล
3	บก.น.1	เป็นหน่วยงานที่เข้าไปเสริมงานตาม สน.ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ เพื่อให้งานในแต่ละ สน.สำเร็จรวดเร็วยิ่งขึ้น	ไม่สมาชิกอาสาสมัครคงมีแต่งานจับกุมคดีอุกฉกรรจ์ คดีสำคัญ ที่เกิดในเขตพื้นที่รวมทั้งคดีที่ประชาชนโทรศัพท์แจ้งข่าว และไม่มีกิจกรรมกลุ่ม	เครือข่ายอาชญากรรมและคดีที่เกิดใน สน.ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ได้รับการบริการเพิ่มขึ้นและงานสำเร็จเร็วขึ้นอีกด้วย	ได้รับการยอมรับจากประชาชนและเครือข่ายอาชญากรรมว่าเป็นงานเฉพาะทางด้านการสืบสวนอย่างมืออาชีพ	ได้มีการพัฒนาสายลับและมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเช่น กล้อง CCTV มากยิ่งขึ้น
4	สน.พญาไท	เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งการป้องกัน สืบสวน สอบสวน และปราบปราม สามารถตอบสนองต่อการแจ้งข่าวอาชญากรรม ได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นเร่งด่วนและสถานการณ์ของงานนั้นๆ มากน้อยเพียงใด	มีสมาชิกอาสาสมัครตำรวจบ้าน อาสาจราจร เข้ามาเป็นสมาชิกและมีส่วนร่วมในกิจกรรม จำนวนมากแต่มีงบประมาณน้อย การพัฒนาและกิจกรรมกลุ่มจึงมีไม่มากนัก	เจ้าหน้าที่ตำรวจได้อาสาสมัครเป็นผู้ช่วยในการสอดส่อง แจ้งเบาะแสแจ้งข่าวอาชญากรรม ทำให้ประชาชนได้รับความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น	ได้รับการยอมรับในระดับหนึ่งโดยประชาชนมองว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานไปตามอำนาจหน้าที่เท่านั้น	มีการขยายสมาชิกอาสาสมัครและการจัดกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ทำได้ไม่มากนัก เนื่องจากงบประมาณมีอย่างจำกัด

ตารางที่ 4.9 ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ด้านกระบวนการทำงาน	ด้านจัดการกลุ่ม	ด้านผลประโยชน์	ด้านการยอมรับจากภายนอก	ด้านการขยายผล
5	บก.น.4	เป็นหน่วยงานที่เข้าไปเสริมงานตาม สน.ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ เพื่อให้งานสำเร็จรวดเร็วยิ่งขึ้น	ไม่สมาชิกอาสาสมัครคงมีแต่แกนคนออกกรรจ์คดีสำคัญ ที่เกิดในเขตพื้นที่รวมทั้งคดีที่ประชาชนโทรศัพท์แจ้งข่าว จึงไม่มีกิจกรรมกลุ่ม	เพื่ออาชญากรรมและคดีที่เกิดขึ้น สน.ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ได้รับการบริการเพิ่มขึ้นและงานสำเร็จเร็วขึ้นอีกด้วย	ได้รับการยอมรับจากประชาชนและเครือข่ายอาชญากรรมว่าเป็นงานเฉพาะทางด้านการสืบสวนอย่างมืออาชีพ	ได้มีการพัฒนาสายลับและมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเช่น กล้อง CCTV มากยิ่งขึ้น
6	สน.โชคชัย	เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งการป้องกัน สืบสวน สอบสวน และปราบปราม สามารถตอบสนองต่อการแจ้งข่าวอาชญากรรม ได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้อยู่กับความจำเป็นเร่งด่วนและสถานการณ์ของงานนั้นๆ มีมากนักน้อยเพียงใด	มีสมาชิกอาสาสมัครตำรวจบ้าน อาสาจราจร เข้ามาเป็นสมาชิกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมจำนวนมากแต่มีงบประมาณน้อย การพัฒนาและดำเนินกิจกรรมกลุ่มจึงมีไม่มากนัก	เจ้าหน้าที่ตำรวจได้อาสาสมัครเป็นผู้ช่วยในการสอดส่อง แจ้งเบาะแสแจ้งข่าวอาชญากรรม ทำให้ประชาชนได้รับความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น	ได้รับการยอมรับในระดับหนึ่งโดยประชาชนมองว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานไปตามอำนาจหน้าที่ที่เท่ากัน	มีการขยายสมาชิกอาสาสมัครและการจัดกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ทำได้ไม่มากนัก เนื่องจากงบประมาณมีอย่างจำกัด

ตารางที่ 4.9 ประสิทธิภาพการทำงานของเครือข่ายการข่าวอาชญากรรม (ต่อ)

ลำดับ	เครือข่าย	ด้านกระบวนการทำงาน	ด้านจัดการกลุ่ม	ด้านผลประโยชน์	ด้านการยอมรับจากภายนอก	ด้านการขยายผล
7	บก.น.7	เป็นหน่วยงานที่เข้าไปเสริมงานตาม สน.ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ เพื่อให้งานสำเร็จรวดเร็วยิ่งขึ้น	ไม่สมาชิกอาสาสมัครคงมี แต่งานคดีอุกฉกรรจ์ คดีสำคัญ ที่เกิดในเขตพื้นที่ รวมทั้งคดีที่ประชาชนโทรศัพท์แจ้งข่าว จึงไม่มีกิจกรรมกลุ่ม	เครือข่ายอาชญากรรมและคดีที่เกิดขึ้นใน สน.ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ได้รับการบริการเพิ่มขึ้นและงานสำเร็จเร็วขึ้นอีกด้วย	ได้รับการยอมรับจากประชาชนและเหยื่ออาชญากรรมว่าเป็นงานเฉพาะทางด้านสืบสวนอย่างมืออาชีพ	ได้มีการพัฒนาสายลับและมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเช่น กล้อง CCTV มากยิ่งขึ้น
8	สน.ตลิ่งชัน	เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งการป้องกัน สืบสวน สอบสวน และปราบปราม สามารถตอบสนองต่อการแจ้งข่าวอาชญากรรม ได้ในระดับหนึ่ง ทั้งขึ้นอยู่กับความจำเป็นเร่งด่วนและสถานการณ์ของงานนั้นๆ มากน้อยเพียงใด	มีสมาชิกอาสาสมัครตำรวจบ้าน อาสาจราจร เข้ามาเป็นสมาชิกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมจำนวนมากแต่มีงบประมาณน้อย การพัฒนาและกิจกรรมกลุ่มจึงมีไม่มากนัก	เจ้าหน้าที่ตำรวจได้อาสาสมัครเป็นผู้ช่วยในการสอดส่อง แจ้งเบาะแส แจ้งข่าวอาชญากรรม ทำให้ประชาชนได้รับความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น	ได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง โดยประชาชนมองว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานไปตามอำนาจหน้าที่เท่านั้น	มีการขยายสมาชิกอาสาสมัครและการจัดกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ทำได้ไม่มากนัก เนื่องจากงบประมาณมีอย่างจำกัด